In

ſſertat

Chymic

Gwyan

1611.

3031/B
A XL
17/g
S.T.C 12550
171
LH 8.

15·13·36

This learned & very curious Work
written against Dr F. Anthony to expose
the Alchemists appears also with a later
Titlepage but it is the same Edition -
"Aurum non Aurum sive in Apertorum
"Chemico, sed vero Medicina Desertorum
"Fra. Antonium Adversaria Auctore
"Mattheo Gwynn. Philiatro in Londinensium
"Medicorum Collegio quarto Censore Regestario
"Antverpiae Prostant apud Hieronymum
"Verdussen. M.D.C.XII."
Gwynn wrote also two Latin Plays Nero.
1603 & Vertumnus.

Ja: Crossley.

IN ASSERTOREM CHYMICÆ, SED VERÆ MEDICINÆ DESERTOREM, FRA. ANTHONIVM, MATTHÆI

Gwynn Philiatri in Medicorum Londinenſium Collegio quarti Cenſoris Regeſtarij ſuccincta Aduerſaria.

Virg. Æneid. l. 12. 396.

Scire poteſtates herbarum, vſumq́; medendi
Maluit, & mutas agitare inglorius artes.

LONDINI,
Excudebat Richardus Field.
1611.

28853
WELLCOME LIBRARY INSTITUTE

IACOBI REGIS MAIESTATI TER-AVGVSTÆ.

Vod magni nominis non magnus, id minor vt dicam maiori Maieſtati, det veniam Maieſtas Tua: *Qui apud te dicere (ô Cæſar) audent, magnitudinem tuam ignorant; qui non audent, humanitatem.* Auſus è Medicis nuper noſtras Anthonius, acſi iam ſolitus *aſſem elephanto dare; erubeſceret*, vt Capito, *timere Cæſarem.* Nam ignorabat magnitudinem Imperij, Ingenij, Iudicij, Σεβάστου, Αὐτοκράτορος. Auſi, Anthonio quot annis, tot gradibus, vt doctiores, digniores, Liddelius, & Moreſinus, Aberdonenſes Scoti, ad altare confugere, ad tribunal accedere, *à quo diſceſſit triſtis nemo.* Non ignorabant etenim humanitatem Clementiæ, Serenitatis, Pietatis, εὐπροσηγόρου, εὐπροσώπου. Vt auſim ὕστατος, an hæc exempla animo? an vt ne auſim, illud? *Spemq; metumq; inter* -- expendi anceps vtraque. Nec animi nunc pendeo. Nec auſim ad minorem, cum ille ad Maximum. Quin ſi Libauius contra Michelium, hâc ipsâ causâ, ad Middelburgenſes Michelij patronos prouocauit; quanto conſultiùs, contra Anthonium, & debui & volui Auguſtum Regem vtriuſque, Patronum potiùs meum, ſapientiſſimum, æquiſſimum, doctiſſimum appellare? qui poteſt pro Imperio, ſolet pro Ingenio, debet pro Iudicio,

Varius. Gemin.

Sen. contr. 8. l. 6. f.

Aug. lib. danti

Quint. or. inſt. l. 6. c. 1.

Dunc. Lid. arme. An. 1607.

Th. Mor. met cauſ. An. 1593

Au. Vict. de Tito.

Lib. nôt. punct in Mich.

 dicio,

dicio, quo valet omnia, non modò philoſophicas, theo-
Iur. Athen. Muret. l. 2. logicas, iuridicas, ſed medicas lites diiimere, leges ſtatue-
Rex Platon. p 150. &c. re, vtroſque vt audiat, de re pronunciet, κτ' κειμένους νόμους?
Quid quod eodem *Tuo* fulmine concuſſum concidit
Aurum potabile, quo perculſa Oxonij eſt *Chryſopæia*: vt vt
hîc denuò θεομαχεῖ, rebellat gigantulus Anthonius. Au-
dentem igitur & adeuntem, mirum ni meritò, & ſic exci-
Riol. apol. in Qu. ex. c. 5. peres, vt ante annos viginti Henricus tertius Gallorũ Rex
Turet. Liba. Pariſienſem quendam Præſidem, quem Alchymia *reddi-*
triũm. p. 230. *derat è Cræſo Codrum*. Hic *de Auro potabili* (vt hic) *libellum*
ſcripſit, quo *Adamum* tam diu vixiſſe auguratur: vtrum-
que *Regi* (vt hic) *obtulit*, *vtenti* pollicitus *annos Neſtoreos*.
Rex prudens refert, *Tu tibi ſerua potionem, quâ vitam con-
ſerues tibi*. Miſellus *in ætatis flore confectus fame*: vt Alchy-
miſtæ plurimi in flexu, tabe; niſi priùs, cruce. Sat ſibi con-
Moreſ. ep. ad Reg. ſuluerit Tua Prudentia, ne vt *Iacobus Quintus fœlicioris me-
moriæ Auus Tuus, dum in multiplicationis verba aſſentitur, à
Tunlandiæ Abbate ingentibus pecunijs circumducatur*. Satis
p. 105. exemplo alijs, ne Treuiſanus Comes technis Alchymicis
*iacturam faciat ampliſsimarum fortunarum, ſolum inde ver-
tat*: ne Vidamus Chartrenſis *apud ſuos egenus deliteſcat*: ne
Zacharias Pariſienſis *Lauſannæ exulet è Gallia, dilapidatis
106. bonis*: ne Duces Saxoniæ, Hetruriæ, *impensâ annuâ multo-
rum millium, iacturâ indubiâ impenſæ & temporis Chymiſtas
magni faciant. Imperatorijs* immoriatur *vinculis*, quicunq;
aurum *adulterarit nugiuendulus*; ſaltem *det aures arti*: quo
Cenſ. 10. Ven. 1488. Sep. 17. Scotus *Anglum* inurit ſtigmate, ſarcaſmo *duriore*. Ad cor-
Riol. ap. in. Qu. p. 34. uos, carceres, carnifices *ableget Senatus Venetus, tollat de
medio tales aurifices*: quod Bragadinum excuſſerit, pru-
Fallop. Lib. l. 1. ep. chy. 1. dens; excruciârit, iuſtus. Damnent decreta Imperatorum
Prætorumq́ue chymicos: libros Vulcano conſecret. Nec
Rex Plat. p. 153 auro Chymico ditatum Salomonem, quod gloriantur,
200. credimus; ſed longè petito & tranſuecto, vt demonſtrauit
diuiniſſimè Oxonij è Sacris literis Maieſtas Sacratiſſima:

nec

nec verò Reges noſtros, ſeu Rupertum (qui nullus) ſeu Eduardum (qui quotus?) à Lullio, qui hoc, nec hîc, nec alibi, vel præſtitit, vel potuit: ſeu Tuum triſauunculum Henricũ à Bacono, (Roberto, Rogero, an Ioanne?) quod ipſa temporum, rei, ac hominum refutat ratio. Piſcari reti aureo, imò è *multo auripigmento paucum aurum excoquere* ſi Caligula. velit par Neronum (infame, an inſanum? auarum an pro- Domitius. Plin.l.33.c.4. digum?) *ſentiant* ipſi *detrimentum*:

Quicquid erunt nacti prædæ maioris, id omne Hor.l 1.ep.15. 38.
In fumum & cinerem vertant.

Sed Regi, vt medentibus, cum non ſit minùs curę ſuorum incolumitas, tutela, ſanitas, adeoq; vtilitas, quàm ſua; cum quòd *omnes & omnia, vt ſuos, vt ſua, curârit*, procurârit, ſit Aur. Vict. *Medicina ſui ſæculi* dictus *Marcus Philoſophus*, cui pa- Iul.Cap.in M. Aur., rem Principem, ante Te, neminem, Te vndiquaq; parallelum ſi ipſum ſpectemus, ſi in ipſo Deum, cum ipſo Vxorem, ab ipſo Liberos, longiſſimè ſuperiorem Magnæ Britanniæ donauit Deus, præfecit hæreditas, poſteritas concelebrabit: age, vtroq; nomine, *ab Imperatore Paracelſus au-* Maxim.Lib.l. *diat impoſtor nefarius*, & *propter homicidia* è ſua *Bohemia*, 1.ep.2. vel fugiat, vel fugetur. Sit ſatis Libauio vel oratione per- Antigraman. l.1.ep.15. ſtringere, vel ratione conuincere Gramanum, Amwaldum, alios, quòd puluerem Angelicum, Cinabarin, è ſublimatis hydrargyro & ſulphure, pro Panacæa venditârint. Animaduertere ſit magiſtratuum. Hi tamen, vt agyrtæ, *pro* l.2.ep.99.100 *curationum hiſtoria obtrudant literas; ſed artificum cenſurâ deſtitutas: cum tamen* τὸ εὖ κριθησόμενον *ſcientiâ ſit iudicandum.* Sit ſatis Riolano patri, filio, ſub ſcholæ nomine, perſonas Riol.P.apol. exc.in Qu.p. 17.ad.Turq. nominare quæ vitio non ſuo perierunt, notare pretia *pro* p.87. *pilulis duabus aureos triginta quinque, pro extracto rhabar-* F.comp.vet. *bari centum libras*, examinare formulas informes Chymi- med.exam.in corum, Cenſuram Scholæ demum deſcribere in Querce- Bau 163. tanum, Libauium, Palmarium, & cæteros, libros vnà Quer.incur. in.Riol. Spagyricos. Illos proſcribere ſit Principum. Hi tamen denuò incurſiones faciant, ſuccenturiatis binis medicis, ad-

P.Pal.lau.pal uerſùs ſexaginta; laurum ſacrent ſuo nomini Palmariam,
Lib.Alc.triũ. quâ fugent fulmina, quibus expirent ilicò: triumphum,
Cath.Med.e- θρίαμβον canant decernant ſibi de Pariſienſi Galenia;
log.Iou. --ἢ φῶς φέροι, ἠδὲ γαλήνην.

Non eadem hîc nomina; ſed cauſa eadem, curſus perſimilis, laurea & ſceptrum in manu Maieſtatis Tuæ. Apotropæe, Alexicace, ne vindices, ſed iudices:

Ouid.Faſt.l.5 576. *Stetq; fauor cauſa pro meliore tuus.*

Qui Matris mihi chariſſimæ (Oxonienſis ſcilicet Collegij Diui Ioannis Baptiſtæ) iam ſanas vulnus capitale, Nutricis itidem hîc ſaluberrimæ (Collegij nimirum Medicorum Londinenſium) cures exanguia, exucca probè vbera: quæ ſpiritum trahenti languidum adulteratoria adulterina vitulamina conantur exugere, minantur exhaurire.

Ioſin.R.Sc.9. Reut.R.Sc.7. Hect.Boet.l.2 Non petimus, vt in honore ſummo, vt Regi Scotorum nono, habeantur Medici: optamus, vt ſeptimo ſaluberrima ſancienti, interdicatur, ſub pœna capitis vel carceris, nequis ſe dicat Medicum, qui non in arte medica & diligenter ſtudioſus, & expertus diu, & multum legerit, & multa egerit, dogmaticè, canonicè. Ab Angliæ Principibus, Tuaque Maieſtate indulta priuilegia huic Medicorum Collegio Londinenſi ſint per Te ſarta tecta. Fer opem qui ſpem dediſti.

Hor.l.3.od.24 35. *Quid leges ſine moribus Vanæ proficiunt?* --

quid bonæ, quid mores, ſine viribus? Conſulere, cauere Rei publicæ, eo quòd medicæ, qui valdè volumus, vel nō audebimus, vel non poterimus præſtare quippiam, ſi refractarij, imperiti, importuni Empirici vel audebunt, vel poterunt non modò aduocare, ſed adducere tribunos an plebis, an militiæ, conſultos an iuris, an iuſtitiæ, Magnates an imperio, an impetu, vt authoritati, rogationi, decretis

Lib.l.2.ep.74. Riol.in Tur.p intercedant. *Cui* enim *ſceleri* (vt de his queritur Libauius) *patrocinium deeſt? cui mendacio teſtis?*

Iuuen.ſat.7.1. *Et ſpes, & ratio* Medicorum *in Cæſare tantùm.*

Non erit nobis minùs dolori, & pudori, quàm ipſis, ſi

Det

Det veniam coruis, vexet cenſura columbas. ſat.2.63.
Quin niſi æquè cenſeat de omni cenſu, ſexu, equite, pedi-
te, qui quouis ordine in tribu medico, æqua non eſt Cen-
ſura. Sed æqua foret, ſi ſtaret ſententia; quæ abrogatur po-
tentioribus, vt aurum Anthonio *diſrumpitur*, corrumpi-
tur, argento viuo, & aquis fortioribus. Quin quia ordinis
hîc mentio, (qui nexus, neruus, decus Mundi, Regni, Re-
rumpublicarum omnium, ornata vt eſſe nequeant, quæ
non ſunt ordinata) ferat, firmet hunc ordinem Maieſtas
Tua, ne ordo Medicorum architectonicus, ne ordo Chi-
rurgorum polychreſtus, ne ordo Pharmacopœorũ Lon-
dinenſium honeſtus, doctus, diues, vel inuicem diſtinctus
confundatur, vel inuaſoribus Chymiſtis conturbetur.
Ne vnus idemq́; Medici, Chirurgi, Pharmacopœi munus obeat; Gal.met.med
propter pericula quæ inde metuuntur. Chirurgus manu me- l.6.c.vlt.
deatur exterioribus: *Pharmacopœus* δημιουργὸς *præſcripto* Brun. Seid.
Medici iuratus adminiſtret. Chymiſtæ, quod ſolum profi- mor.inc.p.56,
53.
tentur, ſi velint, poſſint, Pharmacopœos agere, in ordinem Riol.in Quer
illorum redigantur. Pharmacopœos nouimus, qui no- p.14.
runt eadem, & plura, quàm Chymiſtæ. At omnis ordo
inuertitur, Cenſura euertitur, tolluntur vnà Medici, Chi-
rurgi, Pharmacopœi, ſi *vna* obtineat vnius Anthonij *Vni-* Hic.cap.6.
uerſalis Medicina; quæ omnia in omnibus. Sed ne obtineat
(quæ nulla, nulli rei) & mihi propè minimo Collegium
hanc demandauit prouinciam Anthonium inſectandi,
non vago, ſed preſſo pede, κατὰ πόδα; & ne errores Antho-
nij, ceu venena, ſerpant in fontes publicos, à Tua Maieſta-
te petit humilimè, *Senatuſconſultum*, quaſi *Pariſienſe*, Lon-
dini promulgetur, *nequis* Londini *de Medicina quidquam* Riol.ib.ep.
in lucem edat, quod non ſit à Medicorum Collegio approba- ded.f.
tum: quod verò approbatum, typographis id priuilegio
vt confirmetur. Et hæc, & reliqua dignetur Maieſtas
Tua eo oculo, & animo, quo ſolet errores confutatos; à
Tuæ Maieſtatis ſeruulo iurato deuotiſſimo

Matthæo Gwynn.

IN VIRI OMNI LITERARVM GENERE INSTRVCTISSIMI, COLLEGÆ MIHI SEMper amiciſſimi, Regij ad Turrim Medici, D. D. Guinnij, patrio idiomate Candidi, Enarrationem Phyſico-medicam.

INfantem ſpurium domino quia parturit Agar,
 Illuſit dominæ ſerua ſuperba Saræ.
Ecce molam; venti profert Anthonius ouum:
 Πᾶν ἄκος ἐκ χρυσοῦ, πᾶν δ'ἄχος ἐστὶν ἁλός.
Torruit hic aurum ſalibus, potabile fecit
 Inſtrumentali, quam malè fingit, aquâ.
Extulit arcanum: riſum teneatis amici,
 Queis Sal, Sol, Ignis, Mercuriuſq; valent.
Prodijt in ſcenam (mittamus vellere caluum)
 Vela dedit famæ neſcius ipſe ſuæ.
Impoſtura ſuis pereat parachymica fucis,
 Quæ faculâ Solem poſſe iuuare putat:
De corio ludens alieno, calua, comata;
 Vmbras quæ ſumi venditat, illa luat.
Lucigenam metuat Nox mentis, capta numellis,
 Quas καλὸς authoris Candidi ἔλεγχος habet.
Tandem ciuilis cingat tibi tempora quercus,
 (Candide) ſuffocent quòd tua ſcripta lupos.

Guilielmus Paddy, Regius Medicus,
Eques, & Collegij Medicorum
Londinenſium Præſes.

IN

IN AVRVM, NON AVRVM, Collegæ doctiſſimi D. Guinei.

Aurum, non aurum! ſapit hæc inſcriptio bellum:
Bellè proſcribis, Candide, fraudis opus.
Quis dolus implicuit, fucato Anthonius Auro
Vt ludat plebem, quam vaga pica mouet?
Inſcius, an quòd inops? inhiat dum turpiter auro
Aceſtias, animus, qualis auara manus.
Auro mors inerat: num vita ex morte reſurget?
Spiritus an recreat, ſpiritus vnde fugit?
Vulgi Aurum, atque Sales, Aqua Cœlica, & ignis adurens,
Hæc notha, Spagyricis nota, probata minùs.
Plura ſciens, odit qui prodit: nequis agyrta
Fraude tegat fraudem, Candidus Author agit.

Ioan. Craigius Regis Archiater.

AD D. GVIN MEDICINÆ Doctorem,

Prolem Candoris grauidâ te Mater ab aluo
Parturit; at nomen Wallia priſca dedit.
Wallia candorem, vi vocis, nomine ſignat:
Numen in hoc Guinni *nomine, an omen ineſt?*
Candor ineſt verbis, morum probitate refulget,
Doctrinâ, ingenio, candor vbiq; viget.
Candor Honeſtatem comitatur, corpus vt vmbra;
Candor virtuti ſic comes eſſe ſtudet.
Candidus eſt? Bonus eſt; perhibet ſic vulgus Honeſtum.
Eſt malus? hic niger eſt; hunc fuge, cautus eris.
Tecum fœdus init candor virtute reuinctus:
Hic homini gratum te facit, illa Deo.
Auſpicio fœlix ſit nomen, & omine fauſtum:
Candoris partus Numine fultus eat.

Quis furor indomitus? quæ tanta ſuperbia Mentis
Occupat Eurybatum, Ptocoponumq́; facit?
Auri ſacra fames, quâ dementauerit Orbem,
Ingens ſpes lucri, turpis Auaritia.
,, *Scilicet id curat: quærenda pecunia primùm eſt,*
,, *Virtus poſt nummos; Ars maleſuada docet.*
Quos animos profert amor hic ſceleratus habendi?
Quos ſemel arripuit, qualia monſtra creat?
O vanas hominum mentes, quas poſſidet Aurum!
Æquiparat pecudi, cum ratione caret.
Pocula non Circe, nec tam mala philtra Calypſo
Miſcuit, ac fatuo vendidit hic populo.
Vade, age, Guinne, feros Ciniflones pone ſuperbos,
Queis ſatis ad prædam nulla rapina facit.
Rumpe moras omnes; tu fortiter arma capeſſe,
Et Chryſopœos contere victor ouans.

amiciſſimus Richardus
Forſter. D. M.

Τὶ τοῦτο; χρυσός. χρυσός; πῶς; οὐχὶ ῥευστός;
Μὰ Δία καὶ πότιμος. πότιμος; τὶς δημιουργός;
Ὁ μέγας Θεοφράστειος ἰατρὸς Ἀντώνιος.
Χωρὶς ἑτέρας μίξεως ἁπλούστατος.

Λέγεται ποτὸς πολυχρηστότατος,
Ἁπλοῦς, ἄμικτος, κ' οὐ κεκιβδηλευμένος,
Ἁπάσας ἰάσασθαι διαθέσεις ἐπιτήδειος,
Τὰς παρὰ φύσιν. Φανερός ἐστι ψευδόμενος.

Χρυσὸς γὰρ παγεὶς ὡς κτῆμα ἐστὶ ἄριστον,
Οὕπω μὴ παγεὶς, οὐδενός ἐστιν ἄξιον.
χρυσὸς πότιμος ἐνδείκνυσι φλυαρίαν.
Πρὸς τοῦτον τοίνυν μὴ προσιθῆς καρδίαν.

Ἐρ-

Ἔῤῥει τὰ καλὰ τῆς ὄντως ἰατρικῆς.
Γυμνὰ τὰ κακὰ τῆς ληρώδους ἐμπειρικῆς.
Κατόρθωσε τυχόν τις, ὥστε θαυμασθῆναι,
Κ᾽ ὕστερον ἀπέτυχεν, ὡς καταγελασθῆναι.

Μακρὸς ἐν δέλτοις λόγος γεγραμμένος,
Καὶ νέα ἰατρική, τοῖς παλαιοῖς ἀντίφθογγος,
Πρὸς τὸ δοκεῖν ὡς ἔχει τι καὶ κόμπασμα,
Τῷ ὄντι δ᾽ ἐστὶν ἀνθρωπίνη καινοτομία.

Ταῦτα σὺ Γουίνιε διαμεμαρτύρηκας,
Καὶ ὡς ἐλέγχεται ψευδογραψάμενος.
Γραμματικὸς ψυχρὸς, ἢ φιλόσοφος ἐλλιπὴς,
Ἢ ἰατρὸς χρυσοπότης, οὐκ ἐστὶν ἀξιόπιστος.

Θωμᾶς ὁ Φρεάῤῥιος.

Τοῦ αὐτοῦ ἑξάστιχον.

Οἰνοχοεῖ Ἥφαιστος ἐπὶ κρατῆρι χρυσείῳ,
Ἄσβεστος δὲ θεοῖς πᾶσιν ἐνῶρτο γέλως.
Χρυσοχοεῖ Ἀντώνιος ὑαλίνῳ δὲ κρατῆρι,
Ἀνδράσιν ἄσβεστος πᾶσιν ἐνῶρτο νόσος.
Εἰς θάλαμον πρότερος Δϊάδ᾽ ἀθανάτους τε προσῆγε,
Δεύτερος εἰς θάνατον θνητὸν ἕκαστον ἄγει.

Εἰς εὐδοκιμώτατον ἄνδρα Ματθαῖον Γυιννὸν Ἰωάννης
Ἀμμονδὸς ἰατρὸς Βασιλέως, καὶ Ἐῤῥίκου Ἄρ-
χοντος τῆς Οὐαλλίας.

Τίς πόθεν εἶς ἀνδρῶν; ἐπεὶ ἐν παίδεσσιν ἰητρῶν
Οὔτις ἔην δ' εὑρὼν χρύσειά τε φάρμακα, πιστά τε.
Οὐ Χείρων, ὅνπερ ἔθρεψαν θεοὶ ἔργνει ἴσον,
Οὔτ' Ἀσκληπιὸς ἦν θάνατον καὶ κῆρας ἀλέξων,
Ἱπποκράτης δῖος, μ' ἱερῆς Περγάμιοιο;
Ἀλλὰ μὴν οὐτιδανοῦ Παρακέλσου ψυχὴ ἐν ἐρήμῳ
Ἐν πέσσι γλαφυροῖσι δέ τ' Ἡφαίστῳ ἑαμιγεῖσα.
Ὤ, πόποι, ἀντίδοτος θῆρος τε δὲ Μιθριδάταο
Ἀμβροσίη ἀθάνατος θνητῶν ἐνὶ οὐδενὶ κεῖται.
Καὶ χύσις ἐν τιμῇ χρύσοιο γε ψευδοπότοιο,
Ταῦτα δὲ ῥηϊδίως Γυιννῷ δ' αἰ ἐλέγχεμεν ἐστὶ,
Ἃ ἰὲν ἀριστεύοντι γε πολλῶν ἔξοχα ἄλλων.

Eiuſdem ad eundem.

Haud Medici, Muſas qui ſpernunt; nomine freti
Præripiunt doctis munera, iura, decus.
Pergama qui temnunt ſtulti, numenq́; Epidauri
Deformant, Cωi nec venerantur opem.
Sunt quibus in vetitis mens eſt; Paracelſus, agyrta,
Sufflo in delicijs, Mulciberiſq́; chorus.
Nec deſunt miſeri, qui Aurum potabile iactant
Panchreſton cunctis Ambroſiamq́; malis.
Antyciras mittendus erit qui talia promit,
Sanior vt diſcat quid Medicina ferat.
Verùm, argumentis euincere fortibus æquum,
Hoc eſt ingenij, candide Guinne, tui.

PRÆFATIO F. A.

Poſt multos & ineffabiles labores, vigilias, ſumptus, præparationum fideli exercitatione continua, quæſita ego omnia ad optatum tandem perduxi ſinem auſpicante Deo. Interea, nihil ſiniſtri præſagiente animo, debitã mercedẽ expectans, fruſtraneos deploro labores. Ego triticum ſeminaui: Inimicus homo lolia in terram noſtram inſperſit. Ita rei bene geſtæ comitem eſſe triſtitiam cerno. Hanc igitur Apologeticam querelam in lucem emiſi, iuſtam (vt ſpero) & honeſtam. Primum, vt me vindicem ab impoſturæ crimine. Dein, vt induſtria, perfectio, veritas, atque experientia noſtra certa, manifeſtentur omnibus. Non ſum equidem neſcius, reperiri paucos inter eruditos, qui hanc Philoſophiæ partem non irrideant. Cæterum experientia practicæ, veritatem Theoriæ corroborat in omni diſciplina. Itaque cohortor omnes, ne pulcherrimam rerum experientiam temere reijciant. Non vos vnquam pœnitebit (ô viri ſanguine & virtutibus generoſiſſimi) iſta perlegere, & vera eſſe ſcire: ſub breuiuſculo ſermone totum hoc negotium comprehenſum eſſe voluimus, ne tædio vobis eſſet prolixa oratio. Non expecto vt liber euadam à cenſoribus maledicis ac inuidis. Sed nil eos moror. Gratum erit omnibus (nil metuo) naturæ ac artis amicâ prouidentiâ, duros mortalium languores benignè poſſe refocillari.

Vireſcit vulnere virtus.

ANTIPROOEMIVM M. G.

Labores, ſumptus, vigilias Alchymiſtarum non tam *ineffabiles*, quàm ſunt inutiles, nec miror, nec miſeror. *His parum eſt erraſſe, niſi* Petrar. rem. for. l. 1. d. 111.
errori damnum, damno labor, labori pudor ac-

creſcat. Horum quis eſt ſucceſſus, præter cinerem, fumum, ſudorem, ſuſpiria, verba, dolos, ignominiam? Sic ſibi creant malum: & qui vult decipi, decipiatur.

Alb. Alch. p. 614.
Cui labor in damno eſt.--
-- iniuria nulla volenti.

En tamen *quæſita omnia ad finem optatum qui perduxit.*
Plut. Marcel. Quin igitur exclamat Archimedes, εὕρηκα; in libo fabam, puer! qui nihilominus quaſi auratus, an auritus, Midas
Ouid. Met. l. 11
-- malè vſurus donis --
-- diueſq; miſerq;
Effugere optat opes, & quæ modò vouerat, odit.

Nihil præſagit, mercedem expectat: ſed *fruſtra* eſt. Sic ſolet, ſic debet fieri. *Deplorat* poſteà, qui anteà non explo-
Matth. 13. 25. rauit. *Seminauit* (tam mali hodiè in ſeminario, quàm olim boni) *triticum* forſan (ſed non ritè trituratum) in ſolo fortè ſaxoſo, vel ſpinoſo: at *inimicus homo lolia inſperſit*: habet (putà) Pluto, quod agat cum auro Anthonij,
Vel. Pat. l. 1. *dum dormijt*. Hinc *rei bene geſtæ* qui comes? *Illuſtribus* olim *inuidia*: iſti *triſtitia*: acſi ſeipſâ virtus non ſit contenta, nedum voluptas, gaudium, ac merces ſibi: An verò Italis, *Ad vn triſto tempeſta il pan in forno?* an triſti Ouidio,

Ou. Pont. l. 2. el. 10. *Doctrinæ pretium triſte Magiſter habet?*
Faſt. l. 5. an *Morum quos fecit præmia Doctor habet?*

Antè *quærit*, & *inuenit*; cur ergo nunc *queritur*, nec exauditur? Non *apologiam* querulus, imò apologum emiſit quæſtuoſus.

Tibul. l. 4. *Qui ſapit in tacito gaudeat ille ſinu.*

Num ſe impoſtor vindicat, qui *impoſturam* aſſerit? Num mox *induſtrius*, '*perfectus, verus, expertus* aſſeritur, qui proclamator ſui? A viris doctis, probis, exceptione maio-
Act. Col. Med. p 146. b. ribus cenſuram vidi, quâ *valdè imperfectus, & prorſus indoctus* reprobatur. Quæ verò hîc *querela?* quæ defenſio? *Nec* ipſe *neſcit*, hæc *eruditos irriſuros*. Hæc ipſi ideò arrident magis? an iſti rident (rudes, non eruditi) quæ non ſunt

ſunt irridenda?

-- Populus me ſibilat, at mihi plaudo, Hor.l.1.Sat.1.

dicat non malè Timon μισάνθρωπος; at meliùs Hector, *Lætor laudari abs te laudato viro.* Ab *eruditis* equidem nolim *rideri.* Caret veniâ, qui ſciens volens peccat. At munit *praxis theorian.* Et monet *praxin theoria.* Et praxis ἄλογος, & λόγος ἄπρακτος putatur ἀτελές. A ſuo Arnaldo, vel Richardo, vel Ariſtotele diſcat, & dicat (vt alia) memoriter, *Non poteſt in practica bene aſſueſcere, cuius mens in theorica renuit deſudare: quoniam ſecus* (dicat, & cœcus) *procedit ad practicam ſicut aſinus ad cœnam, cui roſtrum indat inſcius.* Nec ſolâ meditatione, ſed medicatione cognoſcendum. At *rerum pulcherrima experientia.* Imò periculoſiſſima: & tanto pulchrior Prudentia, quanto Pallas Vulcano, vel Cyrene Proteo. Illa quidem διδάσκαλος, ſed μαστιγοφόρος, magiſtra, ſed ſtultorum; eaque σφαλερά, à qua ſunt σφάλματα: imò & ἔλεγχος, vnde Empirici Hippocrati dicuntur ἔλεγχοι, ἀνίητροι, medicorum nomine indigni, artis probra. Quo modo *non pœniteat* lectores *perlegiſſe*, quæ author *deplorat, queritur*, elaboraſſe? quæ *pauci inter eruditos non irrideant!* Liber magnus etſi ſit tædio; liber malus, etſi breuiuſculus, erit faſtidio. Vt *liber euadat à cenſoribus non expectat*, nedum expetit, fortaſſe ſibi conſcius. Cenſoribus ſic debet commendari, vt ab Auguſto, à M. Philoſopho, *Si dignus erit.* Cenſores κατ' ἀντονομασίαν in orbe Londinenſi quatuor, ad impoſtores coercendos, examinandas Medicorum peritiam, Pharmacopœian ciuium. At hi *maledici ac inuidi.* Maledictum hoc oris impuri, frontis perfrictæ, mentis maleuolæ & maleſanæ. Non eſt, aut cur, aut cui inuideant, qui nihil vident inuidendum. His, vt Catoni Cenſorio, & maledicere inſuaue, ἀηδὲς, & malè audire inſuetum, ἀηθὲς. Sciat tamen Anthonius Auguſto linguam eſſe, vt *ſiquam maledicendo voluptatem ceperit, eam malè audiendo amittat.* Sed *nil eos moratur.* Moratur

Cic.ep.fam. l.5.& 15.
Heur.in Hip. præc.t.3.è Nazianz.
Arn.Vil.præf. Roſar.
Ric.Angl.cor. c.2.f.
Ar.perſ.mag. p.104.
Heur. in Hip. eleg.t.1.
Ram.in Virg. Geor l 4.
Pind.Olymp. od 4.
Hip.præcep.t.9.
Suet.Aug.c.56.
Iul. cap. in Ant.Ph.
Plut Cat.Mai.
Suet.Aug.c.51
Sal.in Cic.p.

magis, ciniflones, circumforaneos, agyrtas, nebulones, ſpagiros, μαγείρους qui miratur, imitatur, æmulatur. Si Romam incoluiſſet priſcã, Cenſores coluiſſet magis, aut ſuo doluiſſet malo. Sed eſt Thraſoni (nil metuit) *iſthuc datum, vt ſint grata quæ facit omnia*, & *omnibus*. Si nouum fortè, gratum foret; at notum & lippis & tonſoribus, à Seuerino quod hic didicit, *poſſe languores refocillari*, ſine Anthonio, & ſine antimonio, aut quouis foculento, poculento. Sed Senecæ, *qui ſcit vereri, ſcit tutò ingredi*. Vereri diſcat igitur, & reuereri: & *vulnus* à me habeat, in ſe *virtutem* qui non habet; nec hanc *virentem*, ſed illud *reuireſcens*.

Ter. Eun. act. 3. ſc. 1.
Seu. Id. med. ep. ded.
Sen.

Vileſcit vana voluntas.

F.A.

Cap.1. Potabile Aurum, an ſit.
Cap.2. Potentiſſima Medicinæ vis latet in Metallis.
Cap.3. Inter Metalla Aurum ſummum obtinet in aſtruendâ verâ Medicina.
Cap.4. Myſterium Auri ſoluendi, & per Alembicum eleuandi.
Cap.5. Petit Author publicum examen fieri veritatis huius Myſterij per oculatos teſtes, aut ſilentium imponit oblatrantibus ſempiternum.
Cap.6. Quòd Aurum potabile vniuerſalis Medicina dici mereatur.
Cap.7. De multiplici vſu ac viribus noſtri potabilis Auri.

M.G.

Cap.1. Aurum Putabile admittitur, non Anthonij Potabile.
Cap.2. E vegetabilibus & animalibus non minora medicamenta, quàm è mineralibus.
Cap.3. Aurum in Medicina præſtat minus.
Cap.4. Aurum eleuare, ſoluere, eſt μυσαρὸν, non μυστήριον.
Cap.5. Facto examine Author damnatus, ne obſtrepat vlteriùs.
Cap.6. Nec vniuerſale vllum medicamentum, nedum id aurum.
Cap.7. Abuſum, non vſum, magis virus quàm vires, habet Aurum Anthonij.

CAP. I.

Potabile Aurum, an ſit.

F.A. *Aurum, ſolidiſſimum illud corpus, ac primum Metallum, ignis furioſam flammam non pertimeſcens, aëris corruptioni reſiſtens, ærugini terræ, & aquæ putrefactioni. an humano labore ac artis miniſterio ita ſubigi poſſit vt tutò intra humanum corpus ſumatur: præterea, vt etiam in Medicinam ſalubrem euadat, & ſummarum virium, (vt pollicentur Chymici) iudicium iampridem eſt valdè anceps apud eruditos. Confligunt de hoc milites, & vbi ſteterit victoria in ancipiti eſſe credunt plurimi. Non aſſentiuntur Platonici, non Peripateticæ ſcholæ.*

C.1. *De Auro pütabili, potabili, portabili.*

M.G. Aureus aſinus, ſtolidiſſimum id corpus, ſi pro ſe proloquatur (loquutum ſcimus aſinum, & Apuleium legimus, & pro illo Agrippam & Nolanum; & pro auro loquuntur ſæpe, ſilent quandoque leguleij) non aliter, quàm hic, pro ſe declamet; non modò primas ſibi vendicet, ſed elementis omnibus indicat pro ſe bellum, & præ ſe nihili exiſtimet. Hic verò dubium, an aureus, an inauratus; an leo, an pelle tectus leoninâ; an μύϛης, an portans myſteria. En πρόσωπον τηλαυγὲς, en

Pind.Olymp. 5. ſplendida quæ ſuadet Pindarus exordia.

Ouid.Met 2.2 *Claramicante auro.--*

Eup.Satyr.p.2 37. Quin *Auri triumphum* concinit Euphormionis? *Aurum* crepant ipſę fores. χρυσόστμος, & bellum caput, ſeu aureum, ſeu æneum, ſeu ligneum, ſeu luteum, quum *aurum* loquitur, quis non allicitur, vt audiat? vt audiens inhiet? vt inhians amplectatur? Etſi id caput, at non hoc

Hor.l.1.ep.4.6 *-- corpus ſine pectore.--*

Lydius lapis probet *aurum*: *aurum* probabit hominem. Gallis prouerbium, *Or eſt, qui or vaut*. Sed vereor, vaginâ au-

reâ

reâ ne enſis concludatur plumbeus. At *ſolidiſſimum.* Quî
conſtat? annon *illitum hydrargyro fragilius euadit oui corti-* Card.ſubt.l.5.
ce? annon malleis ſubigitur? annon *aquâ Regis ſeu ſepara-* Scal.exer.272
tionis colliquatur? Quin ſi ſit *ſolidiſſimum,* noſtris ventriculis
quî poteſt coqui, euinci, in chylum alterari, in chymum
mox qui abeat? At *primum eſt metallum.* Quo modo? an tem-
pore? Vtcunque prima ætas aurea; è ferro tamen gladium,
& Adam fodiſſe ferro terram, & Tubalkain ære & ferro o- Gen.3.&4.
peratum priùs accepimus, quàm vſpiam effoſſum *aurum.*

Inde nocens ferrum, ferroq́; nocentius aurum Ou.Met l.1.
Prodijt. -- 75.

An naturâ? Si *metallorum pater ſulphur*, *mater ar-* Libau.com.
gentum viuum Chymicis, *materia remotior* eſt *glutinoſus* met.l.1.p.5.
halitus & humidus Peripateticis, *in ſuis mineris qui morâ* Ariſt.met.l.3. c.7.
maturatur, *vt ex argento ſæpiùs in aurum excoquatur*; Ri- Mag.phyſ.
chardo Anglico, ſi *non* ſit *aurum*, *quod non priùs fuerit ar-* per.l.5.c.1.
gentum; certè ſi non argentum, at argentum viuum auro Ric.An.Corr. c.16.p.
naturâ prius; & crudiora coctioribus ſi ſunt priora, &
plumbum & ſtannum auro erunt priora. An ordine? Si
rectè à Cardano *ſeptem Planetis ſeptem metalla* comparen- Card.ſubt.l.6.
tur; imò ſi Chymicis illorum iſta nomen ſuſcipiant, vt Moreſ.met.
plumbum Saturnus, cuprum an ſtannum Iupiter, ferrũ Mars, cau.p.14.
aurum Sol, æs Venus, electrum an hydrargyros Mercurius, ar-
gentũ Luna appelletur (etſi *Luna argentum* Paracelſo *viuũ* Par.mor.met.
potiùs, *plumbũ Mercurius, argentum Saturnus* ex rei natura l.3.tr.2.c.4.
nominetur) ſeu recto ordine, ſeu retrogrado enumeres,

-- medium non deſerit vnquam
Aurum -- quod mediũ eſt, atque inter vtrunq; probamus.

An tandem dignitate? Hîc ſi vſpiam, ſe exerit (ſub Phaë- Claudian. Mart.l.1.ep.58.
tonte vereor)

Aureus axis --
-- temo aureus, aurea ſummæ
Curuatura rotæ. -- Ouid.Met.l.2.

Imò Solares aurei, quaſi Sol ſolus, dux orbium, lux lumi-
num,

num, admotis virtus, & remotis vita,

L.4.223. *Omnia qui videt, & per quem videt omnia tellus,*
Mundi oculus.--

Age, primas ferat; addo, ſecundas, tertias, per me, per Medicos,
Plin.nat.hiſt. Phœbus hic noſter, φῶς τȣ̃ βίȣ. Det verò pœnas Pha-
l.33.c.3. ëton, & ſuo Pico, & noſtro Plinio, & Spartæ, & Spartaco, aurum ſi non eijcientibus, at parui æſtimantibus: imò &
Par.param.l.2 c.2. ſuis, Paracelſo, cui *ſunt eiuſdem valoris omnia; carbunculus non præſtat topho; pinus non eſt cipariſſo deterior; qui primus*
Pen.Lon.tra.4 rer.Chy. *argento aurum prætulit, fecit id auaritiâ*: & Penoto, cui *Philoſophorũ Saturnus reuerâ excellit Solem & Lunam.* Quin vt *Antonius eſt vſus aureis in omnibus obſcœnis deſiderijs, pu-*
Plin.ib.c.3.m. *dendo crimine etiam Cleopatræ*: ita cenſore Plinio, *Antonius in contumeliam naturæ vilitatem auro fecit, opus proſcriptione dignum.* Interpretetur hæc, vt poterit, Anthonius, & ad ſe de ſe referat. Quin vt metalla Græci, non tam quòd μεταλλᾷν illa ſcrutari ſoleant, quàm quaſi μετὰ τὰ ἄλλα nomi-
c.6.p. nant, quòd *vbicunque vna inuenta eſt vena, non procul inuenitur alia*, vt ſcitè deducit Plinius: ſic non inſcitè dixerim, μετ᾽ ἄλλων, μετ᾽ ἀλλήλων, quòd alia cum alijs, & cum ſeipſis inuicem collata, in ſuo quoduis genere, *metallum primum.* At *ignis furioſam flammam non pertimeſcit.* Quid ſperet, quid *timeat*, quid ſentiat quod ſine ſenſu, ſit ſine ſenſu qui cenſeat. An *aurum* Martyr eſt, cui

Prud.periſt. hym.5. *--ſtridens flammis lamina*, aut *ludus* eſt, aut lucrum?
Æli.anim.l.2. c.31. an Salamandra cum igne vt pugnet, cumque expugnet? Imò (vt alij loquuntur caſtigatiùs)

Ouid.Triſt.1. *--ſpectatur in ignibus,--*
Met.2. *--fluit ignibus,--*

Plin.nat.hiſt. l.33.c.3. *præfertur cæteris, quòd rerum vni nihil igne deperit, durante materiâ in rogis & incendijs.* Sed iſte φαιδρὸς Phędria, quàm
Ter.Eun.act.1 ſc.2. *bono ſit animo*, cum *accedit ad ignem hunc*, ſi non *totus tremat horreatq́; poſtquam aſpexit*, ſi ex aſpectu affectum iudices, en aſpice, vt ignitione primùm infuſcetur, num hîc

ira?

ira? deinde impalleſcat, num hîc timor? poſteà flaueſcat,
num hîc zelotypia? demum, cum *ſalua res eſt*, *erubeſcat*, Adel.act.4.
num hîc pudor, an ſplendor magis? vt *in nigredine albedo*, ſc.5.
in albedine citrinitas, in citrinitate rubedo Libauio *deliteſcat*. Liba.com. met.l.1.c.4.
Sed *igne* cur *non comburitur*? Certè *comburitur*, at non, vt cæ-
tera, conſumitur: Id color, & fluor indicant. En autem hu-
ius (vix veram, ſed ſibi pugnantem) rationem. *Quia vnum* Hic.c.3.p.28.
elementum protegit aliud aduerſus ignis pugnam. De pugna ele-
mentorum, quæ ſunt

Non bene iunctarûm diſcordia ſemina rerum, Ou.met.l.1.9.

cum quaſi Cadmæi,

--cadant per mutua vulnera fratres, L.3 123.
Frigida depugnent calidis, humentia ſiccis, L.1.19.
Mundum quin lanient,-- 58.
--tanta eſt diſcordia fratrum, 60.

ſæpe audiuimus: de *protectione* nunquam. Imò vt ipſis in- Ariſt ort.&
ditum, & inſitum ſit μεταβάλλειν, μεταβαίνειν, tranſmutari, int.l.2.
tranſmigrare, adeoque generari inuicem εἰς ἄλληλα, & ἐξ C.4.t.26.
ἀλλήλων, idque ταχύτερον, βραδύτερον, faciliùs vel difficiliùs, C.5.t.33.
πρὸς ἄλληλα vt habent σύμβολον, vel ſunt ἀσύμβολα, non tota
quidem, ſed ad partes, res nota: ſed vt ſe *tegant*, vel alia,
aduerſus alia, res eſt alia atque alia, noua, & à philoſopho-
rum ſenſu aliena. Sed ignis quęnam *pugna*? vt vexet, voret, Anima.l.2.c.4
vaſtet, idque ἔμπυρον εἰς ἄπυρον. Quis verò *ignis* ille? an So- t.42.
laris, luſtrans, illuſtrans, educens, educans, maturans om-
nia & moderans? hic pugnat nulli, at propugnat multa.
An cœleſtis, animans, armans, formans, firmans, ſeruans,
ſanans hominem? hic amicè verſatur cum amicis, non niſi
malis aduerſatur. An elementaris: qui Gallico Poetæ *ele-
mentum melius*, & meliùs deſcribitur,

Flammiuomus, motus fons, lucifer, æſtifer ignis, Bart.ſept.1.
Viuificus, ſordeſq; fugans, coquus, & faber auri, die.2.857.
Chirurgus, figulus, chymicus, fuſor, ſtratiotes,
Bombardarius, omnia qui valet, omnia præſtat.

C At

Scal.ſubt.ex.9

At hic Scaligero, *feruor puriſſimus, nihil conſumit*, magis conſummat plurima. Terreſtris Chymico relinquitur, qui tantum illis cedit,

Bartaſ.ib.877

– quantum funalia Phœbo,

vt ille loquitur. Hic ſit *auxilium auxiliorum, vt forma formarum anima*, vt manus organorum organon, ſit inſtrumentum artium, homogenea vt congreget, heterogenea vt ſeparet, coquat, attenuet, permiſceat, & edat pleraque, agat in plurima, actiuus maximè, calore, raritate, ſubtilitate: non tamen abſumit magis, non dico ebenum, ſed cineres, quàm *aurum* excoctiſſimum. Hic ipſe Doctor, ſi extitiſſet verè aureus, non merè cereus, ſeruorem examinis, non dico ceneritium, ſubijſſet, ſuſtinuiſſet, exantlaſſet, volentiùs, valentiùs. Imò, ſi ipſe tam validus, tam *ſolidus*, (addo) tam ſapiens fuiſſet, quàm quod præ ſe fert *aurum*, vt vt igni, Mercurio, aceto, ſalibus, ad tempus, ad ſpeciem, ad opinionem hominum, ceſſiſſet aliquantulum, vt Parthus fugax, pugnax; iampridem tamen fortior, fortè ferocior, certè feracior, ad ſeſe redijſſet; nec granulum ſubſtantiæ, ponderis, exiſtimationis perdidiſſet. Nunc illa imminuta, *ignis* extinguitur, *aurum* ſubducitur, *aqua cœlica* fingitur, liquor auro tingitur, rei pauxillum additur, fraudi plurimum, famæ parum.

Bac.ſap.vet.c.26.

Hic.pag.28.

Hic autem *elementum* dicit *calidum frigido & humidum ſicco in auro optimè contemperatum*. A ſuis carbonarijs carbonem nigrum caueat, qui elementa, temperamenta vel illa ſupputet, vel putet vlla. Nam illa an ſint, an alia; & illa quot, & qualia; illorum μίξεις, κράσεις, συζυγίαι, μεταβολαὶ; actiones, reactiones; an ſint in mixtis, an actu, an potentiâ, an formæ, an qualitates, an totæ per totas, an per partes; in ſcholis Phyſicorum vt vt trita, & medicinæ alphabetica; analphabetis tamen Chymicis vel ſunt nefanda, vel ne fando quidem audita. Vt autem elementum *in auro calidum*, vel εὐκρασία ἀνταρκὴς, *aduerſus ignem protegat*, nihilo faciliùs expediet, quàm cur *Pyrauſta in igne viuat*,

Plin. nat. hiſt. l.11.c.36.

viuat, extrà emoriatur; cur vt *buxum durities*, ſic & *ligna* L.16.c.16.
& veſtes oui perfuſio ab igne tueatur; *cur linum viuum Indiæ* L.29.c.3.
asbeſtinum, melius iniuriâ, ſplendeſcat igne, ardendo viuat,
ἀσβέστοις ignibus non abſumatur; cur *Ætites igne deperdat ni-* L.19.c.1.
hil; cur demum *in dextro pede Pyrrhi pollex, lienoſorum me-* L.10.c.3.
dicus, cum reliquo cremato corpore non ſit abſumptus; vt &
noſtri *pollicis oſsiculum, Luz dictum Hebræis, reſurrectionis* L.7.c.2.
noſtræ ſeminarium, nulli corruptioni obnoxium, ne igne qui- Agr.occ.ph.l.
dem peruincatur; & *Hirpiarum familiæ, ànnuo in ſacrificio,* 1.c.20.f.
ſuper ambuſtam ligni ſtruem ambulantes non adurantur; in Rioſ.ſch.anat.
illis ſi Plinio, in penultimo Agrippæ & iuniori Riolano p.155.
habeatur fides. Sin elementa Chymicorum magis ſapiat
(quorum ὁμογενῆ quin ponam elementa, duo Græca, ἀμα-
θίαν, ἀναίδειαν, duo Latina, deſipere, decipere) *metalla om-* Par.parag. c.
nia (vt omnia) cum conſtent Paracelſo *è ſale, ſulphure,* de philoſ.
mercurio, (ſed ſalem non habet Quercetanus, Libauius, Que. reſp. ad Aub.p.31.
cæteri) & *ignis perimat, denigret, alteret, comburat minera-* Lib.com.met
lia propter admixtum ſuphur, aut non erit in *auro* ſulphur, & l.1.c.1.
ſic erit in *auro* vnum principium, argentum viuum, & ſic Moreſ.met. c. p.33.
ex vno vnum; aut *ignis* malè habiturus *aurum*, ſulphur
quòd habeat. Sed quia Quercetano *perfectum aliquod me-* Querc.ib.
tallum dici non poterit, niſi à quo ſeparatum fuerit ipſum ſul-
phur, ſolum aurum aſſeritur expoliatum omni ſulphure, quâ
ratione eſt immune ab omni corruptione, & in igne, & extra
ignem. (Tam non corrumpat vtinam, quàm non corrum-
pitur.) En aduerſariã allatæ rationi, ſed æquè verã, vt non

Compoſitus meliùs cum Bitho Bacchius.-- Hor.l.1.ſat.7.

Nam ipſe ex auro vt eruere poſt Paracelſum docet tria
principia, vitriolum ſeu ſalem, ſulphur, & mercurium, ſi v- Quer. tetrad. c.32.
num relinquatur patiens, idque metaphoricum (*argentum* Reſp.ad Aub.
viuum) exulet *ſulphur* agens, idque non vulgare, (*ſal* in auri ib.& poſt.
principijs ne nominetur quidem? Sic pugnant ipſi ſecum;
ſic pugnent illis alij. Quin illa aërea, vel ignea, vt indureſ-
cant, vt concreſcant, durum videtur, ſi non mirum. Quin

P.45. ipſa cum in mineris nudâ potentiâ, non actu inueniantur
Ad Riol.p.21 (quod enim non eſt,quis inueniet?) ***nec in natura ſua, ſed***
in natura terræ (vt ipſi loquuntur) quo modo metallorum
proxima materia poſſunt eſſe? aut tantùm poſſint eſſe,ſed
Mor.met.cau ne ſint vtique, vt ſyllogizat Moreſinus. Sed de his ele-
p 30.34. mentis poſthac plura. Chymiſtis interim (penè dixeram,
Chimæris hominum) vt aquâ & igni interdicatur,ęquum
exiſtimetur,qui metallorum elementis & aquam & ignem
interdicunt. Sed *Auri* maieſtas regia fruatur priuilegio, vt-
cunque aquâ Regis colliqueſcit,at ne lædatur vel ab igne,
Ariſt.met.l.3. c 6.f. cum hoc elogio Philoſophi, μόνος ὀ πυρῦται, hoc Poetæ,
Augur.chryſ. l.1. -- *vni nil deperit.* --

Hic autem Hermaphroditus (acſi conflatus ex Hermetico
& Ariſtotelico, nec tamen ſapiens alterutrum) præ *auro*
ſuo amaſio, præcipua Naturæ fundamenta, firmamenta,
emolumenta,ornamenta,munimenta,monumenta, qua-
tuor nimirum elementa, non dico priuat, ſed deprauat,
delumbat, demolitur. Nam & *reſiſtit aëris corruptioni.* De
Lip.l.1. ep.19. *aëre, corrupto, corruptore*, vt Lipſius de *vulgo* loquitur. Sic
ſunt nimirum elementa,olim vt ſenſimus, ſic ſunt ex ele-
mentis pleraque,vt experimur hodiè; ſi propugnant, ap-
primè neceſſaria; ſin oppugnant,valdè nocitura; gladij,
ſed ancipites; phalanges,ſed ἀμφίστομοι argumenta, ſed ἀντι-
στρέφοντα. *Ignis*, ſi fauet,quid fouet amabilius? ſin *furit* (quod
furens dicit) quid vrit horribilius? *Aqua* refrigerat, quid
blandius? ſubmergit, quid aſperius? *Terra* ſuſtinet, quid
fructuoſius? premit,quid oneroſius? *Aër* reficit, quid ſalu-
Pa.Iou.embl. tarius? inficit,quid peſtilentius? Fulmen eſt, aut expiat, aut
Na Com. myth.l 2.c.4. obruit. Iuno eſt,& Heben parit,quâ vigemus; & Martem,
Plat.Cratyl. quo perimus. Apollo eſt, & ἀπολλύων,& ἀπολύων, interitum
Ariſt.ort.iot. l.1.c.10. receſſu,ortum acceſſu afferens. Præſidium, ſi purus, te-
nuis, apertus, ſerenus, temperatus: pernicies, ſi impurus,
craſſus,nubilus,circumcluſus,computreſcens. Cætera de-
Gal. meth. med.l.9.c.14. ligere,dum placeant, potes; ſi diſpliceant, potes defugere:
at

at *aërem* deligere fortaſſis potes, vt purus, ne impurus; de- Loc.aff.l.6.c.5
fugere ſine dubio non potes, vt nullus, ne qualis qualis Ficin.ſa.tu.
hauriatur. Non hauritur? mortem affert: hauritur inſalu- ſtud.l.2.c.18.
bris? morbum infert: hauritur ſalutaris? vitam profert,
morbum aufert. Nec tollis morbum ſine illo, nec tueris
ſine illo ſanitatem. In *aëra, habentem mores varios*, id di-
cas Martialis, quod alius in leguleium,

Difficilis, facilis, iucundus, acerbus es idem: Mart.l.12. ep.
Nec tecum poſſum viuere, nec ſine te. 47.

Corruptionis verò *aërem* hic primò cur inſimulat? Si *aër* phi- Cardan.ſubt.
loſophis *ad generationem aptiſſimus*, ineptus eſt, *corruptio-* l.2.
nem qui inſinuet: ſin illis *ad generationem non neceſſarius*, Scal.exer.10.
non neceſſaria *corruptio* cur huic ingeritur? Si *aër* Hippo- 27.
crati ἀθανατόντι καὶ πάντα νοεῖ, *& immortalis eſt, & omnia in-* Hip.carn.c.1.
telligit, ſi *motum exhibet & ſapientiam*, ſi *author omnium* mor.ſac.c.12.
& dominus, ſi *curſum conſeruat Solis perpetuum*, quàm ni- Flat.c.4.5.
hil intelligit mortalis iſte, quàm fruſtrà mouet, quàm non
ſapit, vt eſt rebellis, vt corruptus, qui *corruptum* ſolummodò Alem in Hip.
epitheton aſcribit *aëri*? Si *aër cœleſtis nuncius* Ægyptijs, de aër.præf.
cognatus humano corpori Galeno, *ſpirituum ventilator* Fer- Gal.ſan.tu.l.1.
nelio, ſit hic indignus hauſtu *aëris*, inhumanus, impurus, Fer.phyſiol.l.
corruptionem aëri qui ſolam obijcit. Seu verum ſit ex parte 6.c.18.
alterâ, quod Scaliger, ſeu quod ex altera Cardanus aſſerit, Card.ſubt.ib.
immotus aër quòd *corrumpat, conſeruet qui mouetur*, (mo- Scal.ſubt.ib.
uetur autem ſemper elementum aëris) quòd *circumcluſus* ex.31.
corrumpat animalia, conſeruet alia quæ carent animâ; liber Nobil.ex.4.
corrumpat iſta, ſed conſeruet illa; vterque tam pro *aëre*,
quàm contrà loquitur. *Corruptionis* autem nomine, hic tam
quòd corrumpatur, quàm quòd corrumpat, arguit. Nec
enim corrumpet, niſi corruptus. Hic niſi corruptum, ni-
hil. *Corruptionem* verò *aëris*, vt mox *aquæ putrefactionem*, cum
dicit; diſtinguat, vt doceat (ſi Doctor eſt) an dicat diſertè
φθορὰν, an σῆψιν, an σηπεδόνα, an σαπρότητα? Nam & hæ diffe-
runt, & vix de vllo hic harum vllam euincat elemento: vt

Ariſt.met l.4. c.1. vt Philoſopho, *σήπεται πάντα τὰ ἄλλα, πλὴν πυρὸς*, ex quo hic hæc diſcat, quæ adhuc neſcit. Deinde de aëre determinet, an totus, an ſolus, an ſimplex, an *κατὰ μέρος*, an *κατὰ συμβεβηκὸς*, & quibus de cauſis, modis, corrumpat, corrumpatur. Demum de ſuo promat ſubtile aliquid vel philoſophicum, Cardani inſtar vel Scaligeri, vel Auicennæ, Raimundi, Cacophraſti è Colcodea, auro ab aëre quod immineat periculum, quod indicatur prælium, magis quàm lapidi, argento, gemmis, metallis ſolidis & mineralibus; & id quî propulſetur, exantletur, ſuperetur, ab illo magis, quàm ab illis. Enodet priùs hæc

Virg.ecl.3. —*& erit mihi magnus Apollo.*

Colum.l.7.c.2 Gal. Mar. pro. doct. c.28. At & *reſiſtit æruginì terræ. Terræ æruginem* quis vnquam tribuit? quis audijt æruginoſam? Ferro ferrugo, æri *ærugo*, vtrique rubigo à Grammaticis aſcribitur; & fortè *ærugo aeri*, quòd *æris & aëris* ſit Galeotto *idem ſonus, idem ferè ſenſus.* Huic verò hoc nomine id Martialis conuenit,

Mar.l.2.ep.61 5.

Vteris ore aliter nimiâq; ærugine captus,
Allatras nomen quod tibi cunque datum eſt.

ſed vt addit Horatius,

Hor.l.1.ſat.4. 100.

—*hic nigræ ſuccus lolliginis, hæc eſt*
Ærugo mera.—

Hic.præf.lin.6 Sed hæc vt illi competit, ſic per metaphoram illius *tritico* ſeu *ſegeti*. In terrã durior tranſlatio. Nũ æs è *terra* quòd eruitur, *ærugo* in *terram* irruet? Quin aurum è *terra* quòd extrahitur, auruginem ſeu morbum regium ab illa contrahet, aut illi impertiet? At æruſcator hic, *θηρίον ἰοβόλον, ἰοβόρον*, Dioſ.l.5. c.91. 92. ærucam ſeu *æruginem*, non modò cum ſuis metallurgis, ſed Plin.l.34.c.11. 12. cum Dioſcoride, Plinio, non modò *ξυστὸν* fictitiam, factitiam, fuſilem, adulterinam, ſed genuinam è Cyprijs metallis, è lapidibus, è ſpeluncis, & *σκωληκίαν* foſſilem eliciet, vt *terræ* virus afflet. Vetus querela Matris magnæ in tales L.2.c.63. terræ filios ſeu *γηγενεῖς*, quòd *mitis, benigna, indulgens, vſus mortalium ſemper ancilla, bonâ fide creditum fœnus reddit,*

Quod

Quòd pecori frondes, alimentaq́ʒ mitia, fruges Ouid.Met.l.1.
Humano generi,—

imò & *malorum genuit remedium, quod illi fecerunt vitæ* Plin.nat.hiſt.
venenum: illa *illorum nomen prorogat*, illi illius Threicijs ib.
inurunt notis; & *inter crimina ingrati animi hoc ducit, quòd*
naturam eius ignorant; ſuis illam criminibus vrgent, culpam L.18.c.1.
ſuam illi imputãt, rerum naturæ elementa inficiunt, ipſum quo
viuitur aërem in perniciem vertunt, nec vllum aliud abomi-
tati ſpiritus præmium nouere, quàm odiſſe omnia, noſſe pau-
ciſſima. In illam ergo apage,

— *viridi tinctos ærugine verſus*; Mart.l.10.ep.

quos non inuidia, ſed inſcitia, excuderit, effuderit. Nam 33.5.
ſi exponat *aërem corruptioni* (ſiquid aliud) humiditas, cali-
ditas, raritas, tam corruptæ filiolæ ſat caſtæ matres, ne

— *mordax ærugo voret,*— Sedul.

imò ne violet hanc Bonam Deam, obſtabunt & præſta-
bunt ipſius ſiccitas, frigiditas, craſſities, præſtantes animis
& armis vindices. Quin ſi ex illo Naturæ penu inexhau-
ſto tot depromantur, imò exurgant indies (pluſquam ex
Indijs) non modo ὀρυκτὰ, ſed μεταλλευτὰ, imò nec φυτὰ
(quamuis hæc omnia agnoſcant *Terram* parentem, nutri-
cem, patronam, πλουτοδότην ſuam) ſed quas non alio conde- Dioſ.l.5.ac
corauit nomine, quàm ſuo, *Terræ*, eæque ἀλεξίκακα, ἀλεξι- 170.ad 182.
φάρμακα, ἀλεξητήρια, quæ doment deleteria, vt multæ veteri- Scal.ſubt.ex.
bus, plures recentioribus Sigillo comprobatæ; num *terra* 33.2.93.94.
vel tam impotens, vt ab *ærugine* ſe non defendat? vel tam 347.
impura, vt partum aureolum fœda *ærugine* aſpergat, pol-
luat, contaminet? Haud dixeris. Quin è Catone Plinius, Plin.l.17.c.5
cum *terræ* vitia enumerat, & multa numerat, ſed multa
paucis (vt *qui plus dixerit vnâ ſignificatione, quàm poſſit vl-* L.34.c.11.12.
lâ copiâ ſermonis enarrari) de eius *ærugine* ne verbum qui-
dem; vt quæ illi ab ære, non *terra*, deducatur; in illo, non
hâc, hæreat. Verùm hic

_ *ignorat, quid diſtent æra lupinis.* Hor.l.1. ep.7. 23.

Quin

Cæl.Rh ant. le.l.6.c.2. Quin ſi *æris appellatione auru m etiam continetur* iuriſconſultiſſimo Vlpiano, etſi hic in meo non ſit ære (in alieno forſitan) illum tamen laceſſam ære ſuo, & petam ab illo, cur *aurum* magis *terræ ærugini,* quàm *auri* aurugini reſiſtat *terræ?* ſi in quouis metallo quoduis inſit metallum ſecundùm magis & minùs, vt tenent metallurgi, cur magis cum ære pugnet aurum, æs auro quàm repugnet? Habent hæc ſymbolum; & capiat à Glauco Diomedes,

Hom.Iliad.ξ. χρύσεα χαλκείων. —

Aurum auro conglutinat ex ærarijs chryſocolla: nec aurum vt adurat, nec vt erodat, nec vt inquinet, ſe offert vſpiam *ærugo* æris, nedum *terræ*: nullam vim inferenti, nullum offerenti vitium conciui quis reſiſtat? Qui pugnam ſomniat, edormiat victoriam: qui cum laruis luctatur, triumphet cum lemuribus. At & *reſiſtet aqua putrefactioni.* Miſella elementa, in quibus ne *aqua* quidem benedicta euadit illibata, niſi & illam diabolus aſpergat maculâ. At Pin-

Pind. darus cum prædicat χρύσον μεγάνορα, præfigit illi Ἄριστον μὲν ὕδωρ. Nam prima mater auri, imò & proxima materia metalli cuiuſlibet, ſeu ſit *aqua* cum terra (quam chymici, vix propriè, vocant ὑδράργυρον, etſi in eo tam *aquæ,* quàm argenti meminerunt) ſeu *aqua perpeſſa, aqua limoſa, aqua viſ-*

Mor.met.cau p.35. *coſa*; ſeu demum Moreſino, *aqua limpida, pellucida, tranſcolata, nullius viſcoſitatis, pinguedinis, aut limi particeps, apta*

Par.param.l.2.c.2. *coagulari*; omninò *aqua* eſt, à qua ſunt omnia (quod & fatetur Paracelſus) tum mineralia, tum metalla. Hinc vna

Cauſ.mor.in uiſ.l.4. Sapientibus aquæ natura cum natura materiæ, & idem

Scal. ſubt. ex. 39.f. verbum (ὕλη) apud Syros aquam, apud Græcos deſignat

Orph.hym.& Argon. materiam. Hinc & Oceanus rerum pater ἄφθιτος, & Amphitrite mater ἀπείριτος, & fluuij θεῖον γένος: imò (ſi rectè

Theocr. bubulc. quidam philoſophentur) & terram humectando mater

Magyr.phy.l.3.c.4.f eſt, & ignem refrigerando pater eſt; quòd illa, niſi irrigata, nihil profert; iſte, niſi temperatus, nihil confert. Hinc

Plin.l.31.c.1. *elementis cæteris hoc imperat; in cælum migrant aquæ, & her-*

bis

bis inde animam vitalem deſerunt, vt fruges gignantur, viuant frutices. Sic æquus in aquas Plinius; quum æſtimator iniquiſſimus, hoc ſolùm obijcit, quòd *ſubeant in imbres, rigeſcant in grandines, tumeſcant in fluctus, præcipitentur in torrentes.* L.2.c.63. Illotis verò manibus hic accuſator (cui aqua tum fuſa, ſed nunc hæret) primo ictu impingit in *putrefactionem.* O caput putidum, os putridum, cui putet, putret, putrefacit hoc putum purum elementum, Theoc par. Herc.

-- *ἀβλαβὲς ὕδωρ* Theocrito, *pura vnda* Virgilio, *ſacra* Horatio. Virg Æn.l.6. Hor.l.1. od.1. Num Xerxi vapulat ſic Helleſpontus? *Ad aquam malus*, amandetur: luſtrali ſaltem aquâ, quâ par eſt, irroretur, quâ poteſt, expietur: ſed illum

Quis Tanais, aut quis Nilus-, &c. vt eſt apud furentem. Sen.Her.fur. ſc.vlt. At & Horatio Hor.l.1 ſat.5.

-- *viliſsima rerum eſt aqua*; ſed *vænit*: & Ciceroni *inquinata*, ſed *cadaueribus*: non *Ciceroniana* Plinij: Plin.l.31.c.2. quot, quoties, corruptæ, infectæ, leguntur, audiuntur,

Et capiunt vitium, ni moueantur, aquæ? Ouid.Pont.l.1.el.

Sed huic occurrat huius illud,

Vertitur in teneram cariem, rimiſq; debiſcit,
Siqua diu ſolitis cymba vacauit aquis.

Hic ergo, vt Næuius,

— *vnctam Conuiuis præbebit aquam,*-- Hor.l.2.ſat.2.

vt camelus, non niſi turbatam bibet: propinat enim *putrefacientem.* Certè, inquit Cardanus, *aqua corrumpitur, ſed ab his præcipuè quæ ab aqua corrumpuntur: nam corrupta corrumpant eſt neceſſe.* Card.ſubt.l.13 Sed & quiete nihil deterius ad corrumpendam, vt nihil ad purgandam motu melius: ſed motus ſerò aquam purgat, quies celeriùs corrumpit illam. At Scaliger ad prohibendam *putrefactionem* vt motum *aquæ* tribuit, ſic motus cauſam duplicem, *τὸ ἐξ ἀνάγκης, ἢ διὰ τὸ βέλτιον*, & finem addit duplicem, vt ſe conſeruet, nobis ſit vſui. Scal.ſubt.ex.41. Sed elementum *aquæ*, vel purum quoduis aliud, vt *putrefaciat*, vel putrefiat, quid ſit putreſcere, quid *putrefacere*,

ex illis qui didicerit, cum illis doceat, vix poſſe fieri. Mixtorum ſiquidẽ putredo vera: vt mixtis permiſta putreſcet *aqua* forſitã, ſed κατὰ μέρος, ἅπαξ δὲ, ὔ. Nam vt putreſcat penitùs, à ſicco (quod non ineſt) eſt ſeparandum humidum (quod nunquam abeſt) ab externo calore (quem ægrè admittit) pellendus internus calor, quem nunquam concepit. Sic & vt *putrefaciat*, vt calor ſit oportet τοῦ περιέχοντος (à quo, dij boni, quantum abeſt?) & à calore ambientis, ipſi frigiditas, quæ ex ſe potiùs & eſt, & ſemper fuit. Tum ſui ſimillima, cum frigidiſſima, ne calefaciat, nedum *putrefaciat*: tum in ſe validiſſima, cum humidiſſima, ne exareſcat, nedum putreſcat. Vno verbo parit, nutrit, purgat, ergo
Ex 60.3. non *putrefacit*. Nec agit in ſeipſum, nec in *aurum*. Nihil tranſmittit, nihil admittit, dum *aqua*, peregrini, non ergo
Ex.51. *putrefacit*, non putreſcit. *Aqua* plurimæ ſalſæ; reſiſtunt ergo ſtrenuè putredini: at ſi in *aqua* regia ſal ammoniacus, illi ægerrimè reſiſtet *aurum*; nec tamen inde putrefiet. Hic autem Momus, rerum principia & principes in operis principio qui carpit, rodit, vellicat, non

Hor.l.1. ſat.3. 43. *--pater vt gnati,--*
Si quod ſit vitium, non faſtidit,—

ſed patris benefici & benedicti, vt Cham maledicus & maledictus filius, pudenda profert, oſtentat fratribus: imò, vt
Suet.Ner.c.34 matrix Nero, matris excindit vterum, quam fuiſſe tam pulchram neſcijt; conflatus forſitan, ex *igne furioſo, aëre corrupto*, è *terra* carioſa, ex *aqua putrefacta*, vt *aurum* ab illis ſuum vindicet, qui ſe non poteſt. Quidni à Crollio hæc mutuatus,
Crol.baſ.chy. p.206. illius recinuit ὁμοιοτέλευτα; *Ne poſsit ignis violentia ſeparare, nec terræ fæculentia vitiare, nec aquæ limoſitas contaminare, nec contactus aëris obumbrare.* Faceſſat hirudo, cucurbitula, quæ non niſi peſſimum exugit ſanguinem. Faceſſat poſtica, κῶλον, dum niſi fœces, flatus, fœtores, nihil euehit. Faceſſat canis categoricus, elenchicus, qui, niſi ſordes, ni-
Varr.Lipſ.l.1. ep.36. hil venatur, vorat, vomit. *Caue, caue canem, qui Oculum ha-*

bet

bet flammeum, plenum odio & inuidiâ, Quemlibet mordet,— Greu.ven.l.1.
vt ex illo Greuinus. *Virtutes inuertit*,-- c 35.

Sincerum vas incruſtat.-- Hor.ib.55.56

Mercedem reportet ex imprecatione tragica,

ὄλοιο θνητῶν ἐκλέγων τὰς συμφοράς. Plut.de curioſ

Sed quò tandem *euadit reſiſtens* hoc athleticum, pãcraticũ,

—quod nec Iouis ira, nec ignes Ouid.met.l.
Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetuſtas? 15.f.
Quod non diruerint innumerabiles Hor.l.3 od.vlt
Annorum ſeries, aut fuga temporum?

Imò, quò non euadet inuadens hoc heroicum, Herculeũ?

Aurum per medios ire ſatellites, Od.16.9.
Et perrumpere amat ſaxa potentiùs,
Ictu fulmineo.--
--plurimus auro Prop.l.3.el.12
Venit honos, auro conciliatur amor.

Verum eſt τ' ἀργύρειον — verum eſt itidem Comic. vet.

ὁ χρυσὸς ἐστιν αἷμα καὶ ψυχὴ βροτοῖς. Or. Ap. Phil.

Verum eſt ἀργυρέαις — verius è tripode oraculum Mac.

χρυσείαις λόγχαισι μάχου, καὶ πάντα νικήσεις.

Sic enim & in *aurum* verſus in Danaës recluſæ ſinum impluet, & *auro* onuſtus aſinus in arcem aſcendet inacceſſam. Sed huius (heu) interriti, inuicti, incorrupti, quod *igni, aëri, aquæ, & terræ reſtitit*, huic paulò pòſt ſuffloni, cinifloni, *corpus in calcem* ſubigitur, *compages ſoluitur, forma deſtruitur, membra diſrumpuntur, euocatur eſſentia, & ſeparatur anima.* Hic c.4.
At hîc in ius vocatur, & ſiſtitur *iudicio*. Sed

— auro venalia iura: Propert ibid.
— diuina, humanaq; parent: Hor.l.2. ſat.3.
Aurum lex ſequitur, mox ſine lege pudor. 95.

Si res iam iudicata, præiudicium tollet *iudicium*: etſi adhuc iudicanda, vtcunque *cauſa, caſus, cura*, & *ius* ipſum *anceps* dici poſſit, imò & de iure diſputationes *ancipites, anceps* tamen *iudicium* dici non debet, niſi ab eo, cui in *ancipiti* an ſit

iudicium. Nam (criſes medicas vt taceam,quas iſte parum
Scal.ſub.pręf. Ex 256. Ex.307.5. ſapit) ſi *ſapientiæ* eſt *anima* Scaligero *Iudicium*; ſi *Prætor eximius inuenta qui perpendat*; ſi *pars,vis, actio ſuprema animi*; ſi *eruta è ſuarum cauſarum inuolucris,repetitâ perpenſione exagitet, reuocet ad Lydium lapidem, aut ad incudem, aut ad ignem*, id eſt, ad reflexionem rationis, metallorum more, quorum probitas & puritas Lydio lapide,incude,igne exploratur; ſi factâ euentorum fortunarumque comparatione, deligat quod electione dignum, abijciat quod eſt indignum,ventilet contradictoria; ſi ſint ſub eo λόγος, λογισμὸς, συλλογισμὸς,quæ exponat ratio, quæ diſponat conſideratio,quę componat ratiocinatio,quid pòſt vel anteà,hoc modo vel illo,in hoc vel illo cenſendũ,ſentiendũ:indignũ ſanè honorariâ,cenſoriâ,dictatoriâ,conſtantiâ,prudentiâ, authoritate, à quâ vlteriùs non prouocandum, appellandum, vt quaſi nullius *iudicij*, hæreat vel pendeat *anceps* animi,titubet,vacillet, fluctuet, duabus ſellis ſedeat, vtrinque anſam præbeat, ſic ſit ἀμφίδοξον, ἀμφίβολον,vt Amphiſbæna,vtrinque caput, vtrinque cauda, vt ἀμφίβιον, nunc in aqua,nunc in terra,ἀλλοπρόσαλλον,vt album an atrum ſit neſcias. Diſcernit imò, vt decernat; nec vltrà diſceptat, ſed definit; nec quærit vltrà quæ iam inuênit, ſed inuenta diſpoſuit, diſpoſita conſtabiliuit, κυρίως δοκιμάζει,vt ſtatuat κυρίας δόξας, tulit, nec mutat ſententiam Perſis irreuocabi-
Hip.aph.1.ſ.1 lem. Hippocrati,vt præceps occaſio, ſic *anceps* experimentum, quale Empiricorum: at difficile *iudicium*,quale Dog-
Gal. Phil com.ib maticorum: διὰ τὸ δυσκατόρθωτον Galeno, διὰ τὸ δυσκατάληπτον Philotheo: quia δυσθήρατος ὅγε ἀληθὴς,vt ille concludit ex præmiſſis,quod recti eſt *iudicij*. Sed quod eſt iſti ἀμφισβήτημα, κρινόμενον; quæ controuerſia? nimirum duplex. At de priore nemo dubitat, nedum *eruditus*, è rudimentis qui exceſſit. Eſt ille igitur, in illa qui *fundit vocum turbas, ver-*
A.Gel.noct. At l.9 c.15. *borum volumina, & inuolucra ſenſuum, ſine controuerſiâ diſertus*,vt rhetor olim dixit. Extruxit ſibi ſtadium imaginarium:

rium: inſumpſit illi ſtudium non neceſſarium. Nec enim opus, aut iſte è Quercetano, aut Quercetanus ex antidotarijs Galenicis, battologiâ, tautologiâ inuisâ, inuidiosâ, paginas impleat, lectores obtundat, iterum atque iterum cõmemorando, in quot, quotuplices antidotos, non *aurum* modò, ſed cætera ferè mineralia *ſubacta*, & olim ſint adhibita, & tutò exhibita: quàm verò hodie è fumis & furnis chymicis periculoſè digeſta, pernicioſè ingeſta, poſthâc diſquirere, diſcutere, erit operæpretium. Prætereo igitur illud *prætereà*; id vnum controuerſor, id *aurum in medicinam ſalubrem, & ſummarum virium* an *euadat*. Ab eo qui *euadet*,

Hic. p.22.23. 24. Quer. tetr. c. 32. Med.priſ.p.34 Spag.præp.p. 79.84. Peſt.al p.344. 345. 429 430. Hor.l.2. ſat.3. 292.

— dubium, caſus medicúſne leuarit
Ægrum ex præcipiti. —

Vota ſuſpendat tutelari Deo.

Aurum irrepertum, & ſic meliùs ſitum
Cum terra celat, ſpernere fortior,
Quàm cogere humanos in vſus,
Omne ſacrum rapiente dextrâ. L.3.od 3.49.

Id autem *pollicentur Chymici*: qui homines? impoſtores, præſtigiatores, circulatores, veteratores, tranſelementatores, decoctores, adulteratores, & (Richardus Anglicus vt habet) *truffatores*:

Ric. An. correct.14. Hor.l.1. ep.2. 28. Croll.præf. p.90.

Sponſi Penelopes, nebulones, Alcinoiq;.

Pollicentur quidem multa, pollent pauca: magna in ſe recipiunt, de ſe concipiunt, ab alijs accipiunt, ſed cum vel minima ſuſcipiunt, planè πλανοὶ decipiunt.

Pollicitis diues quilibet eſſe poteſt. Ou.art.am.l.1

Montes pollicentur aureos, ſed cum

Parturiunt montes, naſcetur ridiculus mus: Hor.art.p.139 138.

de horum quolibet vt inferas,

Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?
— qui cornum ludit hiantem. L.2.ſat.5.

Petr.rem.fort. l.1.d.111. *Dic* (monet Petrarcha) *vt ea præſtet ſibi, quæ promittit tibi: ſpondet tibi aurũ ſuum* potabile, *cum tuo fugiet* portabili: en quid faciat putabile. Præ ſe fert, de ſe refert, ſe præfert medicũ non modicũ, vnâ plus literâ quàm medicũ inuenies, mendicum ſcilicet. Quanto ad ſpẽ ferendã impudentior, Ter.Phor.act. 5.ſc.6. tanto ad rem gerendam impotentior. *Quin tu pollicitationes aufer, & quod fers cedò.* Verè de illo Mantuanus:

Bapt.Man. ecl.6.
Quærit opes, vbi nullus opes inuenit ab æuo.
Quid leuius? quid futilius? quid inanius vnquam?

An auguratur ille veriùs?

Augur.chryſ. l.2.
Multaq́ polliciti vanè, quæ multa nec ipſi
Reſciuere, nec eſt illis ea noſcere promptum.

Et vt de illis ille,

Mant.ib.
Omnia pertentant, & agunt nihil, omnia verſant,
Semper agunt, nunquam peragunt.--

Sic alter, ſed quis neſcio

Spes Chymici vanas buccis mendacibus inflant,
Dum metamorphoſis fingitur ἀσώματος.
Mel in ore, verba lactis; videte:
Fel in corde, fraus in factis; cauete.

Ioan.22 Extr. *Spondent, quas non exhibent diuitias, pauperes Alchymiſtæ,* vt Papa publicè diues perhibuit. Verùm de pſeudochymicis, ſeu parachymicis hæc dico. Age ψεῦδος præcedat, ſubſequantur *chymici:* Παρὰ (vt in Paracelſo, eiuſque Paramiro, Paragrano, Paradoxis) falſum aut præpoſterum ſignificet, ſubiungantur *chymici.* Nam meliores nihilo fatentur rei, Paracelſitas Libauius, Libauianos Michelius, Paracelſicos & Libauianos nepos Palmarius: hos omnes ſchola Pariſienſis. Non dico equidem chymiatros, Galenochymicos; è quibus eſſe peruelim, nec quin ſim dubito: nec enim illi iſta *pollicentur, pollicendo* pelliciunt in fraudem rerum imperitos. Sed *de hoc* (de quo ſcilicet? an de *iudicio ancipiti?* nec eſt otium, nec animus: an de *auro* putabili? vix arbitror: *potabili?* ægrè id auguror: portabili? valdè

Libau. ep.alch. in Mich } paſſim. Joſ.Mic.apol. chy. Pet.Pal.lap. phil. laur.

dè aſſentior) *configunt milites*; quorum quidem *confligere.* Sed quid Muſis cum Marte? medicis cum *militibus?* Anthonio heremitæ cum Antonio triumuiro? At interdicit Spartacus ipſis *militibus*, ne aurum habeant: & *militi* Themiſtocles permittit, aurum tollat, at non tollat Themiſtocles. Plutar.

Nec mi aurum poſco — Cic.Off.l.1.

vox digna Pyrrho,

Non sò, ſe miglior Duce, ò Caualliero. Pet tri.fam. c. 1.99.

At dum *confligunt milites* de potiunda Thaide, hic *erit poſt principia*, ipſe *ſibi cauit loco, inde ſignum dat omnibus*: *hoc idem Pyrrhus factitauit*. Imò *euadet* è *iudicio* cum *auro* ſuo ad *medicinam* epotandam; vt ſatietur *auro* Craſſus, *aurum* qui ſitijt. At videat ne *milites* illum euiſcerent, vt Romani Iudæos, qui Hieroſolymis profugerant *auro* in ventrem condito, illumque *inuertant totum ſicuti inteſtinum in Macello*, *vt* ipſius *ipſiſſimis verbis vtar*. Nos verò qui ſub Galba, imò ſub Galeno, militamus, ſyllogiſmorum ſagittis vel auri Solem obſcuraturi, rationum exercitu huius arietis ſeu aurei velleris Helleſpontum exiccaturi, congredimur, inſtamus, premimus, Ter Eun. act. 4.ſc.vlt. Ioſ.bel.Iud. Hic. c.3.p.29.

— *pede pes, denſuſq; viro vir*, Virg. Æn.l.10

quibus non vincere probro; contra terrigenam malorum aureorum cuſtodem Anteum ἀλεξίκακοι ἡρακλεῖς, contrà verſatilem malarum artium Protea intelligentes Ariſtæi, illum vincentes, iſtum vincientes; illum in aëre aduerſæ rationis, iſtum in antro abditæ experientiæ; nec, niſi *auro* puro putoque, adeóque obryzo, in ſtipendium, adeóque compendium ſoluto, ſoluimur. At *vbi ſteterit victoria*, huic in *ancipiti*. Siccine?

Inter vtrumque volat dubijs victoria pennis? Ouid.Met.l.8 13.

Quin plumas interuellit inconſtanti Deæ, ne auolet? ita Athenienſes. An Mars communis dubius? Quin ἀλλοπρόσαλλον Deum catenis vincit *aureis*, ne abeat? ita Lacedęmonij. Pauſan.Achaic.

Vir.Geor.l.3. 70.

nij. Hos imitare ſapiens:

—ne pòſt amiſſa requiras,
Antè veni.—

Sed chymicas

Æn.l.11.436.

—exoſa manus victoria fugit.

Parac.paragr. præf.

Cic.leg 2. Acad.q l.1. Diuin.l.1. Tuſc q l.1. Nat.De.l.1.

At nos nec *ancipiti* credimus, nec certæ diffidimus. Huic autem *non aſſentiuntur Platonici, non Peripateticæ ſcholæ.* Hic verò quis, qualis, quantulus, tot, tantis, talibus num audet diſſentire? Quo ore? quâ fronte? quàm fatuo, ſed faſtuoſo, faſtidioſo ſpiritu? Monarchæ putà Paracelſi; qui *Æſculapium & cæteros ad alcali vſque decoquet, & in reuerberatorio ad extremas fæces comburet, Vulcanus ſulphur, picem, ac oleum infundet:* quem *Græcus, Arabs, Athenienſis, Iſraelita, Pariſienſis, Montiſpeſſulanus, Galenus, Auicenna, Rhaſis (quis non?) ſequatur vt Monarcham:* Monarcham puto Morionem, quem coronas in ſoleis, ſed pictas, hîc in Anglia, geſtaſſe hic meminerit. Sed hic nec dignus qui illos nominet, nec qui eodem libro nominetur, cur eos tandem nominat, qui *à Platone vtrique*, & olim ijdem, & idem de his ſentiũt? quòd *non aſſentiantur?* In *aſſentiendo error turpis:* & *falſa aſſentiri vitioſum:* & *cũ Platone* Cicero *errare mauult, quàm cum Antonio* (quod non eſt veriſimile) *vera ſentire;* qui *vt rationem non reddat, authoritate tamen hoſce minutos vincat philoſophos.* Quid illi ſignificet nomen Antonij, legat Philippicam ſecundam: quantum in cauſa valeat Catonis nomen (nec erat Platonis minus) legat orationem pro Murena. Quos igitur tot ſecula, tot Academiæ, Scholæ, Collegia, tot ingenia, iudicia, Senatuſconſulta, intelligendi, philoſophandi, rectà ſentiendi, rectè viuendi authores prudentiſſimos, magiſtros peritiſſimos, fideliſſimos duces agnouerunt, coluerunt, conclamârunt, hos & Alchymiſta & Anthonius, & medicaſter & Anthonius, & ἄσοφος & Anthonius, *non aſſentientes Platonicos & Peripateticos,* cum malo omine lapſus in limine,

limine, proclamet aduerſarios. Num ſuſtinere poterit? num audet contrà ſtare? non ipſum prement, oppriment vel ipſa nomina? Vtri vos creditis, vtrumque qui auditis? Num illi *aſſentitis*, ab illis qui diſſentit? Siquid ego ſentio, *aſſentit* nemo ſanus: etſi & *Chymicis* ſit ſuus Ariſtoteles, & ſuus Plato.

Picus Mirandula nobilis ille Comes, & Philoſophiæ ſacris initiatus, nec non rationum argutijs plurimum pollens, Peripateticis aſtipulari videtur. Ille aduerſus Auri æſtimationem, nonnulla produxit in medium, qualia ſunt hæc. F.A.

Quòd à Medicis antiquioribus, multa magis laudata ſint quàm Aurum, quæ humani corporis temperamento prodeſſe dicunt magis, & laudata magis ad vitam refocillandam. 1.

Quòd plures à Plinio vituperationes Auri, quàm laudationes eſſe perſcriptas animaduertit. 2.

Quòd ſapores & odores omnium Metallorum ſint quodammodo fœtidi, ex ſententià Magni Alberti generatim data. 3.

Quòd Aurum ſordet, & tingit manus, & contrectantes inquinat, propter Sulphur quod ei admiſcetur. 4.

Quòd Dioſcorides nullius ex Auro Medicinæ protulerit experimenta. 5.

Quòd ingrato ſint ſapore Metalla omnia, & odore ſulphureo, & ideò quòd non poſſint quoquo modo non obeſſe ijs, qui ægri decumbunt: tantum abeſt vt abeuntem animam ſuo delinimento retineant. 6.

Quòd nulla Metalla nutriant, cum nequeant concoqui ſic, vt in carnem vertantur & ſanguinem; Inepta igitur penitus ad medicandum. 7.

Probationem verò ex parte oppoſitâ quî hic aggreditur? nunquid appoſitè? Primò ipſi opponitur Mirandulanus *Comes* (nam comitatus *Mirandula*, Comes Ioannes Franciſcus *Picus*) M.G.

--Clypei dominus ſeptemplicis-- Ouid. Met. l. 15. 2.

an ſolùm μελλίερευς, an verò ἱερεὺς, imò παρίερευς, ſacra qui diſcat, an faciat, an doceat, *ſacris initiatus*, an fortè Rex ſacrorum? Sacerdos ſaltem *Philoſophiæ; pollens argutijs*, an quę *maturis animis* ſint *oneri, iudicijs confirmatis dedecori?* *Peri-* Scal. Sub. ex. 253.

pateticis aſtipulari videtur. Annon & Platonicis? An ſolùm *videtur* nec *aſtipulatur?* an verè eſt *συγκάταινος, συνέπαινος?* In *aurum* ille ſeptem intorquet Draconis capita, an cornua? ſeptem effundit plagas, an phialas? Non repeto, ne vulnus adigam interiùs quàm vt ſanari poſſit. De illo ſolùm dicam, illum nec principem, nec præſidem, præfectum, electum noſtræ cauſæ, de ſuo ingenio, ſatis ingenuè, nec nimis ingenioſè, prompſiſſe quod ad cauſam, vt cauſa tulit & occaſio, & telam texuiſſe, quam ægrè retexat textor

Io.Fr.Pic.l 3. c.2. iſte. Sed nec illi iudicium ſic conſtitit, vt ne inconſtans, credulus, non ſolùm ex audito, quod facilè cuilibet, ſed & ex autopſiâ, quod philoſopho difficile, *χρυσοποίιαν* aſtrueret: nec iſtum ſic deficit ingenium, vt ne præuaricatorem potiùs apponat ſibi, quàm accuſatorem verum, & ex illo magis exanguia, exànima, quàm quæ neruoſa, ſtrenua.

F.A. *Hæc præcipua ſint eorum quæ à Mirandula producuntur in redargutionem Medicæ æſtimationis Auri. Plinius autem ac Dioſcorides de quibus mentio fit, in Chymicorũ officinis nunquã verſati, commune iudicium ſecuti ſunt: & de Auro crudo ſententiam tulerunt, veluti & Magnus ille Albertus, ſapores atque odores omnium Metallorũ meritò vituperans. Sulphur enim extraneũ (quod verũ eſt) in generatione Metallorũ ſuperueniẽs, metallicis corporibus profundius immiſcetur & tenaciùs iiſdẽ adhæret: nec eſt Aurũ, licet perfectiſſimũ ſit Metallum, immune aut liberum ab omni maculâ. Medica autem omnis vis, non in Auro illo crudo licet obrizo cernitur, vbi craſſa ſua materia deſultat, & fæculentia in profundo adhæret: ſed vbi corporea ſua moles debitâ præparatione ſubacta fuerit, Metallica etiam forma omnino deſtructa, non tantùm ſuperficie tenus ne recrudeſcat materia, ſed verè Philoſophicè, vt ſpirituale corpus euadat, & irreducibile, aut fruſtrà ſudas. In Baſilica Chymica nuper edita ſic ſcriptum reperies: Fatentur vulgares Medici Aurum Cor confortare, quod non de communi Auro mortuo, aſpectu ſaltem Cor exhilarante, ſed de Philoſophico, Viuo, Regenerato, pluſquam perfecto, & in omni liquore ſolubili audiendum.*

M.G. Et iſtis tamen vt reſpondet iſte? Ad ſeptem ſigillatim? Et numerus, & pondus opprimunt. An ſine damno concedit

cedit verum, an cum cauſa negat falſum, an cum acumine diſtinguit dubium? Nihil profectò minùs. Ἀμέθοδος, ἀλόγιστος, rem tranſuolat, perſonas inuolat. *Diſcorides, Plinius*, Deus bone, quanti authores, quantæ ſcientiæ, induſtriæ, experientiæ ſcriptores; à ſciolo tyrunculo, illorum caſtra qui vix viderit, nedum tranſierit, nedum perluſtrârit, quàm turpiter, illicitè, immeritò exauthorantur! Quo nomine? *In Chymicorum officinis quia nunquam verſati.* Quis ante illos magis? Sentit de illis aliter peritior Libauius; cui hic reſpondeat. Num hic nouit, quod illi, non dico, norint, etſi nec illud arbitror, ſed fecerint, quod nemo ſibi vendicet? De illis, ſi quibus alijs, id ſolùm dicam, ante illos neminem (ſemper Hippocratem excipio) de ſimplici re medica qui plura ſcierit, potiora ſcripſerit; illorum tantam benignitatem, nihil ut ſcierint, quod nos neſcire voluerint; tantam ſolertiam, vt pauci poſt illos ſcierint, quod illi ignorârint. Illius τελειωτάτην πραγματείαν Galenus agnoſcit gratus: huius immenſum ſtudium, qui Græciam & Latium vno volumine cõcluſerit; *vetuſtis nouitatem dederit, nouis authoritatem, obſoletis nitorem, obſcuris lucem, faſtiditis gratiam, dubijs fidem, omnibus naturam, naturæ ſuæ omnia*, omnis, ſi docta, ſi grata, fatebitur poſteritas. Quis vnquam doctus *Chymicus*, qui non ex illis aliquid? qui non ab illis doctior? In *officinam* ingredi Vulcaniam illiberale forſan ſapientibus: nam nihil liberale ſapit *officina*. Sed in naturæ adyta quis neget illis aditum? Qui nôrit, quanti Plinio ſteterit in montẽ Veſuuium inquirere, à *Chymicorum officinis* exhorreſcat: quibus pro libro fornax, pro penna forceps, pro charta focus, pro muſæo hypocauſtũm, pro Cyclopibus ſi non ex luto & argilla ficti, at facti ex ſale ſine ſale, niſi ſal ſit pro anima; ex ſulphure ardentes citò, malè olentes; ex argento viuo, nocentes dum viuunt, ne noceant enecandi: cætera ſunt fumus, ignis, cinis; cinis, ex quo, ignis per quem, fumus in quem

Lib. l. 2. ep. 50. 51. 82.

Gal. ſimpl. l. 6. c. 1.

Plin. ep. ad Veſp.

omnia. Cum his *verſari*, hoc luto volutari, num voluit An-
Suid. tonius Anazaıbenſen illuſtrem *Dioſcoridem*, qui cum ipſius
Cleopatra familiariùs verſabatur? num nobilem Roma-
nũm *Plinium*, qui delegatis officijs, caſtrenſi contubernio,
militiæ præfecturâ, acri ingenio, incredibili ſtudio, ami-
Plin.l.3.ep.5. citiâ principum, notus & charus intimè Veſpaſiano, *ne*
L.6.ep.16. *horam quidem perdere*, *aut lectionem decem verſuum ſuſti-
nuit*, fecit ſcribenda, ſcripſit legenda, naturæ (præter alia)
ſcripſit hiſtorias, opus non minùs varium, quàm ipſa eſt
Natura? Indignum, ingratum, inhoneſtum foret. At hi
commune iudicium ſunt ſecuti. Vix aberrârunt igitur. Si via
Ariſt. top. l.1. plana, via ſana; ſi vox populi, vox Dei; ſi ἔνδοξα δοκοῦντα πᾶσι,
c.1. quid verius, quàm vulgo notius? quid infallibilius, quàm
Triſm. Pœm. vulgo in confeſſo? Etſi enim *ſcientes*, *nec placeat ipſi multis*,
c.9. *nec ipſis multi*, vt tradit Triſmegiſtus; & *Seneca neſciat quæ*
Sen. epiſt.29. *probat populus, at quæ ſcit Seneca non probet populus*; nec bo-
Plin.l.1.ep.17 uem currus trahat; nec tamen ſine *iudicio ad populi iudicium*
Pomponius prouocauit; & Plinio iudice, *In ipſo numero eſt
quoddam magnum collatumq́ʒ conſilium, quibuſqʒ ſingulis iu-
dicij parum, omnibus plurimum.*

Hor.l.2. ep.1. *Interdum vulgus rectum videt, eſt, vbi peccat.*
63. At *tulerunt ſententiam de auro crudo*. Aſſum hic mauult, an e-
lixum? Elixir an eliciet, ne *crudum* deuoret? E *crudo* cum ſit
horum tractus, quin *de crudo* ſit tractatus? Excuderunt illi
ſententias, quales hic aſſequi vix poterit intelligendo, ne-
dum ſcribendo imitari, nedum excogitando æmulari. E
Dioſcoride quam profert ſententiolam *de auro* ex induſtria?
Excoctum nouit *Plinius*, non hic magis. Quid in alterutro
quod reprehendat? Alter non memorat, alter *vituperat*; nõ
ſine *iudicio* alteruter: hic vitiligat vtrumque, vtroq; quanto
minor? At nihilo maioris apud iſtum *Magnus ille Albertus*.
Illum an legerit hic, neſcio; non intellexit, credo: etſi nec
huic, nec *illi* credam nimis. Magna authoritas, & multi-
plex experientia cognomen *Magni* fecit *illi*, quem iſte par-
ui

ui pendit: qui, ſi non minor *illi*, quàm huic fides, non minùs, quàm hic iactitat, *inuenit quod quærebat*. At *ille ſapores & odores metallorum vituperat*. Si *meritò*, cur illum iſte improbat? ſi immeritò, quin *aurum* excuſat? Si *omnium*, quin & *auri*? ſi non *auri*, quin excipit? *Vituperat?* an damnat potiùs, qui dicit *fœtidos? Sapores & odores* (cognati ſunt hi ſiquidem) vt arguant ſubiectum, in quo manent, ſeminarium, à quo manant, hic fortè neſcit, norunt philoſophi. Philoſophis, medicis, *fœtor* arguit putredinem, in fonte, in fomite, in ſede, in ſegete. Cauſatur iſte *ſulphur extraneum* (*quod verum eſt.*) An *verum* dicit *quod extraneum?* an quod cauſatur? Illius exotericum ſit nobis exoticum, Budæo ἡ ἔξωθεν παιδεία. Nec enim θεῖον Chymicorum, nobis τὸ θεῖον Hippocratis, ſed lacus diabolicus. Sin verò *ſulphur* illud, & agens, & coagulans, & pater eſt, quo modo eſt *extraneum?* quo modo *ſuperueniens?* quo modo pars compoſiti? Si *immiſcetur profundiùs*, quo modo *extrà eſt?* ſi *adhæret tenaciùs*, quo modo ſeparatum Quercetano? Si Quercetano pronuba, prodromus, anteambulo *ſulphur*, qui formam metallis, quaſi ſponſam, tradat in manum, quo modo mercurius Hollando *figit ſulphur, ſulphur mercurium, nec alterum conſiſtit ſine altero?* Hæc tam pugnantia, vt falſa poſſint omnia, plus vno non poſſit eſſe verum. Nempe metalla Chymicis, ſeu ſint perfecta, ſiue imperfecta, ſunt è mercurio & *ſulphure*, ſed illa maturiſſimis, puriſſimis, & præſtantiſſimis, hæc ex impuris, fœtidis, fugacibus, arſenicali vel vitriolato ſpiritu inquinatis. Hinc orta atteſtantur ſuis principijs: δυσῶδες autem & δύσχυλον eſt θεῖον ἄπυρον, quamuis puriſſimum: id verò agens aget, vt ſui ſimile reddat obiectum patiens. At *nec Aurum ab omni macula immune, liberum:* In huius manus quòd inciderit, qui quaſi Harpyia ἅρπαξ — *contactu omnia fœdat Immundo.*— Aſperſit *maculas* hic priùs aliquas, ſed *auro* poſtmodùm lituras plures allinet. At eſt huic *perfectiſſimum*. Nil deeſt illi

Alb.M.alchē. præf.
Hic.præf.
Alb.re.met. l.3.tr.2.c.4.
Ariſt.anima. l.2.c.9.
Meteor.l.4.c. 1.
Bud. cõment.
Moreſ.met.p. 37.
Quer.ad Aub p.31.
Io.Iſ.Hol ch.l. theor.
Liba.com. met.l.1.
Vir.Æn.l.3.

igitur, nil ſupereſt; ne *macula*: eſt αὐταρκὲς, αὐτοτελὲς, & quidni αὐτοκράτωρ? Sed vt illi,

Hor.l.2.od.16 27. *— nihil eſt ab omni*
Parte beatum;

Sic alteri,

Sen.Tro.cho. 4. *Eſt miſer nemo niſi comparatus.*

Hic *perfectiſſimo* quod addat, nihil videt: ne velit detrahere. Volens, videnſque detrahit. Quod ſtruit manu alterâ, deſtruit alterâ. Detractor, deſtructor. *Vis omnis medica non cernitur in auro crudo.* An aliqua? an cogitatur? quidni egregia? *Ibi craſſa ſua materia deſultat.*

Hor.l.2.ep.76 253. *— Craſſè compoſitum, illepideq́;.*
Bœotûm in craſſo iurares aëre natum.

An *craſſa materia*, quæ eſt puriſſima? an miſtio, quæ optima? an deſilit? an reſilit. Loquor, vt Cicero: *quis (niſi Antonius) ſic loquitur?* At *& ibi fæculentia in profundo adhæret.* Cui? fundo fortè vaſis, in quo excoquitur: emergit verò defæcatum. Nec enim *obryzum* excipit, cuius ne ſemigranulum non ponderi, non pretio, non vſui. Fæces artifex hic colligat, vt fucos inde faciat. Num adhuc *fæculentum?* quod ὄβρυζον, vſtulatum, puſtulatum? num *maculoſum*, quod depurgatum, depuratum, puriſſimum? num *crudum*, quod excoctum? In igne iam conſtitit, examina ſuſtinuit regalia, fortes aquas, quartationem, fulmen, cineritium, coloritium, cæmentum, ſulphur, ſtibium; vt quo probetur, *aut hoc ſit ſatis teſtium, aut neſcias quid ſit ſatis.* At huius auro *corporea ſua moles debitâ præpáratione ſubacta.* Quis obligauit? quis exegit? quis petijt? quid ergo *debitum?* De *mole* qui detrahit, is maieſtati detrahit: qui maieſtatem *ſubigit*, is læſæ maieſtatis reus. Sic aurum, vt ſpiritus (an anima, an αἷμα homini?) non poteſt abundare, redundare. Iniquè comparatum, ille vt *præparet*, qui malè ſeparet quod optimè compoſitum & comparatum. Nec modò *molem ſubigit*, quæ corpus, aut excoquit *materiam*, quæ δύναμις, ſed *formam*

Marginal notes: Cic. in Ant. or. 3. — Liba. com. met. l. 1. c. 3. 4. — Cic. fin. l. 2. de A. Var.

formam deſtruit metallicam, quæ ἐντελέχεια. En deſtructorem ſtrenuum: en monſtrum informe: en chymicum deformatorem. Romani milites è *malo genere ne relinquendum* conclamârunt *catulum*: iſte ex optimo & *formam* cenſet *deſtruendam*. Aur. Vict. in Maxim.

Quis Colchus hæc, quis ſedis incertæ Scytha? Sen. Tro. act. 5.

Egregius *formarum* ſpoliator, rem eradicat funditùs; *non ſuperficie tenus*. Quo verò nomine, Naturæ delicias, perfectionem, opus Dædalæum, quæ *nomen dat & eſſe*, quæ *quippiam diuinum* dicitur, quæ facultates elargitur, deformis iſte diripit, diuaſtat, demolitur? *Ne recrudeſcat*, ſcilicet *materia*. Maritum nempe amputat, ne vxor virum appetat. An indiuulſum hoc coniugium? Ariſt. phyſ. l. 1. c. 9.

Fœlices ter, & ampliùs, Hor. l. 1. od. 13 17.
Quos irrupta tenet copula; nec malis
Diuulſus querimonijs
Supremâ citiùs ſoluet amor die.

Annon *materiæ* dos illa,

Virtus, & metuens alterius viri, L. 3. od. 24. 22.
Certo fœdere caſtitas,
Et peccare nefas, aut pretium eſt mori?

An *materia*, vt Metra,

Nunc equa, nunc ales, modò bos, modò ceruus? Ou. Met. l. 8. 877.

vt Proteus,

—formas ſe vertit in omnes, Vir. Geor. l. 4. 441.
Omnia transformat ſeſe in miracula rerum?

vt Auguſta,

Iam laſſata viris, nondum ſatiata recedit? Iuu. ſat. 6. 130.

vt Iberinæ, non ſufficit vnus,

Ocyùs exores, oculo contenta ſit vno? 54.

An *formam* nunc pellicit, nunc pellit? nunc admittit, nunc dimittit, hanc, illam, aliam? quam modò excepit gremio, hanc mox *excludit præ amore?* An illam perdit, nec ipſa perit? An *forma* cum agit, vt ſit hoc aliquid *materia*, id agit Scal. ſubt. ex. 307. 27.

git *materia*, vt *forma* ne exiſtat? An *forma* deſtruitur, quę nũquam generatur? an fatigatur à *materia*, quam reficit? an cadit à ſeipſa? an deſtruenti cæditur, an cedit inſequenti? An potiùs, *materia* cum conſtuprator Chymicus vim adhibet, intendit vincula tenacia, in nihilum vt redigat, illa, formarum periodo decurſâ, victa an victrix magis

Bac.ſap.vet.c. 13.

in ſeſe redit,-- ad ſe reuertitur, priſcam amaſiam in ſinum recipit? acſi Antonius (ſed non tam probus) relictâ Cleopatrâ ſpecioſâ, pretioſâ pellice, rediſſet ad Octauãi. Nec enim *materia* ſine *forma*, corpus ſine vtraque, vnquam aut eſt, aut eſſe vſquam potuit. Si ergo *auri forma* vnquam *deſtruitur*, id *aurum* iam eſſe deſijt: vbi idcirco aurum *potabile?* Aut *aurum* non eſt, aut habet *auri formam*, intrinſecam, extrinſecam. Sed quouſque & quomodo ſoluatur, pòſt viderimus. Nunc hæc acta hic dicit, *verè*, *philoſophicè*; ſed nec verè dicit, nec *philoſophicè*: niſi actum de auro, quod iam, *ilicet*, *perijt*, in nihil redactum; vt *ſolent*, chymici *beare amicos*. Id verò quorſum? vt *ſpirituale corpus euadat*. Quid? an *per antimonium*, vt Paracelſo, vt *ter percurrat ſeptem ſphæras, ſeu cælum ſecundorum mobilium!* En quò *euaſerit*. Hei mihi, quale aurum.

Vir.Geor.l.4. Plut.in Anton. Lib.l.2.ep.84. è Par.

--quantum mutatur ab illo?

Vir.Æn.l.2.

Nos verò malumus longum, latum, profundum, trinâ dimenſione extenſile, *colore vero*, *corpus ſolidum*, & *plenum* ſicci ponderis, cum appendicibus, epithetis, & inteſtinis omnibus: quale voluerunt, coluerunt, optârunt, aptârunt patres, aui, abaui, ataui, proaui in ſæcula:

Quantum noluerit ferre rogatus Atlas.

Mart.l.13. ep.2.2.

Apage *potabile*; cedo portabile. Etſi conueniat noſtro *ſpiritui* cum auri corpore; huic naturali *corpori* cum artificiali *ſpiritu* non ſatis conuenit. Etſi animos faciat, & reddat animam *aurum* hominibus, ipſum eſt ſine animâ, nec amat affuſos infuſos *ſpiritus*: & animam ſi habeat, vt gignat ex ſe *aurum*, quaſi hordeum ex hordeo, id *aurum corpus* eſt

mole

mole, menſurâ, pondere. Quin *ſpiritum* inueſtigantes, illum inter *animam* & *corpus* Medici, at *animam* inter *corpus* & *ſpiritum* Chymici interſerunt: illi, vt omnia, cum ratione luculenta; iſti, vt cætera, cum ignoratione irridenda. Siue enim per ſcalam Triſmegiſti aſcendimus, à materia ad aërem, ab aëre ad animam, ab anima ad mentem, à mente ad Deum; ſiue per Platonicorum claſſes deſcendimus, à Deo ad mentem, à mente ad animam, ab anima ad ſpiritum, à ſpiritu ad ſyndromen, à ſyndrome ad materiam feremus gradum. Verùm quid rei phyſicis ψυχικοῖς cum Chymicorum phantaſticis πνευματικοῖς? Prudenter fœliciſſimæ memoriæ Diua Elizabetha, *Si mereus ſim ſpiritus, ſpiritualibus curari feram; ſed cum ſim corpus mixtum, non niſi corporeis ſanari ſperem.* Tantum Reginæ abſolutiſſimæ diſplicuit diſſolutiſſima Regina Quinteſſentia. In memoriam quod reuocat, quanto ſit melius quod Rex Φιλοσοφώτατος nummis inſcribit ſuis, *Quæ Deus coniũxit, nemo ſeparet.* Ne ſit diuortium *materiæ* à *forma auri.* Huic autem non modò *ſpirituale euadit*, ſed *irreducibile.* Quo pergit vlteriùs, eo agit deteriùs. Non modò rem tollit, ſed

Cor. Gem. coſm. l. 1. c. 2. Ficin in Tim. Plat.

Spem gregis ab.— Vir. ecl. 1.

radicitus euellit olera; arcem euertit funditus; nec tondet modò Chryſalus Phryxi arietem ad viuam cutim, ſed iugulat, ſed deuorat, propinat epotandum: Geberi carmine, Plaut. Bac. act. 2. ſc. 3. Geb. car. 13.

Vt ſumat potum quod ſcandit ad æthera totum.

Quàm Circe venefica, crudelior, veneficentior; illa ad tempus homines in porcos tranſtulit, nec mentem abſtulit, at ſuccis melioribus tandem benefica in homines rectos erectos retulit. Hic *auri materiam* attenuauit, molem ſubegit, *formam deſtruxit* penitùs, id egit, eò redegit, eò reduxit, *aurum* ὄβρυζον, vt ſit *irreducibile:* nec, malis plenâ Pandoræ huius pixide, Epimethei iſtius imprudentiâ,

—Intus ſpes ſola remanſit.

Lipſ pol.l.4. c.11. Apage Lauerniones, Grypos, ait ille ex illo, *qui rem au-
ferunt cum puluiſculo*: quid iſtum, qui aut rem prorſus au-
è Plaut. Truc. fert, aut in puluiſculum reducit nihili, aut *fruſtra ſudat?*
Hoc autem Chymico & ſolitum, & debitum. Nam qui
quod melius in peius redigit, *fruſtratur* meritò & alios &
Hic præf. ſeipſum: id verò ferè Chymicus. *Fruſtrancos labores* ſuos
(voce propè ſuillâ) hic in hac cauſa *deplorauit*: concedo i-
gitur, quod hîc concludit, quòd *fruſtra deſudârit*. Nec e-
Nat. com. rat aliud quod expectaret. Nec enim Circe in Vlyſſem
myth.l.6.c.6. Mercurio ſtipatum valuit; nec Chymicus in aurum con-
ſtipatum, cui Moly illud inſitum, hauſto quantumlibet
Circæò poculo, valebit adeò quin virgam repellat incan-
tatricem, adeoque

Hor.l.4 od.4. 61. *Non Hydra ſecto corpore firmior*
Vinci dolentem creuit in Herculem.

Cic or pro.T Ann.Mil. Exclamet iſte igitur cum Tullij Milone homicidâ, *O fru-
ſtrà ſuſcepti mei labores, ô ſpes fallaces; ô cogitationes inanes*
Lib.com.met l.4 p. *meæ*. Lapis Philoſophorum (qui magis optio, quàm opus
Chymicorum, pluſquam aurum potabile, nam anima &
Ouid.Met.4. ſemen auri) lapis putetur Siſyphi; quem iſte apud inferos
Cic.Tuſc.qu. l.1. voluendo, reuoluendo, petendo, nitendo, vrgendo, *ſudat,*
Ter.Heau.act 4.ſc.1. *neque proficit hylum. Næ iſti magno conatu magnas nugas
agunt*. At hic in *Baſilicam* deducit *Chymicam*, ſi dijs placet.
Deſcripſi priùs *officinam*; audiui πονητήριον, fortaſſe πονηρὸν &
πονηρόπολιν,

Vir.Æn.l.8. *--Cyclopum exeſa carminis*
Antra Ætnæa-- & vbi *--fornacibus ignis anhelat.*

Sed Chymici vt vendicent, vt venditent *Baſilicam*, id *nuper
editum*, auditum *nuper*;

Ecl.1. *Non equidem inuideo, miror magis.--*

Hip præc.t. 9.10 leg.t.3. Nimirum, ex quo ἐκ πόδος ὑψευμένοι, ὑπὸ τίνων εὐπόρων ἔνδοσιν
ἀναλαμβανόμενοι, quorum comes inſcitia, magiſtra eſt auda-
Concil.diff.1. cia; quos *perforatas clepſydras ambitionis indefeſſæ* appellat
Apponenſis, in aulas Principum, in aures Procerum, in
Magnatum

Magnatum amicitiã, in gradum & gratiam, ſollicitando, pollicitando, adulando, adorando, fucando, furando ſeſe inſinuârunt, latè patentes, longè potentes, lautè calentes, lætè valentes *Baſilicas* extruxerunt, qui *in caſa furnaria* cum Heracleito σκοτεινῷ, & *hîc Deos* profeſſi, iamdiu, & iamdudum conſederant. Sed his *Baſilicis*, longè aliter quàm alijs iuridicis vel regijs, num mos, num fas, num ius putatur, è domo accuſatoris teſtes promere, his reum premere, falſarium interrogare de falſario, vt muli ſcabant mutuum? Omnino ἄτεχνον quod petitur à teſtimonio, ſed magis ἄτοπον, & planè ἄπιστον quod à domeſtico ſeu ὁμοτέχνῳ argumentum. Hîc ſemel moneo, me facilè, non cum contemptu tranſiturum, ſed ſilentio præteriturum, quos iſte adducit, fortè ſeducit teſtes *Chymicos*, Chimæricos, Cimmerios, eiuſdem farinę, furfuris, familiæ; tum quia tales; tum quòd in iſtum, non in illos ſcribam. Nec verò ex parte noſtra noſtras producam legiones, Galenicas educam copias; ſed arma fortè capiam ab eo quîcum decerto, aut teſtes aduerſarij concludam illinc ſtare, ſed hinc dicere. Vtrumque, ne nimius, ne ſim eneruis. Hic autem pol hoc dedit haud βασιλικὸν, vt agat cum Rege εὐπόρῳ haud βασιλικῶς, extrudat è *Baſilica*. Excludit ſiquidẽ, *quòd cor exhilaret aurum commune*. Id quo communius, hoc melius, addo & verius, agnoſcit ipſum vulgus: Hic addit, *vulgares Medici*. An viliores ideo? Qui placent, qui proſunt populo, ſe præſtent cæteris præſtantiores, & opus, & oportet. Quid in hoc homine, quod non *vulgare*, quo cæteros prę ſe contemnat? Si vulgus illum reſpuat, qui illud deſpuit, qui ſupra vulgus nihil ſapit, erit mendicus infra vulgus, qui non erit *vulgaris Medicus*. Sed & eſt huic *Baſilicæ Alchymiſtarum vulgus*; in quo & iſte forſitan. At *aurum* nobis *mortuum*. An illi *viuum*? Niſi cauet, aufugiet. Quid *viuum*, quid *mortuum* dicatur iſtis, cum dicant contradictoriè, obſcurè, metaphoricè, nemo intelligat. Me verò pudeat dicere,

Ariſt. par. an. l. 1. c. 5.

Crol. baſ. chy. p. 202.

P. 6. 77.

cere, non intelligere, ſi ipſi intelligerent qui iſta dicunt. P.208. P.206. *Aurum* oſtentat ille quaſi *terreſtrem Solem, vitam, ſubſtantiam, eſſentiam vt largiatur omnibus, & gerat proximè Dei imaginem, Naturæ operis perfectionem, imò omnem Naturã, in quo Natura ſabbatizat.* Etſi hoc durum, ferè blaſphemum, id tamen (puto) dicit, quòd eſt Naturę, non quod artis: id autem ſenſu *mortuum*; nec meo quidem eſt hoc Io.Rup.quin. eſ.c.3. *viuum*, nedum viuificum. Ioanni de Rupeſciſſa, *Alchymicum naturam deſtruit.* At eſt hoc *philoſophicum.* Quod noti Philoſophi ne ſomniârunt quidem, nothi, nouitij non niſi per inſomniũ fortaſſe augurati. At & *Regeneratum.* Sacri vocabuli ad rem prophanam prophana catachreſis, ſed iſti nimium familiaris.

Hor.l.3.od.1.1 *Odi prophanum vulgus, & arceo:*
Fauete linguis.--

Phil.de mund Quin ſi Philoni ἀμήχανον παλιγγενεσίαν τὸν κόσμον λαβεῖν, non minùs & τὸν χρυσόν. At & *pluſquam perfectum.* Priuſquam Ariſt.metaph. l.4.c.16. Grammaticaſter acceſſerat, à Philoſophis *perfecto* nihil addi vel debuit, vel potuit. Si finem ſit adeptum, quin quieſcit? quin fruitur? quò pergit vltrà? ſi non ſit adeptum, quo modo *perfectum* dicitur? Etiam Grammaticaſtris ſupra ſuperlatiuum nihil; ſummo ſuperius.

Ou.triſt.l.3. el.11. *Quis gradus vlterior, quo ſeſe exporrigat aurum?*

Brac.Dem. dial. p.409. An hoc opus ſupererogationis? hic theſaurus eccleſiæ? Nempe *perfectius quàm eſt elixir*, vt Geber loquitur in Dæmogorgone. At & *in omni liquore ſolubile.* Hoc illud *ſolidiſſimum?* Quouſque tandem? Ad aquam Regis liqueſcebat, in *Raimundina ebulliit*, nunc *ſoluitur in omni liquido.* Vah Regem diſſolutum, à bono conſonanti in malum liquidum qui tranſmigrârit. At de hoc *audiendum.* Non *audio:* vix *audiat* Ioannes de Rupeſciſſa, vix Albertus, quibus Io.Rup.quint c.30. *aurum Alchemicum cor non lætificat, ſed lædit.* Quin ſentit Alb. Alch. p. 627. aliter de illis alibi & φιλοβάσιλευς hic Craterus, & non *vulgaris medicus,* cuius parentheſin, ſed in hunc ſenſum in

hæc

hæc verba *reperies*, (*Quod etiam per ſe omnes ſpiritus exhilarat, cum quis eo in crumena abundauerit.*) Quod *aurum* ſubauditur? Non *potabile*, opinor; crumenâ vix portatur: non *viuum*; ne ſe ſurripiat: non *regeneratum*; quod animæ, non corpori conueniat: non *plusquam perfectum*; quod nuſquam eſt, quod nihil eſt: non *Philoſophicum*; quod euaneſcit vt notio: non *reſolubile*; quod effluit vt potio. Hic ſibi habeat, quod vanus vigil ſomniat; mihi concedat *aurum*, quod viuus videns ſentiam. Crol.baſ. chy. præf.p.41.

Adde inſuper quod Mirandula ipſemet confitetur, ſe illa perſtrinxiſſe non decernendo, ſed diſputando: quando potabili auro vtuntur quidam ad omnes tollendas ægritudines, atque ad vitam quantum per vires naturæ licet prorogandam. Egi (inquit) cauſam eorum qui aurum potabile vellent diſpendere: quod quidem ego colligere maluerim, & optarem egregiè poſſe ad noſtri corporis aliorumq; ſalubritatem. Præcipuè cum conſtet Antonium Chirurgum noſtrum ſuperioribus annis matronam ex foro Cornelij Pthiſi moribundam, paucis diebus ab ipſa tabe liberam ſanitati priſtinæ reſtituiſſe, ſolo potabili auro, quod ex ipſius patrui Nicholai confecerat diſciplina. F.A.

Sed de *Mirandulano* ecce quod præmonueram, præuaricatorem ἀμφίβολον, ἀμφίδοξον, *fatentem* reum, *ſe illa perſtrinxiſſe* (quo ipſe perſtrictus maximè) *non decernendo* (quod iudicij) *ſed diſputando* (quod *ancipitis.*) In ſcenam igitur cur eſt inductus, προστατικὸν πρόσωπον, an modò harum, modò illarum partium? Mittamus ergo huius ἀντιλογίας, qui *egit* (ſed frigidè) *illorum cauſam, qui Aurum potabile vellent diſpendere*: voluiſſe dictum arbitror *diſperdere*: nec enim facilè *diſpendi* poteſt, id eſt expendi; diſperdi poterit facillimè, & hinc *diſpendium*, non eſt compendium. At hic *maluit colligere.* Nec hic quid dicat, eligit. Et *optat egregiè poſſe. Optatum egregium:* vel impotens plerunque *optat*, quod vix vnquam poteſt. M.G.

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus. Hor.l.1.ep.14. 43.

Id ſolum hinc lucratur, vt cui non creditur ex parte alterâ, ne credatur ex alterâ. Si *neruos & artus ſapientiæ* Epichar- Cic.Pet.Conſ.

 meios

Lib.nat.met l.1.f. è Mirand.l.3. c.2.

meios habuiſſet, *non temerè* cuiquam *credere*, vix illis ille habuiſſet fidem; nedum illa de *Antonio Chirurgo ſuo*, aut alijs (vt quidam noſtri de noſtro & alijs) vel *de Auro potabili*, vel arte tranſmutatoria retuliſſet; nedum referenti, aut noſter, aut Libauius fidem adhibuiſſet. Verùm vt

Sen.Her.fur. act.2.

— quod nimis miſeri volunt,
Hoc facilè credunt,—

Plan.Cic.ep. fam.23.l.10.

ità neſcio quomodò, non ſolùm ſenes, ſed magna ingenia, præſertim empeirica, *credulitatem* quia *errorem magis quàm culpam* exiſtimant, hoc errore amoris, an amore erroris ferè corripiuntur. De Mirandulano loquor & Libauio; vix de noſtro, qui quicquid trahi poterit in cauſam ſuam corradit vndecunque

Vir.Æn.l.1.

— diſcrimine nullo
Tros Tyriuſve fuat.—

Sed non tantummodò, vt ille cecinit,

Ou.ep.Hel. Par.

-- credulitas damno ſolet eſſe puellis;

ſed toti ferè populo, cum illis ineſt, authores qui ſunt alijs, vt credant vix credenda. Quod ſi huiuſmodi ex parte alterutra fidem vel arrogant vel derogant, huius *Anthonij auro potabili* (è cuius *diſciplina*, patris, an *patrui, confecto* neſcias) audita vt omittam plurima, cognoui (quam poſteà Galenicè curaui) generoſam *pthiſi moribundam*, non modò non refocillatã, *reſtitutam*, ſed longè afflictam grauiùs. Sed vtriuſque *Anthony*, ille vt arguit, ἐπιτυχίας ἥλιος ὁρᾷ, ἀποτυχίας γῆ καλύπτει.

Lang.ep.vlt.l. 3. è Nic.Arſen.

F.A. *Apparet ex his, quod licet Mirandula ambiguus quodammodo hæſitare videatur, ne fortè Peripateticis contrarium ſentire dicatur, manifeſtâ tamen experientiâ euictus, iſtius Philoſophiæ veritatem planiſſimis verbis confirmauit: veruntamen ſub hac cautelâ, quod inter mille mortalium myriadas pauci ſint reperti, qui potionis aureæ conficiendæ ſcij gnariq; fuerint.*

M.G. *Mirandulanus* verò nec *hæſitans ambiguus*, qui in partem alteram pronunciat; nec *Peripateticis contrarius*, qui veritati con-

coniunctus; nec *victus experientiâ*, qui nihil expertus artis experti credidit: ſed tandem *cautior, inter mille myriadas* admittit *paucos*.

--pauci, quos æquus amauit Virg. Æn. l. 6.
Iupiter, aut ardens euexit ad æthera virtus,
Dijs geniti potuere.--

Hic homo perpaucorum hominum; μυρίανδρος, Epigr.
--qualem vix repperit vnum
Millibus è multis hominum conſultus Apollo;
Sapienſq; ſupra Græciæ ſeptem viros Auſon. epiſt 8
Octauus acceſſit ſophos

Anthonius ἀντώνυμος hic vel ille? vnde? quo modo? quo iure? ſi dijs placet? *Reperti* ſcilicet; vt vacca patri forſitan:
-- tu non inuenta, reperta es. Ouid. Met. l. 1.

Id artis eſt, hoc ſortis. Hi verò quales? *Qui potionis aureæ cõficiendæ ſcij gnariq;.* Σκιαὶ videntur, vel σκιῶν ὀνείρατα, de quibus loquitur: de *ſcijs* ſiquidem nil ſcio equidem, niſi quòd ſint vmbræ, aut obſoletũ è Nonnio. Sciẽtes ſcio alios, & iſtum ſciolum admitto in grammaticis, vix in Latinis; & vt ſit gnauus cedo, at quàm ſit *gnarus* neſcio *conficiendæ potionis:* Potifex ſit cedo potiùs, quàm Pontifex. Ergone

Ille ſapit ſolus?-- -- λοιποὶ σκιαὶ ἀΐσσουσι; Hom. odyſ. l. 10. Tireſ.
Nam pauci tanto dignantur munere Diuûm, Crol. Baſ. ch. pr. p. 42.
Aurum vt compactum ſoluant potabile in aurum:

vt ille carminificat, vel carmen corrumpit Palingenij, Pal. Zodiac. P. 93. quem nec Phœbus carminis, nec Deus *auri potabilis* dignatus munere. Hinc illi carmen Morus aptet, P. 203. Th. Mor. epit. Abingd.
Millibus è mille Chymicus fuit optimus ille.

Deſcendamus ad alios etiam, qui ſingulis in ætatibus maximè claruerunt, Philoſophos æquè ac Medicos. Omnis enim Philoſophica diſciplina vſque dum per ſuum effectum dignoſcatur, Philoſophantium teſtimonio vera eſſe comprobatur. F. A.

Ita ſcitè aſcendit hic ad ſummum; mox *deſcendit*, ſed per ſaltum, vide ne Vulcanium: an quòd ad *Philoſophos* mino- M. G.

rum

rum gentium, an quod ad contubernales ſuos, Cyclopas
ignicolas? adiuncto plebiſcito, quale vix quiſpiam è plebe
tulerit, inſcito, inſcio: *Philoſophica probanda teſtimonijs, dum*
per effectum dignoſcantur. Ἀφιλόσοφον, ἄσοφον. Faceſſat ergo the-
oria, faceſſat metaphyſica, faceſſant mathematicæ cum
problematibus, theorematibus, κοιναῖς ἐννοίαις: faceſſat de-
Ariſt.poſt. an. l.1.c.2.4.6.10. monſtratio διότι, κατὰ παντὸς, καθ' αὑτὸ, καθόλου πρῶτον, è veris,
primis, immediatis, notioribus, prioribus, cauſis conclu-
ſionis: Nec verò ſolùm εἰ ἔστι an ſit quæritur, ſed τί ἔστι, ὅτι,
καὶ διότι, quid, quare, quale ſit *aurum potabile* inquiritur. Cau-
ſas *philoſophans* inquirat igitur, principia deducat, axiomata
conſtituat, definitiones adhibeat, deſignet media, pro-
prietates adiungat, inuentionis loca percurrat priùs om-
nia, quàm ad *effectum* decurrat, nedum ad id vltimum re-
currat ſubterfugium, ſaltem perfugium, *à teſtimonio:* quod
Lib.ep.13.l.1. 86.l.2. Mich.apol.chp.211. extra artis limites; quo *nihil* eſt Libauio *putidius, inertius;*
Michelio *frigidius.* Si res agenda numero, nominibus ſi
concertandum, quot ego (bone Deus) Græcorum, Lati-
norum, Arabum, Gallorum, Hiſpanorum, Italorum, Ger-
manorum, noſtratium, antiquiorum, recentium, non mo-
dò nomina, ſed argumenta, ἀποδείξεις, ἀξιώματα, συμπεράσ-
ματα producerem? à nobis vt ſtent ex aduerſo, qui vel ne-
garint, exploſerint, abiudicârint *aurum potabile*, vel (ſi
negatio concludi ritè poſſet ab authoritate negatiuè) ſal-
tem neſcierint, ſiluerint, omiſerint: quod non feciſſent v-
tique tot, tanti, tales, ſi tantum, tale, quale hic prædicat,
reſciſſent bonum. In foro forſitan hæc valeant, in ſchola
valeant, exibilentur, exulent. Οὐ πλήθει, ἀλλὰ ἐπιστήμῃ.

F.A. *Raymundus Lullius ſummus ille Philoſophus, pius, & Chriſtia-*
næ religionis ſtrenuus propugnator, in intima illa Naturæ ſecreta ita
penitus introiuit, vt nihil intentatum reliquerit, vſque dum ad ſu-
premum præparationis Auri gradum peruenerit. Multa eius monu-
menta apud nos extant, in quibus comprehenditur integrum magi-
ſterium veræ ac Philoſophicæ ſolutionis auri, ac totius eius regiminis,
vt redigatur tandem in formam potabilem, & re verâ medicinalem:

idq;

idq́; ſub continuâ quadam orationis ſerie. Interea tamen genuinæ præparationis ſcopum, & Raymundus ipſe, & Philoſophi ſimiliter omnes ænigmaticè tantummodo inſinuarunt: occultauerunt autem pro eorum poſſe ſecretum ipſum, ne indignis pateſieret. Practicam poſuerunt omnes ſub diuerſis regiminibus, multiplicibus imbibitionibus ac diſtillationibus vt expedit. Solidum enim hoc corpus licet perenni factum gurgite, nullam omnino ſolutionem admittit. Sed ſi terram hanc noſtram pluuia atque imbres ſæpius ac copioſius humectent, & illam Sol ſuo calore & feruore iterum deſiccet, ſucceſſu temporis ſolutionis fructus prodibunt, & emolleſcet materia mellis inſtar. Mellea hæc ſubſtantia Catholicon eſt Remedium, & poteſt bibi, & ſumi, in vino, brodio, aquâ ſtillatitiâ; aut liquore quocunque: vt plenariè in libro ſuo de Conſeruatione vitæ humanæ tractauit.

Sed quis anteſignanus? Nempe qui Theophraſto ab Hohenheim *ſophiſtices & impoſturæ anteſignanus; eò dementiæ peruenit, vt prius docere vellet quàm diſcere*: Proteſilaus *Lullius, Chriſtianæ religionis ſtrenuus propugnator.* In quos? quo modo? quando? Maioricanus (ni fallor) fraterculus, trecentis ferè abhinc annis, *tranſmiſit teſtamentum ſiue codicillum Ruperto Anglorum Regi, ſuiſq́; hæredibus* (quo nomine num aliquem hic Anglus nouit?) *per Regem Eduardum* (pro imperio) quotum? in *Quinto* inſtat Verdemannus

M.G. Dial. de Alc. Chryſ. p. 22. Rai. Lul. an. tranſ. met. p. Codicil p. Lud. ver. ep. in Lul. teſt. Chron. Angl. Virg. Æn. l. 6.

Quem tantùm terris oſtendunt fata, nec vltrà
Eſſe ſinunt:--

annis ferè ducentis intercedentibus. Illi ὁμότεχνοι, ὁμότιμοι, ὁμότροποι, Arnaldus Villanouanus, huic ſecundus; Conciliator Apponenſis, haud ſcio an hic primus. De horum fuga, carcere, ab Inquiſitoribus fidei, accepi aliquid: de huius *pugna ſtrenua* ne verbum quidem; niſi quod *à Saracenis interfectus, annos* Penoto nunc *centum quadraginta*, mox *centum quinquaginta vixerit.* Accepi ab ipſo etiam, *à Villanouano*, Conciliatoris auditore, *ipſum, non intelligentem priùs, hanc artem didiciſſe*: qui tamen, huic ſecundus, *eodem inſiſtit tramite*, doctor diſcipuli. Hic verò

Ioſ. Mic. ap. chy. p. 125. Lib. l. 1. epi. 1. Symph. Cam. vit. Arn. c. 2. Pen. alch. tr. 2 p. 93. 118. Rai. Lul. cod. c. 63. 227. Murch. ep. in Arn.

Dial. Chryſo. ib.

tantũ abeſt à *Lullij* ſcientia (etſi & ille Theophraſto *ſcientias conſpurcârit, nec vnam nouerit*) quantum à Tullij eloquentiâ, & ipſe, & *Lullius*, & hic ab Hohenheim. Sed quid de his ſcripſerit, quid ſenſerit alteruter, hîc non inſiſto, vt nec in horum aliquo, vt ne ſim tædio, faſtidio, & forte odio. Nam cum illis *prolixè, perplexè, ideóque moleſtè loquar*, vt ſenſit Auguſtus de Tiberio. In *monumentis* autem *Lullij* ſi *magiſterium* id *comprehenditur totius regiminis, in formam potabilem quo redigatur Aurum*, quin poſt tot annos erutum per tot ingenia, quæ tam ſagaciter, tam ſeriò, tam ſuperſtitioſè indagârunt? Nempe *ænigmaticè* quòd *occultatum*. Hic Dauus igitur, an Oedipus, hoc monſtrum, ſeu Sphinga conficit? *Id ne indignis pateſiat*. Hic ſolus quem Dij diligunt?

Suet. Au. c. 86.

Virg. ecl. 3.

> -. *hic Phillida ſolus habeto*?

Dignus mehercule; tam ſolus *Lullium* legit, intelligit. Clauem hic tenet: ad clauum ergo ſedeat, ad Solis menſam ſolus. En vt nunc *non ſoluatur*, mox *humectetur*, modò *deſiccetur*, tandem *emolleſcat inſtar mellis*.

Hom. Il. α. 251

> τȣ̃ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.

Quid ergo *gurgites*, quid *imbres, pluuias*, mox intonat?

γ 223.

> --νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν.

Sed vt *hæc mellea ſubſtantia ſit Catholicon remedium*, λῆροι λήρων, Catholicæ fidei non eſt articulus: vix credidit, dum iuuenis; nedum pro illo ſenex eſt mortuus.

F. A.

Arnaldus Villanouanus eodem tramite inſiſtens, delineauit Spagyricum proceſſum Auri & Argenti ſimul. Vna eſt enim eademq́ linearis via in vtroq́ artificio. Quod inter Sophiſtas & vulgares Artiſtas in vſu non eſt. Eorum ſolutiuum appropriatum ad Aurum, nullum habet cum argento commertium, nec è contra.

M. G.

Symph Cam. vit. Arn. Riol. exc. in Q. 1 p. 16.

E *Villanouani* (qui, nequid de illo grauius, etſi χρυσοποιὸς, pauperrimus deceſſit) exotericis, vnam hic eligit (ô hominem lectiſſimũ) ἀντιλογίαν, de *viâ eâdem, ſolutiuo appropriato*; ad *aurum potabile* quæ nihil faciat. Expendite qui legitis,

gitis, annon & contra ipſum; qui noſtis quicquam chy- Arn.Vil.Roſ. phil.c.10.
micum, annon & contra verum, adeoq́ue Arnaldum, ſi &
hæc ſint Arnaldi.

Petrus Andraas Matthiolus celeberrimus Germaniæ Medicus, petitioni Andreæ de Blawen ſatisfaciens in Epiſtola quadam quæ extat, reſpondet in hæc verba. De facultatibus Auri potabilis, dubium non eſt quin eæ ſint maximæ. Auſim dicere, neminem Medicum abſolutè eſſe poſſe, imò ne mediocrem quidem, qui in hac nobiliſſimâ diſtillandi ſcientiâ non ſit exercitatus. Id cùm alibi, tùm imprimis in Chronicis Morbis eſt animaduertere, vbi tota maſſa ſanguinea in vniuerſo venarum ambitu corrupta eſt, & referta multorum Morborum ſeminarijs. Hi (inquam) citra Metallica deuinci vix poſſunt. Ea enim ſola, vt ignis ita attenuantur, eamq́ penetrandi vim acquirunt, vt habitum totius corporis facilè permeent: cum interea cæteræ plantæ eouſq́ ignem non ſuſtineant. Ac qui eiuſmodi Morbos citra ſcientiam res Metallicas tractandi aggrediuntur, ij plerunq́ re infectâ cum magno dedecore, & ſuo, & Artis Medicæ deſiſtunt. F.A.

Quid *Andraas Andreæ*, ſenior iuueni *reſponderit*, οὐδὲν πρὸς ἔπος --οὐκ ἔστιν ἀμύμονος ἀνδρος. *De facultatibus auri potabilis nec illi eſt quod contradicat, nec quod dicat ſplendidius*: ſed an ſit huic facilitas, vt faciat *potabile*, id eſt, vt par eſt, εὔπεπτον, εὔποτον, εὔδοτον, humano corpori quod digeratur facilè, fœliciter, nec ſolus, nec ſolùm dubito, ſed planè, quod ſit, pernego. Nec hoc αἴτημα geometricum, ant medicum, ſed ſophiſtarum αἴτησις τοῦ ἐν ἀρχῇ. Ex præſuppoſito, tametſi impoſſibili, ſequetur quodlibet, vel impoſſibile. Error hic in principio perget in infinitum, nunquam ſe corriget: hoc *vno abſurdo dato ſequentur abſurda infinita*. De *diſtillandi ſcientia*, quæ affert è *Matthiolo*, ἀπροσδιόνυσα. Nec ille *celeberimus* dicatur *Medicus Germaniæ*, qui fuit Senenſis Italus, (tam nouit hic & *celebres*) ſed nec nos doceat, è noſtro *Dioſcoride* qui didicit (quem hic *in Chymicis nunquam verſatum* falsò obiecit inſcius) nec, quàm nos, magis approbet alteruter: nec quòd probanda *diſtillatio*, *aurum potabile* ex illâ iſte comprobet. De *metallicis* poſt videro.

M.G. Matth.l.4.cp. vlt.

Ariſt.phyſ.l.1 c.2.t.10.

Hic pag. 3.

Andræas de Blaven Med. Petro Andreæ.
Matthiolo. S. P. D.

F.A. *Sæpius ſum admiratus, plurimos ætatis noſtræ ſummos Medicos, Naturæq́; indagatores acerrimos, qui cum in materiâ Medicâ cognoſcendâ & explicandâ plurimum nauarunt operæ & laboris, interea tamen Aureæ illius aquæ, magni imprimis, & nunquam ſatis laudati Remedij, mentionem omnino nullam faciant. Quam tamen adeò nobis commendarunt ex veteribus quidam, vt cæteris eam omnibus Medicamentis facilè prætulerint. Quippe qua, vires vtut illæ langueant, reſtituantur in tantum, ut reiuueneſcere vtentes, vigorémque inde incredibilem facultatum omnium corporis recipere videantur. Eius rei cauſam, an in difficultate eius aquæ parandæ, quod in conficiendo Chymicos labores requirat, quos pauci ſciunt, vel tanquam ſordidos abhorrent; an in auaritiam & ſumptuum parcimoniam referam, dubito. Complures certò eſſe ſcio, qui cum ipſi rem ita arduam, vel ignauiâ, vel mentis hebetudine non valerent aſſequi, conatus in ea aliorum induſtriorum hominum ſummopere contemnant & eleuent. Quorum ego impudentem & inſciam temeritatem deploro, &c. & in ſequentibus hæc ſuperaddit: Vnicè deteſtandi videntur zoili iſti, qui viros bonos, cum, vt vitæ vſuiq́; mortalium conſulant, plurimum diligentiæ, curæ, laboris, & ſumptuum, in inquirendis hiſce Naturæ ſecretioribus Medicinis conferant, inuidè eos ridendi, mordendi, ac carpendi finem nullum faciunt: neque tamen ipſi interea, meliora in lucem reſtituunt. Hæc noſtra iam res agitur. Sed meliora ſpero.*

Nec vis vlla adigat præclaro abſiſtere cœpto.
Virtutis Regnum viret, æternumq́; virebit.

M.G. *Andræam* alterum *de Blauen* ſcilicet, vtcunque ἀνὴρ ἀνδρὸς
Bla. Mat. l 4. ep. penult. Scal. ſubt. ex. 335. διαφέρει, vix ἄνδρα credo, cedo ἀνδράποδον, ſic *admirando* ſtupet. *Mirari inſcitiæ, vt irridere inſolentiæ. Aquam* hinc *auream* vt hauriat, huic aqua hæret. Quam *è veteribus laudârunt quidam.* Qui? Hic *quidam* è nouitijs num nouit illos? quin nominat? *Sũmi ætatis noſtræ Medici ne mentionem faciunt.* Summam illis mentem eo nomine ſubeſſe auguror; huic
Blauen. ib. nullum ſanè meritum. Nam & iſti Andrææ *ex aqua forti regia, ipſa viſcera quæ exedat, aut ſaltem mineralibus è ſali-*
Lib. I. 2. ep. 83 *bus, qui non corrodant minùs.* In *vſu medico interno aquas*

einſ-

eiuſmodi qui prorſus fugiunt, ÿ valdè ſapiunt, iudicio Libauij vel ad Rulandum empiricum conſignato. Sed *aquam* ille *auream* cur nominat, quod *aurum* hic *potabile*, & alter huic ὁμόκαπνος, ὁμόσπονδος, ὁμόφυλος, *liquorem aureum ad declinandam inuidiam*. Iſti num conſtat ſolidius? illis num diffluit ſolutius? vtriſque aſcribam, N.L. non liquere. Sed en huius Medææ Steph.Bredw. ſcr.ad col.

— quantum medicamina poſsint. Ouid.Met.l.7

Dux gregis inter oues, agnus medicamine fiet:

Reddentur vetulis iuuenes nutricibus anni:

reiuueneſcere videbitur qui eo vtitur. An mirè is videbitur? an merè hic abutitur? an verè hæc conficiet, vt illa

φάρμακα πολλ᾽ ἕψουσ᾽ ἐπὶ χρυσείοισι λέβησι. Nat.Co. my. l.6.c.8.

Lebetes lego *aureos*, non liquores; ex herbis, non auro, pharmaca. Nec vlla conſtat ratio, vel *auaritiæ*, vel *parſimoniæ*, vt *à laboribus* abhorreat vel *ſordidis*, qui agnoſcat, quod quęritur, eſſe pulcherrimum: nec vt *contemnat* quiſpiam *conatus aliorum*, cum ipſe *non valet aſſequi*. Apud illum ſint igitur *ignauia, hebetudo, impudentia, inſcitia, temeritas, inuidia, ridere, mordere, carpere*; quæ crepat horribiliter. E nobis nemo Zoilus; ex iſtis Homerus nemo. Quos è Pratenſi verſus audio, an Blauen, an hic carpſerit, neſcio: neuter aſſumat ſibi: nec enim hæ ſunt roſæ labris illorum ſatæ. Io.Prat.ambr. ſ.Seuer.334. 337.

Ioſephus Quercetanus.

Miræ actiones proficiſcuntur ab Auro, cum eſt ſpirituale, & mole corporis exutum. F.A.

Aurum in conſeruanda hominis vita & valetudine, & Animalia, & Plantas ſuperat, quia conſtantiores ſpiritus habet quàm Plantæ aut Animantes.

In Auro ſumma eſt propugnandæ vitæ noſtræ, & conſeruandæ Medicina.

Nihil ſub Cœlo inuenias magis homogeneum, magiſq́ſimile, ac tenuioris ſubſtantiæ, temperatioris naturæ, corruptioni ſeu putrefactioni minus noxium, quàm pura Metallorum ſubſtantia.

At *Quercetano* forſitan plus roboris: M.G.

 Illi

Hor.l.1.od.3. 9. *Illi robur, & æs triplex*
Circa pectus erat.--

Quer.ad Riol exc.p.10. Plin.l.24.c.1. *Quercus* nimirum, *Ioui amica, nullis tonitruum fragoribus, aut fulminum ictibus percellitur*; vt de ſe ipſe iactitat: ſed illi *inimica iuglans, olea*, non minùs fructiferæ, & magis medicæ, vt refert Plinius: &

Ou.triſt.l 4. el.9.14. *Sæpe Iouis telo quercus aduſta --* ait Poeta.

Aurum collaudat; Spartæ Herculem; Delphis Apollinem: nemo vituperat. *Quis niſi mentis inops?*

Qu. med. ſpag pr.c.1. Priſ.ph.c.5. At *ſpirituale, mole exutum corporis*. Nam *aliàs* (vt ipſe alibi) *vel parum, aut nihil proficiat, quin imò multùm noceat.* De hoc cum idem ſentiat, idem reſponſum ferat. Quàm multa è multis de *auro Quercetanus* collegerit, imò & confinxerit, & ipſe legi: ſed quàm parum in eo profecerit, audiui ab alijs qui ipſum norunt, nec *aurum Potabile* ei fuiſſe. Sed de hoc poſthac plura.

Marſilius Ficinus.

F.A. *Aurum ante omnia probo, tanquam omnium rerum temperatiſſimum & à corruptione tutiſſimum. Calorem naturalem cum humore mirificè temperat, humores à corruptione ſanat. Veruntamen oportet duriſſimam Auri ſubſtantiam ſubtiliorem facere, penetratúque facillimam.*

M.G. Succedit *Ficinus* (tranſlatus putà faſcino in caſtra hoſtium) cui *aurum* non tam ipſe, quàm omnes *probant ante omnia*. Quidni? Sed *redditum ſubtilius*. Quis enim craſſum bibat? ſi bibat, concoquat? *Redactum* ſcilicet *in folia*, vt mox ſe explicat: etſi & hic *aurum potabile ſine permiſtione alienâ*, & alibi *Elixer Arabum ex auro* nominet. Qui tamen (Chymicis ſi credimus) *auri materiam in noſtrum corpus ingredi, vel verti in ſubſtantiam potabilem non credidit.*

Ma.Fic.ſtud. ſa. tu.l.2 c.10. Vit.Cœl.com l.3.c.3. Io. Brac. lig. vit.p.43.

Iohannes Fernelius.

F.A. *Aurum temperatiſſimum, ad naturæ robur, & effectus Melancholicos, ad exoletum Stomachum, ad Cardiacos, & præter rationem mœſtos, efficax.*

Eidem

Eidem iugo ſubmittitur *Fernelius*, è cuius ſententiolâ M.G. hic (bonâ fide) ſurripit quod interponitur, *foliolis & veluti bracteolis*. Fer. meth. med.l 5.c 21. Quod ſi *veritati*, probitati, *tantum obſtrepit* Tertul. cont. har.c.16. *corruptor ſtylus, quantum adulter ſenſus*; quantum hic, qui vtroque? Cui verò *ſtomachum* non faciat, quem *exolutum* dicit Fernelius, ſeu imbecillem, vt *exoletum* faciat (& ſibi habeat) Anthonius, ſeu catamitum. Nec hoc Typographi erratum videatur, idque mox repetitum, exemplar cum habeam authoris manu caſtigatum, phraſin *Fernelij* qui caſtigare voluit, ſed iam corrupit: quod fit, cum incidimus in manus indoctorum, vt mutilemur, maculemur.

Author Demogorgon. F.A.

Aurum permanens in ſubſtantia Metallica, etſi aqua vitæ quam maximè ſubtilietur, nullam penitus affinitatem aut conuenientiam aliquam adipiſcitur propinquam carni humanæ, niſi corrupta prius forma dura, & redacta ad ipſius materiam primam ſufficienter purificatam & digeſtam. Nam ſic acquirit hanc affinitatem & conuenientiam cum corpore humano, quam etiam cæteri cibi & Medicinæ præſeruatiuæ poſſident, quas tamen hæc longè præcellit in virtute.

Huic *author* proximus eſt *Demogorgon*: acſi dialogi de M.G. Amicitia ſit *author* Lælius, ſuæ tragico-comœdiæ *author* Io.Brac.dial. Dem.p.514. Amphitryo. Huic verò nomen conuenit, à Gebro vt deſcribitur, quod *tenebris, nebulis, caligine circundatus, odorem horribilem, terreſtrem, & fœtentem ſpiret*; & *dæmona*, ſed cacodæmona, & *Gorgona*, ſed γοργωπὸν, vt repræſentet. De verbis hic quæ refert, nihil refert; etſi non ſint illius: ſed ſi aduertat animum, peruertit illi animam is *Dæmogorgon*, qui non ex *auro*, ſed *ferro Dæmogorgone* deducit id *pota-* 465. *bile*; *quintam eſſentiam, aurum potabile, elixir ipſum, ex imperfectis communibus metallis* concludit *fieri*; ex Alberto, Arnaldo, alijs adducit alia, quæ mirè hunc excrucient, docente Gebro. Quin *aurum potabile* qui illi ebibat, epotet 415. *lapidem, ſulphur, arſenicum, tincturam, animam*; quod vel Bonoſus horreat. Sed in Braceſchi *Dæmogorgona*, verùm non

Anim.Taula. in Brac. non ſatis, animaduertit, talis in talem, Tauladanus.

Bernhardus Penotus.

F.A. *Aurum abſque omni corroſiuo præparatum, abſque periculo omni ac nocumento humanum corpus ſanat, omnem Morbum contagioſum pellit.*

Quando Aurum venit in corpus, & à noſtro Balſamo apprehenditur, tunc clarificat Balſamum ſanguinis, à fumo maleuolarum ſtellarum.

M.G. *Penotus*, vt pecus, ſequitur, gregem vt impleat, vel ſepem perrepat: ſed

Hor.l.2.ep.2. 11. --*pleniùs æquo*
Laudat venales qui vult extrudere merces.

Ber.Pen.med. chy.p.92. Quin hic addit, vt ipſe, ipſum loqui de *auro non chymiſtico, ſed naturali.* Quin non minora alibi de alijs obſeruat loqui? Quin hîc ſic loqui annotat, vt pauci in ſe notent, quòd *Balſamum ſanguinis clarificet à fumo maleuolarum ſtellarũ?* Quin demum obſeruat, quod obſeruatione digniſſimum, p.93. *aurum hoc philoſophicum vaſa argentea quàm primùm deaurare, ſin iuxta artem præparatum non fuerit, non inaurare.* E cochlearibus argenteis qui epotaſtis aurum Anthonij, num inaurata, dicite: quo illi mirè lucrum: & vnà dicite, num *abſque omni corroſiuo præparatum?* quod vix *Penotus* dixerit.

Cardanus in lib. de Subtilitatibus.

F.A. *Aurum eſt res arcana perfectiſſima, temperamento æquali, ac mirabili proportione Elementalium virium compoſita: cui nullum corpus mixtum æquiparari poteſt. Vulnus cum illo factum non inflammatur.*

Aurum habet vim confortandi & exhilarandi Cor. Namque per venas Meſeraicas ad Hepar, tandem ad Cor, inde per vniuerſum corpus facillimè transfertur. Deſiccat ſuperfluitatem omnem à ſubſtantia cordis, & ſpiritus ſua claritate illuminat, confortat ſua ſoliditate, temperamento ſuo temperat ſanguinem, præſeruat putredini reſiſtens, eundemq; purgans, domat Melancholiam & Maniam, vires ac ſpiritus exoletos reſarcit.

Car-

M.G.

Cardanus verò *ſubtilitatum* ille *Prometheus*, *Rhadamanthus*, *Dædalus*, num eſt ab illis? E *quinto* illius citat *Penotus*, quod hic ſumit à *Penoto*, quod tamen *ſexto* vix reperiat in quo de auro agitur. Sex, nec quod affert, ad *aurum potabile* quicquam refert. Nam *vulnus factum auro potabili* num hic admittit? quod *factum alchemico tumeſcet*, Ioanni de Rupeſciſſa, ſeu Lullio, ſeu Alberto ſi credimus. Quod *Cardanus* non ponit, fortè ſupponit de *auro potabili*, opponit Scaliger, vt *fœdas nugas*; & ludit alibi, *Herculeum lapidem*, *miſellus fame qui perierat, auro potabili, inuitâ non Mineruâ, ſed Proſerpinâ, vitæ reſtitutũ.* Quid quod quæ hic ſubiũgit, acſi *Cardani*, non ſunt *Cardani*, ſed Penoti: nec magni intereſt, cuiuſnam ſint, tam ſunt, & iſta, & iſte, nullius fidei, ab vſu, à ſenſu, ab intellectu, à veritate aliena. Et hîc *exoletos* reddit *ſpiritus*, quos ille *exolutos*. Quin & *Cardanus* & Scaliger Antagoniſtæ, *conſenſu miro veritatis, eâdem*, diuerſis libris, *ad vnguem ratione, non dari aurum potabile, nec poſſe fieri oſtenderunt.* Quin diſtributio hæc anatomica *Cardani* ſeu *Penoti*, *per venas meſaraicas ad hepar, tandem ad cor, inde per vniuerſum corpus*, longè eſt alia ab illâ neoterici huic ὁμοφύλκ ἀναιδῦς ἀναισθήτῳ, quâ *tum alimenta tum medicamenta per os & æſophagum ad caput illico, à cerebri meningibus per comiſſuras vtique, ab his per cutim ad vmbilicum vſque, ab eo denique ad inteſtina ferri* abſurdè ſomniauit.

Scal. ſubt. ex. 216.
Pen. med. chy. p. 94.
Io. Rup. quin. eſſ. c. 30. 413.
Alb. alch. p. 627.
Scal. ib. ex. 272. 102. 5.
Penot. ib p. 96
Card. act. 1. de ſub p. 1115
l. aqu. & æth.
Sca. ib. ex. 272
Step. Bred. è Sabu. in Col. Hou. 3. 1609.

Hieronymus Rubeus lib. de Diſtillationibus.

F.A.

Nihil valentius puto ad diuturnam incolumemq; vitam ſeruandam, iuſto Perfectorum Metallorum vſu, quòd ſubſtantia ſint nequaquam corruptibili, & quæ plurimum duret.

Aurum temperamento, ſi quid aliud, humano ſimile eſt: eamq; ob cauſam calore ſuo ferè Cœleſti, vires noſtri corporis, vitalem potiſſimum, earumq; ſedes, nempe Cor, Cerebrum, Iecur, roborat, ſanguinis ac ſpirituum ſubſtantiam puriorem illuſtrioremq; reddit.

Rubeus præterea memorat iuuenem quendam: qui cum infirma admodum eſſet valetudine, & aſſiduis penè Morbis tentaretur, innumeris generibus remediorum expertis, Auri cuiuſdam potabilis vſu

ita conualuit, vt Septuagenarius iuuenibus vix cederet. Cúmque Veneris deſideria inſurgerent, eius vſum intermittere coactus fuit.

M.G. Quòd Rubeum hîc inferat, illi ruborem inferat: cui
Hier.Rub. de.ſ.1.c.2.p.9. *aurum ægrè diſtillatur*, ex Ariſtotele, Alberto, *quia non exhalat, non ſeparatur à partibus; quicquid effumat, impurum, fumoſum, fæculentum; quod effluit à centro ad circumferen-*
S.2.c.20.p. 149. *tiam, ſuperueniente frigido, recurrit intrò.* Cui Medici clariſſimi, Braſauolus, Fallopius, Eraſtus, Baccius, *quæ de auro potabili tradũtur, fabulas eſſe & impoſtorũ nugas putant.* Cui
P.153. *ſi quæ plũbeis & æreis inſtrumẽtis eliciuntur ſtillatitiæ, metallicũ id virus, ac quaſi nidorẽ contrahunt, quanto id efficacius poterit ipſa metalli ſubſtantia potabilis reddita?* Cui eniten-
P.158. dum denique *ſubſtantia ne corrumpatur, quod acutis ſolet oculis potiſſimùm contingere, quo imminet periculum, ne ſtomachus auro oblinatur, viſq́; appetitrix aut concoctrix intereat.* Aquis acutis hic num vtatur, pòſt quærendum; ſed certum ſine queſtione nos ſenſiſſe. Primo autem paragra-
P.159. pho quin addit, quod ille, de *aquâ Tiberinâ diu ſeruatâ ad vitam producendam, ſi alijs careret nocumentis?* Quin ſe-
P.168. cundo, quod ille è Ficino, *ſi perſpicuitatem haberet Aurum, iam cœli ſubſtantiam fore?* Quin tertio, quod ille, *cum*
P.154. *tamen acutis, quæq́; corroderent aquis id factum fuiſſet? quem elaborandi modum omnes meritò deteſtantur.* Mitto, quòd *iuuenem* hic dicat ſtatim *ſeptuagenarium*, & nõ cauſam pro cauſa videatur ſumere.

Ho.Il.λ.654 Δεινὸς ἀνὴρ τάχα κεν ϗ ἀναίτιον αἰτιόῳτο.

Iacobus Weckerus Baſilienſis in Antidotario ſuo.

F.A. *Aurum Cor, & vitalem facultatem mirum in modum corroborat. Inſeritur Medicamentis quæ atrabiliarijs competunt Morbis. In ore contentum, anhelitus graueolentiam tollit. Cardiacæ, Melancholiæ, Cordis palpitationi, Morbo attonito, Comitiali, Elephantiaco medetur. Ad hæc, ſpiritus animales, vitaleſq́; recreat.*

Si rectè conficiatur Aurum potabile, mirabiles vtilitates affert. Nam tenuitate ſubſtantiæ ſolidas fibrarum partes altiùs penetrare poteſt, & per omnes expandi; ſinceritate temperamenti, calorem nativum

tiuum excitare ac tueri; denſitate ac tenacitate, humidum radicale ac primigenium ſolidius ac firmius reddere, ne citò abſumatur.

Quod è *Weckero* excerpit, vt ille plurima ex alijs, intel- M.G.
ligendum id prius vel de *auro ignito, intincto*, vel de *auri* Iac.Wec.Ant.
ſcobe, folijs: poſterius, non quia fidem adhibet *Weckerus*, l.1.c.5.
ſed quia, ex quo habuit, *Quercetanus* L.2.c.ol.

Sic perhibet, qui de paruis maiora loquutus. Iuuen.ſat.4.17

Cui vt *tenuitas, tenacitas, denſitas* cohæreant, hic hæreat explicare.

Iulius Palmarius.

F.A.

Iulius Palmarius Pariſienſis Medicus, ad annum ſexageſimum ſuæ ætatis totus Medicinæ Dogmaticæ incubuit, & in vſitatis Pharmacis ſpem omnem repoſuit. Tandem verò ad Metallica vel inuitus fugit, in exemplum Ioannis Fernelij præceptoris ſui. Cuius laboris ac ſedulitatis nunquam me pœnitebit (inquit Palmarius) quicquid calumniatores obganniant maleuoli.

Ille in libro ſuo quem de Elephantiaſi inſcripſit, in hæc verba epilogizat. Omnium Remediorum Elephantiacorum vires ſuperat Cacharticum noſtrum Metallicum, acrem omnem ac ferinam humorum omnium malignitatem mirè obtundens, ac nihilo minus blandè adeò aluum ſoluens, vt pueris & prægnantibus tutò dari poſſit. Conſtat autem ex Hydrargyro & Auro ſic permiſtis atque immutatis longa maceratione, vt vim catharticam aſſequatur. Vna autem atque eadem opera, & pituitam, & groſſos omnes humores expurgat, & calidam atque ſicccam viſcerum conſtitutionem emendat. Hæc ille.

De *Iulio Palmario*, eiuſq́; *præceptore Fernelio* quod memorat, fœlici eorũ memoriæ detrahit. Nũ delirauit, in puerũ nũ redijt, ad ſcholas abijt ſenex alterutrũ? nũ vt Cato ὀψιμαθὴς Græcas literas addidit! nũ diu dogmaticus, demum methodicus ἀμέθοδος, empiricus, carbonarius chymicus, hauſto Circæo auro potabili repentè factus? è cœlo in Lemnon cecidit Vulcaniam? ex aula in coquinam? ab equis ad aſinos? Dogmaticis, qui omnia cũ rectâ ratione cernunt, decernunt, ſcribunt, præſcribũt, aſſequuntur, exequuntur, quicunq; non dat nomẽ, aut nomen ſi dederit, à caſtris illorum transfuga, emanſor, erro, quouiſmodo de- M.G.

deſertor erit, notandus infamiâ, exauthorandus, nigro Theta inurendus *ἀνίατος, ἀνιατρολογητὸς*, dejiciendus de ponte quamuis in ponte Doctor, in xenodochiũ vt incurabilis, non vt curator, compingendus. *Iulianus* autem
Laur.Pal.Pet. p.48. (ſic enim hæc ipſa recoquens appellat Petrus nepos) *inuitus confugit ad metallica.* Quòd *inuitus*, nil miror; quòd *confugerit*, indignor; quòd *ad metallica*, malim ad coruos, in pi-
Iul.Pal.peſt.epiſt p.350. ſtrinum. At ipſe (vbi iſta) *exemplo ſe Fernelij efficaciſsima præſidia arte ac methodo inueſtigare atque experiri ſtuduiſſe* dicit: de *metallicis* ne verbum addit. Nec eſt quod quis *obganniat*, ſi vulpes ſe fatiget. *Catharticum* (quo hic tantopere, & Nepos, gloriatur) *ex hydrargyro & auro maceratis*, haud ſcio an fuerit *Palmario* palmarium; pernicioſum fuiſ-
Annal.Col.p. 192.b. 177. ſe ab Anthonio exhibitum cuidam Concionatori miſerrimè *καθαρισμένῳ*, vomenti, & dum medicum & medicamentum deteſtatur pereunti, à defuncti vxore & alijs teſtatum habeo: & apud Acta plures reperio, quos hæc pilula Anthonij perdiderit. Nam ipſam eſſe & ipſe vendi-
Quer.peſt.alex.p.407. tat ex his memoriter: quam tamen Quercetanus *nullâ ratione poteſt probare.* Sed *tutum* an *catharticum* quod *ex hy-*
Iul.Pal.hydr. c.5.& 2. *drargyro*(*ex auro* nulla *κάθαρσις*) hydrargyrus Palmario cum ſit *non modò ſenibus & imbecillis, ſed rebus omnibus venenũ præſentaneum*? Num elephantiacis ſi conuenit, quadrabit omnibus? Lepram agnoſcant ſuam qui talem aſciſcunt
Iul.Pal.eleph. f. curam. At hoc paratur ab Anthonio *catharthicum μὴ καθαρὸν* Et illud à *typographo Palmarianum*. Hem nobiles phar-
Peſt.c.18. macopœos. Quin è *Palmario* id repetit, quod ferè ad verbum priùs è *Weckero*? ſed vel de *auri polline*, *vel candente.*

Oſualdus Crollius.

F.A. *Auro natura non contemptibiles indidit vires, quas qui ſcit eruere & Arte tractare, concipiet Aurum quod mortuum & ſterile videbatur, viuum eſſe & prægnans: vnde verus Philoſophus mirabilem, & omnibus expetendam concinnabit medelam, qua humanorum corporum*

porum Morbis incurabilibus affectorum omnia vitia tollet.

Sed è contagioſo xenodochio *Palmarij* ad *Baſilicam Oſualdi* reuertamur. Huic primò proponitur, imò ſupponitur, qui *vires auri ſcit eruere, & arte tractare.* An Comico vt *virum meretrix*, hic *arte tractat aurum?* Ita Georgico, Crol.baſ.chy. p.202. Ter.Heau.act 2. ſc.2.

Fœlix qui potuit rerum cognoſcere cauſas: Vir.Geor.l.2.
Fœlices animæ, quibus hæc cognoſcere primum.

Ita Crollius *fœlicem, & terq́; quaterq́; fœlicem qui poterit; & fortunatum* (cum crumena opinor & galero) *qui nouit.* Fœlix dicetur Ariſtotelicus, cui Phœnix hic Arabicus *aurificari* poſſit, vt verbo ipſius vtar: nec modò Κῦρος Xenophontis, ſed ferè mundi κύριος. Sed huic vel Crœſus Solonis illud inſuſurret, Crol.ib.p.203

Ante obitum nemo ſupremaq́; funera fœlix. Ouid.Met.l.3.
Poſt obitum minus eſt fœlix hoc nomine quiſquam.

Hoc num nouit Anthonius, neſciuit Crollius? *E centum ferè deſcriptionibus Auri Potabilis ſeu Putabilis potiùs, multas irrito conatu poſt temporis & ſumptuum iacturas in igne examinauit* Crollius. Hic quanto literis, ſcientiâ, experientiâ inferior eſt Crollio (nec enim præfationis Crollianæ duas hic paginas, vel ſi legat plenè intelligat, vel ſi intelligat aut inuentione imitetur, aut elocutione æmuletur) tantóne ſuperior *fortunâ* (vt ipſe ait) *anhelantem in penetralia deducente*, vrbes has aureas in huius rete per ſomnum protrudente? Crol.ib. p.93.

—gallinæ hic filius albæ? Iuuen. ſat.13. 141.
Nos viles pulli nati infœlicibus ouis?

Imò vtcunque illi *abſolutam huius artis cognitionem ambitioſe ſibi arrogant Theatrici Philopluti, & Philochremati Philoſophiſtæ* (annon in his Anthonius?) eſt tamen p.87.

Magnæ mentis opus, nec de lodice paranda Sat.7.66.
Attonitæ.—

Sed *qui ſcit eruere* (quid qui deſtruere?) *qui arte tractare* (Michelio *non tractat aurum Chymicus*, nedum *arte tractat*) Mich.med. ver.p.246.

quid tandem aſſequetur? Hic ait, *concipiet*; at Crollius, *comperiet*. Hic ſubuentanea nonnulla *concipit*, quæ nunquam
202. pariet, nedũ comperiet. Quid illud? *Aurum, quod viſum ſterile ac mortuum, nunc prægnans, viuum:* addit ille, *vt germinet, nouum aurum progeneret*. Imprægnatores ſtrenuos: reſuſcitatores miros: aurum ſcrofâ fœcundius. Sed nondum hoc compertum huic, vel illi. Cum mula peperit, hoc iſti ſi comperient, Præcipui ſunto,

Perſ.ſat.2. 57. —*ſitq́ illis aurea barba.*

Crol.ib. præf. p.87. Ille *de explorata certitudine nonnult ſceleratiſsimè ementiri*:
Nat.Com.my l.6.c.16. hic licèt mentiatur, non eò compertum magis. Ixion nubem comprimit, imprægnat, pro Iunone, Centauros inde ſuſcipit, vel Hyperphialum: ſed tortos angues metuat,

Vir.Geor. l.3. 38. *Immanemq́ rotam.*—

Crol.ib.p.202 At *inde Philoſophus medelam mirabilem*: non modò *metallum*
Ariſt.pol.1. c. 10.f. *producet metallum, aurum generabit aurum* (qui tamen τόκος τῶν χρηματισμῶν, vel ethnico Philoſopho ſit παρὰ φύσιν μάλιστα, familiaris forſan Anthonio, vt pars non pauca mercaturæ) ſed *Soli Sol reſiſtet, quinta auri eſſentia operationibus Planetarum*. Sed quid *Philoſopho* cum *medela?* Nempe eſt
Hip.εὐσχ. t.8. Plat.rep.l.3. medicus φιλόσοφος ἰσόθεος Hippocrati, τῷ φιλοσοφεῖν ἐγγὺς Platoni, μετάγει τὴν σοφίην ἐς τὴν ἰητρικὴν, καὶ τὴν ἰητρικὴν ἐς τὴν σοφίην.
Ariſt.ſan.& mort. Quin ibi deſinit *Philoſophus* qui χαριέστατος, vbi incipit me-
Crol.ib. præf. p.67.mar. dicus qui κομψὸς, ἢ περίεργος. Quin, vt ante *Crollius*, etſi non optimè, *Philoſophus à Medico, Medicus à Philoſopho oritur, vterque alterius radix, vterque vnum, omnium cocus Spagyrus*. Anthoni aures arrige. Nomen *Philoſophi* quo iure vendicet Chymiſta, non inuenio. Aut non fuerunt veteres *Philoſophi*, qui nihil horum: aut non ſunt hi *Philoſophi*, qui
A.Gel.noct. At.l.9.c.2. nil illorum ſapiunt. Dolori eſt, vt olim Attico Herodi, *animalia ſpurca & probra nomen vſurpare ſanctiſsimum* Doctoris, doctioris *Philoſophi* vel Medici: cum olim Athenis nomen Harmodij & Ariſtogeitonis, tyrannos qui ſuſtulerant, ſeruis induere nunquam licuerit. *Concinnat* autẽ hic *mirabile.*

Sic

Sic miranda canunt, ſed vix credenda Poetæ.

Sed æger, vereor, ex eo miſerabile ne concinat.

Nil admirari prope res eſt vna medenti Hor.l.1.ep.6.2

Solaq́, quæ poſsit facere & ſeruare beatum.

θαυμάσια ferè mendacia, & præſtigiatores θαυματόποιοι. At *tollet vitia* (attollet forſan) *omnia* non modò *humanorum corporum morbis incurabilibus affectorum*, vt hic habet, ſed & *metallorum imperfectorum*, ille vt prætulit. Tam hoc quàm illud faciet: neutrum nimirum, aut vtrumque ex ęquo. Si morbi incurabiles, quo modo tolluntur vitia? ſi vitia tollantur, quo modo morbi incurabiles? Crol.ib.p.202

Cur tua polliciti pondere verba carent? Ou. ep. Hipſ. Iaſ.

F.A. *Mitto iam Paracelſum, eiuſq́, teſtimonium copioſiſſima ſupellectile ditatum. Eius inuiſum nomen multorum aures haud facilè ferunt. Ego igitur illum de induſtria mitto, ne fortè quis exiſtimet ab illo vno nouitatis auido fundatam eſſe hanc Philoſophiam, vt Dogmatici falsò calumniantur. Imò multis retrò ſeculis claruerunt Philoſophi, quibus hæc placita gratiſsima fuere.*

M.G. Sed *Paracelſus* quò *mittitur?* ad Athenienſes? an ad inferos? cum Siſypho vt verſet, voluat

-- non exuperabile ſaxum: Vir.Geor.l.3.

ad furcas? an ad arrugias? vt cum Cyclopibus ad menſes aliquot Plin.l.33.c.4.

Sit vigilare leue, at peruigilare graue. Mart. l.9. ep. 70.

Abeat, quò dignus. Hic verò

Secum habitet, nôrit, quàm ſit ſibi curta ſupellex. Perſ. ſat.4.52.

Non *ditat* chymicus, ſed decipit. Cuius *inuiſum nomen* (addit Libauius *probroſum, pollutum, portentoſum*) eius acceptum dogma, ſectanda hæreſis? id ſi *aures non ferunt*, hoc animi excipient? Lib. in Mich. not.2.

-- Dij talem terris auertite peſtem. Vir.Æn. l.3. 620.

Amandet igitur in terras vltimas ſectarius Monarcham ſuum; vbi nec Pelopidarum nomen nec facta audiat. Et ego iſthæc *mitto*. Sed *ab illo fundatam* vel *hanc Philoſophiam* Cic.l.7.ep.31.

Dogma-

Dogmatici calumniantur? Hic è Michelio hoc ſolum audiat hoc nomine; *Diabolus alios calumniatores appellat, quia tales omnes eſſe cuperet:* imò quia talis ipſe; à principio mendax; fratrum διάβολος. A fundamentis potiùs deſtruere connixus *Philoſophiam,* quàm aliquid momenti ſuperſtruere. Quin & Penotus tandem confeſſus, *ſua Paracelſum opera præcipua hinc inde ſuffuratum, à ſe nihil* enixum *præter* vitia & maledicta. Chronologus oportet hic ſit magnus, qui ſanè nullus eſt, vt antè *retrò ſæcula* enumeret, quibus *hæc* horum *placita* placuerint.

Ioſ.Mic. ap. chy p. 190. Pen.fin.Hol. lap.phyl.

F.A.

Caricter, vt in Euonymi theſauro.

Aurum potabile bibitum, Cordi lætitiam præſtat, eiuſq; vires auget, & morbos repellit. Senectutem retardat, humores augens natiuos. Omnes corporis partes illæſas tuetur: Lepram curat: ſanguinem mundat. Hæc in genere. Ad particulares tandem deſcendit Morbos, ſingulis à Capite ad Calcem ſua ſpecifica aſſignans, quæ tranſmutant operandi vim ab vno membro in aliud iuxta vehiculi proprietatem.

Vt Capitis dolori, cum aqua Betonicæ.

Scotomiæ & vertigini, cum decocto Bugloſſi & Meliſſæ.

Lethargo, cum aqua ardenti & Lilijs.

Memoriam corruptam, cum fœniculi decocto & Acororum potatum reſtaurat

Melancholiam ſubmouet, omnemq; amentiam cum aqua boraginis.

Facit ad Morbum attonitum, cum aqua ardenti.

Cum Pæoniæ albæ radicis Luna decreſcente decocto, ad Morbum Comitialem.

Ad membrorum mollitiem, cum aqua Saluiæ ſtillatitia, aut decocto ex ea.

Ad diſtillationes ſeu Rheumatiſmos, cum Iridis aqua.

Ad fluxum ſanguinis narium, cum aqua Scabioſæ.

Valet & Tuſſi, cum aqua Capillorum veneris.

In ſputo ſanguinis, cum Plantaginis aqua.

In Phthiſi, cum aqua Mellis, & Lacte.

In dolore & abſceſſibus Pulmonis, cum aqua Cancrorum fluuialium.

In

In tremoribus Cordis, cum aqua Meliſſæ, & Bugloſſi.
In dolore ventriculi, cum aqua Menthæ, vel ipſius decocto.
In Calida diſpoſitione, cum Roſacea, aut Myrtillorum aqua.
In Dyſenteria, aut ventris tormine fluoréque, cum aqua Plantaginis.
In Coli dolore, cum Ardenti aqua.
In Vermium paſſionibus, cum zedoariæ decocto, aut Abſinthij.
In Hepatis tumoribus, aut obſtructione, aut aqua intercutem, cum aqua Scariolæ & Hepaticæ in cauſa calida: in cauſa frigida, cum Spicæ Nardi decocto, aut Cinamomi.
In Ictero Morbo, cum aqua Caprifolij, vulgò Periclimenos nuncupati, aut ſero Caprino.
In Lienis paſſionibus, cum aqua Fraxini, aut Tamaricis.
In Renum paſſionibus, oppilatione, & lapide, cum Tribulorum marinorum, aut Raphani, Alkakengi, aut Pimpinellæ, aut puluere Philanthropos ſeu Aparinæ.
In Stranguria, & Renum vlceribus, cum Caprillo lacte.
In Menſium ſuppreſſione, cum aqua Sabinæ aut Matricariæ.
Auxilium ſterilitati præſtat, cum aqua Nepetæ & Lauendulæ.
Arthriticis, Morbo articulari, Podagricis, Iſchiadicis, Chyragricis, & extenuatis, cum aqua ardenti, aut Paralyſis, aut Lauendulæ.
Peſtilenti febri, cum Acetoſæ, aut Bugloſſi & Scabioſæ.
A veneno præſeruat, & veneno affectos, morſoſq́; à Cane rabido curat, cum aqua Tormentillæ, Dictammi albi, & Biſtortæ, aut aqua radicis Pæoniæ.
Febres quotidianas, tertianas, quartanas, in acceſſione ſeu Periodi principio exhibitum, cum aqua Scolopendrij.
Vagas & erraticas, Cauſumq́; cum ſerapio violato delet.

Vtq́; vnico dicatur verbo, aſſerunt Aurum potabile cum aqua ardenti nobilem inducere effectum in humano corpore, omneſq́; ferè pellere morbos. De ipſo autem in magnis Morbis ſcrupulum exhibendum cenſent: in mitioribus, ſcrupuli dimidium: in paruis, ad duorum granorum hordei pondus, deculpa decocti ipſi miſcendo.

Vt autem potabile noſtrum Aurum iuxta præſcriptas haſce regulas proportione ac pondere iuſto debitè adminiſtrari poſſit, æquum erit vt hoc Aurum quodammodo induretur, & aptum reddatur ſolutioni in quocunque liquore. Quod & nos paratum habemus, ne quid de-

ſit, quod ad tanti Myſterij complementum, maximè in capitaliori-bus Morbis ſpectare videatur.

M-G. Quod nec *Euonymus*, vtcunque boni nominis & multę lectionis (Geſnerum putà) ſed huic, quàm mihi, alius, aut amplior, audet in ſe ſuſcipere, pro certo vt definiat, etſi Chymicam proſapiam ab ouo ad mala vſque (vt dicitur) deducat. Sed eius *catalogum*, vt *Palmarij epilogum*, vt & ille & iſte conſultiùs omiſiſſet, quàm otioſè inculcaſſet, ſic & ipſe tranſiliam eo lubentiùs, quod eo nomine me monet Pindarus, ἐνώνυμον εἰς δίκαν τρία ἔπεα διαρκέσει. Sint illa verò tria, Nihil dicit, nihil docet, ἄπιστος. Nihil dicit, etſi nihil non dicit: nam verum cum ſit ſimplex, falſum multiplex, *aurum potabile Euonymi* & huius non ſit vnum idemque (quia huius inuentum primum) aut ille, aut iſte verum non dicit, aut vterque falſum, ideoque nihil dicit: nam ψεῦδος eſt οὐκ ὄντων. Nihil docet, etſi multa declamat, à cauſis qui non arguit, qui non deſcribit media, qui quod non poteſt fieri effectum ſomniat, ficta vt facta ſupputat. Si ſupra ſphæram vltimam locetur Archimedes, terram mouebit facilè: *Aurum potabile* ſi hic haberet, quemuis ſanaret vtique.

Euon theſ. præf.

Pind.

Ariſt. metaph. l.4.c.29.

Si ſi non eſſet, perfectum quidlibet eſſet.

Huic non credendum denique *à capite ad calcem* decurrenti, aut *mutato vehiculo mutari vires auri*, niſi *vires vehiculo*, quàm *auro* concedat potiores, quod & conceſſero; aut *in aqua ardenti omnes morbos depellere*, niſi *vehicula* excludat cætera vt παρεργὰ, quæ priùs concluſit vel præ auro ἐνεργὰ, quod & cõcluſero. Vehiculũ Euonymus è diſciplina Galenica affingit cuiq; propriũ (id ne ſit idem dubito, quod dicit iſte menſtruũ) hic vnũ calceum omni inducit pedi: (vinũ Hiſpanicũ) Ille, *non de chymiſtico, ſed naturali auro, decocto, intincto, extincto, & laminis* eiuſdem, eadem, eiſdem verbis profitetur, *Cardano* iſte quæ affinxit: Iſte *non de naturali*, ſed artificiali, chymiſtico, myſtico, *ſpagyricè calcinato, diſtillato, ſoluto, eleuato, indurato,* Pro-

Euon. c. aur. pot. p. 240.

Proijcit ampullas, & ſeſquipedalia verba. Hor.art.po.97

Ille *eruditus credit vim planè nullam eſſe auri ſimpliciter decocti, niſi quid ipſa poteſt perſuaſio.* Iſti inerudito perſuaſiſſimum, ipſius *bibitum, augere vires cordis, tueri partes corporis, mundare ſanguinem, curare lepram, ſenectutem retardare, morbos* (quos non?) *repellere.* De culpa huius in doſi ſeu *pondere miſcendo ipſi deculpa decocti*, id ſolum annoto, errorem eſſe, vel huius, vel typographi: quin imò huius, qui nec à prælo, nec in praxi correxerit, quin auro affundat decuplum liquoris: cum *guttam vnicam* ſeu auri ſeu menſtrui *propter acrimoniam in liquore millecuplo vix liceat* Libauio *excedere.* Hoc inſignitum charactere dimitto Carictera, ſeu mauis Caricteriū: malim Euonymus eſſet ἀνώνυμος, vt qui *Innominatum* ad hoc ipſum citat. Euo.ib.p.235 Lib.Alc.l.2.tr.1.p.95. Euon.ib.p.238.

Martinus Rulandus.

F.A. *Mar. Rulandus in ſuis curationum Centurijs mentionem facit ſæpius de Spiritu vitæ Aureæ (quem nominat) Cuius vires & effectus varios quos in Morbis perſanandis præſtitiſſet, annexo Catalogo commemorat. Cuiuſmodi ſequuntur.*

Aluum conſtipatam ſoluit.

Aperit & purgat Membrorum, venarum, meatuumq́; omnium orificia obſtructa.

Bilem vtramq́;, Pituitam, & aquoſitates expurgat.

Calorem natiuum confortat.

Calculos veſicæ & Renum frangit & educit.

Capitis Morbos Phlegmaticos,

Colicam frigidam & flatuoſam ſanat.

Cordi prodeſt, & corroborat omnia principalia membra.

Hydropem omnem, Aſcitem, Anaſarcam, tympanitem repellit.

Inappetentiæ medetur.

Ingenium acuit.

Iuuentutem conſeruat.

Linguæ Paralyſim ſanat.

Lienem, eiuſq́; affectus corrigit.

Morbos Chronicos & contumaces,

Morſus Canis rabidi ſanat.

Menſes retentos citat.

Mulieres fœcundas reddit.
Peſtem ſanat.
Stomachi ardorem,
Spaſmum,
Stranguriam aufert.
Tormina ventris,
Triſtitiam pellit.
Tuſſim diuturnam, veterem, & recentem remouet.
Veneno reſiſtit.
Ventriculi flatus, ardorem, & alia mala depellit.
Vomitum compeſcit & ſedat.

Iſtæ, & iſtiuſmodi plures recenſentur facultates ſecretæ in Aureo ſuo ſpiritu, quem confecerat Martinus Rulandus Medicus.

M.G. En, ut Catoni, *aruſpex aruſpicem cum videt, ridet*: ſic
Cic.diuin.l.2. *Rulandi* Empirica empiricus cum audijt, mox adit, *ſpiritum*
Mar.Rul.cur. ex ijs *aureum* vt hauriat. Eſt illi quidem *aureus*, & *rubeus*:
emp. cent. 2. ſed illi *hydragogum, phlegmagogum, pneumagogum, panchy-*
cur.96. cen.3. cur.78.79.84. *magogum, purgatorium*; quid non? à Quercetano *coniunctũ*
quippiã cum eius *vomitorio ruptorio*, quod *aquam* appellat
Qu.phar.dog l.1.c.16. *benedictã*, cũ *ſudorifico*, quod *aquam terræ ſanctæ*; cum *pan-*
Liba.trium.c. 12. *tagogo*, quod *crocum metallorũ*; è *mercurio & antimonio pa-*
ratum, quod ſurſum deorſum cieat, vt iſta omnia. Germa-
num fratrem *auro potabili* hunc *vitæ ſpiritum* qui ex his au-
diat, num ſtatim id abſorbeat, ex *Aureorum* quod cogno-
Cic.or pro. mine? vt illi ſcilicet in innocentem Roſcium, ad *nomen*
Ro.Amer. *aurèum Chryſogoni*, ex *eo gratiam & potentiam*, confuge-
Nic.Myr.ant. runt. Quin potiùs antidotum Myrepſi *auream*, quæ etſi ne
ſ.1.c.361. c.1. *auri* granulum, at tutiora multò complectitur? aut ſi quis
aurum ſitiat, & re & nomine, *Alexandrinam auream*, quæ
gemmas mètallis iungit! Sed hic ABCedarium cum ſe
Rul.ib.cent.2 præſtare vellet, cur vix recenſet medium, omittit nume-
ad cur.99. rum pluſquàm climactericum? An percenſere non potuit
eodem ſpiritu? an ſatis putauit, dimidio vt crederetur,
nam toti nunquam fidem fore? an reſeruare voluit, de
auro potabili quod proclamaret ſuo? Si valent omnia *Rulandi*

ſpiritus

ſpiritus, Æſopus Anthonij valebit nihil. Videat, moneo, ne palmam præripiat, non dico ſenior *Rulandi* ſenioris Pet.Palm.hiſt *ſpiritus*, ſed ſanioris *Palmarij aurum potabile exuberatum*, lepr.perſan. iam nunc extuberans. Sed de *auro potabili* hic vult intelligi, quodcunque dicitur de *aureis*. Sic feret ſanè pretium: quin eo nomine, quæ bilem purgent, *aureas* deglubat pilulas, ſed *auro* vacuas: quin malo dignus *aureo*, tam ſcitè

Declinat curſus, aurum potabile tollit. Ouid.Met.l.10

Eſt aqua, eſt elixir *vitæ*, ſed non, vt hic habet, *aureæ*; & illa Weck.ant.l.2. longè ab hoc *auro* diuerſa; & in illis ſanè *ſpiritus*, ſed non, vt in illo, *aurei*. Hic caueat, ne huic dicatur, Tuum tecum pereat *aurum*. Sed ad implendas paginas & faciendum populum *catalogi* hi vtiles, quantumuis futiles. Nemo agyrta circumforaneus merces proſtituit mendaces venum, huiuſmodi *catalogum* qui non affigat publicè; vt apud nos nuperrimè tincturam Ἄνθους qui aduexit, & qui Antidotum è carne viperarum, ſed vereor ne iſte multo verior. Verùm his omnibus Laconica ſufficiat reſponſio affixa ſigillatim, οὔ. Hunc ægrè purget excuſatio, ſe cum *Martino* ἁμαρτεῖν.

Tædium foret & ſuperuacaneum Philoſophantium teſtimonia vlterius proſequi. Noſtra hæc oratio longiùs æquo (quod vereor) expatiatur. His ſuperſedendum cenſeo, breuitati ſtudens. F.A.

Sed tandem ſenſit, antè ἀναισθητὸς, quæ περιττώματα illi effluxerint, & tœdio vt fuerit, & ſit faſtidio. Philoſophari M.G. voluit cum Neoptolemo; paucis non potuit, qui ἀκριτόμυθος, & ἀμετροεπής. Expatiatus æquo longiùs,

Solus an in ſicca ſecum ſpatiatus arena? Virg.Geor.l.3

— an ſpatijs excluſus iniquis? l.4.

num equo frœnos inhibet? ſe cohibet? ſuperſedet? ſtatiua figit? an magis ἀχαλινῶν ςομάτων, auxiliaribus productis copijs, in aduerſarium nunc ſpei perditæ educit velites?

E contra Eraſtus Medicus alioquin celeberrimus, quæ de Auro Potabili traduntur, fabulas eſſe, & Impoſtorum nugas clamitat. Sed

non ferat quis iudicium temerè de ignotis. Ille non Aurum ſolummodò & Argentum, cæteraq́, Metalla, ſed Gemmas etiam, Margaritas, Corallium, omnia denique ſubterranea ac foſſilia, eò quòd vitam non participant (vt ille vult) è Medicorum familia exterminat. Nullam enim Eraſtus aliam agnoſcit in rebus creatis vitam, quàm quæ manifeſtè vegetans eſt aut ſpirans, vt etiam Peripateticis placet. Sed nihil eſt corporale ex creatis rebus omnibus, quod non habeat in ſe latentem quendam ſpiritum diuinum donum, alienum quid à corporea mole, quæ ad agendum penitus eſt inepta.

M.G. Ex aduerſo prodit πρόμαχος,

Primus ibi ante omnes,--

Eraſtus, ἐραςὸς, vel ipſo nomine amabilis, σοφίας ἐραςὴς vt de
Plut.Num. Pomp. Numa Plutarchus: quo nomine adiungam id diuini Pla-
Plat.Timæ. tonis vaticinium, τὸν μὲν νῦ καὶ ἐπιςήμης ἐραςὴν, ἀνάγκη τὰς τῆς
Cic.Vniuerſ. ἔμφρονος φύσεως αἰτίας πρώτας μεταδιώκειν, quod Cicero interpretetur. Illi ab hoc nigro affingitur, quòd priùs à *Rubeo*
Hier.Ru.deſt. l.2.c.20. affixum *Braſauolo, Fallopio, Baccio clariſsimis* ſignificaui. Id verò vulnus quo modo hic declinat? Tritum retorquet telum; *Non ferendum iudicium de ignotis.* Quaſi non norit vir acutiſſimi ingenij, acerrimi *indicij*, de quo *ferat* ſententiam. *Ille* non tam περίεργος, tam πάρεργος, de *nugis, fabulis*, vt vellet nimium noſſe, cum *impoſtoribus* rem habere. Sed pro ſe
T.Eraſt.ep.ad Mon.p.303. ſic reſpondit. ***Quid? an & magiam me exercuiſſe & didiciſſe oportet, ſi refutare eam rectè velim? Ratio ſimilis eſt artium.***
304. ***Ignotum, cum de veris & vtilibus artibus dicitur, probroſum eſt; cum de falſis, impijs, ſuperſtitioſis, noxijs, laudem meretur qui eas damnat & confutat, priuſquam didicerit.*** Non ignoſcetur igitur Anthonio, ne ſit *iudicij* reus, nefarius, abominabilis, me accuſante, ſi nummos confecerit adulterinos, in diem præſtitutum venena ſi miſcuerit, ſi γοητείαν, μαγγανείαν, πυρο-ἀερο-ὑδρο,-γεω-γαςρο-λεκανο-ὀνειρο-νεκρομαντικὴν profeſſus fuerit, etſi tam fatear *ignotum* mihi, hæc vt fiant,
Vit.Æſ.c.18. quàm hic an fecerit. Si hic vt Simon Magus, imò alter Dædalus, per aëra volandi artem inſtituerit; ſi vt Xanthus Æſopicus ſe abſorpturum maria ſpoponderit; ſi clauam Herculi,

Herculi, arcum Cupidini, fulmen ſe Ioui extorturum
promiſerit, hunc ego mente captum, *iudicio* deſtitutum
quia iudicem, ſi velim reſtitutum, vt *expuat helleboro* Hor.l.2. ep.2.
morbum, Anticyras dimiſerim. At *Ille* (Eraſtus ſcilicet) 137.
metalla, foſſilia, ſubterranea exterminat. Quin hunc cum illis?
Num omnia? pura, impura, parata, imparata, ſoluta, inte-
gra? vt alimenta? an vt medicamenta? Hic ait neſcius, is
negat ſibi conſcius, quid ſenſerit, quid ſcripſerit. Vtri vos
creditis? Eraſti quæ eſt ratio? ῥᾴστη, facillima. *Quòd vitam
non participant.* Nam illi *vita vegetans aut ſpirans, vt & Peripate-
ticis.* Authoritas & ratio commilitones ſtrenui ſternent hoc
ζῶον ἄλογον. Quid enim huic τὸ ζῆν; quid ζῶν; quid ζῶον;
quid ζωή? Nam ſola nobis viuunt ζῶα, ζωόφυτα, καὶ φυλά, quia Ariſt.anim.l.2
ſolis ineſt νοῦς, αἴσθησις, κίνησις, καὶ μονὴ ψυχῆς θρεπτικῆς, vnde c 2.t.13.
αὔξησις καὶ φθίσις. Vita eſt motus ſui: & viuere eſt ſe mouere. vit.mor.reſ. c. 18.
Vita ſignificat vel vires animæ, vel actiones: vt vires ab a- Tol.in phy.l.2 c.1.q.2.
nima, à viribus ſint actiones. Tantiſper nobis viuitur, dum Gal.met.med l.9.c.13.
reſpiratur. A non viuentibus quæ viuunt diſtinguuntur, Dif.reſp.l.1.
δυνάμεως μεταλήψει, οὐκ οὐσίας περιοχῇ. Huic tantum abeſt, vt vi- An ſan.in art.
ta ſit ζωὴ λογικὴ quo hominem ſe probet λογικόν, vt cum Pla- Cæl Rh. an.le l.20.c.11.
tone potiùs id dicat ex Euripide, τίς δ' οἶδεν, εἰ τὸ ζῆν μέν ἐστι Plat. in Gorg.
κατθανεῖν, τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν: καὶ ἡμεῖς τῷ ὄντι ἴσως τεθνάμεν. Sal- Eur. in Suppl.
tem, βίος κέκληται, ὃς βίᾳ πορίζεται: tantam vim adhibet, vt vi-
tam metallis tribuat. Eſt *ſpiritus in omnibus.* Ergóne vita?
Nempe cum Ariſtoteli, σύνθεσις ἢ συνδεσμὸς ψυχῆς τῷ σώματι, Ariſt.metap. l.8.c.6.
τὸ ζῆν, & *vita* Scaligero ſit *vnio animæ cum corpore, non a-* Scal.ſub.ex.
ctio, ſed actus animæ, ἐντελέχεια, non ἔργον: tum Chymicis 102.5.
hæc *vnio per ſpiritum; vt anima organum ſit ſpiritus, vt cor-*
pus organum eſt animæ: quæ anima ſit vita corporis per vnio- Dorn.phyſ. Triſm.
nem naturalem, vt animæ vita ſpiritus per ſupernaturalem Phil.medit.
vnionem. Quæ etſi perplexa, otioſa, vt *vitam* tamen infe-
rant ex *ſpiritu*, & ſimul animam ex *vitâ* metallis inferent;
non puto λογικήν, nec credo αἰσθητικήν, num tandem θρεπτι-
κήν, vt alant, vt alantur? Tam illas, quàm hanc arbitror: nec
illis

illis vllam difficile concludere, qui omnia in omnibus, & quodlibet ex quolibet. His igitur communio & vnio, & inde facultates, & inde actiones vitæ quatuor, *intelligere, ſentire, moueri, nutrire*: quin Crollius & quintam addidit, (quam hic omiſit anteà) *progenerare*. Quod ſi *metallum prægnans*, germinans, generans, viuens admittit iſte, quare excludit *vegetans*? cur non, vt ille cecinit,

Scal. Subt. ex. 23. 1.
Crol. baſ. ch. p. 202.
Hic. pag. 13.

Virg. Æn. l. 6.

Excudent alij ſpirantia molliùs æra,

ſic iſte *ſpirans* recinit? cui *ineſt ſpiritus*; ſed *latens*; *in craſſiori materia*; vt ergo *latens? alienus à mole corporeâ*; vt ergo *ineſt?* vt agit? vt arte *in lucem fertur?* Nempe *demonſtrat Magnes, Gagates*: de quibus, quæſtio è centum vna ſi ab hoc peteretur, ſtuperet *ferreus*, nil dignum *paleâ* reſponderet: *occultiori quodam modo fieri* (vt hîc) fortaſſe diceret, quod *aſinorum ſacram anchoram, & imperitorum portum* agnoſcit Quercetanus.

Qu. reſp. ad Aub. p. 14.

F. A. *In ipſa Mundi fabrica, vbi primùm terræ facies & interiora eius viſcera rebus ſingulis obueſtita ſunt, Spiritus Domini perluſtrauit omnia, in Cœlis, ſupra terram, in Mari, & in terræ viſceribus ad eius centrum vſque penetrans: & hoc Spiritu ſingula ſunt repleta, & erant omnia valdè bona. Nihil ſuperfluum inuenitur, nil diminutum, nec quicquam Numinis expers. Diuinitus eſt igitur infuſus rebus omnibus ſuus quidam Spiritus, qui continet in ſe occultè creatæ rei potentiam, vim, virtutem, vitam, qualem Deus poſuit in creaturis ſuis.*

Mineralia autem præ alijs rebus omnibus, occultiori quodam modo viuentia ſunt: vt ferri in Magnete, in Gagate palearum attractio nobis demonſtrat. Et quamuis iſta rerum Metallicarum vita craſſiori quadam cohibeatur materia, poteſt tamen arte ſecerni, & in lucem afferri, ad perpetranda miracula in humano corpore.

M. G. Sed quo afflatus *ſpiritu, diuinum ſpiritum* deducit ad fodinas? An ignem è cœlo ſuffuratur in ferula! non modò ferulam, ſed ferrea vincula & iecur exedentem aquilam exhorreſcat. An ignem extraneũ infert in aram *Domini?* hinc ignem ab illo deuorantem extimeſcat. Principio Geneſeos,

Nat. Cõ. my. l. 4. c. 6.
Leuit. 10. 2.
Gen. 1. 2.

ſeos, quòd *Spiritus Domini* (de quo, det *Spiritus*, loquamur reuerenter) primo die, ſeu κτίσεως primordio *ferebatur ſuper aquas*, legimus (quod horret meminiſſe animus, quàm irreuerenter, irreligioſè, obſcœnè interpretentur Chymici, vt & præ reliquis id Canticorum Canticum, id Sanctum Sanctorum, id Sabbatorum Sabbatum) ſed quòd *hoc ſpiritu repleta deinceps ſingula*, non legimus. Quin ſi *ſuus quidam ſpiritus infuſus eſt omnibus*, ſit ille θύραθεν, ſit θεόθεν, at non θεῦ, à *Domino*, non *Domini*. Nec verò *vitam* legimus, aut *vitæ* animam, ante diem quintum; nec *inſpiratam*, niſi in homine. Quin *ſemen* legimus in die tertio, *quod fructum proferat*, ſed id *in plantis*, non metallis. Quid demum homini reponitur præſtantius, quàm *Spiritus* vt *Domini* in illo reſtet? Sint *valdè bona omnia*: hic ergo nihil addat, ne auro quidem vitam: imò nil adimat, ne auro formam; quam qui viuenti adimit, & vitam ſimul eximit. Hic autem creator nouus, quod primus Creator ſine *vita* condidit, mox *viuum prægnanſq;* reddet, *regenerabit generans:* an potiùs quod Ille ex nihilo egit in aliquid, ex aliquo in nihilum hic Ἀπολλύων rediget. Ita mentis hic *expers*, dum dicit, *—nec quicquam numinis expers:* quod tamen alij dixerunt probi, pij, ſed mente longè aliâ. Deus vt ſit omnia in omnibus, ante omnia, per omnia, poſt omnia, intra omnia ſed non incluſus, extra omnia ſed non excluſus, *in quo viuimus, mouemur, ſumus,* *—Iouis omnia plena,* hic non aſſequitur. Quia Heracleitus in caſa furnaria, in HeracleitoDeus, ideoque ἐνεῖναι καὶ ἐνταῦθα θεούς,

Lib. l. 2. ep. 23

Gen 1. 20. 2. 7. 1. 11.

Geſn. ep nunc in quadr.

Scal. ſub. ex. 365. 10.

Act 17. 28.

Virg ecl. 3. 4.

(—Deum namque ire per omnes

Terráſque, tractuſq; maris, cœlumq; profundum)

Plat. Cratyl.

Ariſt. par. an. l. 1. c 5.

ſeu θεῖον, ſeu θεῶν dixeris: non quòd hic furno, ſed nec auro concludat Deum; niſi huic aurum Deus, vt Crollio, *omnis Natura*, Naturæ & τέλος, & τελείωσις, & τελειότατον omnium; *non vires modò metallorum, ſed ipſa complectens omnia; nec modò virium cæleſtium, ſed ſupercæleſtium id re-*

Crol. baſ. ch. p. 206.

P.205. *ceptaculum, Sol Philoſophicus & terreſtris, cuius cæleſtis ſpi-*
P.208. *ritus, vitam omnibus elargiens, DEI imaginem gerit quàm proximè.* Nec verò *aurum* (vereor) iſta obtinuit à Protoplaſte, ſed his Iconoplaſtis epitheta:

Perſ.ſat.2.69. *--in ſacro quid facit aurum?*

non *vbi primùm interiora terræ viſcera rebus ſingulis ſunt obueſtita* (res ſingulæ an *viſcera* obueſtiunt? *viſceribus* an veſtiuntur? vtrumque ἀλωγολόγον) ſed quum detractâ veſte

Ou.Met.l.1. 139. *--itum eſt in viſcera terræ;*
Effodiuntur opes: irritamenta malorum.

Sed quorſum hæc omnia finguntur, elimantur, elaborantur Chymicis? *Ad perpetranda* ſcilicet *miracula.* Facinoroſū aliquod flagitium audiui *perpetratum*; non audio *miraculum.* Tam nolim *miraculum,* quàm ab his monſtrum fieri. Non
2.Theſſ.2.9. expectanda hoc ſæculo *miracula,* niſi ab *Antichriſto mendacia*; nec his credendum vtique: etſi Libauio, *Saluato-*
Lib.1.ep.25. *ris miracula, Chymicorum promiſſis collata, miracula eſſe deſinant.* Sit pro *miraculo,* ſi quicquam boni fecerint.

F.A. *Eraſtus ille, longâ verborum ſerie demonſtrare contendit, in vitâ carentibus, qualia ſunt (inquit) ſuperius commemorata Metallica, Gemmæ, Margaritæ, Corallium, lapides, & huiuſmodi, nihil eſſe in illis vtile quod Medicamenti rationem obtineat, cum virtus Medicinalis in vitâ ſolâ conſiſtat, vegetabili ſcilicet aut animali. Quanto ſatius ac melius ſentiit Petrus Seuerinus Danus Philoſophus ac Medicus in Idea ſua Medicinæ Philoſophicæ, ſub his verbis.*

M-G. Ab *Eraſto* intorta, huius ſic

Virg.Æn.l.4. *--hæret lateri letalis arundo,*
l.7. *Vt demente fugâ ſyluas, ſaltuſq; peragret.*
Hinc imploranti ſimilis tectum omne repleuit.

Diſtinguit ille, quæ confundit iſte; *metalla,* & *metallica*; alimenta, & *medicamenta.* Demonſtrat ille, quæ non videt iſte. Facultas, quâ aguntr *medicamenta* omnia, eſt ex ipſorum *vita:* non eſt in iſtis *vita*; nec eſt facultas igitur. Quibus deeſt *vita,* his & *virtus: metallis* deeſt *vita*; ergo *virtus.* An clauum

uum hic clauo pellit? an totus telum excipit? an vt ſe Teucer tueatur, ſub clypeo Aiacis latet? an vt lepus laſſatus recentem leporem exuſcitat deuoraturo cani! Succenturiatum appellat *Seuerinum:* ſubmittit illum, ne iugo ipſe ſubmittatur. Nolo ſeueriùs in hæc ſtatuere, quæ *Seuerinus* ſtatuit. Germanos nolo committere: nolo luctari mortuos, nedum cum mortuis. Sed ſi quid ego ſentio,

--impar congreſſus Achilli: Æn.l.1.

nec ſenſit hic ſatis, quàm parum hîc dicat grammaticè *ſentijt*, nec ille quàm *Eraſtus* de his *meliùs*; ne addam ſuperfluum id *ſatiùs. Ideas* Platonicas exploſit Ariſtoteles: hanc ego nolim. Sed Ariſtoteli de hoc interroganti, quin præmonenti vt reſpondet? Πῶς ἰατρικώτερος ὁ τὴν ἰδέαν αὐτὴν τεθεαμένος; καθ' ἕκαστον γὰρ ἰατρεύει. Ariſt. met. l. 13 c. 4. Eth. l. 1. c. 4. f.

Perfectiſſimorum corporum Balſami & deſideratæ proprietates tàm duris corporum carceribus continentur, vt fauorem & beneuolentiam quam humanæ Naturæ debent, demonſtrare non poſſint. Ita Corallorum, Perlarum, Gemmarum, Auri & Argenti, reliquorumque Metallorum virtutes, dolent ſe fruſtra in mundanam prouinciam veniſſe, & Mortalium ſceleſtam temeritatem continenter accuſant, quòd tantarũ prædeſtinationum immemores, ad quas Naturæ prouidentia deſtinabantur, in peregrinos & infames vſus, tantarum rerum Maieſtatem commutauerint. Impuritatem pellis, inſcitiam mentis tegere coguntur, & doloſa ſuperbiæ, auaritiæ, luxuriæ, perfidiæ, adulterij, diſcordiæ, & mortis miniſteria ſubire. Hoc eſt, in non naturalem vſum res transferre, iniquas vſuras exercere. Inuenti ſunt qui folia Auri Electuarijs & Tabulatis miſcuerunt, qui pulueres Corallorum, Perlarum, & Gemmarum ad confortationes Cerebri & Cordis magna ſimplicitate exhibuerunt. Infœlix mortalitas: inutilibus quæſtionibus & diſputationibus vitam traducimus. Naturæ præcipuos theſauros, in quibus grauiſſimorum morborum Medicinæ ab Altiſſimo collocatæ ſunt, intactos relinquimus. Nec ipſi ſolùm relinquimus, ſed alios inquirere volentes, prohibemus, impedimus, condemnamus, irridemus, & Mille ludribijs afficimus. Hæc ille. F.A.

Sed age, dicat *Seuerinus Balſamos* (quæ alij appellent *balſama,* & ipſe alibi, & apud ipſum Pratenſis) *in duris cor-* M.G. Pet. Seu. Id. c. 15. p. 391.

porum (adeoq; *perfectiſſimorum) carceribus*, quæ quid ſunt niſi corpora? Affingat foſſilibus (ſeruire natis) *maieſtatem*: affingat proſopopœiam *dolentium* & Crollio incontinenter, huic continenter *accuſantium* (in ſuos dominos) affingat (impropriè, & quantas neſcio) *prædeſtinationes deſtinatas*: affingat *theſauros medicinarum*, vnam cum ſtatuat: obtrectet alijs *incoctum aurum* (hic quod omiſit) *immiſſum*, quod hic admiſcuit, *magnâ ſimplicitate*: quid ad Eraſtum iſta? ſeu miſta, ſeu non miſta, ſeu myſtica, ſophiſtica? Imò hic quid ad illum? qui *medicamenta* cenſet, recenſet, *planè venenata* (huius alexipharmaca) *antimonium, mercurium, ſulphur, vitriolum, mineralia ferè omnia*: vtcunque mox concludit *neceſſaria* (quis præbibat, quis ebibat non neceſſariò?) *nec ſine præparatione adhibenda*: fidem temerè quis habeat, quòd & peritiam & fidem habeat qui præparat, vt purum ab impuro, quâ par, quâ fas eſt, ſeparet? Sed ænigmatici, & vt Raimundus loquitur, *vbi apertiùs, ibi obſcuriùs*, an Medici (vt ait Cacophraſtus) an Chymici (orbis dijudicet) *ſibi conficiunt dictionarios & vocabularios mirabiles, vt qui inſpiciat, is non recedat indeceptus.* Nouum cudendum Lexicon (è Noui Orbis fortè Moronia) noua memoria fingenda, affigenda, vt Cacophraſtum, Seuerinum, ex ea fœce ſeu phraſi Chymicorum quempiam, non dico hic intelligat, ſed quiſquam alius, hic dicet, alienus. Quin vt Auguſtus, increpem Antonium, *quaſi inſanum, quòd ea ſcribat, quæ magis* homines mirentur, quàm intelligant?

[Margin: Crol. baſ. chy. p. 216. — Seuer. ib. p. 382. — Io. Brac. lig. vit. p. 33. — Parac parag. c. phil. — Mer. Brit. No. Or. c. Mor. — Suet. Au. c. 86.]

F.A. *Non enim ad ſeruilem ſolummodò vſum creauit Omnipotens ſuprema illa corpora. Non (inquam) ad explendam cupiditatis ſitim, non ad ornatum, non ad pompam, aut ad ſuperbiæ miniſteria. Altiora ſunt Arcana, quæ in eorum abyſſo recondita latent.*

M.G. Sed ſatis non dixit ille, ex illo Crollius: hic quid accumulat? *Suprema corpora*; quæ mox ſunt *in abyſſo*. Nimirum ſubterranea. *Non ad vſum ſeruilem. Subiecta homini à Deo* neſcit

[Margin: Seuc. } vt ſup. Crol. } — Ge. c. 1, 28. 29.]

neſcit *omnia*. Hic auro *ſeruit*, non huic aurum. *Non ad ornatum.* Quid κόσμος ſignificet, quid Mundus ſignet, neſcit. Si *medicamenta*, quomodo non vſui? ſi quædam κοσμητικὰ, quomodo non ornatui? Sed *ad altiora* aſpirat *arcana*. Illa in abyſſo ἀπόῤῥητα, ἄῤῥητα, ἀπόκρυφα, ἀκατάληπτα. *Abyſſus*, mirum, niſi abſorbeat: nec hic natator Delius, & dignus mergi, qui dignitatem domini ſubmittat ſeruulis. Et illa *latent* meliùs, & iſte tacuiſſet.

Præterea contra Eraſtum illum, liceat mihi opponere Ioſephum Quercetanum Medicum, nuperrime reſpondentem ad fantaſmata illa Anonymi cuiuſdam Pariſienſis, ſub nomine (ſcilicet) ſexaginta Medicorum Pariſienſium, vno eodemq́; Morbo laborantium. Ille fuſiùs hæc omnia exarauit. F.A.

Nec Seuerinus ſufficit; quercino robore ſufficiendus *Quercetanus*. M.G.

> *Sic certent cygnis vlulæ: ſic aurea duræ* Virg.ecl 8.55.
> *Mala ferant quercus.*--

Dares Entellum prouocet. Sed vana ſpes eſt Lauſo Æneam conficiendi, Mezentius quem non confôdit. Ille arces ægrè propugnauit ſuas; artes ægriùs oppugnet noſtras. At *ad Anonymi reſpondit phantaſmata:* phantaſticè, ὡς φαίνεται, καὶ ὁμωνύμως. Is verò quî Anonymus, qui à ſeipſo disertè nominatur? Non minùs ille, quàm huius Euonymus, illuſtris Riolanus; addo, *inuictus*, è Palmario; & addo ex eodem, *confectum ab eo Quercetanum*: quin & ab illo, *dux belli in Libauium, Philoſophus eximius, Ariſtoteli ſecundus, ſydus Scholæ clariſſimum*. Nec ſunt *illa* illius *phantaſmata*, ſed φάσματα, non ἑτερόμορφα, ſed ὅμοια, imò ὁμογενῆ τῇ ἀληθείᾳ. *Sub* Scholæ *Pariſienſis nomine* quòd *militet*, eſt in honore, cum nomen honoratum, *Scholam matrem honorandam, ſaluberrimam, clariſſimam* agnoſcat vel Palmarius perculſus, Scholâ pullus. At *ſexaginta Pariſienſes medicos eodem morbo laborantes*, addit hic

Æn.l.5. l.10. Io.Riol.ex.in Qu.p.120. Pet. pal. lap. ph. ep. lect. Laur. pal. ep. ded. pag.2.43. 45.43.

> Ἄλλων ἰατρὸς, αὐτὸς ἕλκεσι βρύων.

 Multi

Multi ὁμόψηφοι, magni authores, Cenſores graues, literati
Par.3 par.chir ma.l.5 p.203. Doctores Lutetiani: *in quibus auri virtutes ſupra 60.* vnus
Quer.incur. in R.p.46. tam multis, tam magnis, tam grauibus, tam literatis, num
Miroir du mond. audet contradicere? quin maledicere? *Homunciones* ete-
nim compellat ille homulus; & parum Poeta (niſi quòd
fingit validè) ſed planè Suffenus ſui (dum ſe in Mundi
Quer.incur. p.9.10. ſpeculo maiore contuens Narciſſus deperit) de ſuo cer-
tamine cum Riolano, acſi *Mercurij cum Stentore* (vnde
hoc didicit?) vel *aſini cum philomela aut luſcinia* (vt has
diſtinguit?) renunciat, *iudicium pronunciaſſe Scholam Pa-
riſienſem* Medicam, quaſi *Midam*, & *idem præmium ſen-
tentiæ reportaturam*: auriculas reſeruet ſibi. Non vt Orator
Cic.or.pro Plan. populũ, ſic ego Scholã tueor: *Malè iudicauit, at iudicauit;
non debuit, at potuit*: ſed & debuit, & potuit, & cenſuit, vt
decuit, quod ipſo, ipſâ dignũ. Cenſura eſt: & quam non
facilè abſterſerit, litura inde adhæſura. Scholam qui floc-
ci, Cenſuram parui pendunt, aut frons, aut mens eſt illis
nulla; pendeant. Sint nani, Gigantibus, quo impruden-
tes; ſint Gigantes, at terræ filij, Dijs ipſis indicunt bel-
Pet.Pal.laur. p.14. lum, quo ſcias impudentes. P. Palmarius, dum honora-
tum Doctoris titulum à matre honoranda accipit, *ſacra-
mento aſtringitur, eius cauſam dicere, artis honorem propug-
nare*. Penotus Baſilienſibus *in Doctoratus gradum ſuſcipi-
Pen.tr.4.epi ded.p.221. endo aſtrictus iuramento, ſe nihil pro Paracelſo amplius ſcrip-
turum.* Quin ipſe Quercetanus *iureiurando veræ Aſclepia-
Quer.diet. p 210. deæ familiæ colendæ & propagandæ obſtrictus.* Horum me-
minerit non ita pridem Doctor Anthonius; ſed fide me-
liore; nec Scholam pòſt oppugnet. Nec refert; niſi do-
ctior. At *ſexaginta laborârunt morbo.* Quo? animi, an cor-
poris? Neutrius iſte medicus, vtroque qui ægrotat. Pul-
ſum an tetigit, vrinam an inſpexit iſte οὐρόσκοπος? Illi ſuper-
ſtites, ille occubuit. Hîc autem ἅλις δρυός: mox ingeritur
κράμβης ἄγαν.

F.A. *Operæpretium eſt (inquit ille) oculis obijcere, quantus & quàm
pre-*

pretioſus fuerit auxiliorum Metallicorum vſus apud antiquos, quibúſque modis Antidotos ſuas illi exornarunt ac locupletarunt, quas præ omnibus commendatiſſimas habuerunt, vt citra tamen præparationem ea Metallica Remedia vſurparent. Nihilominus negari non poteſt, quin vires maiores ea aſſequantur, ac efficacius agant, ſi ſolertis Chymici induſtria depurata, abiectis ſupervacaneis fecibus noxijs potius quàm vtilibus, in vſum ſic ritè præparata reuocentur.

Et quamuis ſpecie verboq́; tenus Galenicorum ſchola, Mineralia non ſine impio & ingrato faſtu à ſuâ practicâ deteſtetur: tamen in grauioribus Morbis omni vegetabilium derelicto ſubſidio, ad Mineralia confugit, licet ea temerè, ignauiter, & proinde inutiliter vſurpet.* *derelicti.*

In Antidoto quæ Aurea Alexandrina dicta eſt, hæc Metallica recenſentur: Sulphur, Aurum, Argentum, Saphyrus, Smaragdus, Iaſpis.

In Antidoto è Roſis quem valere dicunt aduerſus Stomachi calorem, Iecoris, Lienis, Pulmonis, omnemq́; calidam totius corporis intemperiem. Cardiacis item, nec non ad omnem animi defectum ex caliditate ortum: inter cætera Metallica recipiuntur hæc: Aurum, Iaſpis, Sulphur, Cryſtallus.

Antidotus è lapide radiante, ad omnes Melancholicos affectus ac Cardiacos celebratiſſima eſt. In quam ingrediuntur aurum, nec non lapis lazuli.

Antidotus Mirepſo vindicata, quæ Dyſenterijs, ac Cœliacis ſummè eſt vtilis, lapidem hæmatitem, Sulphur viuum, Alumen ſciſſile, & vſtam Calciditem excipit.

Antidotus quæ Triphæra dicitur, è ferro, frigiditati & humiditati ventriculi atque inflammationi, nec non frigidis & putridis humoribus è ventriculo, vniuerſoq́; corpore expurgandis conferens: ſtomomatis ferri libram vnam admittit, quæ ferè reliquorum ingredientium pondus ex aromatibus adſtringentibus ac roborantibus conſtitutum ſuperat.

Huc annectuntur Antid. Argyrophora dicta. Antid. quæ Ecloge nuncupatur, hoc eſt ſelecta. Quidam etiam ex optimis Mithridaticarum compoſitionibus habent, Sulphur, Nitrum, & aduſtum Plumbum.

Antid. è zinzibere intromittit lapidem lazuli, lapid. Armenium, Antimonium & Aurum: in deliquijs animi aut Cordis defectibus

maximè

maximè vtilis, vt ipſi venditant.

Si illi Medici, crudis eiuſmodi Medicamentis, noxijs potius quàm vtilibus, commendantur ac laudantur, cur nos tanto artificio, tamq́; ſalubri præparatione eorum virus infringentes ac innoxia prorſus, imò ſummæ efficaciæ ac vtilitatis ea reddentes, ab imperito iſto Anonymo nouitatis impudentiſſimè inſimulemur?

M.G. Quid *Quercetanus* nouum? quid non notum Eraſto? imò tritum ab ipſo? quod ſæpè ad nauſeam, demum ad rauim vſque. Signaui priùs loca, quibus aut eadem, aut ad eundem ſenſum: hîc prorſùs ἀλλότρια. *Araut* quidem, ſed cum iuuenca aliena; idq́ue *profuſe* nimis. Nec reſpondent Eraſto; nec defendunt Anthonium. Id vnum probant ex alijs quæ afferunt, calumniari Chymicos, Galenicorum ſcholam illa neſcire aut negligere, in medicamentis varijs quæ adhibet. Sunt maledicta cætera, reijcienda. Hic autem grammaticè an peccet, an typographus, probet autographon, ad manus mihi. Ille ſatis Latinè, parum verè, ediderat, *Schola confugit ad mineralia, vegetabilium ſubſidio derelicto*, hic ſubdit, *derelicti*. Sed huius hæc minuta, & illa illius maiora crimina tranſilio, vt Quercetani parcam Manibus.

F.A. *Hæc ego ad literam tranſtuli ex reſponſione Quercetani ad Anonymum illum, qui vſque adeò aſpernatur auxiliorum Metallicorum adminiſtrationem. nec meliora his dare poſſum. Quin & Eraſtus ipſemet hæc omnia vel inuitus confitetur ſub finem ſui tractatus: vbi agnoſcit Galenum ipſum, & poſteriores etiam in quibuſdam confectionibus miſcuiſſe Aurum ad hilaritatem excitandam & mæſtitiam pellendam. Quid reliquum eſt igitur quod in hac cauſa defenſionis indigeat? Standum (ni fallor) iudicijs tum antiquorum tum recentium Medicorum, Dogmaticorum ſimul ac Chymicorum, qui vnanimi conſenſu admittunt in Medicinam Metallica auxilia.*

M.G. Hic *illis meliora dare non potuit*: credo: nec illa *meliora*, hic quæ ſic *dederit*; ſcio. *Eraſtus aurum* ſi admiſerit, *admiſcuerit*, cur reprehenditur? an quòd admiſerit? an quòd huic πάντων ἐπιπλήκτορι ſit inſitum calumniari, litigare, vitilitigare?

gare? Quid ſenſerit *Anonymus* de *nouis* his *auxilijs*, Palmarius Pet. Pal. Iaur. p. 49.
ex ipſo repetit, ipſius paſſim comprobat medendi metho-
dus. Hunc hic non ita doctus vt norit, nec ergo dignus vt Io. Riol. met. med. vn. & par.
nominet: vix qui eodē die, nedum ordine vt nominetur.
Quod reliquum, hic *cuius indiget?* an ſcuti, an ſcuticæ? At Ci-
ceronem hic olet: adoleſcentem ſcilicet. *Per deos immorta-
les, quid eſt in hac cauſa, quod defenſionis indigeat?* Quin per- Cic. pro. Roſ. Amer.
git ἀπορηλικὸς? An *ingenium patroni requirit? an oratoris elo-
quentiam deſiderat?* Fruſtra eſt vtrinque. Dicam ſeriò.
Verâ confeſſione, non falsâ *defenſione* opus habet. *Defen-
ſionis indiget. Indiget* & ſenſu, & ſcientiâ, & phraſi, & fide,
& fiduciâ, & cauſâ bonâ. Si ſe ſiſtat, ſi *ſtet* magis, ſeu
antiquorum, ſeu *recentiorum iudicijs,* ſi *Dogmaticorum,* adeoq́ue Gal ac. diæt. l. 1.
Chymicorum, actum de illo, cadit causâ. Illorum *συμφωνία
comprobet ſcientiam*: horum *διαφωνία arguat inſcitiam.* Huic
veteres vt *Chymici* diſſentiant, ex his quos ipſe attulit o-
ſtendimus: è neotericis, vix ipſe vnum afferet, qui huic
conſentiat per omnia. Ipſum appello; Iuu. ſat. 13. 2.

--prima eſt hæc vltio, quòd ſe
Iudice nemo nocens abſoluitur.--

Hic omnibus ut numeris ſit abſolutus, aut omnium ſolu-
tus calculis ex hoc *iudicio,* tantum abeſt, vt ſi interrogentur
omnes, quotquot hâc Vrbe *Chymicen* vel plùs vel minùs
ſapiunt, vel palàm vel clam faciunt, an verus *Chymicus* An-
thonius, an verum faciat *aurum potabile,* vix vnum aut al-
terum repererit, qui ſuffragetur. Sat. 15. 159.

Vt ſit ſerpentum maior concordia. -

Id ex Hermetici Collegæ noſtri *Doctoris Rawlins Alpha-
betario* iam didiciſſe poterit, niſi ſit ἀναλφάβητος, cum gladio
hunc ſuo iuguler. Sed caput hoc prægrande, prægraue
huic corpuſculo, vt ὑδροκέφαλον, concludam Satyrici eiuſ-
dem verſu

Iampridem caput hoc ventoſa cucurbita quærit. Sat 14. 58.

Admoueat temporì, admoneo; aut perijt.

CAP. 2.

F. A. *Potentiſſima Medicinæ vis latet in Metallis.*

Satis iam dictum arbitror (quantum huic propoſito inſeruire videatur) Remedia Metallica admittenda eſſe in Medicam familiam. Proximum erit vt doceamus, iſtiuſmodi auxilia debitè præparata, validiſſimas obtinere vires in tota Mediciua, tùm ad valetudinem conſeruandam, tùm ad Morbos profligandos.

CAP. 2.

De medicamentis, è mineralibus, vegetabilibus, animalibus.

M-G. Plin.l 5.ep.6. HIc ſcriptor non meminit, vix legit (arbitror) neglexit ſaltem, quod *primum* Plinius *ſcriptoris* exiſtimat *officium*, vt *ſuum legat titulum, & ſe identidem interroget, quid ſcribere occœperit; ſciatq́; ſi materiæ immoratur, non eſſe longum; longiſsimum, ſi aliquid accerſit atque attrahit. Aurum potabile* hic primo capite, vt *ſcriptor Cyclicus*, propoſuit, non poſuit; nec oſtendit ad oſtentationem, vt oſtentum; nec demonſtrauit ad fidem, vt monſtrum; nec depinxit ad fucum, vt ſit auri-pigmentum. *Aurum* ſæpiſſimè intonuit, vt credam, quod omnes cupiunt, portabile: *aurum potabile*, non niſi ſepties, inſonuit, vt cedam, quod pauci credant, ſolùm putabile. Concludit illud ipſe, vnde hoc incipit, de *admittendis metallicis remedys*. Sed hoc ſi concedatur, quo modo hinc infertur, aut *eſſe aurum potabile?* aut huius eſſe? aut ſi ſit, admittendum? A baculo ad angulum quod dicitur. Acſi argueret, Moly erat Homericum, [Hor. art. p. 136]

Hom. Odyſ. κ. & δ. Νηπενθές τ᾽ ἄχολόν τε κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων.

ergo *aurum potabile* & *eſt*, & tantum valet: nam Moly & Nepenthes herbæ, at iſthuc *aurum* pretioſius. At *ſatis dictum arbitratur*, an arbiter hic honorarius? an neſcit quid ſit *ſatis?* Nam nihil ad *propoſitum*, ſeu quòd ſit, ſeu quid ſit *aurum potabile*. Num propius accedit ad id quod *proximè* adducit? Nam nil *docet. Admittenda metallica*. Quiſnam excludit?

dit? E noſtris, ne *Eraſtus* quidem. Adduxit confitentem. E Chymicis nonnullos priùs attigi, ex his quos iſte attulit, qui de metallis peſſima, quòd homines peſſundent, tradiderunt. Sed vt tum obiter, ſic nunc perſtringam breuiter: ſi fortè grata breuitas. Quæcunque per ſe venenata, ſeu maligna, ea minùs apta medicinæ: ſed quædam metalla & his cognata aliqua ſunt per ſe venenata & maligna; ſunt ergo medicinę minùs apta. *Cognata* dico cum Eraſto, *Miſy, Sory, Hydrargyrum, Stimmi*, quæ ſi naſcentia periculoſa, creſcentia fient pernicioſa, vt πάθη putat Cicero. Id quod proponitur, conclamant omnes; id quod aſſumitur, conceſſit Monauius; id quod concluditur, admittat iſte. Addo. Quorum halitus in mineris ſuffocat, iugulat, hæc ipſa deuorata magis id facient; ſed metallorum halitus in mineris ſuffocat homines: metalla ergo deglutita enecabunt. Hinc id è Paracelſo, *Omne metallum intra corpus ſumptum eſt venenum*. Hinc id è Lucretio philoſopho-medico-poeta.

T.Eraſt ep. ad Mon. p. 290.

291.

Pa. morb. met l. 2. tr. 1. c. 2.

Lucr. nat. l. 6.

Quales expiret ſcaptenſula ſubter odores,
Quidue mali ſit, vt exhalent aurata metalla,
Quas hominum reddant facies, qualeſq́ colores, &c.

Pro nobis Dioſcorides, Plinius, Vitruuius, veteres; ab hoc Palmarius, Rubeus, Seuerinus ſi hæc non ſatis comprobent; at δοκιμασταὶ, σκευασταὶ, foſſores, fuſores, aurifabri, ceruſſatæ mulieres, quibus putreſcunt oſſa, dentes vacillant, nerui langueſcunt, cerebrum liqueſcit, hepar inquinatur, apoplexia, ſtruma, paralyſis oboritur, hæc ſuo malo maximo, non dico docti, ſed quod maius eſt experti teſtantur, deteſtantur. Ad hæc. Inter agens & patiens debet intercedere analogia, ſympathia, & ſubſtantiæ ſimilitudo: ſed inter metalla & humanum corpus nulla conuenit proportio, conſenſio, ſimilitudo ſubſtantiæ (multo ſaltem remotior quàm inter vegetantia & animantia) illa idcirco agere, hoc pati, minùs nata. Nec enim nos in illa, nec illa in

Dioſc. l. 5. c. 84
Plin. l. 33. c. 6.
Vitr. l. 8. f.
Palm. lu. ven. l. 2.
Rub. deſt. l. 2. c. 20.
Seu. id. med. c. 15.

in nos verti vel operandum medico, vel eſt optandum: euerti vtraque timendum magis. Verùm vt Socrates naturâ quidem ſuâ ſe luxui, libidini, ebrietati deditum, (Zopyrus Phyſignomωn de eo quod coniecerat) ſed philoſophię ſe ſtudio reſpondit emendatum, imò emaculatum: ſic quædam metalla Chymici cum nata fateantur venenata, excuſant tamen ne venena, ſi arte, ſi ritè *præparata.* Sic e-

Par compoſ. met.p. nim indiſtinctè Paracelſus: *Metallorum vſus citra noxam in medicina non eſt, niſi priùs comminuantur, alterentur, & naturâ metallicâ depoſitâ, in aliam eſſentian tranſmutentur.*

Quer.tet.c.32. Naturá ergo cedit arti, magiſtra miniſtræ, typo archetypus, fabro architectus, terreſtri ingenio cœleſtis genius, Homini Deus? an verò

ἡ φύσις ἁπάντων τῶν διδαγμάτων κρατεῖ?

Ars quidem (fateor) Naturę ſimia, quod aliquando deficit, id quadam tenus perficit; gibbos complanat, mancos

Arn.Vill.l.de vin. ſupplet, luxatos artus reponit; diductam reducit cutim; colores inducit cuti, crinibus; ſordes metallis eluit; emun-

Fern met.me. l.1.c 1. dat, eoque nomine emendat animalia; fuco obducit faciem; adeoque animæ cui inſidet quandoque rectrix præ-

Gal.opt.ſect.c 41. ſidet, & alienę motrix aſſidet; vt ſæpe æmula, nonnunquã

Pen.tr. aq. merc præf. ſocia, victrix rariſſimè Naturæ prędicetur. *δεῖται δὲ συνεργαζούσης τῆς φύσεως.* Num ergo ars materiam, num formam internam, num eſſentiam, num rebus animam inducet, indet, induet? Num quod Natura mortale condidit, ars edet immortale? illa ἄψυχον quod edidit, hæc reddet ἔμψυχον? illa deleterium quod peperit, hæc reperit alexiterion? ex illa φέρον ἄχος, ex iſta φέρον ἄκος? Nos à Natura quæ ſunt facta, quærimus; obtrudunt iſti arte ficta: nos ſubſtantiales à natura formas, à formis facultates, à facultatibus commentamur actiones; iſti ſuppoſitirios comminiſcuntur aliunde ſpiritus, & à ſpiritibus (quos, mirum) motus. Sed

Propert.l.3. el.8. quod norunt etiam Poetæ,

Naturæ vt ſequitur ſemina quiſque ſuæ,

ſic

ſic *Naturam expellas furno licet, vſque recurret.* Hor. l.1. ep. 10.24.
Nam *Cuſtode & curâ Natura potentior omni:* Iuu. ſat. 10. 303.
Ipſa ſuis pollens opibus, nihil indiga noſtri.

φύσιος γὰρ ἀντιπραττούσης κενεὰ πάντα, ait Hippocrates. *Natura* Lucr nat. l.2. 649.
Ficino *diuinitatis inſtrumentũ*, Scaligero *numen ſublunare,* Hip. leg. t.1.
ſui vnius vnicũ exemplar, author, ſequeſtra, hera, adminiſtra, Mar. Fic. in
nullius indiga, non precariò, non coacta, non impedita. Quod Tim. Pla.
ſi hic verè dicat (etſi hoc rarò, nec tamen res eſt rara, quam Scal. ſubt. ex. 6.2.
nemo ſtultus neſcit) nemo, ne *natura* quidem, *id dat quod*
non habet, Ars nihil vt habeat, *Natura* quod non dederit,
ſic nihil dederit quod à *Natura* non acceperit; nedum *me-*
tallis vitam intulerit, *Natura* inanimis quam non infuderit;
nec facultates igitur viuificas, nec ἐνεργείας. De *vita* ma-
nente *in metallis*, manante à *metallis* tanta cum prædicent,
dicant cui non viuenti priùs ars vlla *vitam* ingerat? niſi An-
tonij, aut artis Chymicæ id *beneficium*, quod eſt *latronum*, Cic. in Ant.
his vitam dare, quibus non adimit. Si *vixerint metalla*, dein Phil. 2.
mortua, ſed ex his reuiuiſcant, *à priuatione ad habitum* hîc
fiet *regreſsio*, Philoſopho ἀδύνατον: ſi nunquam vixerint, Ariſt. poſt. pr. c.1.
malè dicuntur mortua, peiùs regenerata, peſſimè viuifica.
Hic quicquid tetigerit, vlcus eſt. Si *à nobis parata ventri-* Quer. tetrad. c.32.
culis auro & argento tantùm incruſtandis ac obducendis pro-
ſunt, vt putat Quercetanus; annon ab illis obſunt, vren-
dis, erodendis, elidendis, inquinandis? Imò Hermeticè
parata ſunt eſſentiæ, tincturæ, magiſteria, arcana, balſama,
quid non? & quas non vires? ſcilicet

—tantum artificis valet halitus oris, Iuu. ſat. 10. 238.
Quod ſteterat multis in carcere fornicis annis.

Verendum potiùs (tametſi verum) ne augeat, non mi-
nuat; *metallorum* malitiam, illorum per ignes præparatio,
à quibus noxium retineant ἐμπύρευμα; nec poſſint ignibus
ſic *præparari*, vt non ſemper noceant. Nam *ignis contra Al-*
chimiſtas (Monarchâ ipſorum confitente) *multo ſubtilio-* Par. morb. met. tr.2. l.2. c.4.
ra venena euomit, quàm minera. Lupum auribus tenent; ſi

non cautè, morſum, ſi non ritè, mortem timeant. Quin (vt
Hier. Ru. deſ. l.2.c.20.p.153 priùs è Rubeo) *ſi deſtillata virus contrahunt metallicum, quanto id magis metalli ſubſtantia, potabilis quæ redditur?* vt ſi epotet Hercules, exclamet protinùs,

Sen Her. Oet act.4. *Eheu quis intus Scorpius &c.*

F.A. *Ad tuendam ſanitatem Medicinæ conſeruatiuæ debent multum durabiles eſſe, & à corruptione remotæ. Siquidem Natura non dat quod in ſe non habet: nec quicquam de ſeipſo poteſt exerere, niſi id ipſum etiam in ſe contineat. At vero in vſitatis Pharmacis ac vegetabilibus pleriſque, citò extinguitur omnis naturæ vigor. Quædam enim vno eodemq́; anno enaſcuntur, matureſcunt, & putrent: floreſcunt quædam iam, mox proximâ diſparent horâ. Nimis igitur inualidæ ſunt hæ ſpecies ad prorogandam in valetudine humanam vitam.*

Idem de rebus Animalibus ſentiendum eſt, licet in his interitus etiamdum tardior eſſe ſoleat, nec tam repentè eorum conſumuntur ignes.

Mineralia autem longiſſimæ ſunt ætatis. Diu in his Natura operatur antequam perfectionem ſuam aſſequantur. Diu in Cœleſti obedientiâ ac ſpiritualitate permanent: durante quo termino, virtutes Cœleſtes de Cœlo continuò deſcendentes, penetrant in hæc inferiora, & vim præſtantiſſimam infundunt in ipſum Metallicum radicale: vnde Metalla, omnia Elementata facilè ſuperant. Ipſorum radicale humidum adeò conſtans eſt vt corrumpi nequeat. Nihil igitur materiâ Metallicâ magis durabile eſt: & per conſequens ſanitatis conſeruatiuum maximum.

M.G. Sed huius parerga vt circumcidam, in arctum compingam, ſi quod ſit, argumentum; quale ex hoc capitulo nec parte libri aliâ, videtur poſſe elici. *Quæ multùm durabilia, ea ſanitatis conſeruatiua maxima; at mineralia longiſſimæ ſunt ætatis; & per conſequens conſeruatiuæ medicinæ ad tuendam ſanitatem.* Suam? an alienam? Maior inſana; minor infirma; concluſio adulterina. Quæ *durant* ipſa, *durare* alia vt faciant, videtur duriuſculum. Sibi multa *durant*, non alijs: vt illa illi dormijt, non omnibus. *Natura non dat quod non habet*; ſed nec *dat* ſemper omnibus quod *habet*; & quod *det* alteri, non iſti, *habet*. Quid ſi remota, non admota? ſi aliena, non

cog-

cognata? ſi inimica, non amica? ſi nolint etſi poſſunt, ſi non poſſint etſi volunt, ſui copiam facere? Tam *durant* deleteria, quàm alexicaca: niſi aſſumptis, nemò magis vel minùs *durat*. Tam *durant* lapides, quàm Lapis Philoſophicus; ne magis, metuo; qui vſpiam ſi vnquam fuerit, euanuit cum vano poſſeſſore. *Ad ſanitatem* lapides quis quoſuis exhibet? quis ebibit? ſint licet naturales? niſi poſt imbibitionem, vt docet Fracaſtorius. Sed quis *catholicon* non expetat, non epotet *remedium?* quod arte, an naturâ, an cœleſte, an terreſtre, an nihil, an omnia, quis vnquam dixerit? Æquè *metalla* omnia, *perdurent* æquè *mineralia* (tametſi æqui non ſint æui) *aurum* ac adamas, *mercurius* ac marmor ſint æquæua (tametſi non æqualia) num inde vires æquæ ſunt omnium? & virus æquum igitur? vt adamas, ſic *aurum*, in venenoſum puluerem comminuetur; vt *aurum*, ſic adamas, in puluerem volatilem *tormentario pyrio centies potentiorem* calcinabitur: vt *mercurius*, ſic marmor, ſublimabitur, præcipitabitur, quouiſmodo parabitur, erit venenum præſens; vt marmor, ſic *mercurius*, in columnas, in ſtatuas, in monumenta dedolabitur, compingetur, confingetur. An nō hoc fingere pluſquàm poeticè? Imò & aſtra omnia tam *durant* quàm Saturnus, Saturnus quàm Sol, Sol quàm Mercurius, Mercurius quàm Luna: num pariter benigna omnia, maligna pariter? æquè ſunt vſui? tam res eſt Chymicis cum illis, quàm cum iſtis? Annon hoc eſt naturas inuertere, artes euertere, res & vires peruertere, diſcrepantia confundere, miſcere omnia? En quàm ſit dura ratio *durationis* noſtræ, *mineralium duratio!* Cum *mineralibus* verſantur magis Dæmones, qui ſubterranei, nec eo tamen magis μακρόβιοι, quàm medioxymi, aërei, aquei, adeoque Heſiodo, Plutarcho, Auſonio,

Crol. baſ. chy. p. 212.

Plut. def. orac. ex Naid. Heſ. Auſo. Eidyl. 18. 7.

Nymphæ Hamadryades, quarum longiſsima vita eſt.

Ad homines vt propiùs: num quis μακροβιώτερος viuacior, non dico *mineralibus* (quæ non ſunt alimenta, vel ἔυχυμα,

vel

vel εὔπεπτα, etſi hic dicit, *ſuauiſſimum in cibum præparanda)* ſed qui longæuæ quercus ſaginatur glandibus, quàm tritico qui veſcitur, vnius meſſis ſegete? qui fago, quàm qui fungo? qui dactylis, quàm paſſulis? mandragorâ, quàm maioranâ? Num coruis, cornicibus, Phœnicibus, aut aquilis qui paſcitur, quàm qui paſſerculis, columbulis, perdicibus, turturibus, vitæ breuiculæ auiculis? qui ſtruthiocamelo, quàm qui ſtrutho? Num qui balænis, lucijs, delphinibus, muræsnis alitur, quàm qui piſciculis, gobiolis, haleculis, gammarulis? qui crocodilis, quàm qui cordylis? Num *vita* demum diuturnior, cui victus ſit diurnus elephantis, leonibus, camelis, ceruis veſci, quàm cui porcellis, ouiculis, hœdis, agnellis ſatiari? Num Anthropophagus ex eo fit viuacior, ſi macrum deuoret Macrobion, quàm ſi perpinguem Mandrum, vt vt illi, quàm iſti, *vita dimidio protenſior?* E tauro ſanguis Themiſtoclem de vita ſuſtulit, è vite ſanguis recreaſſet, è vitulo non enecaſſet: at ille iſtis *durabilior*. Si famem, ſi ſitim ſedare poſſet *aurum*, quis Myda miſero fœlicior, cui

Plin.l.7.c.2. Solin. c.43.

Ouid. Met. l. 11.127.

Fuſile per rictus aurum fluitabat?-

At vnum ex omnibus hic nominet, qui anteactis ſæculis, non dico ad ſæculum, ſed annos plures, imò vel menſes, imò hebdomadas, ſit ſolis *mineralibus* nutritus, ſuſtentatus, vtcunque ſummè ſolidis, imò ſi vult, ſolutis. Id ſi non poteſt, at hunc nodum ſoluat. Quæ concoctioni reſiſtunt maximè, ea *ſanitatem tuentur* minimè: ſed duriora, *durabiliora* (putà *mineralia*) reſiſtunt maximè concoctioni: idcirco minimè *tuentur ſanitatem*. Retortum facilè durationis telum. *Metallorum* durities ne magis obſit, timeas; quàm ſperes vt proſit in cibum *duratio*. A medicamento alimentum eo cum differat, quòd medicamentum alterat naturam, natura alimentum; in medicamento ſi obtineat, in alimento magis quod dicit Auicenna: *Niſi natura in medicinam operata fuerit, non operabitur medicina in naturam*. Na-

Auic.l.1.fen.4 c.5.

turæ

turæ operatio, vt ſimile conſeruet ſimili, concoctio: vt cu-
ret contrario contrarium, digeſtio. Sed quæ alterutri re-
pugnant *mineralia*, num ſunt *durabiliſſima?* Sunt ſanè, qui vt Ariſt. lon. br.
plantas metallis, ſic *plantis animalia* concludunt *durationis* bre- vi. c. 6 p. Card. in. aph.
uioris. In his, vt ſemel dicam, deſidero modeſtiam Ari- 14 ſ. 1.
ſtotelicam, quæ ſuppleat, vel ſic pronunciet, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ- Scal. ſub. ex.
στον, imò δοκεῖ, vel φαίνεται, imò σκοπεῖν δεῖ, videndum quod 295.
videtur, num ſic omninò habeat. Id ſolum de his dico;
metalla μεταλλαττόμενα, ſummè pereunt à Chymicis: λίθοι, ſeu
maſculini generis, vulgares, ſeu fœminini, pretioſi lapides,
omninò λυτοὶ, diu vt *durent*, at tandem diſſoluuntur: vno
verbo, inanima, quia carent animâ, carent eo quod agat,
haud ſcio in deſtructionem, an durationem fortiùs: at à
materia, corruptionis matre, patiuntur quod vel vis infe-
rat, vel ætas auferat. Sit verum, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ſed non καθόλου Plin. l. 34. c. 7.
πρῶτον, longæua magis eſſe inanima, quàm *plantas*, ſed non Paul. Geral. dij
Coloſſum Solis Rhodium, quàm Palladis oliuam Me- gent. Plin. l. 8. c. 11.
dorum ex incendio reuireſcentem: *plantas*, quàm *animalia*,
ſed non dracunculum, quàm draconem elephanti æmu-
lum; canis, bouis, cerui linguam, quàm canem, bouem,
ceruum. E *plantis* neſcio an plures ſint ἐπέτεια, quæ *annum
durent vnicum*, aut ne id quidem; an μακρόβια, ſata, nata in
ſæcula, quæ creſcant, ſed & decreſcant tardiùs, & *durent*
longiùs. Si fungus obiectet æſculo, quòd tardè naſcitur, Scal. ſub. ex. 167. 2.
fungo æſculus reſpondeat, *Perendie ſodes huc te ſiſte, tum de* 275.
re tranſigemus. Nomen deprædicent ἀείζωον, ἀγήρατον, ne ſe-
nectutem ſentiant. Hîc glorietur Guaiacum, quòd lignũ
vitæ ſanctum, buxus quòd *æterna*, rhododendron quòd Plin. l. 16. c. 20
fronde ſempiternum audiat: è Dianæ templo cedrus in te- l. 15. c. 30.
cto, iuniperus in trabibus, cupreſſus in valuis, hebanus in l. 16 c. 40.
ſimulachro, quòd *nec cariè, nec vetuſtate emarceſcant*. Res
ipſæ infinitæ; finita ſit oratio. Ex his non tam *inualidum* vi-
debitur *plantarum* genus integrum, quàm huic videtur:
quin contrà quàm hic ſupputat, vt plurimùm validius

quàm *animalium*. Sin conferantur particularia particularibus, nunc hæc, nunc illa, magis vel minùs *durant*: ſed totæ *ſpecies* ſi comparentur, non minùs *durant*, nec magis intereunt *plantarum ſpecies vel animalium*, quàm *mineralium vel metallorum*. Quin *plantæ* erutæ, eradicatæ, ſi ſint cadauera, non vegetantia vlteriùs; effoſſa, execta *mineralia* è matris aluo cum exciderint, *metalla*, cum deſierint eſſe μετὰ τὰ ἄλλα, cur hic dicat *longiſſimæ ætatis*, ipſe dicat: & dicat pariter, ſi *mortua*, vt antè *aurum*, quî *conſtet* ipſis *radicale humidum*? ſi *forma* his *deſtruitur*, vt antè *auro*, quare *corrumpi nequeant*? ſi demum omnia in omnibus, vt Crollio *in auro omnia*, & *plantæ & planetæ*, cur quædam quibuſdam *durent* diutiùs? Dicit quidem; ſed quid dicat neſcit, quo modo dicat negligit, dicat modò. De *animalium* idcirco *ignibus*, de *mineraliũ cœleſti obediẽtiâ ac ſpiritualitate*, de *virtutibus cœleſtibus de cœlo deſcendentibus, in inferiora penetrantibus, vim præſtantiſſimã in radicale metallicum infundentibus*, tam ſine re ſunt verba exotica ἄκυρα, catachreſtica, hyperbolica, vt nihil dicam ampliùs, ſed notem carbone nigro. Sed ſi *metalla, omnia elementata facilè ſuperent*, hic videat, ne hunc facillimè, cui caput plumbeum, frons ænea, os ferreum, naſus fortaſſe cupreus, cor ſtanneum, vix mens, ſed manus forſan aurea, argentea, mercurialis, ita in *auro*, argento, *mercurio* verſantur totæ. Alioqui à ſummo Creatore, creaturis omnibus Homo ſuperior, ex elementis conditus & conſtans vtique: qui magis *mineralibus*, an *vegetabilibus*, an *animalibus*, naturę conuenientibus alatur, recreetur, ſuſtentetur, conſeruetur, quiuis definiat, qui panem, non lapidem ſibi depoſcat cibum. In cibum à Deo condita, condonata, primùm legimus τὰ φυτὰ, καὶ τοῖς ζώοις, dein τὰ ζῶα homini; *metalla* nunquam. Demum ſic habeat. Quæ alunt, *conſeruant* eadem (quod fit ſimilibus) at non alunt *metalla*, neque conſeruant igitur. *Ad ſanitatem* itaque *tuendam* non reficiunt; *ad morbos profligandos* annon magis deficiunt?

Crol baſch. p. 206.

Geneſ. c. 1. 29. c. 9. 3.

Iam

Iam verò quod ad Morbos profligandos attinet, quibus humanum genus ſolet eſſe obnoxium, nihil valentius eſſe puto, iuſto rerum metallicarum vſu. Permeabiles illæ ſunt ad remotiſſimas corporis partes, ad quas vſitatis Pharmacis nō patet aditus: & peruicaciſſimos affectus ex altioribus impuritatibus excitatos temperant ac ſoluunt. Siquidem Metallorum ſpiritus ſubtiles, ſtrenuè adoriuntur fortiſſimas quaſcunque obſtructiones, omnium penè Morborum radices. Eligenda eſt igitur huiuſmodi materia præ cæteris rebus omnibus, & præparanda in Medicinam & cibum ſuauiſſimum, ad ſanitatem tuendam, & vitam abſque ægritudine ſuſtentandam, quantum per vires naturæ licet. F.A.

M.G. *Metalla* diximus: hic mox ſubdit *metallica.* An nihil intereſt? *Metallica* ſunt ſal, ſulphur, hydrargyrus, antimonium, vitriolum, arſenicum, cinnabaris, borax, minium, & his affinia; Chymicorum deliciæ: non ſunt *metalla.* De *mineralibus* hîc verbum nullum; vix de *metallis* mentio; tam eſt infidus hic horum patronus; tam eſt infirmus horum vſus in re medica. Ad *res metallicas* tranſcurrit tranſfuga. Mutat hypotheſin præſtigiator: de cæpis cœpit dicere, de allijs ſeu longè alijs nunc cupit differere. *Metallicorum* nonnullorum nonnullus vt ſit vſus, at nullus *metallorum!* *Metalla* ſolida, cōpacta, cruda, cocta, vix cedunt cæſa malleo, nedum apta teri dentibus, nedū deuorari, nedū digeri, nedū digerere, nedū egerere; niſi hoc pondere, vel vulnere. *Metallica, metallorum* ſeu parentes ſeu proles, inceſta viperarum generatio, Hermaphroditica, inter lapides & *metalla,* quædam fuſa, quædam fixa; quædam liqueſcunt, quædam concreſcunt: quædam mollicula, quædam duriuſcula; quædam ὁμογενῆ, quædam ἑτερογενῆ, heteroclyta plèraque: quædam, non omnia, ſi rectè præparentur, ſi aptè corrigantur, ſi quantitate debitâ ægris egentibus exhibeantur, conſultò, cautè, parcè, raró, age *admittantur.* Cum pharmaceiâ ſiquidem nunc res eſt nobis, in quâ, vt in Ægypto,

Φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά. Hom. Odyſ.

Et ſi fata volunt, bina venena iuuant. Auſon. epig.

Sed ſcopas huius diſſolutas & hac ex parte colligabo. *Quod permeabile ad partes remotiſſimas, & ſoluit affectus pertinaces, præ cæteris id eligendum, præparandum, in medicinam, in cibum ſuauiſſimum:* ſed *res metallicæ* ſunt illiuſmodi; *ad ſanitatem* igitur *tuendam, & vitam abſque ægritudine ſuſtentandam* præferenda *huiuſmodi materia.* Sed eſt arena ſine calce; non cohæret. Maior propoſitio proponit quatuor, vix ponit vnum: in primo vt ſit aliquid, quòd *permeabile*, at non in eo omnia: nam aqua, vinum, poculenta pleraque præſtant vt *permeent*, nec tamen medicamenta præſtantiſſima. In altero emendicatur quæſtio: quid enim vltrà quæritur, quàm quod *affectus ſoluat peruicaces?* nec tamen id *cibo* efficitur *ſuauiſſimo*: nam *cibus eſt morbus ægrotanti.* Malè cohæret tertium, vt *medicina*; & quartum, vt *cibus* ſit *ſuauiſſimus*. At minor peſſimè eſt merita de veritate: nec quicquam minùs verum. Probationem habet nullam. Quid enim? *Metallica* quæ protuli, perpendite. Num *temperant*, quæ peſſimâ laborant intemperie? Hîc mihi tempero, ne dicam intemperie hunc laborare, qui dicit *metallica affectus temperare*; niſi quid ſit dicat, *affectus temperare*; cum dicat *affectus* corporis, non animi; vt dicit *ægritudinem*, quæ animo, cum velit ægrotationem, quæ corpori tribuitur: nam animi *affectus temperare*, non modò eſt mollire, mitigare, ſed vincere, & hic quod addit, *ſoluere.* Num *ſoluunt affectus* itaque, quæ peſſimè afficiunt, *affectus* moleſtiſſimos & ęgrotationes inducunt pertinaces, vires exoluunt corporum? Expendite, ſi qui hauſeritis illorum per ſe aliquod; à quibus ſi præſens bonum, at damnum emergens ſentietis. Num demum magis *permeant?* Quin metuo, ne hæreant imis viſceribus, & neruis intimis. Vi ſuâ *permeant?* Galeni illud igitur quî probat Quercetanus, *tritis metallicis acetum admiſceri, faciliùs vt penetrent?* An vim naturæ faciunt, vt retinere nolit, nequeat, tam violentos, virulentos hoſpites, an hoſtes magis? Virus eſt, an virtus, quo pugnant? quo purgant?

Hip. aph. 62. ſ. 7.

Gal. comp. med. ſ gen. l 8 c. 41. Quer. dog. med. pr. c. 2.

gant? Non comprimendo; nec enim tam frigida cum acerbitate: non emolliendo; nec enim tam mitia cum lubricitate: non detergendo; nec enim tam moderata cum aſtrictione: non attrahendo denique; nec enim tam familiaria cum ſimilitudine ſubſtantiæ: relinquitur, vt cruciando, quia tam acria cum corroſione. Naturam nimirum ſurſum, deorſum, quoquouorſum mouent, quia mordent, Sen.Herc.fur. vulnerant, violant cum violentiâ, & quaſi Alcidæ furioſi, act.2. *inuenient viam, aut facient.* Imò *fortiſſimas obſtructiones adoriuntur ſtrenuè*; quia *ſubtiles ſpiritus* ſunt *metallorum.* Num quia *metallorum?* at ipſa *metalla* non ſunt tanti (niſi corruptor aurum) oppilant magis, & obturant. Num quia *ſpiritus?* agunt *ſpiritus* in *ſpiritus*, non σκύβαλα (niſi per ἐκκοπρωτικὰ) nec tam ſunt oculati, & viam & viaticum vt eligant. Num quia *ſubtiles* denique? E craſſis eruti *ſubtile* parùm ſapiunt, quod ſubtiliſſimo Scaligero ex Ariſtotele ſi ἀναπληστικὸν quod repleat, hi quomodo huic depleant? Quin Ariſt.gen.cor l.2 c.2.t.10. Scal.ſubt.ex.1 6.8. architectæ animæ ſi inſtrumentum ἐργοδιώκται *ſpiritus*, ibi quærantur *ſpiritus*, vbi inuenitur anima: non in *metallis*: non è terreſtribus cœleſtes ferè; neque è craſſis tenues.

Nec Deus interſit, niſi dignus vindice nodus Hor.art.po. 191.
Inciderit.—

Huic parùm ſubtili *ſubtiles metallorum ſpiritus*, ὡς θεὸς ἀπὸ μηχανῆς, aſylum inſcitiæ, ſacra ſtultorum anchora. *Subtiles* adeò hi *ſpiritus*, vt aranearum telæ parū vtiles; hæ auerrendæ, illi auerruncandi: vt ſenſum, adeoque intellectum fugiant, & fugent *ſanitatem:* noſtris ſpiritibus infenſi, infeſti aduerſarij. Hollando *morbis in minera contractis obnoxij*, Io.Iſ.Holl.lap. ph.p.166.Pen. *abundant fæcibus fœtentibus, terreſtribus; habent veneni genus, & corroſiuum, & volatile, quo venenoſa corroſiua reddant. Metalla, & metallica,* dum integra, craſſiſſima, non ſat eſt Chymicis, ſi nimis lædunt ſolida, niſi in *ſpiritus* ſoluta, ſublimata, lædant magis. *Metalla venenum habent* Libanio, *in ſpiritu, non in craſſamento.* Qui facit veneno actio- Lib.Antigrā.

 nem,

Riol.fil. in Bau.p.150. Ander.dial. 5.

nem, is facit veneni auctionem. Quin ipſe *auri ſpiritus*, Vlſtadio referente, *damnatur Marſilio; & Andernaco dicitur pernicioſus, venenatus.* Quod ad me, ſentio de iſtis inimicis, vt ille de amica,

Mart.l.11. ep. 101.

Habere amicam nolo ſubtilem nimis;
Sed idem amicam nolo mille librarum.

Malim, vt minùs malum, imò vt maius bonum, decocti Galenici ſelibram vt ſolet, vt debet, è *vegetabilibus* aut *animalibus* ſecundum artem, quàm Paracelſicorum pauca granula è *mineralibus metallicis*. Id enim ſi non ſuauius, at tutius.

Lul.ep.accurt. L.luc.merc. Talaud.an.l.2 c.6.

Quin ipſe *aquam cœlicam*, ſeu *menſtruum*, ſeu *ſpiritum*, è *mineralibus*, vt rodat viſcera, an potiùs cum ſuo Lullio ex *animalibus* aut *vegetabilibus* ſalubrioribus depromat, quæro.

CAP. III.

Inter Metalla Aurum ſummum obtinet in aſtruenda Medicina vera.

F.A. *Metalla ſeptem ex Aſtrologorum ſuffragijs ſeptem principalioribus membris humani corporis ſpecificè reſpondent. Singulis illis membris ſingula Metalla appropriata ſunt. Aurum nobiliſſimum corpus, nobiliſſimo membro deſtinatur, eiq; inſeruit, Cordi videlicet, quod domicilium eſt vitæ. Cor ſcaturigo eſt vitalis ſpiritus & ſanguinis, omnibus reliquis membris motum & vigorem impertiens. Hic vigent natiuus ille calor & humidum primigenium fomentum vitæ: & ex hoc ſolo fonte illa primò deriuantur: dein in alia etiam emanant membra Cordi famulas & miniſtras. Hunc igitur calorem foue, & humorem nutri, ad refocillandam humanam vitam, & ſpiritus ac vires corroborandum. Natiuus iſte calor non plus æquo feruidus, ſed omninò temperatus eſt. Nam ſi exceſſiuus eſſet, humorem citò abſumeret: ſi diminutus, extingueretur ilico ab humore. Humor ſimiliter radicalis non phlegmaticus, ſed totus homogeneus & eſſentialis eſſe debet, qui pabulum vitæ miniſtrat. Nullo autem modo eis conſuli melius poteſt, quàm ipſis Auri qualitatibus. Aurum maximè homogeneis conſtat partibus, & in ſummo gradu temperamenti exultat. Natura ſagax ita contemperauit in hoc corpore calidum frigido, & humidum ſicco, vt nihil redundet aut deficiat; quod verum temperamentum*

mentum minuat. Unde ab igne non comburitur vnquam: quia vnum Elementum protegit aliud aduerſus ignis pugnam. Tale quid digeſtibile factũ, vt humanis ſpiritibus obtemperet, vitalem in Cordis centro calorem cum humore natiuo fouet & adauget, eundemq́, participant cum Corde reliqua membra iugali fœdere. Aurum igitur iure optimo principatum obtinet. Et (vt vno dicatur verbo) quaſcunque in corpus humanum vires, operationes, functiones, reliqua omnia Metalla in ſe habent, has omnes Eſſentia Auri exequitur ſola. Quin & leproſum corpus humanum inuertit totum ſicuti inteſtinum in Macello, vt ipſiſſimis verbis vtar. Hauriamus igitur ex hoc fonte ſaluberrima Medicamina, ſi perfectam ſanationem grauiſſimorum languorum moliri velimus.

CAP. III.

Aurum in medicina præſtat minus.

M.G.

QVI aſtra ſuſpiciunt *Aſtrologi, metalla* vt deſpiciant, imò reſpiciant, falſò *Aſtrologis* aſcriptum ſuſpicor. Planetas illi potius, ſi cœlo extuliſſent, cum infra terras detuliſſent, *metallis ſeptem* contuliſſent, quàm *membris metalla principalibus.* Nec illis *metalla* curæ. Nec opus hîc *ſuffragÿs*, ne Crollij, à quo hanc phraſin ſurripit: ne votis quidem. Crol.baſ.chy. Sed *membra principalia* quæ *ſeptem* nominat? Num pedes, p.201. manus, & pudendum, ex his quinque? pudeat dicere. Num his *ſpecificè reſpondent ſeptem metalla, ſingula ſingulis appropriata?* Hæc Chymicorum *ſpecifica,* quæ tam impropriè *reſpondent ſingulis?* Nempe id Crollius quòd prius dixerat, Signat. int. & conſignârat; Agrippa potiùs *in ſcala ſeptenarÿ* quòd p.34. huc deſcenderat, & hæc concluſerat; hic ideò ignarus ig- Cor. Agr. oc. phi.l.2.c.10. nauus idiota ſat habuit hæc edere, nec rationem reddere, aut paria referre paribus. Cũ illo igitur quin gloriatur (ſed prophanè) quòd *Aurũ, ſeptẽ ſigillis munitũ, ſeptenarius per-* Crol.baſ.chy. *fectionis numerus verè cõpletus eſt, vltra quẽ Natura (ſine ad-* p.202. 206. *iutorio Artis) in ſua potentia & operatione altiùs procedere nõ* Pſal.12.6. *poteſt, ſed Sabbatizat & quieſcit.* Quid *auro* cõmercij cũ *ſeptenario?* nũ quòd *probatũ ſepties?* at id *argentũ* potiùs. Quin cum Agrippa veriùs, doctiùs, modeſtiùs, poſt enumerationem

Agrip.ib.f. tionem luculentam concludit, quòd *ſeptenarius hic numerus & in bono & in malo omnium ſit potentiſſimus*. Hinc huic ſunt *ſeptem* capita, vt beſtiæ coccineæ; & *ſeptem Mirandulani* tela, vt bella Septimontio ciuilia. Sic *ſeptem* nequitiæ in corde inimici; *ſeptem* oculi inſipientes; *ſeptem* quæ odit & deteſtatur Dominus; & *ſeptem* Cabaliſtis inferorum habitacula, è quibus *Aurum puteus interitus*. Sed partes noſtri *principes* quantumuis Medicis ſint ſolùm tres aut quatuor (non dico tres & quatuor) vt tamen Anatomici *A-*
An.Lau. anat. l.1.q.3. c.2. *ſtronomis reſpondeant*, ingenioſè Laurentius *Saturnum ſpleni, Iouem iecori, Martem felli, Solem cordi, Venerem genitalibus, Mercurium ori, Lunam cerebro aſsimilat*. De *metallis* nil ſimile. At *aurum Cordi deſtinatur*. A quo? quo modo? quorſum? quid hoc eſt, *deſtinari?* At & *ei inſeruit*. Quo pacto? quo nexu? quo iugo iure ſeruitutis? Id quia *corpus nobiliſſi-*
Quer.med. pri.c.5. *mum*, hoc *membrum nobiliſsimum? Imperium num habet par in parem?* pars in totum, vt *corpus membro ſeruiat?*
Sen.Troad. act.3.

Famulare collo nobili ſubeat iugum?

Sed cur *Cor nobiliſsimum?* num εὐγενέστατον! quin par membris εὐγένεια. Vniuerſis vnà Chymicis hoc vitium; vtcun-
Riol. ſch.an. c.3.f. Comp.med. vet.p.51. que crepant percrepant *anatomiam vniuerſi, macrocoſmi, viuam, formalem, ſpiritualem, eſſentialem; & in cupro iecur, in argento cerebrum, in auro cor eſſatum eſſentificatum*, vt loquuntur: veram tamen vnius microcoſmi anatomen materialem, naturalem, ſenſibilem, localem, aut neſciunt aut negligunt. Hoc verò vitium inſigne & immane, quòd iſtam quiſquis neſcit (confidenter dico, nequid amplius)
And.Laur. l.1.c.8. is *nec Chirurgus*, *nec Medicus* δημιουργὸς *meretur dici*, imò nec poteſt eſſe. *Cor* cerebro *nobilius* hic ſomniet, cui cordis nimium vt auſit, parum cerebri vt ſciat aſſerere, aſſe-
L.1.q.4. Pet. Pal. laur p.11. uerare. Anatomicorum verò non vnus modò Corypheus (cui *laurum* tribuat vel Chymicus Palmarius, ἰσόθεον vt prædicet) ſed tota Vniuerſitas inuictis rationibus & demonſtrationibus, non modò à Chymicis, Anatomi-

ſtis

ſtis peſsimis, philoſophis imperitiſſimis, ſed à Peripateticis magnis Philoſophis, Anatomiſtis mediocribus, euicit exortu primum hepar, neceſſitate *cor, nobilitate* cerebrum præſtantius. Sit ergo corpus *vitæ domicilium, cor* fortè diuerſorium, vix ſeminarium. *Cor* igitur num *ſcaturigo ſanguinis?* origo eſt venarum? an riuuli ex fonte hepatis eò ſcaturiunt? vnde *ad fontem hydria* Eccleſiaſtæ ad iecur venæ agnoſcantur. Num *Cor* eſt primum ζωτικὸν, κινητικὸν, αἰσθητικὸν, αἱματοποιητικὸν; an hepar φλέβων ῥίζωσις, & αἱματώσεως, principium γενέσεως, ῥιζώσεως καὶ διοικήσεως? Num *Cor impertit membris motum?* an mouent membra muſculi, muſculos adaptant nerui, neruos tranſmittit cerebrum; vt ſit auriga cerebrum, lora nerui, & equi demum muſculi? *Cor* vt ſe moueat, hic (credo) vix intelligit, ſed *alia* vt *moueat*, id (ſcio) expediet multo minùs. *Natiuus calor* cum ſit radicale humidum cum ſpiritu; & *humidum* id *primigenium* cum ſit *ſpiritus* in *calido*; vt *calidum* ſit *humidi* vehiculum, *humidum fomentum* calidi, & vtriuſque comes *ſpiritus:* tum animales *ſpiritus* è cerebro, naturales è iecore cũ tam *emanent*, quàm vitales è *corde*, num hæc omnia è *ſolo cordis fonte deriuantur?* Tam per neruos, tam per venas, quàm per arterias feruntur ſpiritus. *Cor* focum febribus, non *fontem ſanguini* agnoſcimus. In *membra* verò hæc *emanant* : quæ nimirum? alia atque alia, illa neutrius generis : nec illa medicis dicuntur *membra*. Sed in Anthonij familia, quia quæ ſeruiunt fœminei generis ſunt *cordi membra*, *miniſtræ*, *famulæ* dicuntur *membra*. Hîc ſi non morum, ſaltem verborum ſolœciſmus. De *calido*, de *humido* quæ dicit reliqua, ad rem, ad rhombum nihil: & multo meliora quiuis tyrunculus collegerit, qui elementa Auicennæ, rudimenta Fernelij, inſtitutiones Fuchſij, Heurnij, vel primas legerit. Hic autem *calidum* dum quærit ἔμφυτον, εὔκρατον, εὐθήμονα, εὐεργέτην, (opinor) incidit in ἀλλότριον, ἐπίκλητον, ἐπίβυλον, καὶ ἐπιθέτην. Quid enim num idem *calor* generat, & *conſumit?* auget, & minuit? alit, &

Archan. Pic. an. l. 2. le. 19. l. 3. le. 6. 7.
An. Laur. lib. & l. 8. q. 15. l. 1 q. 2. l. 4. ex. 1. 2. 3 4. 5. 6.
Eccl. 12. 6.
An. Lau. l. 9. q. 7. 8.
Auic. l. 1. fen. 1 doct. 6.
Fern. phyſ. l. 4.
Fuch. Inſt. l. 1. ſ. 6. 8.
Heur. Inſt. L. 3.
Gal. in aph. 14 ſ. 1.

Ariſt. lon. br. vi.c.5. & macerat? *συντήκει αὐτὸ αὐτό; ἀναλίσκει τὴν ὕλην, ἐν ᾗ ἐστιν;* agit
Oſt.int.l.1.c.7 in ſeipſum? aut a ſcipſo patitur, aut ſimili? *τί γὰρ μᾶλλον θά-*
Aui.l 1.fen.1. *τερον ἔσαι ποιητικὸν, ἢ θάτερον;* an à rege in tyrannum, à paſto-
do.3.c.3. re in depaſtorem, ab inſito in igneum degenerat? an agunt in hunc potiùs, aër extrinſecus, humor extraneus, & ex vtroque motus? Tantum diſcriminis inter innatum calidum & aſcititium, vt criminis in iſto plurimum, in illo nihil. At huius eſt huiuſmodi, *humorem* vt *abſumat*, & *ab hu-*
Fern phyſ.l 4. c.3.4. *more extinguatur calor,* tantillum immutatus. Abſumptus, quî extinguit? Sed vitæ alunt lampada, vt fumus, calor; vt
Sen.ben.l.1.c.3. aër, ſpiritus; vt oleum, connatus humor: tres Gratiæ implexis manibus, quæ complicatis viribus, & ſimul degunt, & idem agunt, & eâdem pergunt, & eôdem tendunt. Sed his num conſuli non poteſt meliùs, quàm Auri *qualitatibus*? Id ſi ſit Conſulis, vt bene conſulat, niſi quid poteſt melius, non erit hoc anno Conſul Antonius. Quæ *qualitates Auri* ſcilicet ſic illis conſulent, vt vel conueniant?
Lib.nat.met.l 1.c.4. Num vt *tincturâ citrinâ* ſint exornata? vt *ponderoſa*? vt
è Geb.ſum.c.32. *muta*? vt *ventre terræ digeſta*? vt *aquâ minerali lota*? vt *ex-*
Talau.an.c.4. *tenſilia ſub malleo*? *fuſilia*? *textilia*? vt *cineritij & cementi examen tolerent*? His verò ſuas illa non mutent qualitates, quas nec auro communicent, vt ætherea, *ἀόρατα*, ſtellarum elemento ſimilia; nec corporis expertia, nec mole corpora; articulatores, informatores, humanæ fabricæ poſt Deum architecti; ſubtilia, mobilia, dulcia, pinguia, vitalia, diuina, animata. Quantum diſcriminis inter aurum & hominem, ſubterraneum & cœleſte, inanimũ & animal; tantum inter illius & huius qualitates; illius patibiles, actiuas huius. Quas *qualitates* modò dixerat, mox dicet partes auri! quæ quòd ſunt homogeneæ, num eo *meliùs* quadrabunt nobis, qui heterogeneis conſtamus plurimis? An Aurum, quòd *exultat* (hæc inſultantis animi vox inſolens) *in ſummo gradu temperamenti*, attẽperatur nobis aptiùs, qui ſat habemus, ſi conſtet *εὐκρασία* non modò ad pondus, ſed iuſti-

iuſtitiã? Nũ *temperamenta* meræ *qualitates*? Num quod paulatim coquitur, ſenſim perficitur, poſt ſæcula eſt vſui, id mox *in ſummo gradu*? an per *gradus* aſcendit, non per ſaltum *exultat*, in *ſummo* quod conſiſtit? Quoduis in ſuo genere *contemperatum* optimè à *temperamenti* conditore optimo. Num minùs, quàm genere, homo differt ab auro? Ne confundamus tam diſtantia. *Naturæ conatus*, Cardano vt ſint *quatuor*, *homo diuinitate*, *elephas docilitate*, *adamas duritie*, *aurum tenuitate* vt *præcellat*; vt *elephas tam denſâ cute*, *quàm homo molli*; *aurum* ſit *tanto grauius*, *quanto leuior adamas*: & hæc ridentur tamẽ à Scaligero, & prę feruntur alia, & *Homo* non modò quaſi Polycleti Doryphorus, *temperamenti commoderati regula*, ſed *rerum omnium menſura*, *compendium*, *& vnicum in natura miraculum* concluditur, *à noſtri æui gloriâ & miraculo*, vt ſcribit Lipſius. Sed vt illi Homo, ſic *Aurum* Crollio, πᾶς ἐςι πάντα, πᾶς τέλος. Πῶς illud mihi ſubolet; ab illo rectè poſitum, ab iſto perperam. Hinc illud Libauij hîc habet locum, *Paracelſicos tranſgreſſos eſſe veterum ſenſa*, *& hyperbolicâ laude aurum infame reddidiſſe*. Quæ ſymmetria, quæ proportio, quæ *redundantia*, quis *defectus* in *auri temperamento* ſubſit, hic nec intelligit, nec facilè expediet. Nec arrogo, nec derogo: prærogatiuæ autem ſummæ, quâ *igne non comburitur*, quàm nulla hîc ſit ratio, priùs explicui; nec quicquam repeto. Digeſtum ſit oportuit, non *tale quid*, ſed ipſum, priuſquã *factum digeſtibile*: ſed vt id anteà, vel pòſt hoc fiat,

Chymiſtæ certant, & adhuc ſub iudice lis eſt.

Nec opus eſt, *ſpiritibus obtemperet*, ſed eos magis temperet: nec *iure optimo* quod *principatum obtinet*, id propriè *obtemperat*: *obtemperauit* nimiùm, cum *factum digeſtibile*; non eo fine. Hic quæ hîc ſpondet reliqua, promittit vt Chymicus, *incertum ſtolidior an vanior*; acſi proclamet agyrta fumiuendulus, cum promit ampullam aquæ vel olei adulterini, ijſdem ferè verbis, Hoc (ait) oleum, hæc aqua, *vitalem in cordis*

Scal. ſub. ex. 249.3.
Card. ſubt. l. 12.
Scal. ib. & ex 106.2. 287. 250.
Actuar. met. med. l. 1. c. 3.
Lipſ. cen. 2. ep. 48.
Cœl Rh. ant. l. 2. c 17.
Crol. baſ. ch. p. 206.
Lib. nat. met. l. 1. c. 4.
Sup. p. 10.
Hor. ar. po. 78
Sal. coniur. de Lent.

cordis centro calorem cum humore natiuo fouet & adauget, eundémque cum corde participant reliqua membra; vires, operationes, functiones, omnes excequitur ſola, &c. Verba, ventus, fumus, fucus: clamoris multum, lanæ nihil, acſi por-
Scal.ſubt.ex. 88. cum tondenti. At *aurum princeps metallorum*, argentum
Plin.l.33.c.6. viuum *an tyrannus* an parricida principis? *venenum auri* an purgatorium? an potiùs principium, ſed non metallum? quantumuis huic ſit è ſeptem *principibus*: ideoque princi-
Crol.baſ.ch.p. 126. pium & finis ſui. At Crollio *Mercurius naturæ balſamum,*
123. *diuinum pharmacum, luis* catholicæ *catholicon remedium* &
Quer.peſt.p. 403. *ῥιζοτόμος*, *Aqua ſapientiæ*, *Maria Virgo*. Quod etſi horreo
Tetr.p.464. dicere, & apud Quercetanum tamen inuenio, qui dicat *Angelicum*, quòd *in eſſentiam redactus, auri eſſentiæ ſimilis, eandem quaſi hominem ad iuueniles annos reuocandi virtutem* ſortiatur; ſcilicet. Nec deſunt Chymici, qui in Mercurio id omne verſificantur,

Arn.Breuiar. --*quicquid quærunt ſapientes* ſi *arte tractes*,
Lul.teſt.theor c.62. vt hic ſine arte loquitur. Quin tam *Mercurij*, quàm *Auri*
Par.l.mort. *eſſentiam* audiuimus, & eam fortè quintam, certè æqui-
re.to.6.p.288. ualentem, imò & mutuam *καὶ σωματοψυχίαν, καὶ ψυχοσωματίαν,*
Quer.conſ.lu Ven. nec *Auri* modò *Quintam eſſentiam*, ſed & *Arcanum ſim-*
Tetr.p.456. *plex, Arcanum vitriolatum, Crocum ſolis, magiſterium ſolis*
452.477. *liquorem ſolis, Elixiriū ſolis, Balſamum ſolis*, *Aurum potabi-*
Peſt.al.p.404. *le, Tincturam ſolis*; haud ſcio an eadem, an varia remedia; nec ſcio an vera, quia tam varia, Quercetano innumera: portenta ſcio nominum, tormenta hominum, commenta Tartari. Quin *Crocus martis eadem* Paracelſo *efficit, quæ &*
Moreſ met.p. 29.è Par. *Auri tinctura*: & Penoto *Philoſophorū Saturnus eſt propriè*
Pen.tr.4.chy. *marchaſita plumbi, & reuera excellit Solem & Lunam, ita vt Raymundus dicat, in hoc orbe inferiore non eſſe tantum arcanum atque id, quod in marchaſita plumbi conſiſtit.* En fer-
Quer.tetr.p. 479.396. rum, en plumbum, quàm *aurum* medicinæ aptius. Hinc Quercetano iudice, *vera Magneſia* (quâ antimonium plerunque dicit) *& Paracelſo, & alijs, eſt primo auri enti par*

&

& æqualis; ex qua potentiores ac præſtantiores medicinæ educi
poſsint, quàm ex auro ipſo, vel ſpiritualitatem adepto: ideoque
eſt illi *antimonium* (emendicatis è Mirepſo titulis) *anti-* à p.391. ad
dotus iſochryſos, lyſiponos, lyſipyretos, theodotos, theopemptos, 417.
panæretos, polychreſtos, panchreſtos, pantagogos, ζωόφιλος, *Sote-* è Par. to. 4. p.
rios (& Σωτὴρ, putà) nam Paracelſo *reſtaurator & renoua-* 105.
tor virium in nobis omnium; & omnes morbos tollit. Haud to. 6. c. 308.
mirum igitur ſi *quoſdam morbos rubigo ferri iuuat, bracteola* Moreſ. met. p.
plumbi ſanat, attritum æs curat, argenti ſpuma domat, ſtan- 29.
num amicat, noſter vt aſſerit; ſi è *Mercurio*, ex antimonio
non minor, quàm ex *Auro*, fingatur Panacæa. *Sola Auri Eſ-*
ſentia quòd *exequatur omnia*, non poteſt dici: tum quòd nil
vnum, *omnia*; tum quòd nil *ſolum*, cui ſunt paria; tum
quòd nec *ſolum*, quod cum alijs. Sed de *leproſo inuertendo*
quod hic memorat, *ſicuti inteſtinum* (putà, inuertitur) *in*
Macello, ipſiſſimis hic *verbis vtitur*, quibus (ni malè nemini)
mendax apud Bebelliũ: nam *inteſtina inuertendi verbũ ipſum* in
memoriã hoc reuocat: nec enim alibi reperio; an ibi neſcio.
Mendax nimirum memorat, ſe (non Lyſimachum leo-
nis, ſed) lupi aut canis allatrantis (vtrius non bene memi-
ni) dum inhiaret, inſeruiſſe in os manum, caudam interiùs
prehendiſſe, interiora extrorſum exeruiſſe, inteſtina in-
uertiſſe; mendacij hinc palmam reportaſſe. Sic *corpora*
inuertere, cum ſit euertere; tum in *lepra* præſertim eſt me-
thodum peruertere, quâ foràs expellere quod intrà fœ-
tidum, non intrò decet pellere, quod foris fœdum. Inſipi-
entiſſima, ſaltem inſipidiſſima ſunt ergo *verba ipſiſſima*, qui-
bus hic *vtitur*; & quibus nemo è noſtris (arbitror) vel è
Chymiſtis (auguror) niſi hic ipſe *vtitur*; nec cur *ipſiſſima*
dicantur, aſſequor, niſi quod phraſis nulla tam ſit mala,
quæ non authorem habeat fortaſſe Cacophraſtum, *lauare* Par. arch. l. 4.
qui dicit, non *inuertere*. Cum *inteſtinis* igitur *inuerſis* ab-
eat hic ſcriptor in *macellum*, vt coquos, lanios, exenterato-
res, carnifices, cupedinarios de phraſi conſulat. At *lepram*

ſanat *Auri Eſſentia*. Num ſola? ab auro potabili diuerſa Chymicis?

Hor.l.1.ſat.5. 100.

—credat Iudæus Apella,

& leprâ Iudaicâ turpiſſimus ad hunc appellet;

Non ego.—

Quer. tetr. c. 31. è Par. arch. l.6. f.36. tom.6.p.107. Id.ib.c.33.è Par.to.6.p.33. 51. Arch.l.5. arc. merc.vi.

Annon & antimonium? ex quo, quod *omnibus in vniuerſum morbis ſuccurrat aptiſsimè*, & nominatim *lepræ*, ſeu *leoninæ elephantiæ*, quæ Cacophraſti eſt infantia, qui loquitur vt plurimum mendoſè & mendaciter. Annon & mercurius? ex quo, quod *tollat vngues, pilos, cutim* (alexipharmacum annon hoc præſtantiſſimum?) ſed & *impuritatem omnem* (ideoque *lepram*) *& membra ſenibus abſumpta reuouet*, vt pari & fide & phraſi Cacophraſtus, fallaciter, ſutiliter. Sciat prius oportet, quid *lepra*? quotuplex? quæ *lepræ* cauſæ? quæ ſigna pathognomonica? quę comitantia? quæ conſequentia? quàm *lepram* ſanet hic aut ille, hoc aut illo. Imò an ſanari poſſit? Nam, vt rectè Auicenna, *Cum cancer, qui eſt lepra vnius membri, ſit de non ſanabilibus, quid dicemus de lepra, quæ eſt cancer totius corporis? vt ſit vel debilis curatio difficilis; de fortis curatione nulla ſpes.* Nec ſperet ideò hic idiota *auro potabili leproſum* perſanare, quia Ieſus Seruator omnium ἀρχίατρος *leproſos* vnà decem verbo, vnum tactu; quia Moſes legatus Dei Miriam precatione; quia Heliſeus propheta Naaman Syrium Iordanis lotione; omnes miraculo perſanârunt. Hic enim illis quanto minor? quàm nobis nulla præ illis miracula? Sin id ſperare audeat minutulus Doctorculus, auſit & publicè ſub fide publicâ ſanandum ſuſcipere è Noſodochio vel aliunde aliquem verè elephantiacum, plenè leproſum, *auro* ſuo *potabili*, eoque *ſolo*; & vicerit, cum id præſtiterit. Nam alióqui audiat in ſe retortum: Qui verum habet *Aurum potabile*, *lepram* ſanare poterit ex eo vnico; hic *lepram* eo vnico ſanare nunquam poterit; verum non habet igitur *aurum potabile*. At *auro potabili leproſam perſanatam* narrat

Au.l.4.fen.3. tr.3.c.1.f.

Luc.17.14. Matth.8.3. Num.12.13. 2.Reg.5.14.

Pal-

Palmarius. Nec ille affirmat *ſolo*; & negat ſanatam Riolanus; nec ipſe probat perſanatam. Nec huius idem puto, quod illius; nec (vt credam Palmario) hunc illi credo ſubparem, intelligenti inſcium. Quàm inſcienter & inſulſè concludit *igitur ex iſto fonte hauriendum*, ipſe cum hauriat è lacu vel lacuna, ſeu putido è puteo, imò ex aqua Stygia, ſeu infernali. *Hic fons* ne ſit, hic videat, *è Beroſo Taurorum colle, ſine remedio, ſine dolore mortifer*: ne *ad Soracten*, quem *iuxta iaceant emortuæ guſtantes aues. Grauiſſimorum languorum perfectam ſanationem* (morte languentium) hic *ex hoc fonte molietur.* Pet. Pal. lap. ph.c.34. Laur.p.40.66. Plin.l.2.c.103 l.31.c.2.

Obiectio.

Sed arbitrantur plurimi, Hermeticam illam antiquam ſobilem & Spagyricam prolem, penitus eſſe iam extinctam: & hoc tantum Myſterium Hermeticæ diſciplinæ Naturæq́; lumen, in elapſis tantummodò ætatibus reluxiſſe putant; noſtram hanc, vmbras ſolummodò rerum comprehendere. F.A.

Pauca vigent hodiè priſci veſtigia veri: fruſtra igitur & inutiliter deſudare homines in hiſce Arcanis inquirendis.

Concluſionem diſſolutam (nec enim præmiſſis cohæret quouiſmodo) ſubſequitur *Obiectio* (ſeu cauſam ſeu locum ſpectes) diſſolutior: *Obiectionem ſolutio* (ſeu rem, ſeu reum ponderes) diſſolutiſſima. Grammaticaſter quiuis, aut ſophiſta, & nonuult nodum nectere, quem neſcit ſoluere; & quod obiecit ſibi non difficile, non difficulter reijcit arbitrio ſuo: hic autem vt vt cum illis nihil graue aut grande imponit ſibi, quod non leuiculè leuiculus tollat aut toleret; nec tamen cum illis aptè opponit, nec reſpondet appoſitè. Quis enim obijciat, quod hic obgannit? *prolem Spagyricam & ſobilem Hermeticam* (quam ampulloſè inflat) *extinctam*, ſi dijs placet. M.G.

Scilicet is ſuperis labor eſt, ea cura quietos
Sollicitat.— Virg. Æn. l. 4.

Prolem Magiricã *extinctam*, extinctos eorũ focos, furnos, fumos, nidorulentus curet populus. Quid enim aliud eſt

Spa-

Spagyrus, quàm μαγειρὸς, & in confeſſo *coquus?* Si

Ecl.4. *Clara Deûm ſoboles, magnum Iouis incrementum,*

foret *Hermetica extincta*, doleremus; nunc nobis nc bilem mouet, in crucem ſi abierit *idololatræ turpis, deteſtandi* Gu.Bau.not. in Riol. p.51. *magi*, adeoque *cacodæmonis* (vt hunc Hermetem agnoſnit Baucynetus Chymicus) nefaria, nefanda *ſoboles*; ſi vnà perierint in fundo maris rubri omnes Ægyptij,

Et nati natorum, & qui naſcentur ab illis.

A caluo ad caluum interierint. Ne relinquatur catulus è malo genere. Illos non natos optimum: citò extinctos, proximum. Annon & hic fatebitur, Ægyptiorum nomen qui præ ſe ferunt hodiè, circulatores, chiromantas, præſtigiatores nequiſſimos, longâ literâ digniſſimos? Quin Riol.in Bauc. p.119. Genebrardum lego, *Hermete* Hippocratem longè antiquiorem demonſtraſſe; nequis huic illum præferat. At *lumen Naturæ* conqueritur hic *olim reluxiſſe:* eſt eluxiſſe gaudendum potiùs, optandum *relucere:* nec natis negandum *relucere*, quibus acceſſit *lumen* gratiæ. At *diſciplinæ Hermeticæ myſterium reluxit tum tantummodò.* Nec illa *diſciplina* ἑρμηνευτικὴ, nec *relucet* per ſe propriè *myſterium*, quod muſſitare oportuit, & μύσαντα τηρεῖν ἔνδον, nec in *Hermetis* ſmaragdina tabula ſeu fabula ſolùm compingitur, quam conflant ἀσύστατα, ἀσύνδετα, ἀσύνετα, ænigmata, circuli, tautologiæ. Pet.Pal. lap. ph.p.vlt. *Horum notitiam* (vt agnoſcit iunior Palmarius) *ignorantiæ tribuimus, vt mendacium impotentiæ, horum ſcientiam inſcitiæ. Gloriamur neſcire ea, quibus peiora omnia veniunt.* At Maro vt olim cecinit,

Vir.Geor.l.3. 550. *— ceſſere magiſtri*

Phyllirides Chyron, Amithaoniuſq; Melampus.

Hip.leg.t.1. Imò, vt medicorum pater; οἱ ἰητροὶ φήμῃ μὲν πολλοὶ, ἔργῳ δὲ παγχύβαιοι. Sic iſte è Pratenſi priorem non malum malè excerpſit, qui verſus poſteriores veriores ſibi ſuiſque meliùs aſſumpſiſſet:

Io.Prat.ambr. v.16. *Iamq; diu ementita oculos ſapientia noſtros*

Faſcinat

Faſcinat, & miſerè pro veris falſa reponit.

Quo Chymicus de Chymicis ſenſit veriſſimè. At *vmbras hæc ætas comprehendit ſolas.* Prehendit, non *comprehendit*: id vereor, ne verè nimium. Nam alióqui Chymici quî tanti fierent, qui *vmbræ* hominum, qui *vmbras* prenſant *ſolas*, tincturas profitentur? Sit *noſtra ſcientia* Scaligero, *velut vmbra in Sole*; ſed horum, *vmbræ* inſomnium. Sint pauca nobis nota; his pauciſſima. Si corpora maiores *comprehenderint*, quæ *comprehenderant* tradiderint, nos *vmbris* contenti erimus, quibus ſit facile inuentis addere? Aut negligentes, aut non intelligentes, aut nil reminiſcentes eſſe oportuit. Nũ ergo ſequitur ſtuderi, *ſudari fruſtra?* Imò *ſudandum* magis: nec *fruſtrà* fore, ſi vt par eſt ſtudetur.

Scal. ſubt. ex. 307.

Solutio.

F. A.

Sciant autem & confiteantur omnes, quod ſemina in ſapientiæ theſauris abſconſa, temporibus & nationibus deſtinata fuere in omni ſeculo ex ſtatuto Dei decreto. Hæc Dei magnalia à Deo ipſo dependent, qui cui vult elargitur, & ſubtrahit. Quod liberum eſt igitur Dei donum, homines hominibus eripere non debent.

M. G.

Sed huic nodo in ſcyrpo, quem cuneum hic adhibet? dignum patellâ operculum. De calce *obiectio*, *ſolutio* de caſeo: illa de *prole extincta, myſterio relucente, vmbris comprehenſis, inutili ſudatione:* hæc de *ſeminibus deſtinatis, Dei magnalibus ab ipſo dependentibus, Dei donis non eripiendis homini.* An hæc quadrant? an diſſonant *δὶς διὰ πασῶν!* Proclamat autẽ, *Sciant omnes*, ſeu nouerint vniuerſi, quid nimirũ? *quòd ſemina in ſapiẽtiæ theſauris abſcõſa. Sciãt omnes*, & cõfiteatur ipſe, *abſcõſa* nõ dici à puerulis Grãmaticis, nedũ ſcientibus aut ſapientibus: niſi è Rupeſciſſa Latinitas huic eruatur. Huic autem dicitur à Comico, *In latebras abſcondas pectore penitiſſimo tuã ſtultitiam.* Nec enim quiſpiã condîtus ſale Grãmatico tam malè condita, incondita elabi ſinat, quin malit abſcondita. Recondit fortè *ſapientia* vel *ſemina* in terræ gremio, recondita vt fructum remetiantur; fortè & fructus in horreo, ſeu *theſauro*, vt cum volet ſint vſui; eſt enim con-

Plau. Ciſt. act. 1. ſc. 1.

da, proma: ſed non *abſcondit* vel talentum in terra, vel lucernam ſub modio; nedum neſcio quæ *ſemina*, quæ putreſcant, ranceſcant, exoleſcant abſcondita. At hæc *temporibus & nationibus ſunt deſtinata.* Num prius natæ? nec pòſt ſatæ? quibus? quin fructum tulerint, protulerint? Id *ex Dei decreto*: quod ſemper iuſtum, ſemper miſericors, ſemel ſtatutum, ſed in hac cauſa huic abſconditum. Diſtinguat *tempora*, deſignet *nationes*. *Dei magnalia* num dicit *ſemina*? non magna quidem illa, magnorum fortè ſeminaria. *Dei*
Act. Ap. 2. 11. *magnalia* cum *loquebantur Apoſtoli*, num loquebantur
Seu. id. per. p. 106. *ſemina*? A Seuerino ſcilicet *relicta ſemina*, hic ſolœciſticè reddit *abſconſa*: vt tegat furtum, committit adulterium, & anſam immutat, ne deprehendatur. *A Deo dependeant*, ſed
Joan 3. 8. demittantur Homericâ catenâ aureâ. Verum eſt; *Spiritus*,
1. Reg. 19. 11. *vbi vult*, *ſpirat*: nec de hoc minùs verum; *Deus non erat in vento illo*. A *Deo* quod eſt *liberum*, ab homine nec debet arripi, nec poteſt eripi. A Deo dona, ad gratiam, vt gratis dantur, ita gratis *hominibus*, qui nec venditant, nec ſibi ven-
Roſar. mai. Plat. dicant. Quin è Roſario, *qui habet id donum Dei*, *habet*
Lib. triu. c. 14. *mundi dominium*; *confregit naturæ vinculum* Libauio. Sed hæc quàm diſſita ab *auro* hoc *potabili*?

F. A. *Iam tandem tempeſtiuum videtur deſcendere ad res proprias noſtras. Quoniam igitur hoc ſubiectum quod nobis iam præ manibus eſt, tractatus huius ſuggeſſit argumentum: & quoniam hæſitare ſcio quã plurimos, vtrum Medicamentum illud noſtrum, quod Auri poculenti nomine inſigniri voluimus, ſit ex Auro obrizo præparatũ (vt publice datur) aut conflatitiũ quid (quod illi clamitant) ex vitriolo, Salis oleo, Sale Tartari, aut ſimilibus: operæpretium duxi, & omninò neceſſarium, hunc omnibus ex animo ſcrupulum vt euellam.*

M. G. *Deſcendat* ergo (ad abyſſum vſque) ad *res* ſuas, imò & *proprias*: num quarto modo? Si ſolius; alius ergo neminis, vel nunc, vel antehac: alterius ſi fuerint, vel nunc ſint alicuius, non ergo res ſunt *propriæ*. Prius nonnulli, ipſe poſterius, vtrunque negent cæteri. Noſtris ne ſe admiſceat. At
Æſ. fab. 4. id *ſubiectum* (obiectum potiùs) eſt huic *præ manibus*, ſed nõ

in

in manibus; vt caro, ſeu carnis vmbra, cani in fluuio præ oculis, ſed non in faucibus. At id *ſuggeſſit argumentum* ſugillandi *tractatus*: in quo nec *argumentum* λογικόν, nec aliquid ſenſibile *tractatur manibus*. *Hæſitant plurimi* (id eſt, addubitant) hic an ſciat hærentes è luto trahere. *Medicamentum* ſuũ (quâ gratiâ? quo priuilegio?) hic *inſigniri voluit* (acſi ſuſpenſâ hederâ) *Auri poculenti nomine*: cur inſcripſit igitur *potabile?* hoc illo minùs plenum. Quin tam proponat eſculentum non edendum, vt carnes & oſſa Ioui Prometheus, equo Caligula ex auro hordeũ; qui poculentũ propinat non potandum, vt vulpes ciconiæ non niſi fluida vix elambenda, Paſetes conuiuis quod viſum, non erat vinum? Num *ex auro obrizo* id *aurum præparatum?* Præparatiſſimum, expurgatiſſimum, abſolutiſſimum ſolebat dici ὄβρυζον. Quid opus vltra? Ab optimo in melius non poteſt: ab optimo in peius num hoc eſt *præparari? Id datur publicè.* Ab his qui verba dant: ſed non ab his conceditur, aut creditur, qui vera norunt. At *conflatitium* eſt aliquid. *Quid* illud nihili. Sed vt confletur monſtrare ipſe ſuſcipit. Id *illi clamitant*. Qui? num nullius nominis? at alicuius numeri: non muti qui clamant, & multi qui *clamitant*, non muſſitant, non murmurant. An *ex vitriolo, Salis oleo, Sale Tartari, aut ſimilibus?* Quidni alij dubitent, cum ipſe non definiat? At hic *euellet ſcrupulum*: injiciendo plures. *Poteſt à ſtolido*, vt ait Scaliger, *lapillus in puteum iaci, quem multi ſapientes non poſsint*, nedum ipſe *extrahere*. Hic ſpinam intruſit, quam cupit & conatur *euellere*, ſed neſcit, nequit. Nec verò mox id *agit*, nec vt *omnibus euellat*; etſi id *tempeſtiuum* dixerat, hoc *neceſſarium*.

Nat. Com l. 4 c. 6.

Dion. Nic. in Cal.

Æſop. fab. 28

Scal. ſubt. ex. 70.

Primum igitur (agendum eſt enim cum Philoſophis, & cum ijs qui in hac prouincia per aliquot fortaſſe annos militarunt) totius regiminis noſtri quo vtimur in hoc Magiſterio, nos ſpecimen hic ponemus, Theoriam ſimul ac Praxim: vt ſciant artis filij & Myſteriorum naturæ indagatores, non eſſe hæc inanis oſtentationis ludibria, non im- F. A.

poſturæ inſignia: nec aliunde eſſe petita, quàm ex ipſis Spagyricæ artis principijs certis: quæ vt cæterarum rerum Elementatarũ omnium, ita & ipſius Auri ſolidiſſima docet diſrumpere membra, & Eſſentiam eius euocare, vt humanis ſpiritibus tandem obtemperet. Gratum opus languentibus ægrotis: ingratum fortaſſe ijs quibus diſplicent hi conatus. Tu tamen perge,

Quô ſuperum decreta vocant & ſancta voluntas.
Tu quoq; præſenti qui nos hoc munere donas,
Et celſum Dux prodis iter,
Qui tectos naturæ aditus, qui ſacra recludis
Atria, & amiſſæ reſtauras Artis honores,
ſurgentem ægrius herbam
Horrentes inter ſpinas, tribuloſq; feroces,
Irrora:
Informis non ſemper hyems Saturnia fundat
Frigora, & algenti contriſtet Sydere terras;
Sic mihi læta ſeges plenis florebit ariſtis.

Liceat mihi cum Philoſopho ſic Carminibus perorare.

M.G. Non *omnibus euellit ſcrupulum*: nam *agit cum Philoſophis*; qui quàm ſunt pauci? *cum militantibus in hâc prouincia*, qui quàm peruerſi? quàm porrò hic ineptus qui *agat cum philoſophis*, aut veteranis? At *vtitur regimine in ſuo Magiſterio*. Magiſter è Regentibus iam diu fuerat; non Regens diutiùs. Sed nec *Salernitanum* hoc *Regimen*, nec diæteticon, nec eſt Magi-ſtri de Magiſtris, nec *Gebri* qui Chymicis *Magiſter Magiſtrorum. Væ* verò *vobis* Bachon denunciat, *qui nouo regimine ex capitoſitate veſtrâ inſenſata vultis metalla pluſquam perficere*. Huc redit *regimen*. Huius *hic ponet ſpecimen*.

Io Brac lig. vit p. 116.
Ro. Bac ſp. alc p. 527.

Hor. l. 2. ep. 2. 10.

Magna fidem promiſſa leuant.--

Supponet magis, vt imponat nobis: imponunt enim ſpecies vel ſapientibus. Similitudo cauſa fallaciæ.

Art. po. 25.

Decipimur ſpecie recti.--

Hîc forſitan ſpem facit; poſt exhibet vix ſpeciem: nec modò dicatur *ſpecimen*, in quo *Theoria ſimul* (non ſimulata) *ac Praxis* proponitur, non impoſtoria. Hæc autem quorſum?

ſum? *Vt ſciant artis filij, & Myſteriorum naturæ indagatores.* Num ſunt aliqui qui neſciant? an ſus Mineruam docet? Agnoſco equidem, amplector, veneror Hippocratæos ὁμοτέχνους, φιλοτέχνους, παῖδας ἰητρῶν, ἠδελφισμένους, διδάξαντας, μαθητὰς, ἀκροατὰς, qui diſcant quæ neſciunt, quæ ſciunt doceant. At *artis filios* nec agnoſco, nec probo, qui dialecticam ſophiſtis, rhetoricam leguleijs, mathematicas nautis, fabris; philoſophiam magiſtris artium, βοτανικὴν ſeplaſiarijs, anatomen chirurgis, phyſiologian, pathologian, ætiologian, ſemeioticen relinquunt Galenicis, at ſibi chymicam aſſumunt therapeian: mirum tamen ni neſciant, quid dicat therapeia, quid chymia: ridēt quod audēt neſcire profiteri; ſimulant ſe ſcire quod ridere non audent. Naturæ modò *filius*, quàm huius *artis*, & eſſe, & dici mauelim. De illis dixerim, Hip. iuſiur. præcept.

Τὶς πατὴρ αἰνήσει, εἰ μὴ κακοδαίμονες υἱοί; Plut. in Arat.

Myſteria concedam myſtagogis, ne prophanato quidem nomine; nec inquiram in maieſtatem, ne obruar à gloria: Theod. Bar. in medicina *ſecretum* æſtimabo *maximum*, *cum ratione* op- op. mei. l. 1. c. timâ *mederi*: in vita, ἄρῥητα, *arcana*, Hippocratis aſtrictus vlt. iuramento, *reticebo*. Sint noſtra miniſteria, Naturæ melio- Hip. iuſiur. ris ſint myſteria. Sed quid tandem *ſciendùm*? *Non eſſe hæc inanis oſtentationis ludibria.* De non ente ſcientia. Qui ipſe eſt Hic præf. *irriſioni inter eruditos*, vt phraſi ipſius vtar, eius hæ nugæ, næniæ, annon erunt *ludibrio* inter omnes? Annon *inaniter oſtentat* iſta, qui iam iam iactitauit, non poſſe iſtis re- Gal. met. med. l. 1. c. 2. ſponderi? Sic *aſinus Theſſalius* ἰατρονίκης, ſic Hippocrati Hip. præc. t. 10 9. αἰνοῦντες ἐν μισοπονηρίῃ βοηθήσιος, ἐόντες ἐν βυθῷ ἀτεχνίης. *Nec impoſturæ* ſunt *inſignia*. *Inſignia* ſunt ſcilicet

-- *Danaûmq; inſignia*, -- Vir. Æn. l. 2.

quæ ſpectatores fallant, geſtatores perdant, emptores conuocent, merces venales venditent. *Inſignibus* tam gaudet, tam ſplendet *impoſtura*, quàm ſtultus tintinnabulis, meretrix monilibus, aſellus phaleris, aut laruâ hiſtrio. At

hæc petita è Spagyricæ principijs. Longè. Foci mageirici, quàm fontes ſpagyrici ſunt luculentiores, & fouent, & formant magis. Nec eſt *ars* illa è ſeptem liberalibus, ſed illiberalis, ſi vlla; nec illi *principia* vel vera, vel vtilia, vel homogenea, finxit profeſſor, conceſſit author quiſpiam. Quàm digna (ſcilicet proſcriptione) ſunt *arti* axiomata, *quæ docet diſrumpere?* Verbum hoc violentum: phraſis è Cacophraſto (opinor) vinolento.

Ou. Pont. l. 2. el. 9.

-- Ingenuas didiciſſe fideliter artes
Emollit mores.--

Hæc doceat Cannibales, carnifices, laniſtas, lanios, μαγείρους, non chirurgos, nedum Medicos, qui quamuis coacti vrant, ſecent quandoque; non tamen *diſrumpunt membra*, ſed *vi diſrupta*, arte redintegrant, curâ conſolidant.

Hor. l. 2. ſat. 3. 324.

-- non ſi ſe ruperit iſte
Par erit,--

vt doceat ſecus. Id optem modò mitiùs,

Mart. l. 9. ep. 99. vlt.

Rumpatur, quiſquis rumpitur inuidiâ.
-- rumpantur vt ilia Codro.

Eſt quidē analytica, ſed eſt & methodus ſynthetica; & hęc Naturæ gratior: de qua deinceps plura. Sed quæ *diſrumpit* hic corruptor? Non *aurum* in *membra*; ſed ipſa auri *membra*: quæ illa? num principia, ſulphur, vitriolum, argentum viuum: digna quidem, ſed neque ſolidiſſima, nec *diſrumpenda*: an fruſta, in quæ excoctum ſæpe conſcinditur, vt magis vſui. At hæc neque *diſrumpere*, nec *membra* dicas propriè tam ſummè homogenei, quæ in ſe redeant.

Hor. l. 1. ſat. 4. 62.

Inuenias etiam diſiecti membra.--

Sed (heu) quod modò princeps, quod ſummum obtinet in ſumma totius capitis, id iſte Hercules μαινόμενος, vt filium, iam

Sen. Her. fur. act. 4.

-- rapuit & circa furens
Bis ter rotatum miſit: aſt illi caput

Sonat

Sonat, cerebro tecta diſperſo madent.

Imò *In coniugem nunc claua libratur grauis,*
Perfregit oſſa: corpori trunco caput
Abeſt, nec vſquam eſt.—

Imò, vt Medæa venefica, *diſrumpit*, diſſipat, diſpergit *membra* regiorum fratris & filiorum; Medæ.act.2.

--funus inceſtum patri.

Vt illi bijuges (*mercurius & aqua Cælica*) Hipp act.4.

-- & pariter moram,
Dominumq́; rumpant,--

& *aurum* diſtrahant quaſi Hippolytum;

Pereatq́; multo vulnere infœlix decor.

Nec ſat eſt huic Myrmidoni, Lupigenæ, raptare bigis principem, *diſrumpere*, niſi (*quod ſacrum Pontifices occultârunt*) ex *auro* diruto *dirupto euocet auri eſſentiam*, vt tutelarem Deum. Plin l.28.c.2.

Exceſſere omnes adytis ariſq́; relictis
Dij, quibus imperium hoc ſteterat.-- Vir.Æn.l.2. 351.

Sed *euocantem* forſitan non audiet. At quorſum hęc immanitas? *Humanis ſpiritibus vt aurum obtemperet. Obtemperare* natum; nec vnquam rebellauit: ſed tam malè & inhumaniter tractatum, ſi nil poteſt, non proderit; ſi poteſt, oberit. E Lullio affirmat Crollius, *præſtare, ignem ardentē comedere cum oculis Baſiliſci, quàm loco Auri potabilis venenum applicare*: venenum verò aſſerit, *Aurum potabile ſophiſticatum*: quale Anthonij. Hoc *aurum* non *obtemperat ſpiritibus*; ſed eos diſtemperat. In*gratum opus* igitur & *ægris*, & ægricolis, & ipſi *auro*: illis, quòd ſumptum & ſanitatem; iſtis, quòd famam & amicos eo perdunt: huic, quòd ex *principe* fit perduellis, torquetur vt nos torqueat. Hic *tamen pergat* vt perdat; & quod Pratenſis Seuerino non malis verſibus, ſed hyperbolicis, aſſentitur, (propè dixeram, aſſentatur) hic ſui aſſentator (quia Pratenſis nemo illi paraſitatur) ijſdem, ſed mutilis, *diſruptis*, inconſutis ſe effert, Crol.baſ.chy. p.216. Io.Prat.Ambr vot.

ſe

ſe attollit. Quin autem explet verſum tertium, vt ille,

v.307. *-- quà nulla priorum*

Hactenus optato diuertitur orbita cliuo.

Quin poſt quintum interſerit, vt ille,

v.314. *Macte animo, macte æterna clariſsime laude,*

Quam non liuor edax, aut longa extinxerit ætas.

I decus, i noſtrum.--

Sequentem verſum, ſed inuerſum, ipſe poſteà interſerit. Quin poſt ſeptimum interponit, vt ille!

319. *Quantum ſacra ſinunt velatæ iura Dianæ.*

Quin addit demum vltimo pro corollario, vt ille!

321. *Et Nymphæ inuictam texent de flore Coronam.*

Sed horum aliqua inſanæ forent arrogantiæ, inſignis aliqua ſtultitiæ *inſignia,* quæ ſibi hic vendicat, pro ſuis vendi-
Subſcript. tat, Pratenſis *carmina:* qui etſi *Philoſophus,* quia *Medicinæ Doctor,* eoque melior, quia poeta; non tamen eâ *Philoſophus,* quâ Poeta: nec, tot *carminibus* cum hic *peroret,* tam illa *Philoſophi* κατ' ἐξοχὴν putabam, quàm augurabar poetæ cuiuſpiam κατ' εἰρωνείαν, puta Augurelli. Nec enim credebam huius eſſe, vtcunque authorem diſſimulat, & ſibi dicta arrogat, tum quia tam polita, tum quia tam multa mutila. At hyperbolico prooemio, de *auri ſummitate, nobilitate, principatu,* poëtica par erat *peroratio* (poſt diſtractiſſimas excurſiones) de *Ducis celſitudine,* authoris *muneribus & læta ſegete* cum parænetico & panegyrico. Illorum miſereſci-
Plin.l.1.ep.8. mus; ridemus iſta. Nam Plinius vt admonet, *quod referente alio* (Pratenſi putà) *magnificum fuiſſet rem gerenti* (putà Anthonio) id *recenſente* Anthonio (acſi geſſiſſet) *vaneſcit,* imò vileſcit, imò ſordeſcit. Annon *inanis oſtentationis* hæc *ludibria, petita aliunde, impoſturæ inſignia,* quæ modò declinârat? Miſerrimè mendicus laudis, ſed laude indigniſſimus, quiſquis eſt præco ſui, ſuarum laudum buccinator. De cætero, *Celſus* audire hic ſi cupiat, non Paracelſus, nedum Latinus medicus Hippocrates (nam, Deus bone,

quan-

quantum intereſt?) at Horatianus plagiarius hic audict,

--monitus, multumq́, monendus, Hor. l.1. ep.3. 14. ad Celſ. plag.
Priuatas vt quærat opes.--
--moueat cornicula riſum 18.
Furtiuis nudata coloribus.--

Nam vt Plinio *ingenui eſt animi, per quem profeceris, profiteri*: ita Scaligero, *ignaui, ingrati, alienis ſuos titulos imponere; qui conſcientiam pro accuſatore, pro iudice poſteritatem habiturus.* Hoc in foro hunc relinquo. Dic, conſcius, an innocens. Plin. præf. ad Tit. Scal. ſubt. ex. 160.3.

CAP. IIII.

Myſterium Auri ſoluendi, & per Alembicum eleuandi. F.A.

CAP. IIII.

Soluendi Auri μυστρὸν. M.G.

VT librum quartū Actuarius, ſic caput quartum exordimur: *aut deuorandā carnē teſtudinis, aut non guſtandam.* Quam verò teſtudinem hunc nominem? μῦν, an χελώνην; lutariam, an corticatam? cornigeram, an coriaceam? Nempe vt apud Tullium, cum *Quadrupes, tardigrada, agreſtis, humilis, aſpera, capite breui, ceruice anguinâ, aſpectu truci, euiſcerata, inanima cum animali ſono*, dicitur, non intelligitur, niſi apertè dixerit; ſin vno verbo, teſtudo, intelligitur: ſic ſeptem capitibus, *ſeptem ſigillis, ſeptenarius numerus, omnis Natura, cæleſtium & ſupercæleſtium receptaculum, Sol philoſophicus & terreſtris, Dei gerens imaginem cæleſtis ſpiritus, diei vnicus & Solis filius, lapis benedictus, oculatus, ſanguinis; regeneratum, pluſquam perfectum, vniuerſale ſubiectum, medicina catholica*, cum à Chymiſtis dicitur; vt verè dicam, non intelligo: ſin *aurum* dicant, quis aures non arrigit? ſi addant *ſolubile*, imò & *potabile*, quis non intelligit, quid velint? quid poſſint, quis intelligit?

Act. met. med l.4. præf. Geln. aquat. l.4. teſt. Cic diuin. l.2. Crol. baſ. chy. à p.202. Onomaſt. 1. Hic.

Plin.l.32.c.4. git? Sed huius caro quia deuoranda; ſit ſaluti; ***contra ſala-***
Scal.ſub.ex. 194.6. ***mandras*** chymicas; contra *venena* chymica: hoc quicquid
eſt *auri*, epotabo. *In piſtrinum* (vt ait Scaliger) *quando*
meum me fatum impulit, molendum eſt. Piſtrinum πονητήριον,
quo πονητέον. Molendum *aurum*; imò emolliendum. Id
molior.

F.A. *Corpus Auri ſolidum, indiget præparatione longâ, atque operatione continuâ: vt primò calcinetur, poſtea ſoluatur. Calcinatum enim corpus quod ſolidum prius erat, iam diſcontinuum euadit, & veluti impalpabile quoad tactum, magis quàm prius ſolutionis ſuſceptiuum. Non calcinatum ſolutioni nimis erit contumax. Neque tamen cum rebus corrodentibus, aut humanæ naturæ infeſtis calcinationem moliri debemus; vt vulgò fieri ſolet, per aquas (nimirum) fortes, ex vitriolo, Alumine, Nitro, & ſimilibus. Ablutiones enim licet vigeties repetantur, venenatas impreſſiones aquarum fortium auferre nequeunt. In verâ ac Philoſophica calcinatione, nullæ reſiduæ fiunt cruditates, aut venenatæ impuritates, vomitionum, reſolutionum, palpitationum Cordis procreatrices. Cauendum ſemper ne ex huiuſmodi malitiâ, aliquid in Medicando damni patiamur.*

M.G. *Corpus Auri*: erat id *corpus* quidem, & *cum cauſa*, & ex ſe
ſolidum, non ab hoc *itē*. At *indiget*: (an *aurum indigens?* an in-
digens, qui eo indiget?) & *præparatione* (quā?) *longâ*, & *ope-*
ratione (quā?) *continuâ*. Nec poteſt remitti, nec debet inter-
mitti? Id *ſolidum*: cur eſt ſoluendū? Id ϛερεὸν, cur ϛερητέον? hic
homo λυσιμελὴς, quod Baccho, Veneri, & Podagrę epithe-
ton, non modò *diſſoluit*, ſed *diſrumpit membra*. Tā huius λυτὰ
Cœl.Rh.A.L. 19 c.9. diſſoluta omnia: non de inſolubilibus. At hoc *Myſterium*:
an Eleuſinium? reuelare οὐχ' ὅσιον. Quis hunc inſtituit μυϛα-
Greg.Naz. γωγόν? Πονηρὸι πονηρῶν δαιμόνων καὶ πλάϛαι, καὶ μυϛαγωγοὶ, καὶ μύϛαι, ait
Nazian: Hic videat, ne audiat ὄνος μυϛοφόρος, quem magis
Crol.præf.p.6 deceat μύειν τὸ ϛόμα. Imo à ſuo Crollio, *fractor ſigilli Chymi-*
p.7. *ci, & myſtico Pythagorico ſilentio non initiatus*: etſi vt ille,
p.91.è Lul. non *myſteria*, niſi prophaniſſimè, ſed *micas* iſte promit, eaſ-
que ieiuniſſimas, & inſulſiſſimas. *Myſteria* qui profitetur,
nec præſtat, quia mendax, deteſtandus bonis: qui præ-
ſtat

ſtat ſeu propalat, quia verax, Chymiſtis execrandus. Ita
noſtris, aut ſuis, hic erit profeſſor odio: odioſus, imò
damnatus vtriſque. A Lullio, vel Crollio peiorem mor-
tem timeat, quàm à Cerere Eleuſius, ſi opera nocturna a- Nat.Com.l.5.
perit. De *operationibus* autem *Chymicis*, quo modo con- c.14.
ueniet inter nos & illos, cum non conueniat in-
ter ipſos, ſeu de nominibus, ſeu de rebus, ſiue de nu-
mero, ſiue de ordine? Quot homines, tot ſententiæ:
quot capita, tot ſenſus. Monarcha Cacophraſtus, Geber
Arabs, Arnaldus, Quercetanus, Libavius, alij, modos, ſeu
gradus operandi tres, quatuor, ſeptem, octo, nouem, a-
lios diſtinctos numerant; nunc hos ſub illis, nunc illos ſub
his continent: eoſdem modò ſtatuunt diuerſos, diuerſos
modò ſomniant eoſdem: hos illis præponunt, vt in buc-
cam venerint. At *aurũ primò calcinetur, poſtea ſoluatur:* vtrun- Geb.c.32.& l. 1.c.17.
que Gebro, *ſine aliqua vtilitate*. Imò conſtet *aurum*. Quin Quer.teſ.c.32
Quercetano primũ putrefiat, tum ſublimetur, tertiò calci-
netur, demum figatur, vt fiat medicina. Loquendum hîc A Gel. noct. At.l.1.c.10.
cum Chymicis, non *quaſi cum Euandri matre*, cui verba, Plaut. Pæn.
etſi vetera, tamen vera; ſed acſi cum Hannone Plauti, per act.5.
interpretem: vel cum aduenâ è Noui Orbis Moronia, ſeu Merc.Brit. mun.alt.
linguâ Supermonicâ, vt magis pſittacũ quàm Chymicum
intelligas. Quid calx? quid calcinatio? de quibus? quo-
modo? quotuplex? an naturalis? an violenta? an catachre-
ſtica? an per aquas, corrodendo, diluendo; an per ignes,
non comburendo, comburendo, præcipitando, ſubliman-
do? an ἔμμεσος; an ἄμεσος; an reuerberatoria? an alcoliſmus?
an à formâ, an à fine dicta? ſi ab hoc quærerem, putaret
primò puerile, ſed demum vir vix diceret. Sat eſt, ſi dicat,
calcinatum ritu Spagyrico. Et *ritus* ille è non reuelandis, nedũ
intelligendis. At plurimi intelligunt: cur ergo hic non ex-
primit? Credat qui volet, *ita calcinatum*, *Ipſe dixit*. Si Ge- Io.Brac.lig. vit p.42.è.
bro debitè, *fit ſine alterius admiſtione, à ſulphure interno a-* Geb.l 1.c.13.
duſtibili: id ſulphur num in auro? Quin Gebro *calcinatio* l.2.c.13.14.
cum ſit *pulueri zatio, quâ ſordes metallis eluuntur, ab inflam-*

l.3.c.6. *mabili & fugitiua ſubſtantia vt emundentur*; tum ipſi *aurum*
Sum.c.51.& 70. fruſtrà *calcinatur*, quod ſordibus non inquinatum, nec
præparatione illa *indiget*. At *calcinatur*. In calcem ſolummodo?
reduci poteſt igitur. In cineres? de auro actũ igitur. Humor
omnis (ſi quis erat auro) amittitur; vnde nouus acquiritur?
Nũ reuerberando? qui aurũ reuerberet, ſit verbero. Num
cementando? præcipitando? per corroſiua fit vtrumque.
Num amalgamando? id μάλαγμα, quod cum mercurio,
num ſine periculo? aurifabros interroga. Quod *calcinando
euadit diſcontinuum*, vnitum *ſolidum* quod fuerat, annon &
vnà *ſoluitur*? Imò hinc liquidum & fluidum. Num ita de-
hinc duraturum? An eò *ſoluitur*, vt ſit *ſolubile*? An hoc fit
Tau.an.p 253 meliùs, caloris vi, vel frigoris? An verè Tauladano, *aurum
tametſi millies in calcem reducatur, ad formam ſemper nati-*
Lib ttium.c. 46.p.507. *uam redit*? Hæc *auri calx* an illa, Libauio quæ *etiam motu
fulminat*? Sed adhuc vereor, ne priùs *ſoluatur aurum*, quàm
in *calcem* redigatur; etſi *ſoluendum* denuò, & ſæpiùs, priuſ-
quã deſiccandũ. Sed *ſolui* ſolùm cũ dicat indiſtinctè, quo
Ioſ.Mic ax.ch. p.342. modo axiomata ſeu ἀπορήματα diſſoluet chymica, quæ di-
cunt, *Cum corpus diſſoluitur in mercurium ex quo proceſſit,
neceſſariam eſſe ante ſolutionem, corporis diſſolutionem; v-
tramque ignis beneficio: ſed diſſolutionem fieri in alieno, ſolu-
tionem in proprio; in diſſolutione elixir, in ſolutione azoch ge-
nerari; poſt diſſolutionem fieri aquam permanentem, poſt ſolu-
tionem, elementorum coniunctionem; illam per præſentiam ig-
nis, hanc per eius abſentiam*? Ingenioſa videantur iſta; vix
ingenua. Sed dicat hic ingenuè ſi poteſt, ſi ei priùs inge-
nium, quo diſſolutionem, *ſolutionem*, aut nunc Græcorum
Br.lig.vi.p.49 λύσιν, ἀνάλυσιν, διάλυσιν, διάκρισιν, ſed cum criſi diſtinguat?
Lib.l.2.ep.4 è Geb.l.2.c.15. At eſt *ſoluendum*! Quid? Id ſolum Gebro & Libauio (imò
Lib.ib.epiſt.6 & calcinatur) *quod habet naturam ſalis aut aluminis*. Sed
quid *auro* commune cum ſale aut alumine? *Id ſolum* Ge-
Blau è Geb.l. 1.c.22. bro *ſoluitur, quod fundi non poteſt, nec ingreſſionem habet*.
Sed *aurum* & fundi poteſt, & miſceri. Sed ſit *ſolutio* æqui-
uoca; ſint hæc *Gebri ſophiſmata*, quæ vel imponunt, vel

per-

perturbant. Non *ſenex Anglicus* hic Alchymiſta *per annos quadraginta hoc laborans, iam neget ſolui poſſe, ſed ſolùm incinerari.* Sciat hic *ſoluere* coagulata, *ſoluta* coagulare (in butyro & caſeo ſcientem ſcias) vt corporis *ſolutio* ſit ſpiritus coagulatio; contraria confundantur. At quibus demum *calcinatur, ſoluitur? Non* his, *non* illis. Per abnegationem ſolam qui docet, eſt Doctor abnegandus. *Non rebus corrodentibus, per aquas fortes:* Non dicit *Rebis* (quod nimium in ore Chymicis, an quia Paracelſicum?) quaſi re binâ, vel rebis operatâ, iteratâ, ſeu verſu, qualis Chymicorum, Quæſt. de lap Ph p. 330. Lib. ib. ep. 11.

Res Rebis eſt bina coniuncta, ſed tamen vna,
Soluitur, &c. Ioſ. Mic. ver. me. p. 306.

Verùm de *corrodentibus* Libauius è Paracelſo *impoſſibile* affirmat *aurum ſolui, niſi aquâ corroſiuâ*: ex huius Lullio, è Gebro, è Roſario, & alijs oſtendit aquas *corrodentes* in hunc finem plures. Quin Crollius è *centum auri potabilis deſcriptionibus*, cum *vnam* præfert, *nec* illam *comprobatam*, tum *recipit* in illa non modò *Aquæ fortis libram ſemis*, ſed *in hac ſoluit ſalis Armoniaci vnciam vnam*, vt hinc ſit *Aqua Regis*, *quâ tantum ſolues Auri quantum libuerit*: & hæc *ad calcem Solis præparandam.* Verùm Libauio, *corrodens aqua ſeu Regia in mercurium non redigit aurum, niſi crebrò repetas, ſublimes, & aceto vel ſale Tartari maceres; & vbi hoc peregeris, metuas temeritatem operis*: & *negant aurifabri argentum ſolui aquâ forti, ſi priùs ſal adijciatur*: niſi ſit ammoniacus. Hic *aquas* cum dicit *fortes, è vitriolo, alumine, nitro, & ſimilibus* addit; acſi communibus his ſolùm *corrodentibus ſoluatur, calcinetur*: priore folio *quid conflatitium* dici *ex vitriolo, Salis oleo, Sale Tartari, aut ſimilibus* dixit: acſi ex his præſertim *corrodentibus confletur aurum*, quod difflatur magis. Omiſit autem vtrobique Salem ammoniacum, qui & in *aurum* & in *auro* agit fortiſſimè, nec aquas modò fortes, ſeu infernales, ſtygias, imò Ignem Gehennæ Paracelſo conflat; & illum ſufflantem Pyrium *Auri* volatilis horrendum puluerem; & Lib. l. 2. ep 6. Crol. baſ. ch. p. 203. 211. Lib. ib. p. 38. L. 2. ep. 11 p. 66. Lib. l. 2. alch. tr. 2. de extr. c. 27.

Com.met.l.1. c.2. L.2. ep.91. Crol. baſ.chy. p.212. Num.5.18.

aquas denique huic vſui ex eo dictas Regias, quòd Regis *Auri* caſtitas aut inceſtus ab ijs exploratur, vt olim ſcilicet *aquis* amaris in pontificatu Iudaico ſuſpectæ pudicitiæ viragines. At additis *ſimilibus* intelliguntur cætera. Hinc dicere ſufficiet, Aurum cum cæteris efficiet *aurum potabile*; Anthonius cum cæteris, & id efficiet, & iſtis reſpondebit: Nam ſi addantur cætera, nil deficit. At hîc maiora reticentur, minora exprimuntur. Verùm Libauio *per aquam Regiam ex auro tinctura elicitur, ita vt album & mercuriale corpus ſeorſim maneat*: cui tamen, *ſi iudicium exactum quæritur, eſt eius fides dubia*. Intereà è *corrodentibus*, vt *naturæ infeſtis*, & *venenatas impreſſiones ægrè auferendas*, & *impuritates vomitionum, reſolutionum, palpitationum Cordis procreatrices* (quæ raró Medicis, ſæpe in vſu Chymicis) & hic fatetur reus; & ne dicatis non prædictum, monet *cauendum* Chryſalus, *ne aurum auferat per ſycophantiam; quod vltrò dabitis, orabitis vt auferat*; cum veſtro *damno* & malo. Malignitatem rerum tegit hominis *malitia*: nec *damnum patitur* qui *medicatur*, imò lucrum facit; ſed & *damnum* & malum *patitur*, cui malus *medicatur*. Tam verum ſcilicet hunc ſcire omnia, quàm *aurum ſoluere* ſine *malitiâ*, ſine malignitate. Quàm verum eſt, ſi illa adhibeantur *venenata*, iſta conſequi incommoda; tam falſum eſt hunc non adoperari, vt alios chymiſtas, *corrodentia*. Nec enim ſapit ſupra vulgus; nec mens, aut methodus eſt ei alia, vtcunque lingua aut penna in diuerſum abeunt. Nouit *rodere* ad viuam cutim; nec tam tondere, quàm deglubere. Quin quod Monarcha profeſſus ſine corroſiuis impoſſibile, id hic profeſſor ſubditus (propè dixeram, ſubdititius) non modò poſſibile, ſed ſibi planè fieri audebit proclamare? & audiet non ſubdititius? quaſi verior Monarchâ audietur? Non credo; vt vt Crollio Chymicus, Plutarcho perfectus medicus eſt ὁ τὰ δυνατὰ ϗ τὰ μὴ δυνατὰ δυνάμενος. Ipſa *corroſio* & huic eſt vulgaris *ſolutio*, & Libauio etſi *non vera ſolutio, at ad ſoluendum*

Lib.com.met l.1.p.20. L.2. ep.91. p. 561. Plaut.Bacch. ſc.4. Crol. præf. p. 81. Trophil. ap. Plut. Lib.l.2. ep.4.; ep.66.

præ-

præparatio, & quidem calcinatio : & ipſa *calcinatio ex aquis* eſt *acutis* vſitata, quæ potiùs *ſolutio per putrefactionem*. At huic *ſolutio* ſeu *calcinatio* hæc eſt *ſophiſtica*, non *ſolennis*: acſi quod ille calcinat quibuſdam ceremonijs ſeu ſacrificijs ſit ſacrum, ſtatum, ac *ſolenne*. At non eſt *vera, philoſophica*. Credo equidem, nec huius vlla. In iſta nempe, *nullæ reſiduæ cruditates*. Sed ſunt reſiduæ, & eò recidiuæ vnde deciderāt; nec *aurum* hinc excoctius. *Crudum reſideat* apud me mauelim, quàm hinc ſoluatur.

Calcinatum hoc corpus Spagyrico ritu in vaſe vitreo collocamus: cui affundimus aquam Cælicam Raymundinam dictam: quam protinus ebullire conſpicies, & in altum aſcendere abſque alio calore. Ceſſante ebullitione, & iuncturis peroptimè clauſis ne quid reſpiret, in temperato calore per aliquot dies ſtatuimus. Ita ſenſim aqua hæc noſtra flauo colore tingitur, ac ſi Croco perfunderetur. Quod clarum eſt euacuamus in aliam ampullam per inclinationem cautè ne turbentur fæces. Aliam affundimus aquam priori ſimilem iteratis ſemper vicibus, vſque dum vlterius non coloretur aqua. Omnes coloratas has aquas ſimul collectas, per lentiſſimum Balnei calorem ediſtillamus. Exit aqua clara (vt prius) Materia Auri ſoluta, ſubſidet in vitri fundo Mellis inſtar, ſolubilis in quocunque liquore. F. A.

At *aqua Cœlica affunditur*. Non cœlitùs. Imò hæc *Raymundina*. Cœleſtis putà melior Matthioli. Raymundi cur præfertur? Ipſum culpatum legimus à Paracelſo; & ad hoc opus *tractum* ipſi *materiam ex re vili & impreciabili*, vt loquar chymicè cum Crollio. Sed illa vbi ſcribitur? cur non ab hoc deſcribitur? Sic *dicta*. A quo priùs? Vbi dictata? Nempe hic technam tegit. Acutas à Lullio accepimus; ſed nuſquam ſine *corroſiuo Cœlicam*. Acumen erat alijs, & ſtudioſis Lullij: ij non viderunt, quod hic vidit? Quin ipſe Lullius, nùm tale aliquid? Nihil hic recito, de illo quod citaui. Potuiſſe, ſciuiſſe, feciſſe ipſum, hic quod ex illo memorat, nemo memoriæ, qui fide dignus, tradit. Doctor ſi neſcijt, nouit diſcipulus? Doctoris inuentum, ſi agnoſcit diſcipulus? Si liberet imponere, illudere; liceret facilè & ludere

M. G.

Chryſor. dial. fin.

Crol. præf. p. 55.

ludere nominibus, & inaudita rebus nomina quæ nec
ſunt faciles, nec factæ priùs, nec fiendæ in poſterum, im-
ponere. Promatur, prodeat, prodatur *aqua Cœlica*, ſe pro-
det, ſe probabit *acutam, corrodentem*. Tam *acutam* accepi, vt
ſenſum remota feriat, admota nares percellat, commota
ipſum cerebrum perſtringat: vt quiſquis ſentiat, *acetum*
Par.contr.tr.2 c.2. *deſtillatum* conijciat; ſeu radicatum, quod calci pariter *af-*
Lib.l.2.ep.4. *fundit* & Paracelſus & Geber, idque vt hic, *iterum donec*
è Geb.& Par. *pars reliqua in liquorem abierit*: quod *ex officio ſoluentem a-*
ep.65. ep.67. *quam* Paracelſus nominat. Sunt & *acuta* alia, & illa *calci-*
ep.93. *nantia, ſoluentia*, quæ turpi appellant nomine, ſed vſu ne-
ceſſario vt menſtrua vſurpant Chymici: ſed ſunt acuta
ep.6.p.40. 38. omnia. Eſt autem Libauio *acetum in hoc opere* (nec enim
lapidis & auri potabilis (opinor) multùm diuerſa ratio,
ſeu operatio) *nihil omnino aliud, quàm crudus Mercurius.*
Ri.An.corr.c.15. Hinc eſt Richardo Anglico *duplex ſolutio, vel per mercu-*
rium in mercurium, vel per mercurium in aquam mercuria-
lem; vt illa ad particularia, hæc ad vniuerſalia conducat: om-
Roſ.min. c.2. nino *ſoluat corpora crudus mercurius*. Et Roſario minori,
c.1.f. *Solis Mercurius eſt de hydrargyro hydargyros*. Quin Liba-
Lib.ib.ep.67. p.394. uio, *hydrargyros (pro præmio) vi acutarum aquarum corro-*
ditur & calcinatur in ſubtiliſsimum puluerem. Hæc hic in-
Act.Col.Apr. 10.1609. terpretetur, & conciliet ſibi. Nempe hic alibi profeſſus eſt
apertiùs (at apertiſſimè hîc decuit, cum ſe docere profite-
tur) *ſe primò amalgama* (malim vt dicat μάλαγμα, vt aurifa-
bris doctior) *ex auro & mercurio conficere* (fortè, vt priùs,
pilulam exploſam è Palmario) *vt auri ſit pars vna, tres*
mercurij: num conuenit proportio, quæ alijs vel dupla, vel
Lib.l.2.ep.38. ex Vl. octupla (etſi hæc nimium hiet) Vlſtadio *auri vna & ſex-*
tupla mercurij? num auri præparatio, ſeu in lamellas, ſeu in
puluerem, ſeu elimatam ſcobem? quin & hoc addidit? Ve-
rùm hinc ipſe caueat aurificum, metallurgorum, χοιράδας,
βρογχοκήλας, catarrhos, aſthmata, pallores, tormina, corro-
ſos digitos, & vngues calcinatos. Sed pergat, vt pereat ſuo

ſorex

ſorex indicio. *Tum ſale communi calcinat, mercurius dum auolet:* dum pellat Stymphalidas, aut dolium impleat Danaidum; dum ſaxum ſiſtat Siſyphi. Dicat planè an calcinet, per ignes, an per aquas? per tritionem, an putredinem? An exprimitur hydrargyrus per pellem agninam, aut hircinum corium? an tollitur, aut ſublimando in vaſe, aut corrodendo per fortes, aut exhalando ſuper prunas? An vtrumque præcipitatur ſimul? An fugat *ſal* ſolus & *communis mercurium auro* inſinuatum, imò incorporatum? Sal id ſi valeat, annon igne validius? & aquâ forti fortius? & acutâ acutius, quæ ægrè *aurum calcinant*, depurant à mercurio? Sin tale quiddam Sal qui *calcinat*; annon mordaci, *acuto, forti, corrodente* facta eſt *calcinatio?* Quid? an auro (quaſi ranis) hydrargyrus ſat placens, placidus (quaſi lignum inſipidum) cum tollitur, à Ioue hoc immittitur Sal vorax, mordax, corroſiuus (quaſi Ciconia) mutato rege, non ſublatâ tyrannide? Imò hic Iouem iurat lapidem, & hunc ſe ſublaturum. Nam *ſalem poſt abluit aquâ inſtrumentali*. Crol. baſ. chy. p. 150. Æſop. fab. 18.

Nulla vt tam magno corpore mica ſalis; Catul. ep. el. 18 4.

tam ſit inſulſum aurum, quàm eſt ipſe. Cur tum *inſtrumentalis*, quæ nunc *Cœlica?* Huic cœlica ſunt inſtrumenta ſcilicet; quæ *ſalem* illi abluant. Ex eo tempore, & ſapit altiùs, & loquitur. Vnde alterutra? Hæc *Raymundina*. Vix munda, quia *menſtruum*. An illa, quæ Raymundo *venenum* eſt *viuentium*, ſi *cibus mortuorum?* An illa *aqua ignis*, *quæ* illi *comburit aurum?* Quæ tamen & Lullio & Crollio, & huic ex illis poſteà ſub varijs nominibus (ad impoſturam impoſitis) ſunt vna *aqua Sapientiæ Philoſophorum*, & vno verbo *Mercurius*: qui tamen anteà huic euolauit *ſale pulſus*. Sed & *commentus Lullius* (vt commentatur Libauius) *quintam vini eſſentiam ſummè depuratam, nobilitatam, quam vocabat cælum* (hinc, puto, huius *cœlica*) & *aſtra in imis*, *& errones in ſummis*: errores penè dixeram in omnibus: vt *non* Lull. codic. c. 38. p. Teſt. theor. c. 59. f. Crol. baſ. p. 123. Lib. l. 1. ep. 18.

Q nunc

nunc *vini alcool*, qui puluis impalpabilis, *non menſtruum alcoliſatum* (vt olim barbarè) etſi è vino, aceto vini, aut vini tartaro ſit orta, eruta; *non exaſperata aqua ardens* audiat, ne nomen ipſum auditores abſterreat, emptores arceat, ſed ſpecioſo, pretioſoꝗ nomine vt fallat, fiat *aqua Cœlica*, quæ cœlum terræ miſceat, & ima ſummis. Ita hic, & ille,

Hor.l.1.ep.16 *Sit ſpes fallendi, miſcebit ſacra prophanis.*

54. Libau.ib.p. 168. Sed videat & hic, & ille, ne malè audiat, & apud exteros, ſi, *Londinas* alter, *apparatum lapidis* aut auri potabilis *non explicet ſine pollutione diuinorum oraculorum*, *ſine paſsione Chriſti Saluatoris*; qui ſolus eſt *Cœlicus:* à quo ſolo eſt *aqua cœleſtis vita.* Sed vt illa, etiam non intelligentibus, ita intelligentibus quæ ex hoc *conſpexerimus* de *ebullitione*, *aſcenſione*, *clauſuris*, *calore*, *colore*, *claritate*, ſunt nugæ nugarum nugaciſſimæ. Quin quod *ebullit protinùs* annon per *corrodentia* eò adigitur? nec ipſum antè præparatum, cum *abſq; alio calore* fiat? *Iuncturæ* cur dicuntur *clauſæ peroptimè*, phraſi non optimâ? *nequid reſpiret?* expiret, fortè diceret: hic cum reſpirat vtique, expirat opidò? Quin num hic propriè *per inclinationem cautè euacuat*, an magis Quercetanus *diligenter ſeparat, ne quid ſimul exeat turbidi?* Et quid in illis *fœcibus?* Annon adhuc eſt *aurum?* *Euolante mercurio, abluto ſale, aquâ euacuatâ*, quid reſidui? Annon in *aurum* recidit? num auriperda *fœces* abjicis? At *aqua* inde *colorata.* Colores ſequeris? relinquis corpus? Corpus num abijt in *colores?* Num *fœces* adhuc ſine corpore? Quid fit de *fœcibus?* *Aqua colore tingitur.* Quo? *flauo* ſcilicet. Eodem ſunt *colore ſolutiones* Crollio *factæ per corroſiua.* Et quot quæ non ex *auro?* *Aqua colorata ediſtillatur.* Quid opus? actum agere? Quid *exit?* *Aqua clara. Clara* introijt, & *colorata:* quin *clara exeat?* non *colorata* forſitan: *colorem* poſuit modò? Quid *aquâ* fiet *exeunte?* Nimirum frugi Quercetano, *perpetuò inſeruiet ad nouas diſſolutiones*; *vnde exiguum deperditur.* At nunquid *ſubſidet.*

Quer. med. pril.c.6.

Cro.baſ.p.216

Quer.ib.p.43.

(ſeu

(ſeu *mellis inſtar*, ſeu amurcæ, parum intereſt) *Materia* (vt iſte ſomniat) *auri ſoluta. Materia?* an prima? an ad primam redacta? ergo actu nihil: an ſecunda *ſoluta?* ergo nondum ens tale, nedum ens idem dicitur: non *aurum* igitur. *Auri materia? Aurum* foris? intus *auri materia?* materia num ſeparabilis, ὑφιςάμενον vt maneat? *Aurum colorem* (putà) impertijt; num *color* auexit *auri materiam*, ſeparabile accidens inſeparabilem ſubſtantiam? An *aqua* effluxit *clara?* an & *tranauit aurum?* Annon & *aquæ* ſuberat *materia?* annon è *fœcibus* affluxit aliquid? Quin *fœces* caput mortuum appellat, vt plerique? An aliquid tam ſimplex *deſtillatur*, cuius plurimum vt *exeat, infundo* aliquid vt non *ſubſideat!* putà *Mercurij*, putà *ſalis*, putà *aquæ Cœlicæ*, putà ſceleſti menſtrui, quiduis puta, modò ne putes *auri materiam* hîc *ſubſidere:* aut illam reputa omnino reducibilem. Eſt illa huic *ſoluta*, vt ſit ſolubilis. O circulos: rotam Ixionis; telam Penelopes. Si *aurum* ab hoc debitum, credenti cuipiam *ſolutum* eſſet, eſſe poſteà *ſolubile* hic bonâ fide deieraret. Si adhuc *ſolubilis materia*, cur eſt *ſoluta?* Si è ſicco in humidum *ſoluta*, cur in ſiccitatem redacta, denuò vt humectetur? Sic voluit ſaxum Siſyphus, vt ſemper voluat: In hunc finem hic *ſoluit aurum*, vt ſine fine *ſoluat*, & ſemper ſit *ſoluendo*. At id in illo anteà; nũc *in quocunque liquore:* ergo & in illo; vt in gyrum hic redeat, aut in Circenſes ludos. Vir. Geor. l. 2. 402.

--redit auricolis labor actus in orbem.

Dura illa compages iam ſoluta eſt, & Metallica Auri forma omnò deſtructa: adeò vt in nullum vlterius Metallum reduci poſſit. Interim tamen nullâ ignis violentiâ deuaſtari poteſt hæc ſubſtantia, aut in fauillam aduri, quod perfectionis Auri certiſſimum eſt ſignum. Iſta enim ſolutio, eſt ſub conſeruatione ſuæ ſpeciei, & eſt ſolennis ac verè Philoſophica, non corroſio illa ſophiſtica & vulgaris. Præterea ſuum humidum primigenium conſeruatur integrum, quia noſtrum hoc agens Auro ipſo contemperatum in natura eſt, non contra naturam, vt ſunt aquæ fortes, quæ non omninò ſunt de intentione Philoſophorum. Ex contrariorum enim coniunctione commixtioneq; corrumpuntur F.A.

Q 2 *ſemper*

ſemper Eſſentiæ rerum, vincente prædominanteq́; contrario. Vera autem ac Philoſophica illa ſolutio fieri ſemper conſueuit cum rebus in natura temperatis. ita non irritatur natura Auri, nec vim vllam, aut violentam inimicitiam perſentiſcit.

M.G. Hinc acſi acta, tranſacta omnia, πρὸ τῆς νικῆς ἐγκώμιον, hic
conclamatum, conſummatum clamat. *Compages iam ſoluta;*
forma omninò deſtructa. Hem, tollutim badiza. Hic, qui *compa-*
ges ſoluat, infirmus; qui *formas deſtruat*, informis: etſi Phi-
Ariſt org. loſopho, ῥᾷον ἀνασκευάσαι, κατασκευάσαι χαλεπώτατον. De his
Pla. Mer act. 5 priùs: nil repeto. At hic, *Iam in currum conſcendit, iam*
lora in manus cepit ſuas.

Hor. l. 2. ep. 2. 130. *In vacuo lætus ſeſſor, plauſorq́; theatro.*

Imò hęc ita expedit, *vt in nullum vlterius Metallum reduci poſ-*
Plut. in Pa. Æm. *ſit. Aurum,* vt Perſa (canis) vt Roma, (gallus) perijt; Æ-
miliæ; Honorio. Nam *formâ deſtructâ*, res perit Philoſo-
Egnat. in Arc. & Hon. phis. An totum! οὐδὲν ὅλον φθείρεται. An *forma deſtruitur?* imò
Lib. l. 1. ep. 11. nec *craſis*, quæ *inſeparabilis*, *irreparabilis*. Quin quod *me-*
l. 2. ep. 52. *tallum auro vlterius*, quod *finis Chymicis*, *&* *metallorum*
vltimum, addo & optimum? Tam ſanus hic redeat, quàm
ad ſe *aurum*. Nam niſi *aurum* redeat, quomodò huic *aurum*
potabile? quomodo *auri* (inaurem, ſeu) *ſignum* habet *certiſſi-*
mum, igne non deuaſtari, in fauillam non aduri? Signa perſtant?
perijt ſubſtantia? An & hæc *auri* ſubſtantia, cuius *forma*
deſtructa? Si nondum in cineres, quid ni è calce *reducatur?*
Si *reducatur* in *mercurium* quod aliqui collineant, vt hic *me-*
talla ſeptem numerat, annon *reducitur in metallum?* Ipſe *hy-*
drargyros annon Libauio, & *neci datur, & in vitam redit?*
Lib. l. 2. ep. 52. ep. 53 p. eoque *aurum* potiùs, quod ſummè *homogeneum?* Annon
metalla eliqueſcunt, iterumq́; coagulant in formam priſtinam?
& præſertim calces in limpidiſsimam ſoluuntur aquam, ex
qua in corpus reducuntur? Annon illi (ſed ex Fallopio, v-
troque cauſam ignorante) *mercurius in fauillam adductus*
paruâ operâ reuiuiſcit.? Verùm *auri fauillam qui in aurum*
poteſt reducere, an Deus eſt, an diuinis inſtructus armis? Sunt

ſanè

ſanè homines qui *reduxerunt* quicquid hîc *auri* inerat, & *in aurum reducent, in auro* huius *potabili* quodcunque inerit. At nihil inerit: vt ergo *aurum* dicitur? De quo, nil dubium quin *aurum* ſi fuerit, in *aurum* redeat; de quali, ſpes aliqua vt aliquanto melius; de quanto votum Libauij; *Vtinam & Chymici poſſent id quod in auri quanto frequenter decoquunt, reducere.* Ep.52 p.300. Ita Bernhardus *beſſes impoſuit*, imò depoſuit (niſi cum poneret ſibi imponeret) 25: ſperauit inde *centum*, recepit ſolos *ſedecim*, ad nouem perdidit. Non vidit ille omnia; ſed vidit ſedecim. At in opere Anthonij nihil deperditur, niſi opera perditur; ergo *reducitur*. E lapidis puluere *aurum* projicere quantum iniecerat, quàm impoſtori facile? ergo *reductile*. Tam dura eſt μετάβασις; tam dira μεταβολὴ; vt nulla ſit ἀνάστασις nulla ἀναγωγή? Exulauit *aurum* perpetuò? Et tota ſpecies, & vnà ſpes interijt? An quod ſolebat nec igni Poliorcetæ cedere,

Per damna, per cædes, ab ipſo
Sumet opes animumque ferro? Hor.l.4.od.4.59.
Merſes profundo, pulchrior euenit;
Luctere, multâ proruet integrum
Cum laude victorem. --

Imò *iſta ſolutio eſt ſub conſeruatione ſuæ ſpeciei.* Hîc nempe *aurum* iugulat, vt Peliam parentem piæ filiæ ſuaſu Medææ Chymicæ, vt reiuueneſcat *aurum*. Ovid.Met.l.7. Mirum, niſi, vt Myrrha, cum *auro* malè poto ſic rem habeat, vt prole *potabili* parentem reddat: l.10. ad *conſeruationem ſpeciei*, ſcilicet. Si ſit *ſolutio ſub conſeruatione*, ſit interficere, reficere; ſit perimere, redimere; ſit perdere, reddere. Sic *conſeruat* Anthonius, cum *ſoluit ſpecies* & indiuidua. Non ſubalternæ, ſed contradiuiſæ *ſpecies, ſolutio & conſeruatio.* At hæc eſt *ſolennis & verè Philoſophica*; *non corroſio illa ſophiſtica & vulgaris.* Audire hîc videor Plautinum coquum, niſi quod ille condimenti, hic calcinamenti coquus, an ſcelesti, an Cœlici, ſatis eſt Chymici, cui ſal aſpergitur. *Non hic condit, vt alij, qui herbas*

herbis condiunt vulgaribus: ſed hic diuinis vtitur cicilendro,
pelindro, &c. vt qui conducat, eiulet, *Te Iupiter Dijq́; omnes perduint cum condimentis tuis, cumq́; tuis iſtis omnibus mendacijs.* Nam hic *ſeruator hominum, è ſene faciet rurſus adoleſcentulum,* vt huius *potabile* qui ebibat, *ducenos annos poſſit viuere.* Sit *ſolennis ſolutio,* vt *annus* Iubilei, poſt quinquaginta, imò quingentos annos, imò ad Calendas Græ-
Lib.l.2.ep.70. cas, præſtanda, proclamanda. At *philoſophica:* num *calcinatio?* at illa *non formam & craſin, ſed continuitatem tollit:*
ep.52. ergo adhuc *reductile.* Imò *ſolutio:* at vt Vlſtadio, *nemo artificum ſe auſit gloriari ſine hydrargyro aurum feciſſe;* ita Li-
ep.53. Clau.ap.chry. bauio è Porta, *Aurum, ne igne quidem trimeſtri iacturam*
p.39. *paſſum* (vt nec bimeſtri Claueo) *aquis regijs eroditur, & in liquorem diffunditur, indeprehensâ corporis minutiâ; at nihil indè ſentit diſcriminis: redit enim pauculâ opellâ.* Ergo
Lib.ib.ep.56. adhuc reductile. *Nam è ſalſilagine redit ſal, è liquore metallico metallum. Interna non perit forma.* Ergo adhuc reductile. At *non corroſio ſophiſtica.* Eſt nec σοφῶν, nec σοφιστῶν. *So-*
Cic. Acad. q. l.1. *phiſtæ* Tullio *philoſophantur;* ſed *aut oſtentationis, aut quæſtus causâ:* ſic Chymiſtæ. *Sophiſticè* an *Paracelſus aurum cor-*
Lib.ib. ep.52. *rodit Stygijs, & gemmas aceto radicato?* an inde logicè Libauius, *tam potentibus viribus noxæ inferri aliquid, vt vix*
ep.4. *reduci poſſit?* poſſit reduci tamen. *Sophiſticè* an *Paracelſus acetum ex officio ſoluentem aquam nominat? Geber affundit calci acetum deſtillatum?* omnes Chymiſtæ *omne aurum*
Collect.ch. Lacin.p.97. *chymicum ex corroſiuis* faciunt? an logicè Anthonius *aurum* aceto Cleopatræ *ſoluit,* vt Cleopatra margaritas An-
Lib.ib.ep.11. p. ep.38. tonio? an verè *negant* Libauio, *metalla verè ſolui corroſiuis aquis, quia ſaltem in minimas easq́; reductiles differantur particulas?* an cum proponit veras *auri ſoluentes* aquas è philoſophis Libauius, apponit vtique *acuta corroſiua?* Conclu-
ep.49. dat inde Paracelſus, *aurum poculentum per aquas acutas corroſum reduci prorſus poſſe.* Id *interim tamen* ergo prætereat, & pereat; & hoc *prætereà,* ἀναίσθητον, ἀνακόλουθον. At *ſuum*

humi-

humidum (vt *ſua ſpecies*) *conſeruatur*. Suas grammaticas vix ſeruant vices iſta reciproca, vt ritè reſpondeant; rectè reddantur ſibi. At *primigenium* eſt *integrum*. Quod dicit *auri humidum?* quod *primigenium?* Quod ſi ſit *integrum*, non eſt *deſtructa forma*; non ſunt *diſrupta membra*; *compages* vix *ſoluta*. Facta ἀλλοίωσις fortaſſe aliqua, ſed non ἀλλοτριότης, ἀπόλυσις, ſed non ἀπόλλυσις, κάθαρσις, ſed non καθαίρεσις. At quî fit iſtud? *Quia noſtrum hoc agens* (putâram *Raymundinum*) (an *agens* impigrum ignauus princeps adhibet in eneruatum patiens?) *Auro* (non ipſi, ſed) *ipſo contemperatum*. An dicit ſimili temperie, an penitùs cum *auro* mixtum? vtrumuis dicit, falſum dicit; nec aliud poteſt dicere: id, quia *agens* liquidum perperacutum, at *aurum* ſolidum, inſipidum; hoc, quia *agens* ab arte in retortula factitium, at *aurum à natura* in minera proſeminatum. At illud *in natura, non contrà naturam, vt ſunt aquæ fortes*. Sit *in* rerum *natura*, quia Lullij, vel huius creatura: at nec magis, quàm iſtæ, à *natura*, ſeu quòd ſit, ſeu quòd proſit, nec minùs *contra naturam*, ſeu quòd obſiſtat, ſeu quòd obſit. *Aquæ* & hæ, & illæ, vt defluxerunt à *natura*, ſic deflexerunt *in naturam*; vt illi diluuium, ſaltem diuortium, vim planè minitentur. Sint *aquæ inſtrumentales* hæ & illæ; at inſtrumenta in re medicâ, non ad remedia, ſed deleteria; quæ deſtruant, non aſtruant. Vtriſque tamen Chymicus hic vtitur, abutitur. Quæ *ſint de intentione Philoſophorum*, hic non intendit animum vt diſceret, quorum conſilia quò tendant non aſſequitur: de quibus dicit barbarè, ſentit vt ſine cerebro. Attende potius, vt illis intendat litem. *Rerum eſſentiæ ex contrariorum coniunctione commixtioneq; corrumpuntur*. Quis hoc Philoſophus? Imò Empedocles litem & amicitiam, Parmenides frigus & calorem, Plato magnum & paruum, Democritus ſolidum & inane, Ariſtoteles tria phyſica ſeu elementa quatuor, omninò omnes plura cum putant principia, ponunt *contraria*. Vnde axioma, Quodcunque oritur, oriri è *contrario*: quicquid corrum-

Ariſt. priſ. l.1. c.5.

rumpitur, corrumpi in *contrarium*. Eſt ergo illis potius

Ou.met.l.1. 433.

> -- *diſcors concordia fœtibus apta:*

& vel Poetæ

Ou.faſt.l.4. 475.

> -- *cunctarum contraria ſemina rerum*
> *Sunt duo, diſcordes ignis & vnda Dei:*

vt ſint principia tam conſtituentia, quàm corrumpentia: tam generationis, quàm corruptionis cauſæ mutuæ; tam agant, quàm patiantur inuicem; tam ſit naturâ alterum, quàm alterum. Tam ἀναιρεῖται ἐναντία ὑπ᾽ ἀλλήλων: quàm alia ὑπ᾽ ἐναντίων. *Ex contrariorum* verò *coniunctione* componuntur, diſiunctione diſſoluuntur: ex *commixtione* generantur, inter ſe commiſſione ſeu prælio *corrumpuntur rerum eſſentiæ:* ſed ità, vt inferantur diſparata, *rerum eſſentijs* nil ſit *contrarium*. Huic autem quomodo? *vincente prædominanteq́; contrario*. Dicat, vtro? vtrumque ſiquidem non poteſt *vincere, prædominari*. Conſtat nimirum fortius, cedit debilius: pellit potentius, perit impotentius. Quædam verò leuicula (vt iſte nobis aduerſarius) quæ vix mouent, nedum mutant, nedum *corrumpunt*: quædam grauiora, vt inſtrumenta chymica, quæ metallorum diruunt *eſſentias*, dum eruunt; dum moliuntur, demoliuntur. In *auri* autem inteſtinis, quod bellum inteſtinum? Indicitur, imò infertur foris fortè; ab adulterinâ parachymicâ *ſolutione*; *natura* quam horret intimè, abhorret capitaliter. Hinc id Libauij; *Quid prodeſt ita deſtruxiſſe aurum? Annon ſatius erat humanis vſibus integrum ſeruaſſe? Non ſanè multum eſt quod ita perit; licet parachymici ſint barathrum & pernicies obrizi.* Audiat chymiſta archichymicũ: & erubeſcat. At *hæc ſolutio ſemper conſueuit* (vetus vulgaris igitur; non huius noua) *cũ rebus in natura tẽperatis fieri*. Quibus fiat iã diximus, quã ſint *naturâ* acri, acutâ, corrodente, quàm *temperatâ* itaque conijcite: eaque arte acriora, acutiora, mordaciora; violentiora, virulentiora, intemperatiſſima concludite: quâ non habenæ laxantur modò, ſed adimuntur, imò & calcar additur,

Ariſt. gen. cor. l.1. Cœl.l.2. Lon.br.vit.c 1 & 3.

Categ. ſubſt.

Lib.l.2.ep.53.

ditur, & dens acuitur, equis indomitis, ferocientibus, Diomedæis. Qui non credit monenti, experiatur extrà in carne, vel cute, imò vel veſte, quàm intrà rodant, vrant, abſumant. Vnà conijcite, ſi *Auro* ſenſus vllus (eſt ab hoc aliquis, à nobis nullus) etſi nobis ſolidius, validius (nam *Aurum* ἀπαθὲς, at nos εὐπαθεῖς) an *irritetur*, an *vim vllam aut violentam inimicitiam perſentiſcat*. Quo nomine Libauium φιλόχρυσον ſic rei ſenſus perculit, vt exclamaret, *Inſidioſa res amicus eſt*. Nam (ſcitè vt rẽ explicat) *inſidioſus ille & furtiuus ſuccus, & aqua contra naturam aqueam ſicca, blande adoritur aurum, ſeſeq; in incautum adeò inſinuat, vt totum comprehendat vndiquaque, & victum triumpho oſtendat nobili.* Epiphonema patheticum, non meum, ſed illius, libet attexere. *Támne effœminatum fieri aurum maſculum liquoris acidi conſpectu? Támne inuictam rem à fugace humore vel in cinerem redigi, planeq; letho dari?* Tam huic ille contrarius, tyroni veteranus, imò mulomedico gregario indignabundus imperator. Quin pergit lepidè, dilucidè, ad rem vlteriùs; vlteriùs ſi licet vnà pergere. *Pluſquam Antiphateo auſu hoſpes hoſpitem iugulat, amatus amatorem trucidat. Quod aquæ edaces non valebant, id effectum ab aceto datur. Hoc deuorat aurum, &c.* Nec plura libet ſimul è quopiam, nec niſi è Chymiſta totidem. Hæc prodit *teſtis*, vt dicit, *oculatus*, hic cœcus dicat, Chymicorum proditor. Tu qui legis, *indice -- ab vno Diſce omnes*: -- & ſimul iudica, quàm *temperatum*, quo modo *complexionatum* (vt cum hoc loquar barbarè) id *quid* ſit, *vt hoc ipſum recipiat & incorporetur, &c.* quæ mox ſequuntur; in quibus nihil præter barbariem, obſcuritatem, battologian, falſitatem.

Ib. p. 307.

p. 308.

Vir. Æn. l. 2, 65.

F. A.

Temperatum id quod requiritur in hac Philoſophia ita complexionatum quid eſt, vt hoc ipſum recipiat & incorporetur cum eo cui fuerit adiunctum, ſic vt veterem & ſuam complexionem haudquaquam patefaciat amplius, ſed virtutes illius tantum quod ei fuerit adiunctum. Et ob hanc cauſam Mercurius Philoſophorum cognominatur,

natur, & Mercurio Planetæ, aſſimilatur. Recipit quamcunq; impreſſionem veluti cera, & omnium horarum dicitur eſſe homo. In ſphæra Ignis, igneam vim edit: in ſphera Aeris, aeream: & ſic in reliquis. Atque in hoc elucidatur etiam illud Raymundi, in confectione Medicinæ ſuæ ſecretiſſimæ atque vniuerſalis; vbi cum aqua ſua Cœlica vno eodemq; Menſtruo, centum quadraginta trium ſpecierum ſelectiſſimarum Eſſentias euocat: Mineralium (nimirum) Animalium, ac Vegetabilium rerum. Vt ex Auro, Gemmis, Margaritis, Corallis, & Ambra: ex terra ſigillata & Bolo: ex Silicibus combuſtis: ex Oſſibus, Cornibus, Radicibus, Stirpibus, Frondibus, Seminibus, fructibus; ex humano ſanguine: ex Saccharo, Melle, Manna, ex Terebinthina: ex Gummis, & ſuccis plurimis: Iſtarum ſpecierum omnium Animas, Tincturas, Eſſentias euocat, & ſuas illis participat reciprocè vires, vnde & earum etiam operationes adauget. Diſrumpit ſolidiſſima Auri & Argenti membra: & teneros Roſarum flores, Gariophillorum & Anthos, conſimili attritu, & eodem planè artificio, non corrumpit, adurit, aut inficit. Expertus iſta loquor de proprio noſtro Menſtruo verè Raymundino, cuius adeò amicabilis & blāda eſt ſolutionis actio in rebus omnibus ac ſingulis, vt agens vniuerſalis dici mereatur. Robuſtiſſima enim quæcunq; corpora cum debiliſſimo, temperat in vno gradu. Hoc eſt illud de quo Crollius, ſic loquitur. Aqua ſapientiæ Philoſophorum vna eſt, quæ omnia Metalla ac lapides ab impuro puncti quaternarij coagulationis vinculo Philoſophicè & naturaliter liberat: nec eſt ſub Cœlo modus alius diſſoluendi Philoſophicè corpus Solis, quàm per vniuerſale menſtruum Mercuriale Philoſophorum totius Naturæ ſecretiſſimum. In ſequentibus etiam addit. Qui Dei benignitate fontem vniuerſalis Menſtrui attingit, ille ex Philoſophorum veridico relatu poterit non ſolum omnia ac ſingula Metalla, verum etiam lapides tàm nobiles quàm ignobiles, ac Minerales etiam eiuſdem beneficio naturaliter & radicaliter in ſua tria reſoluere, qui reſolutus & potabilis liquor regeneratus, ſeparatis ſponte in fundo fæcibus, poſtea à pie-docto Medico vſibus humanis pro ſua voluntate & arbitrio ſecundum Morbi exigentiam legitimè accommodari, & ſtupendo ſucceſſu adminiſtrari poteſt. Atq; hæc de Menſtruali agente noſtro dicta ſint, ne calumniandi anſam captet quiſpiam ex ſolutione noſtrâ. Nos corroſiua quæcunque è noſtro Magiſterio exterminamus, & quæ contra Aurum complexio-

plexionata ſunt omnia.

Complectar ego breuibus; tractatus eſſe longioris, quàm huius, aut hominis diſcutere, aut loci diſquirere *complexionem hydrargyri* (nam de hoc dicere mox ipſe dicit) an caleat, an frigeat; an humidus, an ſiccus; an maſculus, an mulieroſus; an acer, an inſipidus; an fortis, an debilis; an hoſtis, an amicus; an ſoluat, an figat; & plura huiuſmodi, ſeu noſtris credimus Philoſophis, ſeu nouis Chymicis, ſeu rebus ipſis. Hæc hic expediet, cum cauſas magneticarum virium; cum quadraturam circuli Geometræ, longitudines Aſtronomi, Chymiſtæ viuum lapidem; aut ne tum quidem. Intereà num craſeos *recipere, incorporari?* num *aurum* hydrargyros, hydrargyron an *aurum recipit?* an *auro* hydrargyros, an hydrargyro *adiunctum aurum?* Hic vnâ periodo vtrumque iungit, quo ſumma Rami capita contundit, an confundit ἀλογιςὸς, *Subiectum* & *Adiunctum. Complexionem veterem* (vietam, veternoſam, venenoſam adiungat pariter) *& ſuam* (nec enim aliorum) an retinet, nec *patefacit?* ægrè opinor, quia eſt *agens*, idque (niſi fallor) valens, calens, vrens, vrgens: an *patefacit* quidem *virtutes* alienas, ſed non *ſuas?* vix arbitror; quòd *aurum* patiens, idque, vt hic autumat, *ſolutum, diſſolutum, deſtructum, diſruptum.* Acſi hydrargyrus *virtutis* expers *ſua*: nam M.G.

Paullùm ſepultæ diſtat inertiæ Celata virtus:-- Hor.l.4.od.9.

& vetus verbum Gellio, *egregiam muſicam, quæ ſit abſcondita, eam nulli eſſe rei.* Acſi quod facit tale, ſeu *patefacit*, id non ſit magis tale: aut *virtus* ſit exigua, eximias *virtutes* prodere, proferre, *patefacere.* Hic autem ſubdolè, veteratoriè, fallaciter *complexionem* hydrargyri deliteſcentem, emeritam, exauthoratam, *virtutem* eneruatam, eliſam, otioſam ſimulat, diſſimulat, ne qui hydrargyron ineſſe audiet, non dico iam *virtutem*, ſed virus ſubeſſe arguat. Quis enim credidiſſet, cum in præmiſſis, adeoque promiſſis, (niſi quòd Chymiſtæ mendacibus) *nihil corrodens, nihil infeſtum, non a-* 29. A Gell. no. At. l.13.c.30.

quas fortes, non venenatas impreſſiones, impuritates, reſiduas cruditates procreatrices, &c. *non ſophiſtica, vulgaria*, &c. ſed *aquam Cœlicam, ſolutionem ſolennem, philoſophicam, ſubſtantiam non deuaſtandam, temperata, contemperata* omnia, &c. *quæ ſpeciem conſeruent*, legerit; iam tandem (vt apud Tullium, quem dixi

Cic. diuini. l. 2.

περιφραστικὸν, παραφραστικὸν, ſeu κακοφραστικὸν de teſtudine cytharistam) in *Mercurio* inſtare, ſtare, conſtare! quo quid magis infame, ſuſpectum, odioſum? At hic *Mercurius Philoſophorum* (quorum?) *cognominatur*. Nomina, *cognomina Mercurij* (nec hic diſtinguit) apud Chymiſtas ſaltem centum viginti ſex declarat priùs Onomaſticon, decem addit poſteriùs.

Onom 1. p. 11 2. p. 463.

Vt in vita vix probos, ſic vſu vix probanda, ſcientiâ vix certa arguimus, quotquot nominibus notantur varijs: vt iam *Mercurius*, quaſi Heliogabalus, non tam à militibus, *indomita & rabidæ libidinis catula*, quàm *publicum ludibrium à condiſcipulis* dicatur *Varius*.

Aur. vict. Æl. Lamp. in Hel.

Quis non laboret in hoc Labyrintho? At hic *Mercurio Planetæ aſſimilatur. Planetæ*, dubium, an errent magis, an errare faciant: præ cæteris *Mercurius*. Errones errores procreant. Æquè dictum, μὴ πλανᾶσθε, μὴ πλανᾶτε. Hic homo planus hæc explanet, & vnà motuum varietates & tergiuerſationes, quas tot habet *Mercurius*, quot omnes *Planetæ* cæteri; cum modò procedat, modò retrocedat; modò ſublimis, modò depreſſus; modò celerrimus, modò ſtare videatur; vt non tam motum circularem, quàm oualem ei tribuant Aſtronomi. Quin ſapientibus cum ſæpius imponat locus hic lubricus *ſimilium*, & ſit apprimè ſapiens qui nôrit *ſimilia ſimilibus* accommodatè reddere, accuratè diſſimilia diſtinguere; tum citiùs *Mercurium* è ligno quolibet effinget ſapientum hic octauus, affinget aptiùs plantam mercurialẽ, quàm *Planetam Mercurium* ſuo hydrargyro *aſſimilabit* commodè: cum ipſi Cacophraſto (vt diximus) plumbum *Mercurio*, Lunæ argentum viuum commodiùs reſpondeat.

Par. mor. met l. 3. tr. 3. c. 4.

Sed cum *Mercurius* præſtigiatorum, adeoque furum magiſter

magiſter memoretur, num hic vt ille *Mercurij* diſcipulus, Nat.Com.
equum furatus optimum, pro illo aſinum corroſum ſca- myth.l.5.c.5.
bie reſtituit, nec id ſentimus? ſponſam pulcherimam cum
rapuit, num edentulam, mucoſam, laruam propè, reponit,
nec id dijudicamus? *aurum obrizum* ſummi pretij acceptum
ſeu ſurreptum cum *diſrupit*, ſeu corrupit, pro ſolido li-
quidum, pro portabili *potabile*, pro naturali artificiale reſti-
tuit, aut ne reſtituit quidem, nec id damnamus denique?
Nec mirum igitur ſi à Chymiſtis ipſis Mercurius dicatur
latro, & *ſeruus, fugitiuus* & *nequam*, ſi *fatuus & volans ſpi-* Onom.phil.1
ritus, ſi *ſerpens venenoſus*, *ſcorpio caudatus*, *draco puniens*, p.11.12.13.
perdens, interficiens, exurens omnia, *Draconis fel & cauda, a-*
qua mortis, *mors ipſa*. Eat hic itaque & ſuum laudibus
Mercurium in cœlum efferat, aut ſupra cœlos: imò vt ipſi Nat.Com ib.
debitum ab ipſo ſacrificium, linguam vitulinam ſeu ſuam,
ſacram Mercurio, in ignem iaciat. At *Doctor* (vt dixi) *ce-* Stat.vet.Oxon.
reus, acſi Dominus *Mercurius*,

Cereus in vitium flecti,-- Hor.art.po. 163.

eum, *veluti ceram*, apponit ſuis literis: ſed quo emblemate?
putà, Chamælcontis, aut Baſiliſci: & quo elogio? fortè

Ληϊςῆρ᾽, ἐλατῆρα— Hom.hym. Herm.

aut --*animas ſub triſtia Tartara mittit.* Virg.Æn.l.4. 243.

At hic huic *recipit* (abſurdè igitur *agens* ſtatuitur; an quod
recepit, retinet?) *impreſſionem* (abſurdè igitur *aqua* ſtatuitur,
quam manu premere, in quã quicquam *imprimere*, in qua
ſcribere æquè abſurdum) *quamcúnque*: abſurdè igitur, vt
certum aut bonum dilaudatur, quod quaſi

Fama malum, -- Virg.ib.174.
Tam ficti prauiq; tenax, quàm nuncia veri. 188.

At huic hic *homo* eſt *horarum omnium*: vt illis ſcilicet eſt *Ieſui-* Anti.Cotton.
ta omnis homo

Egregiam verò laudem. -- Vir.ib.93.
Omnis Mercurium decuit color, & ſtatus, & res. Hor.l.1.ep.17. 23.

Veterator verſutus verſipellis. Si *homo*, quî differt ab hoc

homine? ſi *homo horarum omnium*, huic certè præferendus qui non ſapit omnibus horis. Mihi huius *Mercurius* aut *homo* non eſt, aut *homo* non bonæ rei. Nec verò quiſque a-ſinus, vt olim *Aſinius, homo horarum omnium, ingenium in numerato habet*: Hic autem Alcibiades, Spartæ induſtrius, otioſus in Ionia, ebrius in Thracia, cum Tiſapherne ſplendidus, vbiuis quilibet, quiuis quibuſlibet: *in ſphæra ignis igneam vim edit, in ſphæra aëris aëream, &c.*

Quintil. l. 6. c. 3. 4.
Plut. Alcib.

Hor. l. 1. ep. 1. 90.

Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?

Acſi è *ſphæra* ſua in *ſphæram* alienam tranſeat *Mercurius*, è cœlo in orbes ſublunares; vt inde corporum ſit penetratio, & inde omnium confuſio: acſi *Mercurius in ſphæra ignis* non igneſcat, *in ſphæra aëris* non ſit meteoron; vt inde corporis cœleſtis ſit exuſtio, abſumptio, & inde è ſeptem *Planetis* vnus perierit: quæ renuat an rideat qui ſalutarit philoſophiam à limine; qui aſtronomiam vel primis labris deguſtârit, reſpuat & auerſetur. Vt hic *Planeta* ſe accommodet naturæ reliquorum, quibus adhæret, non loco, ſed aſpectu, ſed influxu coniungitur, ſit bonus cum benignis, ſit malus cum malignis, admittimus, accepimus: ſed vt *aqua* (ſic enim mox hic dicit) ſit *in ſphæra ignis* (ſic enim dixit modò) explodimus, exibilamus. Sit Cœli filius, ſit Soli ſæpiùs adiunctus στίλβων, quin inter homines decurrat medius, inde dictus *Mercurius*: non tamen hinc elicitur, nedum *elucidatur Raymundi illud*: quid nimirum? vt *medicinam ſecretiſſimam atque vniuerſalem* inde *conficias*. Si *ſecretiſſima*, quâ claui hic reſerat? quâ nota ſecernit? quâ luce diſcernit? Si *vniuerſalis*, quo modo *ſecretiſſima*? quo modo ſe ſecreuit, vt ne verſetur inter vniuerſos? *Vbi Raymundus* iſta? *Aqua* eſt? quin profluit? quin defluit? quin omnes irrigat? At hæc *Raymundi*: num ſolius? non huius igitur. In mundo ille inferiore tum degebat, in cœlum nondum aſcendit. Non ergo *aqua* eadem, & *cœli*, & *Raymundi*. At *aqua* hęc *Cœlica*. Inter duodecim *aquæ* epitheta, quæ huic adiungunt

Chymici,

Chymici, & *aqua cæli* legitur, & *aqua cæleſtina*, quæ ſit *Mercurius Philoſophorum, aqua permanens*: ſed *aqua Cœlica* vix legitur, vel apud *Lullium*, magis quàm apud Tullium. At apud eoſdem & *aqua mortis*, & *aqua acuta*, imò *acerrimum acetum* dicitur: at *aqua vitæ è vino diſtillato, aqua cæleſtis è vino ſublimato*, non è *Mercurio* definitur. Quid quòd à Chymicis *Mercurius noſter* ſynonymon eſt *antimonio*, quod num hic dicet *aquam?* num & *Cœlicam?* At *vnum idemq́ menſtruum.* Ægrè vocabulum tam fœdum repeto, quo oblectantur Chymici; fruantur per me licet. Nec verò hoc nomine, vt veteres, quod ſit vnius menſis, quicquam dicunt, ſed quiddam acre, acutum, & acetum ipſum, quo rodunt, diſſoluunt, extrahunt, exenterant. At id *vnum ac idem ad ſpecierum centum quadraginta trium eſſentias euocandas*. Pauperculus eſt artifex qui *vni* fidit inſtrumento, vt mus qui *vni* antro, nauta qui *vni* anchoræ: Onomaſt. 1. p. 11. 2. p. 394. 1. p. 19.

— & cytharœdus

Ridetur, chordâ qui ſemper oberrat eâdem: Hor. art. po. 356.

vt & hic vnâ phraſi ad rauim repetitâ, *eſſentias* vt *euocet*. At Quercetano *infinita horum genera ex ſexcentis rebus varijs varia fieri & componi aut extrahi poſſunt*. Non *vnum idemq́* igitur. Sed *reliqua* è *Lullio* quæ ſomniat, non citat ſiquidem, tranſilio ſicco pede; crabrones Lulliſtas ne irritem. Nec mihi res cum *reliquis*. Sed *ſpecies* quas innuat, cum dixerit, an medicorum pulueres, è quibus non ſolet, an Dialecticorum notiones, è quibus non poteſt *eſſentia euocari*; id vnum annotabo, tres *ſpecies* cum nominarit, *mineralium, animalium, ac vegetabilium*, ſaltem bis totidem è duobus poſterioribus deſignaſſe, quot è prioribus. Ex quo colligitur in medicina bis tantundem valere *vegetabilia ac animalia*, quantum quæ præfert *mineralia*: nec ſolùm numero, ſed pondere. Sed & his *Animas, Tincturas euocat* (vocanti num paretur?) *vires participat reciprocè, operationes adauget*, quod tamen anteà, *non complexionem ſuam, ſed adiuncti virtutes patefacit*. Vah ἄλογον, ἀντίλογον. At & hîc cramben, an Que. tetr. c. 31

Thyeſtæas dapes, recoquit: *diſrumpit auri membra ſolidiſſima, nec teneros corrumpit flores*; illa *atterit*, nec hos *adurit*; illa perfundat, nec hos *inficit*; *tincturas* & his *euocat, nec inficit*. Mirum *artificium*, nec verum tamen. Ad verbum ſolœciſticè dicuntur *flores Roſarum, Gariophillorum & Anthos*, Anthos cum ſit flos ipſe Roriſmarini, quaſi κατ' ἐξοχὴν ἄνθος ἀνθῶν, flos florum. Ad rem ἀλογίστως, Quod facit id quod maius, non facit id quod minus, in minùs reſiſtente? *Expertus* (non tam doctus, an expers veri) *iſta loquitur* (ſed vix eloquitur)
Veſal. fab hu. l.5.c 15. *de ſuo menſtruo*: quî ſuo? quia *Raymundino*: etſi & *quoſdam viros illud profluuium expertos* legimus. At *huius ſolutionis actio*
Mar. Don. mir l.4 c 19. *eſt adeò amicabilis* (vt nobis amica bilis) *vt agens vniuerſalis*
Hic. cap. 6. *dici mereatur*: vt *vniuerſalis* nempe *medicina aurum potabile meretur dici*. Quæ agunt huic ſunt fœminæ; hic patitur à fœminis: at particulare *agens* nolim huiuſmodi: nam huius *ſoluentia*, quàm *corrodentia*, mordacia, tradidimus. Quid enim? Num *agens blandum amicabile, quod robuſtiſſima quæcunque corpora cum debiliſſimo temperat in vno gradu?* Nempe, vt matres virginum,

Ter. Eun. act. 2. ſc. 3.
Si qua eſt habitior paullo, pugilē eſſe aiunt, deducunt cibū;
Tametſi bona eſt natura, reddunt curatura iunceas;
Itaque ergo amantur.—

Sic ipſum conſulentibus hic conſulit, vt *corpora* pancratica, athletica, *ſolida* & ſucci plena *expurget, ſoluat, atterat, diſrumpat* denique: nec modò deducit de ſtatu quo priùs, ſed
Plaut. Aul. act 3. ſc. vlt. ſtatuit *eodem* ſtatu & *gradu* quo ſunt gracilia, tenuia, imò & *debiliſſima*; vt ſint *oſſa atque pellis tota, pelluceant quaſi laterna Punica*, vix ſtent in pedibus, conſtent capitibus. *Itaque ergo* hic *amatur?*

Hor. art. po. 444.
An ſine riuali ſeq; & ſua ſolus amabit?

At & conſentit *Crollius*. Ille quid ſentiat, de illo quid ſentiam, nonnihil priùs; nunc ſolùm dicam, in his credendū pariter & *Crollio*, & *Lullio*, & huic ex illis. Sed hic, vt ſolet, citans, quidni prioris ſententiæ, quam ſanè non intelligit,

è

è verbis proximis explet periodum? *Quo dum per ignorantiam & difficultatẽ acquirendi caremus, conſueuerunt in defectu perdicum, famem etiam carnes bubula ſedare, &c.* Hic eo fruitur, quo *Crollius* tum caruit? hic veſcitur *perdicibus*, ille *bouinis carnibus?* hic *ligno quercino coquit*, ille *fagino*, niſi hoc melius? Quidni affigit, quod idem alibi de eodem ingenuè? *Aqua hæc Sapientiæ non niſi Philoſophis ancillatur, innoteſcit: venantur illam plurimi, ſed pauci repererunt.* Num hic *Philoſophus*, hic venator, è paucis, quod ne *Crollius?* Cur ille cum dicit *Phyſicè* hic dicit *Philoſophicè?* acſi huic Phyſici non ſint *Philoſophi*; cum ipſe neuter. Poſteriorem ſententiam non optimam, quam nec intelligit, vt ille Seuerini pluribus, ſic illi meliorem ſuam quidni iſte ſubdit? de *malitioſis agyrtis literâ longâ dignis, qui Auro Volatili* (vt hic Potabili) *ſimplicibus & incautis hominibus vario modo imponunt?* de *corticario Philoſopho* (qualis hic noſter) *ſub ſinceritate & pietate Phariſaica, hypocriticum ac colubrinum dexterrimè decipientem animũ tegente, cum damno aliorum, ſuo commodo, in auro* huiuſmodi. Accommodaſſet aptiùs hic iſta ſibi, vt & alijs. Quin adiunxiſſet etiam, vt omnes mortem in olla putrida intelligant, quod ille ibidem in margine, (etſi prophaniùs) *Oportet vt Mors præcedat Regenerationem*: quo dicto, morte minde neceſſariò concluſero, etſi regenerationem nunquam conceſſero. *Vniuerſalis agens* (ex hoc loquor) nunc *agens* huius *Menſtruale* dicitur, diuerſo genere, malè appropriato: id autẽ, ne *calumniandi anſam captet quiſpiam* huius *ſolutione*. Sed accuſare aliud, aliud *calumniari*. Accuſatoriè rem definiui, reum notaui; errores deſignaui, teſtes domeſticos cum argumentis validis produxi aduerſarios: ad cauſam dicta omnia; nedum lis, nedum crimen intenditur à quopiam, nedum per fraudem aut fruſtrationem; niſi hic fraudem intendat alijs, aut ſe fruſtretur ipſe. Nec ſe huius *ſolutio* ſic ſoluet iudicio, cum ſiſtitur, vt ne ſit fraudis rea, damnetur peculatus,

Crol baſ.chy. P.204.

P.123.

p.204.

p.217.

217.mar.

S tus,

tus, repetundarum, veneficij, aut demum homicidij. Et cauſa, & *anſa* præbetur, non *captatur*. At hic, vt Rex, proclamat: *Nos corroſiua quæcunq; è noſtro magiſterio exterminamus.* Sed illa cum illita, admiſta, indita, hærent vt Neſſi ſanguis in palla Herculis,

Sen.Her.Oet. act.4.

-- corporis palla horridi Pars eſt:--

ſi veſtem vis detrahere, & membra attrahes: vrunt, vt Medææ veneficia in veſtibus Creontis & Creuſæ;

Med.act 5.
Ou.Triſt.l.5. el.6.13.

- quóque prohibetur magis
Magis ardet ignis.-
Ægriùs eijcitur, quàm non admittitur, hoſtis.

Nec propriè *exterminatur*, niſi quod prius intra terminos admittitur. Nec *contra Aurum complexionatum* aliquid, niſi fortè *diſſoluens corroſiuum*. Nam ſuâ quodq; fruitur complexione. E ſuo *Magiſterio* acuta qui *exterminat*, in Doctoratu num aſciſcit? Nihil acutum audio, nec vidit ille.

F.A. *Sed vt meum propoſitum non deſtruatur, vlterius progrediendum cenſeo. Namque hic primus eſt tantummodò operationis gradus: verus tamen ac Philoſophicus, tutus in Medicando ac ſalutaris. Nos in via tantummodo perfectionis potionis aureæ etiamdum inſiſtimus.*

Diducas (alios adhuc) riuos fœcundo è fonte beatos.

M.G. At hic *vlteriùs progreditur* (quà par eſt) *propoſitum ne deſtruatur*. *Deſtructum* ergo anteà, cum *vltrà* non *progreſſus*. *Progreſſus deſtruendo*, quod iam *propoſitum* ſuperſtruit? *Primus hic gradus eſt*: num turpe, in *primis* conſiſtere? an

Sen.Her.fur. act.2.

--finis vnius mali
Gradus eſt futuri?--

At *verus ac Philoſophicus, tutus ac ſalutaris*:

Hor l.1.ſat.1. 107

--Hi denique fines
Quos vltra citraq; nequit conſiſtere rectum.

l.1.ep.6.15.

Inſani ſapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltrà quàm ſatis eſt, virtutem ſi petet ipſam.

In via perfectionis etiamdum inſiſtit. Siſte viator iter: an confe-

cto

cto itinere quæris viaticum? *In via tantummodo?* quando ad metam? quando ad carceres? Sub Sole nil *perfectum. Philoſophicum* non ſufficit.

Diducas riuos, ſurgentemq́; ægrius herbam Irrora,-- Io. Prat. vot.
vt Pratenſis loquitur, cum doctiorē alloquitur, non hunc amb. v 317.
Doctorem, qui verſus corruinpat, interrumpat.

Quantas autem in curandis Morbis ſuſtineat Aurum vires ſub iſta mellis forma exiſtens, ab euentu clarum eſt, & aliorum iudicijs hoc relinquo. Nos enim per annum integrum & amplius eodem vſi ſumus optimo cum ſucceſſu, in grauiſſimis Morbis, & hominum opinione deſperatis, antequam tranſire fecimus per Alembicum tincturam ipſam ſeparatam à corpore. F. A.

At *vires Aurum ſuſtinet ſub mellis forma.* Vult dicere, tenere, retinere; nec enim dicat quiſpiam Latinitatis ſciens, *vires ſuſtinere*, niſi quæ premant, opprimant. Tam phraſis Latina huius bona, quam ſcientes prædicent: Sed me *ſuſtineo*, ne premam languidum, qui inops inſcius nec ſe nec ſua *ſuſtinet*. Idque *ſub forma* (ſi qua eſt) ſuâ; nec enim *mellis* induit, vt *aurum* maneat: nec *mel* ipſum ingreditur, vt *formam* tribuat, nedum eſſentiam; niſi ſit *mel Mercurius*; quod quantum abeſt? *Clarum ab euentu* pronunciat, vt iudicatum; mox *relinquit iudicijs*, vt iudicandum. Nec verò M. G.

-- careat ſucceſſibus opto, Ouid. epiſt.
Quiſquis ab euentu facta notanda putat:

ſed hic ſi ἐπιτυχίας ſuas prædicet, ἀποτυχίας ego ſuſpicer. Hic ſi ſuſpenſas oſtenderit votiuas tabulas eorum à naufragio qui euaſerunt; at *nuſquam pictos* reſpondebo, qui votis nuncupatis hoc mari perierunt. At *per annum & amplius* hic hoc *eſt vſus*. Quo diutiùs, hoc peius: nam ipſo fatente, imperfectius: tum ipſo tamen gloriante, *aurum* erat *potabile*; & quid iam *amplius*? Si *cum ſucceſſu optimo* quod venditabat antehac, quid nunc ſuccedet melius? Nam *optimo* quid melius? Sic res ſunt, vt ſuccedunt. Si *in morbis grauiſſimis, & hominum opinione deſperatis*, quid huic optare, Cic Nat. De. l. 3.

operari, opus erat *vlterius? Plus Vltra*, Caroli, ſit huic elogium: adiunctis pro emblemate vtrinque ſcopulis, Scyllâ & Charybdi, ſeu ſtagnis, Acheronte & Cocyto:

Ho.l.2.ſa.2.63 *--hâc vrget lupus, hâc canis angit.*

Hip. ſ.2.aph. 36.37. Quid quod non minùs Medicinæ detrahit, qui deploratis medicinam adhibet, quàm qui ſanis: etſi his magis con-
Gal met me.l. 10.c.9. uenit quod prophylacticum, quàm illis pharmaceuticum. At hoc hic *antequam tranſire fecit per Alembicum.* Sed priùs *per vas vitreum*, in *altum vt aſcenderet, per clauſas iuncturas, per alias ampullas, per balneum, ediſtillatum :* num ſine *alembico* hæc omnia? Quid tandem *tranſit? Tinctura ipſa* ſcilicet, *à cor-*
Lib.l.1.ep.29.f. *pore ſeparata.* Vtcunque Libauio, *Arcana, Magiſteria, Tin-*
Ep 30.m. *cturæ, reliqua, otioſa nomina Paracelſicæ ſuperſtitionis iudicantur*; vtcunque *Paracelſus pro ſuâ audacia tincturam nominat, quum medicina non tollit morbum, ſed colore inducit membrum ægrotans, vt ſano videatur ſimile*: vtcunque ex his tinctorem, pigmentarium, fullonem, fucatorem coſmeticum hunc æſtimauero, eique *curam* (vt ille loquitur) *palliatiuam*, adeóque *& barbam & pallium Philoſophi* (vt
A.Gel.no.At. l.13.c.8.f. alter) conceſſero: imaginabor tamen illius χρωματισμὸν, huius *tincturam*, eſſe chymicam eſſentiam, ſed cum colore, nec ergo ſine *corpore*, nec ab hoc *ſeparandam.* Nam ille vt aſ-
Lib.ib.f. ſerit, *Illorum ſententia, qui putant colores ſeorſim ſine aliquo corpore exire poſſe, aut explicanda eſt, aut explodenda.*

F.A. *Proximum igitur regimen eſt iuxta Spagyricum proceſſum; vt ſeparatio fiat Spiritus à corpore: nimirum vt tinctura eleuetur, & per Alembicum tranſeat in recipiens vas. Ita purum, quod eſt anima, ſeparatur ab impuro, id eſt, corpore. Nam virtus actiua & potentiſſima vis, in Tinctura duntaxat exiſtit. Hoc vt dextrè fiat ſic progredimur.*

M.G. Adiungit *proximum*, quod procul aberat per ἀναρχίαν, ἀταξίαν antegreſſam, *regimen*, ſine *regimine*, ne

Vir. Æn l.4. 334. *-- ſpiritus hos regat artus*,

vt ſeparatio fiat ſpiritus à corpore, quæ an διαίρεσις, an eſt ἀφαίρεσις

σις; διάκρισις, an ἔκκρισις; quid aliud quàm mors eſt Auri, Regis, principis?

--en quò diſcordia ciues Ecl. 1. 72.

Perduxit miſeros.--

Sic διασπᾷν συγκείμενα; ſic διαλύειν συντιθέμενα! eſt dicta quidem Chymica *ſeparatoria*, & *puri ab impuro*; ſed vtrum maneat, an vtrumque, an neutrum, id non eſt adhuc dictum. In his & illis pariter, num *ſeparatus ſpiritus*,

Fugit in auras leuiore ramo, Sen. Agam.

cum quibus ei cognatio? an corpus, exanimis truncus iacet? Si ſeparatio fit τίνων φθειρομένων, id ſolum quæram, τίνων; quibus corruptis, & quouſque? *Cum per cementum aut antimonium impuritates pertinaces ab auro ſegregantur*, αὗται δ' σώζονται, vt ille atteſtatur; ſed αὗται quæ dicant, dicat iſte. An ſola eſt διάστασις, an ſperatur ἀνάστασις? *Valeant*, imò pereant, *qui inter* iſta *diſsidium volunt*. Hoc ſi *fiat iuxta Spagyricum proceſſum*; iuxtà eſt, quod Libauius *à culina* deducit *Magiricos, ſeu Spagiricos*. Sed quorſum hoc diuortium? *Nimirum vt tinctura eleuetur*: Mirum; quod anteà *in altum aſcenderat*; ſi non ſit *eleuatum*. An hoc colorē rebus inducere? an fidem dictis *eleuare? Tinctura*, an σωματικὴ ἐνέργεια; num ergo ὑπάρχει ἄνευ σώματος; illud ἀχώριστον, & hoc ἀδύνατον. *Tinctura* ἀσώματος non magis à vaſe in vas *tranſit*, quàm forma phyſica è ſubiecto in ſubiectum: nec minus fanatica hæc μεταμόρφωσις, quàm olim phrenetica eſt dicta μετεμψύχωσις. *Tincturam* Paracelſus *extrahit per vini ſpiritum*, *tum hunc ab illa eleuat*, *in fundo vt maneat quinta eſſentia*. At *purum ſeparat ab impuro*. Laudo equidem, ſi bonâ fide, ſine fraude, cum fructu; vt Natura excellens Alchymiſta ab inutili vtile, ab excremento alimentum; vt magiſtratus ἐπιστάτης Medicus, probum ab impoſtore,

[Margin notes: act. 4 chor. — Liba. l. 2. ep. 55. f. — Ter. And. act. 4. ſc. 2. — Lib. l. 2. ep. 59 f. — Par. contract. tr. 2. c. 2.]

--turpi ſecernit honeſtum, Hor. l. 1. ſa. 6.

Diuidit & bona diuerſis, fugienda petendis. 113.

At Chymicus ἐπίκλοπος,

Ou.met.l.11. *Candida de nigris, & de candentibus atra;*
è ſtultis inſana, è maleuolis malefica, ex alienis inimica reddit. Probo, vt probet omnia; ſi teneat, quod bonum eſt vt teneat. A ſuo præceptore, magno illo promiſſore,-
Geneſ.3.5. *ſciat bonum & malum:* at vt Medæa chymica,
Ou.Met. l.7. *-- videt meliora, probatq́;,*
Deteriora tamen ſequitur.--

In *auro puriſsimo*, quid eſt *impuri?* aut id quantulum? vt ergo *ſeparatur?* At *animam* hic *ſeparat à corpore.* Mors eſt in olla: quod odit Natura. Num *anima* proſpicienda, palpanda,
Par.chir.ma. p.2.tr.3.c.2. notanda? Mittat mihi *corpus auri*; illi remitto *animam*. Num eſt *impurum corpus auri? pura anima?* an *purus color* Paracelſo?
Oui.rem.am. l.1. *An pretium pars hæc corpore maius habet?*

At *aurum maximè* huic *homogeneum*; cuius particulę eiuſdem rationis: aut *pura* igitur pars vtraque, aut eſt *impura.* Hic vt Theriacam Andromachi conficiat, è viperis trochiſcos ſi concinnet, an viperarum carnes ſeu materiam aſſumet, an *ſpiritus* ſeu formam extrahet? ex illis alexipharmacum, an ex his venenum conflaturus? Tam ſunt *impuri ſpiritus*, quàm *corpora*: & quidni magis? In viperis aculeus magis, quàm caro, nocuit. Habetur coluber innocuus, ſi dentes eximantur. Quidam *ſpiritus* afflatu nocent; imò & necant. Venena audiuimus *ſpiritualia*, eaque capitalia; prę quibus materialia parum mortalia. At *virtus actiua, & vis potentiſsima in tinctura duntaxat.* Pro *puro animam* hic ponit, vbi *colorem* Paracelſus; acſi *color anima*: mox ſubdit de *tinctura*, quod ille alibi. Dum taxat *corpora*, num tenet *ſpiritus?* In malis etiam illa vix noxia, hi nocentiſſimi: eſt *vis* & illis lentior; at iſtis violentior. *Auro* ſiqua *virtus*, eſt in *corpore*: ſiquod virus, eſt in *ſpiritu.* Id ignis non delet, ſed reddit deterius, & propè deleterium: vt ferè fit in cæteris. In bonis verò, annon in maiore quanto, maior *virtus?* Metimur autem quantitate *corpora*, vt qualitate *ſpiritus.* Nec ſine *corpore* ſunt *ſpiritus*, qui bono vſui, etſi vix dicam *corpora.*

Par.ib. chir.mi.cont. tr.2.c.2.

pora. An vino magis alimur, an aquâ è vino deſtillatâ? An ignis calet, calfacit, in ligno, tigno magis, an in palea? Sit actus *anima,* ſed *corporis,* & *corporis* organici, & organici viuentis: & agat *anima,* in *corpore,* è *corpore,* in *corpus* ipſum; ſed & agat *corpus* ſæpe in *animam.* μήτε σῶμα κινεῖν ἄνευ ψυχῆς, μήτε ψυχὴν ἄνευ σώματος. *Corpus* eſt nimis patiens, niſi patiendo reagat: nimis actiua *anima,* niſi agendo repatiatur. Vt angunt, ſic agunt fortiùs, quæ tangunt arctiùs: tactus eſt *corporum;* contactus *virtutis actiuæ* medium, vt hinc ſit actus *animæ.* Colores (quo nomine *tincturas* taxo) an *agunt* omninò? an merè patibiles ſunt qualitates? an è *vi corporis,* an ex ſe *agunt?* Color flauus an eſt *auri, aurum* quo *tingitur?* vt igitur ab *auro ſeparatur?* ſine ſubiecto accidens? an eius dicitur, nec eius eſt? Mendax, qui dixerit. *Aurum* crebriùs cementando ſummâ rubedine, poteſt argentum tingere; num hinc argentum *auro* rutilantius? Num Indi cum tinxerunt, Noſtrates cum pinxerunt ad terrorem corpora, aut animis, aut armis fortioribus, aut rem, aut ſe geſſerunt? Acuto menſtruo *tincturæ* extrahuntur; acutum id *actiuũ, tincturæ* patiuntur. Num *agunt* minùs quæ cominùs, quã quæ eminùs? at illud *corporum,* hoc eſt *ſpirituum.* At manu *dextrâ,* mente læuâ, imò pede ſiniſtro hic *progreditur.*

Ariſt. meteor l. 4. c 9. anima. l. 2. c. 1.

Plat. Timæ.

F.A. *Coloratas illas ſuperius commemoratas aquas, non in Balneo diſtillamus (vt ſupra) vſque dum deueniat Aurum in formam mellis, ſed per cineres eleuamus, quæ fortiorem ſuſtinent ignitionem. Ita anima Auri, quæ in ſpiritu dicti menſtrui hoſpitatur (vehiculo inquam ſuo proprio) veluti in ventre venti portatur. Aſcendit in caput Alembici, & guttatim decidit in recipiens vas ſub colore rubicundiſſimo. Terram autem Auri in vitri fundo conſpicies, nigram & ſiccam veluti rem mortuam, ſpongioſam item & leuem. Non tamen proijcias has terras quæ ſunt nigræ & ſiccæ, vt ſuadet Philoſophus.*

M.G. *Ediſtillarat aquas coloratas ſimul collectas per lentiſſimum Balnei calorem: Auri Materia ſoluta ſubſederat in vitri fundo mellis inſtar.* Nunc *non in Balneo diſtillat* (ne actum agat forſitan) *vſque*

dum

dum deueniat aurum in formam mellis: id enim fortè infinitum; & iſta certè ſibi contradicunt. *Sed per cineres eleuat. Cineres* ipſi per ſe graues ſubſident, imò & degrauant: *per* illos hic vt *eleuat?* an vt *per cineres* tranſcurrant *aquæ,* tranſcolentur, vnde lixiuia? an vt igne *cineribus* ſupoſito, per illos, an per ignem magis, effectiuè, ſurſum pellantur *aquæ?* At *aquæ* priùs; an & rurſum *aquæ?*

Ou am.l.2.el. 2. *Quærit aquas in aquis?--*

Hor.l.2.od.1. 7. *--& incedit per ignes*

Suppoſitos cineri doloſo?

At *aquæ* (quas hic dicit, nam *aquas* dicit, ſi congruè, non *cineres) ignitionem ſuſtinent:* num vt ignitæ, accenſæ, inflammatæ? (nam fortè calefactæ)

Ou. Met. l. 2. fa.1. *Æſtuat Alphëus?--*

--Tanais fumabit in vndis?

Arſuruſq; iterum Xanthus?--

imò & *fortiorem:* quàm quid aliud? Vt ignem *fortiorem* ferant

Ariſt.mete. l. 4.c.7. *aquæ,* quàm *cineres, cineres* quàm arena, arena quàm chalybs, feram: vt *ignitionem aquæ ſuſtineant,* contineant, non feram. Huic *ita* (quo pacto?) *auri anima* (quæ illa?) *in ſpiritu menſtrui quæ hoſpitatur* (peregrina, fugitiua, verſatilis, volatilis hæc *anima* in alienum, indignum, inimicum, inhoſpitale *hoſpitium* quæ transfuga) conuenientiùs in ſterquilinio crabronem *hoſpitari.* Sed quis immiſit *auro animam?* an chymicus? admiſit *ſpiritum?* an chymicus? affudit *menſtruum?* id chymicus. Vt vt conſpirant *anima* & ἄνεμος, nil tamen ſuaue ſpirant *ſpiritus* in hoc *hoſpitio* ne nominando iterum; indigno itaque, vt commorandi diuerſòrium. At *vehiculum* hoc *proprium.* Dicat facundus comes, quid? cui? an *anima?* an *ſpiritus?* an illud tertium? quò? quâ? quatenus? An *anima* vehitur? fit ἐνεργητικὸν, παθητικόν; an *vehit ſpiritus,* an vehitur? illa rector, hic vector? quid ſi vehitur qui vector, vt hoſpes qui excipit, & qui excipitur? an vtrumque κινητικὸν, ἀκίνητον, & ἀυτοκινητόν? an

Fertur

Fertur equis auriga, nec audit currus habenas? Virg.Geor.l. 1.vlt.
An *vehit menſtruum?* Idem *vehiculum* & eſt *hoſpitium?* moue-tur illo? moratur iſto? Scorto proſtibulum, an plauſtrum impurum, impudicum, execrandum? At *ventre venti portatur:* an vt parturiatur animoſus embryo? an vt projiciatur ouum ſubuentaneum? an brutum fulmen emicet? *Venter* ventoſus tympanites, ſeu *vento* diſtentus vterus, quid *ventri* noſtro portat, parturit? *ventos*, tormina, tonitrua. Her.Her.tab. ſmar.art.4.
Portauit illud ventus in ventre ſuo, inquit Hermes ἀνεμώ-νευτος. Illud an ad lapidis materiã, an ad deſtillationem hic refert? At *quomodo* (interrogat Michelius) *in diſtillatione* Mic ver.med. p.267.286.
ventus in ventre ſuo portare poterit aurum, argentum, quantumuis alterata, ſubtiliata? imò *ventus in ventre ſuo portare* Lib.l.1.ep.17.
patrem debet. Sed tædet barbariſmi, ἀκυρολογίας, σκοτομανίας, ſed pergendum. *Aſcendit in caput Alembici*. Id anteà, ſi fas eſt credere. *Guttatim decidit in vas recipiens*. Quid tandem? Her.ib.art.5.
Hermeti ſubiectũ lapidis cuius *Sol pater, mater Luna, ventus portans in ventre, terra nutrix*: adeoque *aſcendit terra in cælum* (ô leuem nutricẽ, ſed fœlicem) *iterumq; deſcendit in terram*: ô infœlicem Icarum, præcipitem Vulcanum claudicantem. Michelius reſpondet ſibi, *quid quod aſcendit* Mic.ib p.287.
& deſcendit? modò *ignis*; (qui mirum, quòd deſcendat, nil mirum quòd aſcendat) modò *ventus*, modò *Mars*, modò *Mercurius*, modò *ſulphur Mercurio iunctum*: vt non ſit ille *homo horarum omnium*, ſed modò harum, modò illarum partium; nec circulatio hæc operis, ſed oris ſit confuſio. At iam *colore* redditur *rubicundiſſimo*, quod *flauo* anteà, imò *acſi croco perfunderetur*, quod abeſt quantulũ à *rubicundo?* & hic an hæret viſibilis in inuiſibili *animâ?* an permanet in *aquâ* permanente, vel tincturâ? Num *rubicunda anima conſpicitur?* an eo erubeſcat, quia hunc non pudet harum ineptiarum? At *Auri terra conſpicitur in fundo vitri:* cuius? recipientis, an mandâtis? Michelio ſiquidem *aquarum grauiora corpora, ignis beneficio per ſublimationem in aërem tranſ-* Mich.ib.

mutata, ſurſum feruntur à ſuperficie terræ, iterumq; in ſuum graue corpus, vnde ſurrexerant, reuertuntur; & ſpoliata priori naturâ grauitatem induunt. At iſta qualis *terra? nigra, ſicca, veluti res mortua.* Num ex corrupto lapide Arnoldi illa? Nec mirũ in cõmuni: paucæ ſunt aliuſmodi: etſi & quædam *mortua* palleſcunt, non nigreſcunt; & quædam putrefacta diffluunt, non exareſcunt; & *auri terra* (è *terra* cum euaſit) ſi huiuſmodi, quo modo *inſtar mellis?* At *ſpongioſa eſt, & leuis.* Hoc mirum in *auri* ſolidâ & ponderoſâ: quin pauca ſunt huiuſmodi. Tam continuitas, quàm *nigredo*; tam grauitas, quàm *ſiccitas* habetur *terræ* propria. At *ſuadet Philoſophus* (hic quis ſit, ſilet) *has terras ne proijcias.* Vt *auri* nomine *proijcias*, ſolum eſt, ſummum eſt, quod *ſuadent*, quod ſtudent, quod iactant, imò quod optant Chymici. Sed ne ejicias, rejicias *has terras*, rectè *ſuaſit*, quiſquis *ſuaſit*: nutrices ſiquidem ſinu infantem fouent; ab his reddendũ, edendum, reſtaurandum *Aurum*. E *terra* primùm exijt; in *terram* nunc redigitur; è *terra* redibit in aurum denuo; nec enim prorſus exuit. Scrutare; lucrare. *Aurum* accepimus ignitione primâ infuſcatum; è *terra* ergo *auri nigrâ* fuluum, è *ſicca* ſolidum quin expectemus? vt Chymici intereà non morantur in nigro, ſed à nigro in album, ab albo puluere in rubrum connituntur.

Roſ. phil. l. 2. c. 7.

F.A. *Diſtillatum hoc Menſtruum, & vna cum Eſſentia Auri mixtum, in cucurbita vitrea, munda, cum ſuo Alembico ac recipiente, iuncturis optimè ſigillatis collocamus in Balneo tepido. Blando hoc calore diſtillabitur tibi aqua clariſſima. In vitri fundo remanebit tinctura quam optas. Tincturam hanc per vini ſpiritum ſoluimus: ſpiritum ſeparamus alternis vicibus: & in hunc modum colorem illius clarificamus (vt Philoſophi verbis vtar) hoc eſt, ad gradum puritatis ſummæ exaltamus. Hæc eſt vera tinctura Auri à Philoſophis tantopere decantata, quâ nos fruimur, & manauit ab altiſſimo. Hæc tinctura, ſummum in expurgando, renouando, reſtituendo, vniuerſi corporis ſanguine myſterium continet (vt in Archidoxis habetur.) Eſt etiam Eſſentia ipſa Auri, ſic dicta, quia tinctura rubea tracta ſeparata,*

taq́; fuit à ſuo corpore, vt habetur in libro de Contracturis, vbi Paracelſus diſcrimen ponit, inter Potabile Aurum ſic ſimpliciter dictum, & Eſſentiam Auri, quæ in altiori gradu collocatur, & in longè minori doſi exhibetur.

Iam diu hic homo *diſtillauit*: quid tandem? an *aurum calcinatum, ſolutum?* an *aquas coloratas?* vt demum prodit *diſtillatum menſtruum?* M.G.

-- quando amphora cœpit Hor.ar.po.22.
Inſtitui, currente rotâ cur vrceus exit?

an idem ſunt hæc omnia, vt opus idem? *πάντα μία κόνις*; honeſtiora nomina ſunt alia. At *mixtum* hoc *cum Auri Eſſentia:* annon & *diſtillata?* an ſigillatim, an coniunctim prædiſtillata? *Auri eſſentia* è decem ex auro remedijs, ſi non ſit vltimum, non optimum, non præferendum, at vt ſit conferendum cæteris, è Quercetano diximus. Quin ſi huic ipſi *omnes omnium vires, operationes, functiones ſola Auri Eſſentia exequitur,* cur nunc ſolummodò *admiſcetur?* cur (fruſtra) fit per plura, quod poteſt fieri per pauciora? imò cur fiunt plura, cum facta ſit *Eſſentia?* Quorſum adhuc *cucurbita vitrea* cum deſideretur capiti ventoſa potiùs, ſeu matula huic homini? Quare iterum *Alembicum & vas recipiens?* niſi receptum Chymicis, vt Itali loquuntur, *lambicarſi il ceruello?* In quem finem *iunctura optimè ſigillata*, quæ prius *peroptimè* phraſi non optimâ? an ne quâ excidant? an ne quid his exhalet? an boni? an mali? dubium. Quouſque denuo, *in Balneo tepido,* quod priùs *per lentiſſimum calorem Balnei,* deinde *non in Balneo?* Hic balneator tepidus (non dico, vt Cicero, *fortis latro, ſed balneator temperans*) præſter, age, Martiali Quer.tetr.c. 32. Hic.c.3.p.29. Cic.in.Ant. Phil.13.

Cauponem, laniúmque, balneumq́; &c. Mart.l.2.ep. 48.1.

Hîc rurſus *collocat,* an *menſtruum?* Æthiopem lauat: an *Auri eſſentiam?* malè *locatum,* malè factum igitur. At *blando hoc calore diſtillabitur aqua clariſſima*: quæ modò *colorata,* modò *rubicundiſſima,* modò *Auri Eſſentia*; nunc tantùm *aqua.* En quò

Par.chir.ma.l deciderit; ab equis ad aſinos. At tertiò *in vitri fundo* (pluſ-
2.146. quam tertij, opinor) *remanebit tinctura* (*fundi calamitas*)
Num *color corporis, ſeparatus à corpore, vt corpus album re-
maneat?* vt perabſurdè Paracelſus; cui corpus quod re-
manet abſurdum dicitur. An hæc illa, *quam optas?* an habes
& *optas?* an optabas quod non habes? Optare hoc eſt; non
Plaut.Truc. eſt operari; aut pluſquam opus operari. *Nunquam efficiet,*
act.5.ſc.1. *quin opus, opus, opus. Longum eſt iter ad omnia* (vt iſte alibi è
Hic.c.7.f. Cic.Nat.De.l. Cicerone ſurripit) *quæ talia ſunt, vt optata magis, quàm in-*
1. *uenta videantur.* Nec ſiſtit adhuc labor Siſyphi;
Tuſc.qu.l.1. --*ſudat, neque proficit hilum.*

Iteratur *ſolutio,* reiteratur *ſeparatio: tincturis* illa, hæc *ſpiritibus*
Lib.l.2.ep.5. num conuenit? iam *ſeparatis?* iam *ſolutis? Solis ſiccis aſcribi-
tur ſolutio:* num ſicci *ſpiritus, tinctura* ſicca, quæ *aqua clariſ-
ſima? Tincturam ſoluit, ſeparat ſpiritum, alternis vicibus.* Nunc
hoc, nunc illud, hoc illud nihil agit. Quo modo *ſoluit?* an
vt *calcem auri? aquâ affuſâ Cœlicâ?* Quo modo *ſeparat?* an vt
corpus auri? tranſeunte tincturâ per alembicum? At ſic *colorem* (ſine
corpore) *clarificat.* Sed *aqua* priùs *clariſſima*: & quid hoc
verbi eſt? Nempe *Philoſophi*: cuius? qui nempe, vt vati-
cinatus videtur Lucretius,

Luc.nat.l.1. *Clarus ob obſcuram linguam magis inter inanes.*

At *hoc eſt, exaltat.* Quis ita vſpiam interpretatus, vt *clarifica-
re* idem ſignificet, quod *exaltare?* Zulapia, decocta, vina, per
manicam Hippocratis, aut tale colatorium *clarificamus:*
num eo *exaltamus?* an magis decolamus, defundimus? Dic
Pli.nat.hiſt.l. clarè, Plinio *naſturtium* quòd *viſum clarificat,* num hunc
20.c.13. *exaltat? Aries quibuſdam eſt Solis exaltatio, vt Taurus Lu-*
Lib.l.1.ep.19. *næ;* num ille Solem, hic Lunam *clarificat?* At quouſque *ex-
altat? ad gradum puritatis ſummæ. Summa* eſt ſummitas, cul-
men, apex, vertex, non *gradus.* At apud Cacophraſtum
phraſis hæc inuenitur, vt ex his nimis multæ: *apud quem,*
Ep.18. eſt qui aſſerit, *nil dictum ſuo nomine:* & quiuis *Paracelſicus*
Libauio, *quo monſtroſius excogitauit nomen, eo plus ſibi pla-
cuit.*

cuit. At quid Paracelſus? *Separatione factâ ad coloris* (non tincturæ) *clarificationem,ac* (non hoc eſt) *ad ſummam gra-duum* (non ſpirituum) *exaltationem properandum.* Addat ille,& hic explicet. *Gradus,ad quem tinctura exaltari poteſt, quinquies duplus eſt,id eſt,quinquies in bis* 24.*Nam ſublimior non euadit.*Quo ſublimatio fortaſſe dicitur,*clarificatio* non dicitur. Interpretes ſint ſibi pſittaci: non ego Apollonius; vix vates Apollineus. At quî fiunt hæc omnia? *per vini ſpiritum. Spiritum* hic *ſeparat per ſpiritum*; an eundem per eundem? an ſimilem per ſimilem? Sed neuter agit phyſicè: cur enim magis hic, quàm ille? Mors *ſpiritus* hæc *ſeparatio.* Sed ſuſpicor,in eo ne concludat,à quo eſt exorſus; & tandem prodat,quod celârat diu. Nam *primus* Paracelſo *gradus eſt,vt auro volatili* (cuius è Crollio & Quercetano horrendas vires præmonuimus) *addatur vini ſpiritus, vt vterque fiat volatilis*: Latiniùs,& veriùs, vt vtrumque fiat horribile,abominabile. *Commentum* id *Lullij*,quod *Cælum nominabat,quinta vini eſſentia depurata.* Eius Libauio *natura triplex, tartarea, aquea, & vinoſa*: quam hic adhibet? an *quod in vini ſpiritu priùs emungitur*, quod *fortius?* an *quod poſterius*, quod *eſt aquoſius?* cum *in aceto contrà fiat.* Quid quod Libauio *vini ſpiritus non tangit aurum, vt nec aqua mellis: niſi exaſperetur ſale fecularum.* Nec verò dicitur, an aqua ardens, an *vinum* ſublimatum, ſeu igne eliquatum, an ſal Mercurij,ab hoc,vt alijs,dicatur *vini ſpiritus*: in quibus ſingulis, & ignis aliquid, & eſt acuti corroſiui. Quin *vini ſpiritum in aquam* χρυσόλυτον *coniectum, vim eius ſtupefacere*, putauit Camerarius, probat Libauius. At *hæc vera tinctura: tinctura* ſcilicet *tinctura*; color merus, fucus *verus*, quàm *vera* meretrix quæ fuco illita. At *à Philoſophis* (ignotis, nothis, quidni, vt Seuerinus, addam *nigris?*) *quantopere decantata?* forte

Et maribus Curijs & decantata Camillis;

puerorum nænia; quidni in tabernis,tonſtrinis, popinis,à

Par. chir ma. p.2 tr.3.c.2.

Ar. gen.cor.l. 1.c 7.t.48.

Par.reſ.rer.nat t.6.398.

Quer. tetr. c. 10.& 32.

Crol. baſ.chy. p.212.

Lib.l.1.ep.18. ep.17.

l.2.ep.20. l.1. ep.22.

Onom.1.& 2.

Lib.l.2.ep.53.

Seuer.Id.med c.1.

Hor.l.1.ep.1. 64.

cinœdis, cytharœdis?

Art.Poet.50. *Cantio cinctutis non exaudita Cethegis.*

At hic *hâc fruitur.*

Mart. l.7. ep. 86.2. *Sic fruitur triſti Ca ius Æthiope*;

cum Martiali vt acclamet ſibi,

l.2. ep.18.13. *Ingenti fruor improboq; ſomno*,

an ſomnio? cum *fructu* fortè aureorum aliquot. At *manauit* Eccl. 38.2. *ab Altiſſimo*; certè apud Siraciden *ſanatio*, ſed non *tinctura*: illa nec in hunc *manauit*, nec in hoc manet: hæc à tinctore deriuanda, non *Altiſsimo*. Quæ ſequitur ſententia, ſententiam priorem ſequitur, è Paracelſi chirurgia, vt citat Quer. tetr. c.32. è Par.ch.ma. p.2.tr.3. p 146. Spir.plan.c.3. Quercetanus, quæ non è decem Archidoxis, vt hic habet: etſi nec archidoxa, nedum orthodoxa, ſed digna Paracelſo παράδοξα, ἑτερόδοξα, κενόδοξα. Aut igitur hic fallit, fallitur, aut Quercetanus; aut Bombaſt (vt plurimùm) ταυτολογεῖ. Sed cadunt facilè, qui cœcum ſequuntur ducem; errant, qui errabundum; κακῶς φράζουσι qui Cacophraſtum. De huius falſitate plura, cum de viribus: intereà cur hic de ſolo *ſanguine*, non & *membro affecto*, vt ille? cur memorat alteruter de *expurgando*, cum neuter alibi *tincturæ* iſti vires aſcribat *expurgandi*? cum & *ſanguinem* purgare, id eſt, mundare, depurare, vt vt vtile, vix vtile ſit *expurgare*, exinanire, exhaurire: ne ſit καθαίρειν, καθαιρεῖν, nec verò quod *expurgat*, hoc ſtatim *renouat, reſtituit*. Ex Archidoxis ſolum adnoto, Par.arch.l.5. arcan. l.tinct.ph.c.4. To.4.l.mem. con.p.106. Querc.ib. quòd *tinctura malum non ſeparat, tam malum quàm bonum tingit*: & de *tinctura* phyſicâ, quòd *quæſiuerunt infiniti, paucíſsimi inuenerunt*: ne Paracellus putà. Quod proximum è Paracelſi *libro de contracturis* vt hic ſcribit, *de membris contractis* vt inſcribit Quercetanus (vter puriùs?) eundem olet limum ex eodem lacu. *Eſſentia* huic *tracta rubea, rubina* illi (vtri ſignificantiùs? huic nũ alterutra?) ſed illi *ab arcano, croco, magiſterio, liquore, elixirio, balſamo, tincturâ, auro potabili diuiſa*, & niſi fallit aut fallitur, diuerſa. At & *diſcrimen* Par.cont.tr.2. c.2. *ponit Paracelſus inter aurum potabile & auri eſſentiam: diſcrimen*

veriùs

veriùs in vtroque.

Quis diſcrimina comparet duorum? Mart.l.7.ep. 44.10.

Paracelſo nimirum (quod hic ſemper meminerit) *quinta eſſentia non poteſt iterum in ſuum corpus reduci, Aurum potabile in ſuum corpus metallicum rurſus tranſmutatur.* Par.Arch qui. eſſ.p.87. Sed hic ad *Auri Eſſentiam* cum aſpirârit, cur hæc inſcribit *ſimpliciter Aurum Potabile?* Si *altiori gradu Auri Eſſentia collocatur*, hic (*ab Altiſſimo*) aſcenderit in *gradum altiorem*, cur ſupra *ſimplex Aurum Potabile* hic homo *ſimplex Auri Eſſentiam* non *collocauit?* An huius menti excidit res tam leuicula, quàm libri ἐπιγραφή; an de induſtria omiſit typographus? an per incuriam excîdit ſuperiorem titulum bibliopola? Si *Auri Eſſentia longè minori doſi exhibetur*, cur non deſcripſit *doſin* hic huius aut illius? *tincturæ* Paracelſo *ſcryptulus in octupla theriaca*, Par.chir. ma. p.2.tr.3.c.9. Quercetano *in vino granum vnicum*; *Eſſentiæ*, illi *ex aqua vitæ grana tria*, huic ex illo *in vino* 5. 6. 7. *grana:* Quer.ib.p. 438. 434. *Auri Potabilis* eſt *doſis* Paracelſo ſcrypt. 1. Libauio *in liquore millecuplo vix gutta vnica*, idque *propter acrimoniam*. Par. chi. mi. cont.tr.2.c.2. Num hæc videntur eadem? Num & leuicula res *doſis* remedij? Lib. a'c.l.2. tr.1.c.4. Galeno ſi non ἄῤῥητον, non ἄληπτον, at δυσκατάληπτον τὸ πόσον dicitur. Gal. ad Glau. l.1.c.1. Nam *quantitas remedij pendet* & penditur *à quantitate morbi*, & *morbi quantitas ex receſſu ab* ἰδιοσυγκρασίᾳ, Met.med. l.3. c.3.7. ἰδιοσυγκρασίᾳ, *quæ nec dici, nec dignoſci poteſt ſcientiâ*, ſi poteſt coniecturâ. In *doſi* chymicâ, non minus, quàm in *eſſentia diſcrimen*. *Doſes* deſcripſi: huius *Aurum Potabile* num *longè* maiore, quàm *Eſſentia, exhibetur?* Qui capit, ſi ſapit, cauebit, aut dolebit. Sed *miſſus* in Sigæum, Mœroniam, aut ad Hic.pag.13. vmbras ſilentes *Paracelſus, cuius inuiſum nomen haud facilè multorum fertur auribus*, tam maledicentię, quàm *nouitatis auidus*, tam ignorantiæ, quàm falſitatis reus, quo ore, quo iure, ad teſtimonium in cauſa ſua, ab hoc ſectario, hoc loco, dicendum reuocatur, reuocatus admittitur, admiſſus auditur iterum, ac tertiò? Auditus verò, acriore iudicio, prudentiore conſilio ablegatur, proſcribitur, exterminatur.

Sed

Lib.alc.l.2. tr.1.c.4. l.2.ep.6. Par.contr. tr.2.c.2. Mór.Gal. l.1. c.5.

Sed diſcedentem è curia Libauius audiuit dicere, *Nil valet aurum abſque corroſiuo; Quod ſine corroſiuo ſolui impoſſibile*: Cui inter deſtillandum, *acetum* primò *deſtillatum*, *aqua* deinceps *vitæ è vino ardenti* additur. Illi *authoritas in medicina nihil valet*; nedum illius: niſi in iſtos Paracelſi de grege porcos.

F.A. *Altera enim illa Mellea ſubſtantia cuius prius memini, quæ continet inſe Spiritum ſimul ac Corpus auri, quæ nondum per Alembicum tranſiit, Potabile Aurum nuncupatur, à Philoſopho, eo quòd redigitur in ſubſtantiam quæ bibi poteſt, vnà cum alijs ſpiritibus & liquoribus. Nullam igitur nobis impoſturæ notam inurere debetis (ô viri laureati) ſi eodem nos vtamur titulo, qui vtramq; poſſidemus: primam ſcilicet ſolutionem Auri in mellis formam redactam, ſolubilem in quocunque liquore veluti mel ipſum, & reuera potabilem, vti ſolutum Mel; atque Tincturam, Animam, ſiue Eſſentiam ipſam Auri ſeparatam à ſuo Corpore, atque in altiori præparationis gradu exiſtentem, & Potabilem etiam.*

M.G. Quod memorat hic homo *melleus (cuius* & *priùs meminit*, & ſæpiùs, vt & aliorum, quæ hîc ijſdem verbis more cuculi repetit, vt iam non poſſit non *meminiſſe)* de *alterâ* (acſi ſint duæ) *illâ melleâ ſubſtantiâ*, id melius memoriæ ſi excidiſſet. Nam & -- τῦ μέλιτος τὸ πλέον ἐστὶ χολή, & monet Sapiens, *mellis multum ne comedas*: & in hac denique nec *mellis* eſt *ſubſtantia*, nec circumſtantia, nec apificium, nec opificium, nec ſuauitas, nec ſanitas, nec vſus, nec fructus, nec ſapor, nec color vtique: nam *ſicca, nigra terra*. At *Spiritum ac Corpus auri continet*: quod nec *Mel* ipſum: non eſt ergo *Mellea ſubſtantia?* eſt putum purum *aurum*. An *Spiritus ac Corpus* adhuc *ſimul*, quum *forma omnino deſtructa, membra diſrupta, ſoluta materia?* num non poteſt reduci, quod nondum abducitur? Quid *auri* deficit, cum horum ſufficit vel alterum? At *nondum tranſiit per Alembicum*. An vnquam *tranſiit Mellea ſubſtantia?* at priùs *Auri anima, tinctura ſeparata*. Illa *in fundo ſubſidet*, non ergo tranſuolat. At *nuncupatur Aurum*

Prou.25.27.

Potabile;

Potabile; ſimpliciter: ὅλως, an κατὰ μέρος; merum, an mixtum? ἁπλῶς, an κατὰ τὶ; καθ' αὑτὸ, an κατὰ συμβεβηκὸς; fortè à ſophiſta aliquo, non à forti *Philoſopho*; aut à quo? Philippo Par. contr. tr. 2 c. 2.
Aureolo: & quid ita? *Quia redigitur in ſubſtantiam quæ bibi poteſt.* Et *bibi poteſt* foliata *ſubſtantia cum alijs*, & alienis, *ſpiritibus, liquoribus*, qui deuehant, non digerant. Sed hæc *reductilis:* num huius igitur? nec *digeſtibilis* ventriculo, quin exit vt introijt; cui ergo vſui? Non *nullam igitur impoſturæ notam*, & huic debitam, *inurent viri laureati*, qui laurum meriti, *aurum* requirunt, nec reperiunt in huius pollicitatione, potione. Hic fruſtratus; illi fruſtra ſunt.

Cum peteret mixtum, vendidit ille merum: Mar. l. 3. ep. 57

Impoſuit ſic *copo* Martiali laureato. Hoc illos vrit, *inurant* illi *igitur notam* reciprocam Θ: & quia illis *impoſuit*, è Martiale illi *Imponant plagiario pudorem.* L. 1 ep. 53. 9.
De *titulo* tametſi titiuillitij, nauci, nihili, non litigem, ne hic *vtatur*, abutatur, vt libet: non minùs tamen *impoſtores* putent Chymiſtas *laureati*, quàm pharmacopolas Lactantius, quorum *tituli remedium, pyxides habent venenum.* At huic non modò ius ad rem ex *titulo*, ſed ius in re ex *poſſeſſione*: vtramque nempe *poſſidet*; vt *regnum Æſchynus*; & ſtylo regio. Sed vt concedit Epigrammatarius, Lang. l. 3. ep. 6 è Lact. Ter. Ad. act. 2. ſc. 1.

Poſſideat Libycas meſſes, Hermúmque, Tagumque, Mart. l. 6. ep. 86. 5.
Et potet calidam qui mihi laudat aquam.

Quin poſteà vt idem regerit.

Rape, congere, aufer, poſſide: relinquendum eſt. l. 8. ep. 44. 9.

At *poſſidetur ſcilicet prima Auri ſolutio:* non opus, ſed opificiũ, ſeu artificiũ. Rerũ *poſſeſſio*, non actionum. Rẽ non tenet; ſed *titulum*, ſeu modũ rei. Sed quæ illa *ſolutio? in mellis formã redacta. Aurum* putâram redigi, ſubigi, non *ſolutionem.* Si *in formã* intrinſecam, *mel* ergo *ipſum eſt:* ſi in extrinſecã, nõ ergo *nigra terra.* At eſt *ſolubilis in quocunque liquore, veluti mel ipſũ. Solutio ſolubilis:* ô gyros miros! Vt *mel*; an *horæum*, an *anthinum*, an *erycæum*, an *inſanum, venenatum?* nam Plinio huiuſmodi. Pl. na. hiſt. l. 11. c. 15. 16. l. 21. c. 13.

di. An vt cum aqua fiat ὑδρόμελι, cum aceto ὀξύμελι, cum *liquore quouis* apomeli? Sed optimum, quod per ſe fluit, ἄκοιτον, proximum quod fumos non fert, ἄκαπνον. Sed in his *mellis Attici* ne guttula; quod *furem odit & menſtruum.* At hæc *ſolutio reuera potabilis, vti ſolutum mel.* Bibenda imbibitio. Num potio hæc huius ſolutiua? Si nil hic potet aliud (ſed potat aliud atque aliud) citò diſpereat ſiti. *Mel* etſi *ſolutum,* ſucci plena ſubſtantia: *ſolutio,* etſi *auri,* ſola eſt actio. Num *reuerà potabiles* ſunt actiones? Hæc huius ante annum ſola *poſſeſſio. Fruatur,* quo ſoluatur. Nunc autem *poſſidetur Tinctura, Anima, ſiue Eſſentia ipſa Auri.* Suam hic *animam* in patientia *poſſideat.* An duas *animas,* duas *eſſentias* hic homo *poſſidet, Auri,* & ſuam? *Tincturas* (puto) plurimas. At inter operandum primò de *anima* tranſmigrante, tum de *tinctura* emergente, demum de *eſſentia* elicita audiuimus, Nunc omnia ſunt eadem? an tria hæc ſunt vnum? Erat τὶς πλάσιος, qui cum cauſidici de iuris formula, ſententia, ſubtilitate diſceptarent, *Vos,* inquit, *tenetis formam legis; at ego materiam in crumena:* Hic contrà, *auri corpus,* id eſt, *materiam* amandat aliò, oſtentat *auri animam, eſſentiam, tincturam* denique, imaginarias. Vter prudentior? is ditior. Huius

Hor. art. po. 7. *--velut ægri ſomnia, vanæ*
Finguntur ſpecies.--

A *ſuo corpore* hæ *ſeparatæ.* Quæ benè coniuncta fuerant, ſophiſta malè diuidit:

Nam quæ non proſunt ſingula, iuncta iuuent.

Nũ *ſeparata anima* in terris poſteà reperienda? Nũ, niſi hominis, credetur vlla manere, ſupereſſe *ſeparata?* num ſemel ſeparata, in idẽ, aut aliud corpus identidẽ eadẽ vertitur, reuertitur? Nũ *animam* qui quàlicet *euocauit* (quũ illa euolauit) eã cũ libet reuocabit, quò lubet deuocabit? Sequaces dicit *animas,* & obſequentes. At *in altiori præparationis gradu exiſtunt.* Parare, *præparare, ſeparare,* inducere, educere, deducere

ducere, in *gradum altiſſimũ* attollere, dejicere de *gradu animas*, nũ licet cũ libet, Chymicis? Priùs *extiterant*, & *gradu altiore*, quàm alio vt poſſint *præparari*. Philoſophis *exiſtere* eſt phyſico veſtiri *corpore*. At ſunt *potabiles*: num *animæ*? num *tinctura*? Hauriri faucibus, ſorberi gulâ, infundi ventriculo, quidquam, niſi *corpus*, niſi per *corpus*, poteſt? Alantur Ἄστομοι odoribus, Chamæleontes aëre, piſces aquâ; non tamen ſine *corpore*. Hîc paſci ſenſus poſtulat, non intellectus. Vix ſobrio ſit animo, qui ebriâ ſit *animâ*, ſeu bene potâ. Quaſi vinum potetur ſanguis metaphoricus, quâ vinum ſanguis terræ; ſin *ſanguis* verè *anima*,

Purpuream vomat ille animam, -- Vir. Æn. l. 9. 349.

qui fero animo, corpus exanimet, vt *animam* tranſglutiat, ſanguibiba. Pota bilis minùs contra naturam, quàm *anima potabilis*. Sed ſatis conſuluit Natura *Animæ*, vt nec Cannibali, nec Germano, nec Chymico ſiticuloſo potatori, contrectari manibus, vix comprehendi ſenſibus, nedum ebibi aut imbibi poſſit œſophagis: nec ergo *potabilis* concludatur, ſi *auri* vlla ſit; multo minùs, ſi nulla. Nullius nulla potatio.

Obiectio.

Sed inſtant plurimi, qui fidenter affirmant Potabile Aurum nullum eſſe aut nuncupari debere, niſi poſt completum Elixir, ſiue lapidem Philoſophorum, in quo eſt materia ſanitatis ac diuitiarum ſimul. Vtrumq; enim ex eodem fonte fluit. Et cum Cryſopœiam ſine Argentopœiam non agnoſcant prudentiores, altioriſq; ingenij homines, de Auro etiam potabili ſententiam dicunt. F. A.

Vt theſis de *auro ſummo* non ſine exceptione, ſic nec hypotheſis de *ſoluendo* ſine *obiectione*, *ſolutione* præteritur. Hic homo ἀμφιδέξιος, ἀμφίδρομος, confingit ſibi ſtatuas ſtramineas, in quas incurrat, quibus occurrat: videat, ne contra ſtimulum. Per ludum audij euerſum à ſuis dominum. Quin contra duos ſi ne Hercules, hic vt conſtabit, ſi huic *inſtant plurimi*? *Inſtare* ſi ſit premere, vrgere, inſectari, plures ſunt M. G.

plurimi, quàm quibus hic obſiſtere, obſtare poſſit, auſit: ſi inſtãtias producere ex parte altera, & pluris ſunt *inſtantiæ*, & pluris *plurimi*, quàm huius recuſare, refutare. *Ii fidenter & affirmãt*; quòd *affirmẽt* firmitatẽ; quòd *fidẽter*, fidẽ; quòd *plurimi* ὁμοψηφίαν colligat, & neget *plurimis fidenter affirmantibus* fidẽdũ eſſe. At rẽ *affirmant* nihili: nempe, *Potabile Aurũ nullũ eſſe, aut nuncupari debere.* Si verè, hic cadit cauſâ, vanus eſt, nequã eſt, *nullus* eſt: quòd verè, veriſimile, quòd *plurimi*, qui tribus plures; verendum, quòd *fidentes*, & bonæ fidei; à me ferendum æquiùs, quòd id aſtipulor cum *plurimis*, modeſtiùs. Non *nuncupandum*, ſi ſit *nullum*; *nullum* eſſe, ſi fuiſſe *nullum*; *nullum* fuiſſe, ſi nunquam apud aliquem, hic ſi non fateatur, ſaltem *inſtantiam* probatæ fidei vel vnam contrà proferat. Tenebit interim quæ negat conſequutio: quâ non probare nos tenemur, ſed hic contrà *inſtare.* De Gebro, Lullio, Arnaldo, de Paracelſo, Hagetio, Conthonio, de Crollio, Quercetano, Palmario; de Dæmogorgone, ſeu Heliocantharis ſi volet, quas volet referat, nil refert, fabulas. Nec magis *fidentes* videntur, quàm videntes *plurimi:* nec magis numero *inſtare*, quàm ſcientiâ. Quin cauent pluſquam opus; vident pluſquam hic vellet. Admittunt ſiquidem non neceſſariam exceptionem; *niſi poſt completum Elixir ſiue lapidem Philoſophorum.* Sed id eſt, acſi dicerent, *niſi* poſt aduentum Heliæ Artiſtæ, quem Chymiſtæ expectant vt Meſſiam Iudæi: *niſi poſt* annum Platonicum cum duo Sabbata concurrerint: *niſi poſt completa* capitis ahenei oracula, Antichriſti miracula, cum conſummata ſæcula. At *in hoc eſt materia ſanitatis & diuitiarum ſimul*; an ſimulata? & *mundi gloria, & fortitudinis fortitudo fortis, & totum quod eum meliorat, & quod ei neceſſarium, & quod complet in ſe, ex ſe, per ſe*, & quid non miraculi?

Her ſmar. tab ar. 6. 7.

Lib. l. 2. ep. 79.

Res mira, miris inuoluta ambagibus;
Res ludicra: —

vt ludit Rucardus ad Libauium: an vt ſeriò Michelius, *ignis*

nis conſumens omnes morbos; Phœnix qui igne naſcitur, pro- Mic.ve.med.
ducitur, & propagatur; myſterium vniuerſæ naturæ; ſolidæ p.244.
philoſophiæ fons; clauis ſapientiæ; anima & medulla phyſices; 245.
medicinæ radix & meta; vniuerſitatis ſpeculum; & quid 270.
monſtri non! Sed hic an *lapis mineralis, id eſt chalcanthi o-* Lib.punct.18.
leum ſeu ſpiritus? an vegetabilis, id eſt vini? an animalis, id in Mic.
eſt, auri quinta eſſentia; idque aurum potabile; etſi id potiùs l.1.ep.17.f.è
è minerali hauſtum? At cur hæc *ſimul ſunt? Vtrumque enim* Dorn.Hortul.
ex eodem fonte fluit. Imò, vt riuulus à mari oritur, ad mare l.2.ep.ded.
labitur, in mari clauditur; ſic in hoc lapide cum aurum conditum, editum, redditum, quin vtriuſque eadem hinc ὅδος, μέθοδος, ἔφοδος? Imò, acſi idem per idem explicet Michelius, cum dixit *lapidem Philoſophorum, ſiue aurum dicit* Mic.ib.p.239.
potabile, elixir vitæ, medicinam vniuerſalem, animam & vitam rerum, &c. Hic homo igitur an præ ſe fert Anthoniũ, Franciſcum parum refert? an illum in eremo, hunc in cœnobio? An Paracelſum legit, Bombaſt negligit? Hoc fortè, quia πολυώνυμος, ὁμώνυμος, vt probum decet, ſcilicet. Imò num Româ ire Athenis rectâ nouit, Athenas redire Româ neſcit? An eſt πολύσημον, πολύτροπον *aurum potabile?* Videtur quidem; nam *dictum ſimpliciter,* & non *ſimpliciter.* Hic Doctor igitur non λογικὸς, ſed ἀμφιβολογικὸς, æquiuoci, ſi non æquiuocè, ſeu antiphraſticè. *Simpliciter* ſi *aurum* fuerit, quod priùs venditabat, cur iam hoc iactitat quod non *ſimpliciter?* At *Cryſopœiam ſiue Argentopœiam:* Quàm doctus hic Doctor, hinc conijcite, qui Græcè alteram vix nôrit exprimere, non norit alteram; ſed Græcolatinum miſcellaneum ſubſtituat. Grammaticaſter quiuis Græculus ἀργυροποιίαν vt *Chryſopœiæ* reſpondentem ex onomatopœia deduxiſſet. Ex vtraque poeticum, factitium, fictitium. At neutram *agnoſcunt* (imò admittunt, approbant) *prudentiores, altioriſque ingenij,* quàm naſo vt velint circumduci, nummis emungi. Exploſit etenim, damnauit, confutauit coram & cum *prudentioribus & altioris ingenij* Philoſophis Oxonienſibus

REX *prudentiſſimus, altiſſimi,* authenticiſſimi, ingenij, iu-
Wak.Re.Plat. p.150. dicij, Platonicus, IACOBVS Auguſtiſſimus, ſex ab-
hinc annis, *ab authoritate diuinâ, ratione humanâ, experien-
tiâ* hiſtoricâ, argumentis, vt ſolet, vt par eſt, inuictiſſimis.
His hic reſpondeat vt decet philoſophicè, & ſpondeo me
manus dare, vinctas, victas.

Ou.triſt.l.5.el 11.22. *Verùm tuta ſuo iudice cauſa mea eſt.*

Intereà, ſed fide meliore, *ſunt noſtræ manus oculatæ, credunt*
Plaut.Aſ.act.1 ſc.vlt. *quod vident*: & ait ex his aliquis, *Lapidem qui videt, credat.*
Com.Treuiſã At *hoc ipſo de auro potabili dicunt ſententiam.* Digniſſimè: nam
ſi de ſimilibus, multò magis de ijſdem, non modò ſimile,
ſed idem iudicium. Non eſt huic veri ſenſus, non ſcien-
tia, cui non hæc *ſententia.* Si *aurum* ineſt, poteſt eximi; ſin
prius exemptum, non iam reſtat *aurum.* Si aurum ſit, non
eſt potabile; ſi eſt potabile, non eſt aurum. Si ſit lapis, non
eſt aurum; ſi ſit aurum, non eſt lapis. Si hoc poſt illud, non
eſt antè; ſi nec id anteà, non erit iſtud poſteà; in retro
commeantibus reciprocis. De his, ſi vllis poeticis, id di-
Ter.And. prol.10. ctum verè, *Qui vtramuis rectè norit, ambas nouerit.*
Alch.lap.com c.29. Vt ſit ex his quibuſdam Elixir, Alchymia, Lapis, Medici-
na: Alchymia Lapis, Elixir, Medicina: Lapis Elixir, Me-
dicina, Alchymia: Medicina Elixir, Alchymia, Lapis.

Solutio.

F.A. *De Metallorum quidem Metamorphoſi, ex omnigena Philoſopho-
rum lectione inquirere licebit. Quod Medici eſt ego tracto: reliquum
in ſuo valore maneat. Et licet non deſint plurimi qui exiſtiment in
Auro ſemen eſſe Auri ad propagationem aptum,*

Nam ſimili ſemper frondeſcet virga Metallo. *vt cecinit ille.*

*nos tamen illa ad quæ vocati non ſumus relinquimus, & alijs commen-
damus, qui otij gratiâ res nouas tractant: & dicimus, quòd vna eſt Al-
chymica intentio ad tranſmutationem, altera ad Medicinam tan-
tùm: vt patet ex diuerſis regiminibus, & ſignis demonſtratiuis in v-
troque opere apparentibus. Medicus ſuum probè exequitur munus,
ſi ponderoſum Auri corpus leue reddat: durum emolliat: ſi indigeſti-
bile, digeſtioni obedire faciat, & humanis ſpiritibus obtemperans: ſi*

Metallicam

Metallicam Auri formam exuat, nouamq́ inducat irreducibilem. Longè aliud requiritur ad proiectionem Metallicam, de quo non eſt hic vlterius diſputandi locus. Nobis ſat ſit docuiſſe, Artem potionis Aureæ conficiendæ veram eſſe & certam: Potionem ſimiliter ipſam ſummam eſſe Medicinam.

Acumen in hoc homine, & vires deſiderabam: acu- M.G.
men autem video in hac *obiectione*, acſi cultri, quod domini
incîdat digitos, & vires, aut vt Horatij

Vis conſili expers mole ruit ſuâ, Hor.l.3.od 4.

aut vt Aiacis fortiſſimi in furore, vt ferrum in ſe adigat. Et Soph. Aia.
vires verò & acumen ſic abſumi video, vt *ſolutioni* nil ſuper- maſtig.
ſit. Hos ſibi faber compedes; imò vt Mario tyrannicida, Treb.Pol.trig tyr.7.
Hic eſt gladius, quem ipſe feciſti. Nodos hic nectit, nec re-
ſoluit. Sic habeat, vt nactus. Si hoc *ſit ſoluere*, nec opus erit
Alexandro Gordianum nodum diſcindere; nec huic auri
membra diſrumpere. Diſſilient, ſi ne attingas. Habenda au-
tem gratia, quod *ex omnigena* (pluſquam cuiuſquam variâ)
Philoſophorum lectione inquirere licebit. Si quæram ab hoc ali-
quid, reſpondet, *Quære.* An verè *lapis*, verè *aurum*? *Quære.*
An à te, an ab alijs? *Quære.* An nunc eſt, an & fuit? *Quære.*
Inquiſitores Hiſpanici, ſi quæſtioni hunc ſubijcerent, aut
conqueſtionem, aut *ſolutionem* aliam, ſed non ſoluto, ex-
torquerent. Hic verò, vt Polemon Proconſuli de pœna Polem. Eraſ.
prædonis dubitanti, cònſulit, *Iube, inquirat, perlegat, ediſ-* apop. Lib.in Mich.
cat ſcripta veterum. Sed *liber librum*, an *aperit*, an operit? not.4.
an *plena omnia hieroglyphicis non ſolùm literis ſed fabulis &* Mich.ap.
ænigmatibus: prodigioſa præconia, perplexitatum inextrica-
bilium ambages? An *aut philoſophus ſeducet inuidus, aut ſo-* Roſ. min. c.2.
phiſta ignorans? An finis oſtendit initium, an finem indi- p.
cat initium? An *Muſa* (& is Anthonius acutior, & *ſummi* Calid.de Muſ.
vir ingenij) *vltra centum libros philoſophorum legendo, pro-* diſc.
fecit nihil? nos hebetiores, niſi legendo, nihil proficiemus?
An *Geber* & alij *ſcientibus* (nec ergo indigentibus docto- Geb.
re) *dicunt aliquid, ſed nihil alijs*, quantumuis ſcire cupien-

tibus,

Alb.Ma.Alc. præf. tibus,& ex profeſſo (quaſi idolis aut idololatris) *vt videntes non videant, audientes non intelligant.* Qui *Salomonis* Lib.ib.not.4.f *Canticum,qui Senecæ epiſtolas,qui Prophetarum oracula* huc torqueat,detorqueat,illum *Libauius damnat ſtultitiæ*,an & ille Libauium? In Labyrinthum itaque hic Minos amandat Theſea, ſed ſine filo,vt Minotauro deuoretur: aut Perſea in ſpeluncam Meduſæ, ſed ſine ægide,vt à venefica in lapidem vertatur: aut Vlyſſem in caſtra Rheſi,ſed ſine Diomede,vt equos ſuffuretur: aut demum Oedipoda in antrum Sphingis,ſed ſine Minerua,vt vnguibus monſtri diſcerpatur. *Inquirat lector* ſcilicet,ſed *licet*,quid *omnigeni*, ſemiuiri, ſemiboues, ἡμίονοι, δρακοντόμαλλοι, βροτοσυγεῖς,albi, nigri, humanâ facie, monſtroſo corpore *Philoſophi* (qui non ſunt,ſed ſe nominant) eblaterârint, ſomniârint,ſcriptitârint: de quo? *de Metallorum Metamorphoſi*; Ouidianam facilè quæ ſuperet, abſurditate, falſitate. Hanc qui refutet REX mihi inſtar omnium, vnus Plato, vnus Cato: ſed is philoſophico ſtipatus ſatellitio, & ei ſuccenturiatus cum Th.Moreſ. metal.metam alijs centurijs ex profeſſo Moreſinus Scotus. Hic autem *tractat quod Medici*: annon vt ſutor vltra crepidam? *Tractare* poterit *quod Medici*,qui non eſt *Medicus*; vt ſimia nouaculam,quæ non eſt barbitonſor. Etſi

Hor.l.2.ep.1.
117.

--abrotanum ægro
Non audet, niſi qui didicit, dare,--

& huius tamen *aurum potabile*, mandante ipſo, *diſtribuit, impertiuit, propinauit* qui non ex profeſſo Medicus. Nec tractet (opto) Miles quod Doctoris, nec Doctor (moneo) quod tinctoris, nec tinctor quod aurificis, nec aurifex quod adulteratoris, nec quiſquam quod artificis ſit alieni.

L.1.ep.14.vlt. *Quam ſcit quiſque, libens cenſebo, exerceat artem.*

At *reliquum* (an relinquendum magis) *in ſuo valore maneat.* Nec phraſis hæc inualuit, nec eſt in pretio apud Latinos: nec boni votum animi,vt valeat,vigeat,priuatim maneat,

manet

manet in publicum, quod bono non fit animo, ad damnum reipublicę, dedecus artificis, emptoris detrimentum. *Licet non deſint plurimi* (non illis quos dixit pares) *qui exiſtimant* (id quod non *licet*, ſed parum æquos arguit rerum æſtimatores) *in auro* ſcilicet *ineſſe ſemen auri ad propagationem aptum.* Nempe poetanti, an potanti Bruto apud Fernelium, vt auguor ex Augurello, *in auro* Fer.abd.rc. cau.l.2 c.18.

Semina ſunt auri: --*ſed & hæc abſtruſa recedunt* Io.Aur.Aug.
Longiùs, & multo nobis quærenda labore. Chry.l.1.544.

Sed ſemen illud, illi *elixir verum, theſaurus eſt immenſus*; ex quo eidem

Omne vel immenſum verti mare poſſit in aurum. l.3.&

An fabulam hoc detegit? Sed ab hoc qui probatur? Ex hoc, quod *ille cecinit.* E cantione ſcilicet probatio, è Sibyllinis folijs,

Nam ſimili ſemper frondeſcet virga metallo. Virg.Æn.l.6.

Non *ille* cauſam dicit, nec *ſemper* ſpondet. Quin, vt ille, fingens poeticè præpoſuit, 144.

--*primo auulſo non deficit alter Aureus?*-- 143.

Hunc verò ramum --*tegit omnis* 138.
Lucus, & obſcuris claudunt conuallibus vmbræ.

Hunc, niſi ad inferos iam deſcenſurus, hic non 131.
Dijs genitus-- --*non viribus vllis*
Vincere nec duro poterit conuellere ferro. 147.

A Deo, die tertio, *ſemen* proſeminans, progenerans, prolificum, frugiferum hic plantis primò dicat inditum & inſitum, in auro ne dicat *ad propagationem aptum.* Quis maſculus? quæ fœmina? quis vterus ὁμογενὴς, ὁμοιογενὴς; quæ vaſa ſeminaria? quod tempus conceptionis, parturitionis, partus? quæ obſtetrices? quæ nutrices infantis aureoli? *Sol pater eſt?* negat Michelius: *Sol aurum*: num idem pater ſui? *Luna mater eſt?* negat Michelius: *Luna argentum:* ab hoc vix vnquam nominatur: num vxor mariti mater? *Terra nutrix eſt?* negat Michelius; ſi philoſophici dicatur Gen.1.11. Her.tab ſmar. art.4. Ioſ.Mic. ve. med.p.266.

X *auri*

auri; non vulgaris. A ſolis, Sole concoquente, & ſolo concipiente intra terras *aurum*: num extrà ex ſe naſcitur, vel ex Mercurio? In *ſemine* eſt quiddam animatum; num *ſemen* inerit non animato? Ars animam num addidit, Natura quam non indidit? Eſt rei ſolùm naturalis, id opus naturale, *propagare*, producere, progenerare ſibi ſimile: num ars hîc poterit, natura quod non poterit? Num naturale ſterile, ſed artificiale *aurum* fertile? Quæ propinauit *auri ſemina* equo futuro Conſuli non æquus Conſul Caligula, num equum impregnârunt, aut aureum proſeminârunt aſinum? Non eſt *aurum*, vt triticum: etſi ſit, euulſum non germinat: etſi germinet, ignitum non generat. Agriculturam cum ſpe arator exerceat: auri-culturam ex re Orator REX irriſit. Hęc demum hic euerterit, cum hominem in angelum, belluam in hominem, arborem in belluam, metallum in arborem conuerterit. At hic *relinquit illa* (videtur ergo attigiſſe) *ad quæ non eſt vocatus*. *Non eſt vocatus* (credo) nedum electus (ſcio) vt *aurum* conficeret portabile, nedum *potabile*. Nec enim *vocatur* ad nefanda, nefaria, niſi à malo dæmone. Sin *vocatus*, quo nomine? quo numine? quo miniſterio? quo munere? At hæc *commendat alijs*: quæ ſcilicet *reliquit* ipſe. Gratias. Num dignus qui *commendet?* num digna quæ *commendet*; Commendator inſignis?

Ariſt. gen. an. l. 2. c 3.

Dion. Nic. in Cai.

Qualia commendes, etiam atque etiam aſpice, ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.

Hor. l. 1 ep. 18 86.

Vix bonis commendatus, qui talia *commendet* alijs. Sed quibus hæc *--Veneris commendat epiſtola? Marti?* an Mercurio? Imò his, *qui otij gratiâ res nouas tractant*. Vt *exteri ratio non minus otij, quàm eſt negotij, præclarum*, claris viris, ſcripſit Cato, ſubſcripſit Cicero. Sed *otium* an affert *gratiam?* an odium? an quicquam gratioſum *otij* fit *gratiâ* ab otioſo? An verò

Iuu. ſat. 16. 5.

Cat. Cenſ. Orig. p.

Cic. or. pr. Pla.

Otia ſunt Chymici cauſa cibuſq́; mali?
In promptu cauſa eſt, deſidioſus erat.

Ou. rem. am. l. 1.

Ἔργον

Ἔργον γ' ὐδὲν ὄνειδος, ἀεργέιη δὲ τ' ὄνειδος. Heſiod. ἐργ. ἡμ. l. 1.
Sit ſane ſatius vel nihil agere; quàm malè agere; & otioſum eſſe ſapientius, quàm nihil agere: ſed *otij gratiâ res nouas tractare* ſuſpicioſius & vitioſius, quã otioſum eſſe. Hæc pertinax inertia, iners negotium, deſidioſa occupatio. Μὴ νεωτεροποιεῖν, μὴ καινοτομεῖν, ſeu in republica, ſeu medica: id *otium* ne faciat negotium: *res nouæ* ne ſint nullæ, ſeu nulli rei. At *intentiones* (an primas, an ſecundas Logicas, imò) *Alchymicas dicit duas.* Cor *Alchymiſtæ* duplex; non ſimplex *intentio.* Prætendit illud; *intendit* aliud; διπλοῦς ἀνήρ. Attende linguæ duplici. *Vna eſt, ad tranſmutationem*: an prior, potior, quin hanc collineat? Procus Penelopes hæret in famula? *Conſenſu artificum Chryſopœia pars prima Alchymiæ*: hic pri- Lib. trium. alc.
mam tranſuolat? mox in ſecundam inuolat? *Altera ad Me-* c. 15. l.
dicinam tantùm: minoris eſt, nec *tanti, Medicina?* Diſpeream, ſi detur optio, niſi malim potiri hâc, quàm illâ. Sed *Alchymiſtæ* (niſi falluntur, fallunt, quod facile) eodem lapide *tranſmutant & medentur*; eâdem fideliâ parietes dealbant duos. Tam enim lapis, ſiquid aliud, quàm aurum potabile (aut potiùs) Chymiſtis omnibus (ſi omnes idem ſentiant) eſt vniuerſalis medicina (ſi ſit vlla, ſed nullum eſſe Ioſ. Mich. ve.
oſtendemus) adeoque *res vna tantùm, cuius vna materia,* med paſſim.
vna natura, vnum vas, vnus furnus; vt vnum ſint omnia; id vnum omnia. A Lullio, Arnaldo, Paracelſo, cæteris, vt *ſu-* Arn. Roſ. phi. c. 31. f.
per cæteras quaſcunque medicorum medicinas emineat, triumphet, emicet *Elixir id Solificum*, ſit infinitum dicere: Ric. Ang cor. c 14.
cum tamen Libauio, *lapis perfectus homini venenum no-* Lib. in Mich.
xium. At huic *regimina diuerſa*; à vero ſcilicet: nam illi vni- not. 40. m.
cum agnoſcunt ignis *regimen*. At *& ſigna demonſtratiua.* An Ariſt. rhet. l. 1. c 2
dicit τεκμήρια, an σημεῖα, an τέρατα, an εἰκότα? Nam illa ἀποδεικ- l. 2. c. 25. f.
τικὰ apparent nuſpiam in opere alterutro, aut quouis chymico; vix iſta forſitan, è quibus incertis certi nihil. Vnum adjiciam ex illis *ſignum, De filio ne comedas* (nedum potes) Mic. med. p.
cuius mater menſtruum patitur. In huius opere adiectum 322.

 ſæpe

ſæpe *menſtruum*. Ex alio vt addam, quod ad vſum, *Bibendam date veſtro illi inimico*: nec enim amico conuenit. At *munus medici* (mendici potiùs) hic *probè* (an prauè) exequitur, *ſi auri corpus ponderoſum reddat leue*. A *Medicorum* legiſlatore Hippocrate accepi multa (plures plurima) & alia ab alijs, quæ ſpectant ad munus, onus, officium & ornamentum Medici, eiuſque προστασίην, παραγγέλματα, εὐπορίην, εὐσχημοσύνην, εὐδοξίην, ἐξ ἀρχῆς μάθησιν, ἐφεξῆς ἄσκησιν, δέοντα, πρέποντα, προσήκοντα, περίεργα, πάρεργα κομψὰ, χαρίεντα, ſed *de reddendo leui, quod ponderoſum* fuerat, *Auro*, οὐδὴ γρὺ, οὐδὲ μὺ, ne verbum

Arn.car.ſucc. 5.

hactenus ab aliquo. Quid quòd Michelius indignam putat Chymico χαμάιαν τέχνην, *vt circa metallorum quiſquilias occupetur, aurum ne tangat*, nedum contrectet: vt vt Paracelſo, de metallis, ex metallis, per metalla, cum metallis fiunt perfecta Chymica; & *Alchymia* Rogerio *medicinam facit ſuper metalla proijciendam*. His ſe conciliet, aut hos ſibi. Quid demum quòd falſarij, monetarij, nepotes perditi, his technis ſtudent, vt *aurum leue* faciant *ex ponderoſo*, tectè vt tutò, ipſum abluendo, abradendo, detrahendo, cuprum ſubſtituendo, illæſâ ſignaturâ: cum contrà in hoc opere à Lullio deſideretur *ponderoſitas grauiſsima à leuiſsimo facta*. An *aurum* hic habet, vt *aquam*, *Raimundinum*? Quid denique quòd *aurum* eſſe definit, cum *ponderoſum*; (nec plumbum *ponderoſius*) quòd *auro pondus* pretio, non *leuitas*; quòd quo fit purius, hoc eſt (pro mole) *ponderoſius*; quòd magis *pōdere*, quàm *leuitate*, permeat. Naturę hoſtis, qui naturâ graue *reddat* contra naturā *leue*. At & *durū emollit*; peccato pari in naturā. Naturę cōuenictius, ſiquis, pręter ipſā, ſciat, poſſit miſcere harmonicè, quę pugnabāt diametricè,

Mic.ap.chy.p. 130.& 152. Lib.in Mic. not.5. & 40.

Rog Bac.ſpe. Alc.c.1.f.

Pet.Pal.lap. phi.c.24 è Lu.

Lib.com.test l.1.c.3.4.

Mollia cum duris, ſine pondere habentia pondus;

Ou.Me.l.1.20

ne deſtruantur alterutra, ſed temperētur. Senſu *molliſsimus* ventriculus, vel ſtruthij, perſentiſcet, vel *aurum* quoduis *durius*, quàm ritè poſſit digeri. At *indigeſtibile, digeſtioni obedire faciet*: ex impoſſibili poſſibile: alter Deus. Quis *obedire* audijt, qui doctus? ſenſit, qui expertus? ſi *digeri* ſit, quod

in chylum, in cremorem, in ſuccum alimentarium tranſmutari? At & *obtemperans ſpiritibus humanis faciet.* Hic quid non *faciet?* è Rege, vt *obtemperet.* Priore capitulo eâdem phraſi idem pollicitus. Sed *aurum* magis pertinax, *humani ſpiritus* magis flexibiles, quàm hi vt imperent; illud *obtemperet*, aut iſtis, aut Anthonio. At quid *ſi metallicam auri formam exuat?* Formoſum *aurum* expuet, expoliabit. Quid ſi forma incorruptibilis, inſeparabilis, vt *aurum* maneat? Quid ſi *aurum* non ſit, *ſi forma auri exuatur?* Præconem expectabam, qui famam *auri* extolleret; prædonem experior, qui *formam auri* tollat. At *nouam inducit irreducibilem.* Verba vel temeraria, vel temulenta. *Noua & irreducibilis* non cohæret. *Irreducibilis* inducta priùs, & educta, ſed non poteſt reduci, vt ſit quæ priùs eadem. *Noua* nec eadem, nec priùs eſt inducta, nec educta. Quin *formas inducere nouas* intrinſecas, adeoque à *formis* facultates, adeoque ad facultates diſpoſitiones, non artis, non artificis, ſed Naturæ opificis architectonicæ, ars Dei quæ habetur, diuinum opus perhibetur. Si nota maneat, non opus *nouâ*, nedum *irreducibili* peiore. At *longè aliud requiritur*, conijcio, quàm hic aut acquiſiuerit, aut fortè inquiſiuerit; quàm aut tradat, aut teneat; quàm aut ſciat, aut ſcribat, aut ſciat deſcribere; *ad proiectionem metallicam.* An hæc *proiectio*, de quâ hic priùs *ſuaſit, Ne proijcias?* quòd Morieno, *cinis eſt cordis diadema?* An cuius, nec à priore, nec à poſteriore, nec theoriâ, nec praxi, nec acroamaticè, nec didaſcalicè huic ſatis conſtat ratio vel operatio? Sed aliud atque aliud, nec iter huc aut illuc, nec opus arbitror aut huius aut illius. Nam cui *Mercurius Philoſophorum, Aqua Cœlica, Vniuerſalis agens, Aqua Sapientiæ, quàm quod non aliud ſub cœlo Vniuerſale menſtruum Mercuriale Philoſophorum totius Naturæ ſecretiſſimum*, cui denique *calcinando, ſoluendo, eleuando, ſeparando, diſtillando, Aurum potabile, quam optas ſummæ puritatis auri tinctura, anima, eſſentia, ſummum myſterium* (huius hæc omnia)

Hic. pag. 37. Theſaur. phil. p. 264.

is niſi ritè ſcitè *proijcit*, medetur, multiplicat, aut ſui neſcius, aut noſtri inuidus, aut vtriuſque negligens. Ad opus quid deeſt, quod ſit opus? an ſcopus *alius?* an vſus *alius?* ſcopus *potionis* citerior, *proiectionis* vlterior? vſus medendi interior, multiplicandi exterior? Hic ſi vtrumque nôrit, vt vtrumque poſſit, quin velit, vſurpet, venditet vtrumque, nihil dubito. — *quid regna ſine vſu?*

Ou. am. l. 3 el. 6. 49.

Nec citrà ſiſtet hic (opinor) ſi vltrà ſciat pergere. Sed *de illo vlterius non eſt hic diſputandi locus.* Tam de illo, quàm de iſto: ferè idem vtrumque; niſi vtrumque nullum: vtrumque putatitium: hic putet de alterutro; non *diſputauit*, cui nec mos, nec mens eſt *diſputandi*. Hoc *ſat ſit docuiſſe:* ſed ne *ſit ſatis* dicere, ſe *docuiſſe*, quod & doceri nequeat, & hic docere neſciat. Sed Doctor eſt (ſeductor, diceres) fortaſſe per antiphraſin, à non *docendo*. Num *ſatis* vulpeculæ, nunc vuas nolle, quòd altiùs ſint penſiles, quàm carpere? nunc lepores negligere, quòd magis leuipedes, quàm capere? nunc *lapidem proiectionis* reijcere, quòd arcanum ſublimius, quàm poſſit ſapere? At quid *ſat ſit* dixiſſe? nec enim quidquam *docuit. Conficiendæ potionis Aureæ* (quâ phraſi anteà, ſi non braſeator potifex, at pharmacopœus ad ſummum aurifex, non artifex, concluditur) *Artem* (nòn aliquam è ſeptem liberalibus, aut literâ inſigniendam capitali, aſinariâ fortaſſis) *veram eſſe & certam*: quo dicto nec *verus* eſt, nec *certus*. Non *verus*, qui falſum aſſerit; non *certus*, qui non *verum*, ſeu *certè*, ſeu diſertè arguit. Nam & illi, de illa optimè qui ſenſit, ſcripſit, meruit, etſi non augur optimus,

Io. Aur. Aug. Chryſ. l. 2. 139.

Nec miſeram magis affirmes veraciter vllam
Artem aliam;—

Ric. Ang. Cor. c. 11. p. 554.

& Correctori Anglico, dum illam (non rectiſſimè) vult inſtituere,

Hæc fallit multos ſua per problemata ſtultos.

Hip. art. & leg. l. 1.

Ars hæc, non Hippocratica, non Ariſtotelica, non ἀπραγέ-

ςάτη,

ϛάτη, non ἀξίη θεῷ, non ἐπιδίη, ἀναμάρτητος, non ἕξις καθ' ἣν εὖ ἔχομεν, ἀφ' ἧς εὖ ἔργον ἀποδώσομεν, non μετὰ λόγου ἀληθοῦς ποιητικὴ, non quâ hic *ἀληθεύει, verum, certum*, aut concipit, aut ſuſcipit. Nil dico *artium* de differentijs, conditionibus, concluſionibus, quæ hanc excludunt, proſcribunt, excommunicant. Nil dico huius de inſcitia, incertitudine, inutilitate, falſitate, quæ *artem* ab omni parte abnegant, abdicant, abiudicant. Id ſolum dico (quod hic gloriatur) cum olim Magiſter *artium* initiatus, adeoque cum Doctor incipiens pridem inauguratus, vt vt aliarum *artium* quas neſcijt, at huius aut mentionem, aut mentem fuiſſe nullam auguror. Nedum hic *docuit* cum ſumma imprudentia, quod nemo dixerit ſine ſingulari impudentia, *potionem ipſam ſummam eſſe Medicinam.* Sint hæc dicta docta *ſimiliter*, ſed non veriſimiliter, quę veri non ſimilia. Sit *Medicina*, quam hic ſapit, *ſumma*, δὶς καὶ τρὶς πίνειν, ἢ προπίνειν, et ſi vult ἡμιτέτταρα, potare ſtrenuè, à *ſummo* ad imum *epotare*. Nobis (eſt Deo gratia) & Ars, & animus (teſtor Ὑγίειαν) & *verior*, & *certior*, quàm tale quippiam *conficere*: & *Medicina* & medela (atteſtor Πανάκειαν) *ſuperior*, ſalubrior, quàm quicquam bibere quod hic propinet. Med. vet. t. 25. Ariſt. eth. l. 6. c. 3. 4. 5.

CAP. V. F.A.

Petit author publicum examen fieri veritatis huius myſterij per oculatos teſtes, aut ſilentium imponit oblatrantibus ſempiternum.

CAP. V. M.G.

Examinatione habitâ Auri potabilis Author damnatus.

NOmen ſuaue (quod apes, non fuci præ ſe ferant) *Examinis*: res ipſa honorifica & ſalutifera: & *examinantibus*, & *examinatis* honorifica, & toti Reipublicæ eſt ſalutifera; illis, quòd ſe præſtent, huic, quòd accipiat dignos, qui artem exerceant, quam profitentur.

Iupiter

Vir.Æn.l.12. 725.

Iupiter ipſe duas æquato examine lances
Suſtinet.—

Vt ergo illos olim ad *examen* (ni fallor, Senatorum) *coegit ſollicitus honor Senatus*: ſic hodiè non modò Academias in conferendis gradibus, ſed poſt ſuſceptos gradus, non modò Epiſcopos per Diœceſes, aut Regni Cancellarium in collocandis ſacerdotijs, ſed Medicorum in primis Collegia, non modò forinſeca Mediolanenſe, Patauinum, Senenſe, Peruſinum, Pariſienſe, Montiſpeſſulanum, Viennenſe, Norimbergenſe, ſed noſtrum Londinenſe, monet, an iubet veriùs? iubet, an cogit potiùs honor ſollicitus ſalutis publicæ, vt & Doctores, etiam doctiſſimos, priùs examinent, quàm ad praxin permittant, in ſocietatem admittant. Adeoque *Pictauij, Doctor Pariſienſis voluit mederi; non licuit; coactus eſt, coram Magiſtris, artis aliquod ſpecimen dare. Scaliger medicus ad miraculum doctus, non potuit à Scholâ Burdegalenſi hanc prærogatiuam impetrare; aleam ſubire noluit; diuertit aliò. Pidou Doctor Decanus Scholæ Pictauienſis, vt in ſocietatem Pariſienſium admitteretur, in ſcholis reſpondit publicè.* De *Mercuriali, Gentili*, alijs, quæ audij, non refero. Hoc facto tantum abeſt, Academiarum dignitati, iudicio, priuilegijs quo detrahatur quippiam, vt neſciam an addi quicquam poſſit honorificentius, aut dignitati, quâ indignos, aut iudicio, quo indigos iudicij, aut priuilegijs, ex quibus legum priuatarum (vt ita dicam) priuatores, nec ſolent, nec debent, nec volunt promouere. *Examen*, lapis Lydius, an ignis probatorius, quo nummi, an animi ſpectantur aurei,

Reſp. Pariſ. ad Turq. p. 94.

Ou. Met. l. 13. 120.

—*ſpectemur agendo*,

arguendo, docendo, differendo, diſcernendo. Doctorem Academicum, vt virum Spartanum, deceat proclamare,

Plut laud. ſui.

Ἄμες δέ γ' ἐσμὲν· αἰ δὲ λῇς, αὐγάσδεο.

Plin. l. 10. c. 3.

Γνήσιος ſit Aquila, qui Solem aduerſum intueatur: qui auerſetur, cõniueat, adulterinus degener præcipitetur. Collega

lega ſit, Collegium qui tueatur: Carthaginenſis Annibali qui hoſtem feriat. Non coronantur in Olympicis qui potuerunt vincere; ſed qui vicerunt. Nemo hîc plus oneris imponit, quàm ſubiuit; ſubiuit, quàm ſuſtinuit; ſuſtinuit, quàm quod honori; honoris nec eſt inuidus, quem reportauit: nec cuiquàm perit, quod impertit. Nec dormit gallus, qui me excitat; nec latet miles, qui laceſſit. Vocalis ſit, qui prouocet. *Examen* tam requirit paratum opponentem, quàm quærit peritum reſpondentem: nec minùs illius intereſt, quàm huius, aptè, appoſitè vt emittantur, excipiantur, recolligantur omnia. Quin hic neget faciliùs, quàm ille, vel verum, probet. Illius ergo partes duriores. Sed hunc καλὸν ἀγῶνα Cenſor ſæpè lubens ingreditur, vt bono publico, & ſine cenſu ſuo: cenſendus ergo cur ſubterfugit, ne ſemel atque iterum? an arrogantiâ? an agoniâ? Qui fidit ſibi, ne diffidat illi. Non hîc, vt olim, *certant artifices, artis expertes iudicant*: ſed *qui iudicat, cognoſcit.* -- *idque* κατὰ τὰς κειμένας νόμους, quibus δικαιοσύνη planè δικαία σύνεσις. Noſtris, ſiquis concedat,

Cic.or.pro.L. Cor.Bal. Card.ep.ad Thad.Dun. Anach.Laer.l. 1.c.8. Sen.Med.act. 2.l.2. Plat.Lachet. Cratyl. Mart.l.4.ep. 42.4.

> *Nil exactius, eruditiúſque,*
> *Sed nec candidius, benigniúſque* concludat.

Qui ſit, quid ſciat, ſi faciat *Cenſores* ſentiant, æquum ni cenſeant, niſi benè merenti benè dicant, faciant, dicat dehinc non malè *maledicos*, iniquos, *inuidos*: quod alioqui turpiſſimum ſit maledictum. Agnoſcimus, an ſenſimus, quod ſentit Satyricus -- *malè verum examinat omnis* Hic præ.lin.20 Hor.l.2.ſa.2.8. 25.

> *Corruptus iudex.* -- & is, vt idem ibidem,
> *Corruptus vanis rerum, quia veneat auro, &c.*

At horum verenda ſunt ingenia; ſed quærenda, imò & ferenda iudicia. Si pleniùs ac meliùs rem geſſerit, quàm ex mandato, quos vndique inſtructos emittit Academia, legatione liberâ, in terras alienas, ad illos aliquis, & redit honor aliquis ad Academiam; quòd talis tales. E nido Academico qui euolauimus, ſed nec degeneres, nec implumes,

necinauſpicati,nec niſi matre iterum deoſculatâ,debemus Matri (fateor) & iam diu debuimus,& nos,& noſtra omnia: nec ei chariores alios aut fuiſſe agnoſcimus, aut ſperamus eſſe; nec nos minoris præſtitiſſe, *examen* qui præſtitimus, nec futuros honori minùs, quàm quoſuis alios, vt vires & locus ferent, officiosè, piè, confidenter aſſeueramus. Nec verò Matri detrahunt, nedúm caſtigant illam, qui filijs adiungunt teſtimonium ſuæ ſcientiæ; nec filijs, qui συγκατάθεσιν materni adhibent iudicij. Nec ipſa Mater approbet, quin abdicet vt refractarium, qui nolit, vt indignum, qui non poſſit, ad interrogata ex arte reſpondere, conſilia conferre, rationē doctrinæ reddere. Nefas ἐυπράττειν ἄπρακτον, nec fas ſit πράττειν ἄπειρον, ἀπειρόκαλον. Chymiſtæ pendent ab *examine*: ſine *examine impurum à puro* non ſecernitur. In medicamentis illud præ ſe ferunt, nec ferunt in medicis? Tangit, & angit propiùs.

Plut. vit. Paul. Æmil.

F.A. *Subuereor ne hæc quæ dixi omnia, tanquàm inanis oſtentationis ludibria condemnauerint ij, qui norunt quàm multi nobilitate, opulentiâ, eruditione, atque acumine conſpicui, in eadem quâ nos Spagyricorum prouinciâ per tot annos militarunt, fruſtra tamen & inutiliter deſudarunt, vt ab euentu clarum eſt. Mirum igitur quod ego, non electus vnus, ſed relictus ex omnibus, id mihi pollicear, quod alijs multò melius (quod fateor) vndiq; inſtructis conceſſum non eſt: vnde & impoſturæ eximiæ reus eſſe exiſtimor. Quid iam agendum, vt me expediam à tanti criminis ſuſpicione? Scio ego quantis fluctibus me obiecerim. Sed eſto: fluctibus ſuperatis, leuiori poſthac vtemur remigio. Quare, vt me ab omni ſuſpicione liberem, nihil mihi magis in votis eſt, quàm vt tres, quatuor, aut plures (quò teſtatior fiat veritas) aduerſarij mei huius Myſterij ſpectatores conſtituantur; cum quibus totidem alios iudicio æquè maturo, ingenijs autem paulo mitioribus, adeſſe, reiq; gerendæ intereſſe velim. In quorum conſpectu, niſi quod in me ſuſcepi, nullo fraudis fuco adhibito, effectum dedero, ac Myſterium verbis iam initum re compleuero, nullam deprecor infamiam. Quod ſi non impetrauero, illud ſaltem opto, & (quod æquum eſt) poſtulo, vt liberior in poſterum veritati fiat tranſitus.*

Tu, ſi quid nouiſti rectius iſtis,

Candi-

Candidus imperti; ſi non, his vtere mecum.

Nunc ad hunc redeo; qui *nil moratus* anteà, *nil metuit*, nec pòſt *ſolicitus*, nec *exhorreſcit*, nunc *ſubueretur* ſibi conſcius, an (Italis vt in prouerbio) M.G. Hic præf. & recap.

L'aſino, ch'eſſer buon caual ſi crede,
Al ſaltar della foſſa ſen' auede?

Quid autem? *dicta omnia ne condemnentur*: an falſitatis? an ſtuporis? alterius? an vtriuſque? certè rea. Imò, *tanquam inanis oſtentationis ludibria.* At hæc ijſdem verbis (nec enim huic verba varia; etſi multa meliora) priùs negauerat: an non ſatis eſt negaſſe? Vt ille ſcilicet illi gloriabundo, Hîc *Rhodus*, *hîc ſaltus*: ſic iſti credam iactabundo, & dicam, Hæc *Aqua Cœlica*, hoc *Aurum potabile*, aut fallimur. *Non hac ludibria*, ſed ipſe; *non inanis*; ſed ipſe: *non oſtentationis*; ſed ipſe ἀλαζὰν, φλύαρος. *Indutus* nempe *anaxyride*, *paſsim oſtentat*, nec oſtendit tamen. Ἀφνειὸν πνεῖ, ὑπέρφρων ἤδη, Sup.pag.99. Eraſ.adag. Philoſt.Icon.

Grande aliquid, quod pulmo animæ prælargus anhelat: Perſ.ſat.1.14.

acſi Argiuum clypeum iam ſuſtuliſſet; *Ad optatum finem perduxi omnia. Nos decantatâ fruimur: vtrumq; poſſidemus: Quæ cecini vera ſunt: Non eſt ex omnibus*, &c.

Ἴσα Διῒ βρομέει -- nec gloriatur glorioſulus. At qui *condēnant?* Ij *qui nôrunt*: an aliqui ſinceriùs, teſtatius, authores, iudices, cenſores grauiores? ἕτερον ἑτέρῳ παραδεικνύοντες. At quid *nôrunt*. *Quàm multi nobilitate* (miſerandum) *opulentiâ* (ridendum) *eruditione* (mirandum) *acumine conſpicui* (ſuſpicandum) *in Spagyricorum* (quidni mageiricorum?) *prouincia per tot* (*quot?*) *annos militârunt*. Cum commilitonibus hic egit anteà; nec phraſin variat; & verè Sup.pag.99.

Militat omnis amans, & habet ſua caſtra Cupido: Ou art.am.l.1

ſed *Turpe ſenex miles, turpe ſenilis amor.* am.l.1.el.9.

Nunc autem *Nos*, non milites (puto) gregarij, an publicani, an lictores, imò Quæſtores Verres ærarij in plumbea *prouincia*, quâ διασπᾷν in vſu magis, qnàm ἀγείρειν, non tam ſtrenuè *militiam*, quàm ſubdolè malitiam exercemus. At

Hic.c.3.&1. illi quid conuaſârunt? *fruſtrà & inutiliter deſudârunt.* Has minas eiſdem terminis hic anteà obiecit ſibi; nunc alijs
Dur.Paſc.Au. Pol. communicat. Annon, vt *fratres Anglicani*, poſt *tot annos in prouincia*, lucrati ſaltem *ſapere atq; pœnitere? Deſudare*, effi-ciens; *inutiliter*, forma; *fruſtrà*, finis Alchymiæ; quæ in arena ſeminat, arenam metitur, & arenam metit. Opera, non ἄκαπνος, ſed ἄκαρπος, non σχολῆς, ſed χολῆς. Opera, non ἄπονα, ſed ἄπορα, non ἀτεχνίας, ſed ματαιοτεχνίας. Quod de his ſenſit, ex his quos hic dicit, quem inſtar omnium appello,
Treu.Alc.præ part.2. Comes Treuiſanus; cui *Chymia facultates dilapidat, laborum, nominis, & famæ iacturam facit*: ideoque percuſſus monet, *Fugite ſophiſticationes Alchymiſtarum nequam, & quoſcunq; alios, qui iſtis fidem adhibent*: adeoque addit, *ſub-*
Moreſ.met.p 120. 21. 105. *limationes, coniunctiones, ſeparationes, congelationes, præparationes, diſiunctiones, connexiones, aliaſq; deceptiones omnes*: & pro corollario, *Qui lapidem vidit, is pariter credat.* Quis vidit? quis credat? Sed de his Chymicorum nepotibus ſeu triumphatis ſpolijs, quos hic hoc loco innuit, Treuiſano Comite, Vidamio Chartrenſi, Zacharia Pariſienſi, Ducibus Saxoniæ, Hetruriæ, & alijs, locus fortaſſe dabitur dicendi alius. Etſi *nobilitate, opulentiâ, eruditione, acumine conſpicuis* exprobrare, *in hac prouincia* quòd *militârint*, ſed *fruſtrà deſudârint*, ab humanitate tam ſit alienum, vt pares poſthâc ab hoc caueant, & pari contumelia. *Mirum* fatetur interim, quin dicat monſtrum,

Perſ.ſat.1.28. (*Nam pulchrum eſt digito monſtrari, & dicier, hic eſt.*)
quòd hic (non loquitur vt Chriſtianus, nam) *non electus, ſed*
Cic.Roſ.Ame (rhetoricatur vt adoleſcens Cicero, nam) *relictus ex omnibus, qui minimò ingenio, id ſibi pollicentur*

Perſ.ſat.3.65. (*Sed quid opus Cratero magnos promittere montes?*)
quod inſtructioribus non eſt conceſſum. An *relictum ex omnibus*, cui quid præ *omnibus conceſſum* dicit? an

Mopſo Niſa datur?
Vir.ec.8.26, 108. *-- an qui amant ipſi ſibi ſomnia fingunt?*

an

an hi *Quibus pollicentur theſauros, ab his aureos ipſi petunt, impudentes harioli?* Sed etſi illis ex illo non exoptem, Cic.diu.l.1. Enn.

Ὥς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος, ὅτις τοιαῦτά γε ῥέζοι. Hom. Iliad.

huic tamen ex illo ingeram,

Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων. ib.φ.106.

Si Treuiſanus, Crollius, *alij multò melius inſtructi*, deſtructo opere, delusâ operâ, *ſudarunt inutiliter*, & oleum & operam perdiderũt, Doctorculus minutulus ſpirat ſublimia, ſperat, imò ſpectat, imò iactat, id opus magnũ, maius, maximũ? Olim quod obtinuit, quin tenet hodie? Si non valet id quod maius, non valebit id quod minus.

—ſi Pergama dextrâ

Poſſent defendi, Hectoreâ defenſa fuiſſent. Virg Æn.l.2. 291.

Relictus id nũ poterit, *electus* quod non potuit? *Inſtructis nõ conceſſum*, num inermi cedit? Hic ergo *impoſturæ* quî ſe eximet *eximiæ*, ne *reus* non *exiſtimetur* modò, ſed iure peragatur? qui ſi ſe putat ſcire quod neſcit, planè *imponit* ſibi: ſi ſciat *aurum* non ineſſe, quod venditanti credit emptor, emptori *imponit* turpiter: niſi nunc tollatur *impoſtura*, cum proclamatur, Caueat emptor; id enim ſonat; *reus èxiſtimor*. Ego, vt ille apud Sophoclem,

Οὐκ ἂν πριαίμην οὐδενὸς λόγου βροτὸν, Sop.Ai.μαστ.

Ὅστις κεναῖσιν ἐλπίσιν θερμαίνεται.

Sed en quàm malè iterum atque iterum procedat huic rhetorculo parum-rhetorica anticipatio: vt ſuis captus laqueis, non ſit ſoluendo, vel ad aſſem. Hinc quò ſe vertat neſciens, extra ſe poſitus, rei ac ſpei perditæ, exclamat miſer homo; *Quid iam agendum?* Si prorſus actum de homine, ſi perijſſet funditùs, ſi iam indendus collo laqueus, ſi gula elidenda, non eiulaſſet aliter; *quid iam agendum?*

Quid loquor? aut vbi ſum? quæ mentẽ inſania mutat? Virg. AEn.l.4 595.

Quid agat? quid non agat? qui Deus appellandus? quæ ara fidei? quæ ſpei anchora? ſalutis quod ſacrarium?

Et quid iam ſuperat miſero?— l.12.873.

Eheu detegitur: larua detrahitur. Si *quid agendum* conſulam, confiteatur denique, confiteatur, ſuadeam: perſonam ponat ludicram.

l.2.354. *Vna ſalus victo, nullam ſperare ſalutem.*

At impeditus, *vt ſe expediat*, agit; non ſatagit. Nec enim pedes modò, ſed caput his compedibus implicuit: nec modò fortunas in diſcrimen, ſed famem & fidem in *crimen* adducit imprudens ſuas. A *crimine* ſufficiat ſi ſe expediat; à *ſuſpicione criminis*, ſat eſt, ſi vxor Cæſaris. Id *crimen quantum*? quantum Chymiſtæ indies promiſcuè, non audent tantùm, ſed ſtudent committere, impunes & immunes, & πλανοὶ ἀνυπεύθυνοι. At hic *ſcit* (an è Seuerino diſcit, ex eo enim dicit) *quantis fluctibus ſe obiecerit*. Quin ergo illi occinam id ex Horatio?

Hor. l.1.od. *O nauis, referent in mare te noui*
14.1. *Fluctus? ô quid agis? fortiter occupa*
Portum. tu niſi ventis
15. *Debes ludibrium, caue.*

Eurip. Oreſt. An hic (quod velim explicet) γαλῆν γαλήν' ὁρᾷ; an ſperat γαληνὸν, Galenus cui non ſpirat? Annon huic *fluctus*, luctus?
Plat. annon huic animus, vt mare, *fluctuat*? annon Chymiſtæ κυήματα ſunt κύματα, adeoque τρικυμίαι; *Sed eſto*; inquit,

Ou. Met. l.11. *Eſto: ſonent clamore viri, ſtridore rudentes,*
Vndarum incurſu grauis vnda, tonitribus æther.
Virg. AEn. l.1. 122. *Apparent rari nantes in gurgite vaſto.*
Ou. ib. adeoque *Deficit ars, animiq; cadunt; totidemq; videntur,*
Quot veniunt fluctus, ruere atque irrumpere mortes.
Lucan. l.5. 645. *Artis opem vicere metus, neſcitq; magiſter*
Quam frangat, cui cedat aquæ.--

imò pronunciat,

574. *Deſperare viam, & vetitos conuertere curſus*
Sola ſalus.-- ſed an
Vir. ib. 119. *--excutitur, pronuſq; magiſter*
Voluitur in caput, atq; illum vorat æquore vortex?

Anne

Anne ſuper medios fluctus niger arcus aquarum Ou ib.570.
Frangitur, & merſum ruptâ caput obruit vndâ?
An pater amiſſo fluitantem errare magiſtro Vir l.5.867.
Senſerit ipſe ratem, caſu concuſſus amici?

Imò hic, non compoſitis, nedum egeſtis, ſed *ſuperatis fluctibus*, acſi pluſquam Neptunus, pluſquam gubernator,

Dum ſe deeſſe Deis, at non ſibi numina credit, Luca.ib.499. 582.
-- quem numina nunquam
Deſtituunt, de quo male tunc fortuna meretur,
Cum poſt vota venit,--
-- non in ventos impendit vota, fretumq́ue, 491.
Fluctibus erigitur, cælumq́ue æquare videtur. Ouid ib.498.

Imò nouitius iam nauta redditus, ſub Nauclero Seuerino, cuius hæc inſolens metaphora, *leniori poſthac vtetur remigio*: quum armis non proceſſerit, pugnabit pugnis: *eſto*: obſiſtant venti, vndæ, vela; obſtabit *remigio*, eóque *leniore*. Seu.Id. c9.f.

-- aduerſo vix flumine lembum Vir.Geor l.1. 201.
Remigijs ſubiget.-- 203.
Atqui illum in præceps prono rapit alueus amne:

ſaltem *Vela madent nimbis, & cum cæleſtibus vndis* Ou ib.
Æquoreæ miſcentur aquæ.--
-- non ne vides, vt Nudum remigio latus? Hor.l.od.14.3 9.
Non Dij, non tibi ſunt integra lintea.

At *vt ſe liberet* (qui ſeruus, ἑκὼν ἀέκοντιγε θυμῷ) *ab omni ſuſpicione* (à quâ quiſquis omninò *liber*, non in viuis) audite ſuperi, inferi,

(Partem aliquam venti Diuûm referatis ad aures) Vir.ecl.3. 73.

quid huic ſit *in votis, vt nihil magis*; ne ſalus quidem animæ.

Ne tua ſint timeas vota modeſta parum. Ou.triſt.l.3.el 8.18.
Magnaq́ue numinibus vota exaudita malignis.

Sit *votis* locus, vbi nullus ſpei. Etſi *non multum* mox *felicitus*, *vt hiſce viris bonis ſatisfaciat*; nunc tamen *in votis* habet, *nihil magis*, Iuu.ſat.10. 111.

(Quæ niſi ſeductis nequeat committere Diuis) Perſ.ſat.2.4.

quàm

quàm vt tres, quatuor, aut plures (in quorum ore conſtabit omne verbum) iique *aduerſarij* (habet hic *aduerſarios*, & meritò, quòd mutuò) *conſtituantur* (à quo? quo loco? quatenus?) *ſpectatores* (*otioſi Leuctricæ calamitatis*) imò *huius myſterij*, quod nec fas eſt ſpectari, nec oſtentari facile ab iſthoc myſtagogo. At *totidem cum illis alios* (theatrum *totidem* vt impleant) *iudicio æquè maturo* (cuius hic *iudex* tam *æquus*, quàm *maturus*) *ſed paulò mitioribus ingenijs* (tam *mitibus*, tam mollibus, vt nulli obſtent) *vult* (pro imperio, an pro voto?) *adeſſe, intereſſe* (paraſtatas, non præeſſe proſtatas, epiſtatas) *rei gerendæ:* quando? *Vota* audiuimus, nonnunquam nonnulla mala, improba, nonnulla ſtulta, temeraria, ſed quàm iſta magis nulla.

Cic. off. l. 2.

Mart. l. 11. ep. 81. 6.

Optare vtrumque pariter, improbi votum eſt;

ait Epigrammatarius. Sed vt idem alibi

l. 8. ep. 72. 7.

Votis quod paribus tibi petendum eſt,
Continget locus ille, & hic amicus:

imò iam contigit, vt enarrabo. At *votum* expleat, vt ſe Dijs Manibus deuoueat. *In horum conſpectu* (niſi continuo, falli facile: num opus fiet ſubitò?) *niſi effectum dederit* (effectu quod carebit) *quod in ſe ſuſcepit* (id fortè fallere, præſtigiari, circumſcribere) *ac re compleuerit* (ſed nulli rei) verbis iam initum myſterium (iniquitatis, an mechanicum? ſed *καταχρηστικῶς*) *nullam infamiam hic deprecatur*. Nunc ſi vultis deprecari huic ſeni, ne vapulet,

Plaut. Aſin. epil.

Remur impetrari poſſe.-- ſi pro *infamia* audiat conſilium, ſiue Archidami,

Arch. fil. Plut.

-- *aut animo demas, aut viribus addas:*

ſiue Horatij,

Hor. l. 2. ſat. 5. 26.

Aut ſpem deponas, aut artem illuſus omittas.

Sed ſi cui honeſta videatur hæc oratio, æqua optatio, etſi nec hanc defugimus, nec *examen publicum* renuimus, non tamen actum agimus, ſed *rei* geſtæ, non *gerendæ*, breuem hiſtoriam ex Actis ſeu Annalibus Collegij promulgamus.

Ann. Col. Lõd. l. Exam.

Superiore

Superiore Anno, Aprilis eodem die, quo Mutinenſi bel- Ann Coll.
lo ab Auguſto profligatus Antonius, comparuit hic Do- Lond.l.Exa.
ctor coram Præſide, Cenſoribus, Collegis ornatiſſimis, Apr.14.1609 f.3.
tum ſtudioſè aſſidentibus & Illuſtriſſimo Barone Thomâ Ouid.Faſt.l.4.
Kniuet,& tribus præclari nominis ac ordinis Equitibus,& eruditis alijs. Hinc inde itaque à pluribus ſunt agitata plurima de huius medicamenti qualitate, circumſtantijs, effectibus. Cenſores demum, re accuratiùs examinatâ, de Auro hoc potabili, nec modum præparationis, nec doſin repetitam, nec tempus exhibitionis, ratione & ſui, & vehiculi, & morbi, probari ſatis poſſe, aut ad ſalutem, aut ex arte, cenſuerunt. Cenſuram auditis *publicam*; nec ei acquieſcitis? Imò, vt prudentiſſimus *Briſſonius* Præſes Senatus Pariſi- Riol.fil.exam
enſis, *partim inquirendæ veritatis, partim boni publici ſtu-* Bauc.p.159.
dio, curationi interfuit ſuſceptæ, non præſtitæ, in leprâ laborantē, ab *impoſtore magni nominis Balliſio Chymico*, pòſt *vrbe pulſo*: ſic Epictetus ille Aulicus (vt olim ſenſi) inter nobiles philoſophus, inter philoſophos apprimè nobilis, honoris nomine quē ſēper venerabor *Baro Kniuet, cui nec* Plin.Panegyr
facilitas authoritatem, nec ſeueritas amorem minuit; id ſolum Tac.Iul.Agr.
habet rationem, quod habet iuſtitiam; quod ſalutare non eſt publicè, id eſt priuatim alienum: hic (inquam) Cuſtos honoratiſſimus monetæ Regiæ conficiendæ, magis an φιλομαθὴς, an πολυμαθὴς vix dixerim, eodem ſtudio & veritatis & boni publici, vt habet πονητήρια vel Anhaltini Principis, vel Comitis Mauritij, vel Lantgrauii Haſſenſis propè paria, ſic operi dignatus præeſſe, intereſſe, auri obryzi ferè vnciam Doctori huic concredidit adoperandam. Hic ſuâ methodo, ſuoque *menſtruo*, id *calcinauit, ſoluit, diſrupit, diſtillauit, per alembicum eleuauit*. Cautus cordatus Baro, adhibitis affini ſui nominis perſpicaciſſimo Anthonio Kniuet, & in rebus metallicis ac philoſophicis verſatiſſimo Ruſſellio, recepit aurum integrum, primò duodecim granis deficientibus, tum ſex recuperatis, amiſit denique vix duo granula,

per cineres aut calcem diſſipata. Quantillum igitur hic *auri* ineſt? Si id reductum protinus, hoc *irreducibile* quâ fronte dicitur? En à perſona publica *examen publicum.* Nunc eat, *petat* aliud, & *ſpectatores* alios, ſeu *aduerſarios*, ſeu *mitiores*. Piſcator ictus nondum ſapit : Phryx bis victus, nec dum ſentit: ſecundò fecit naufragium, Neptunum cur accuſat? bis ad eundem lapidem, annon ſat pedem offendiſſe, niſi impingat caput? Euaſit ab *examine*, acſi ab antro Polyphemi, hic Οὔτις οὐδενός, ſi volet, redeat, vt pileum vel zonam repetat. *Quod ſi non impetrauerit* (ſi ſaperet, non imploraret vt exploraretur, nedum ſi poſſet imperaret vt excuteretur) *illud ſaltem optat* (optet ſalutem ſibi, quam non præſtat ſuis) *& quod æquum eſt poſtulat,*

Plut. in Cat. Mai.

(Quod niſi concedas, habeare inſuauis, acerbus)

Ho. l. 1. ſa. 3. 85 *vt liberior in poſterum veritati fiat tranſitus:* quò? an in cœlum, vt paternam domum, verè veri patriam? in terras, malim, aditus, per terras iter; nequâ tranſitus, aut exitus,

-- ne terras Aſtræa relinquat.

Sed quid opus, optet. *Magna eſt Veritas, & præualet*: quam

1. Eſdr. 4 41. ſi non ratio, at tempus proferet. Virgo eſt, non violanda; Dea eſt; non cōſtringenda: lumen eſt; non extinguenda: numen eſt; non contemnenda. Verùm Simonidi δόξα (quanto magis Chymicorum παράδοξα vel huius ἑτερόδοξα) βιάζεται τὴν ἀλήθειαν, & vt Galenicis ἐν ἀληθείᾳ, αὐθεντία, ſic Chymicis ἄνευ ἀληθείας αὐθάδεια. Quod ſi Democrito, ἐν βυθῷ ἡ ἀλήθεια· τὸ δὲ ψεῦδος ἐπιπολάζει, hic quod in imo eruet natator Delius, an quod in ſummo ebibet potator pitiſſator? Sed hæc ingenua, vtroque *libera* parente, ab hoc *tranſeat*; & hoc, quo parum eſt ingenij, cum cæteris erroribus. Quin quod ingenioſiſſimus Poeta, & ex illò nonnulli appoſitè, & ſuo genio, & cum ingenio; id hic, & alij

Hor. l. 1. ep. 6. 63. *--remigium vitioſum Ithacenſis Vlyſſei,*

(vt eius vtar verbo ex eadem epiſtola) & ſenſu aſcribunt alio, & loco alieno:

Quid

Quid deceat, quid non, obliti, Cerite cerâ Digni.-- 61.
Horatianum id diſtichon detortum vidi affixum tabulis nigerrimorum impoſtorum, in quibus nihil *candidi*, nihil quod *nôrint recti*, nihil *impertiendum*, nihil *vtendum* cuiuis ſapienti.

F.A.

Hæc ſi impoſturam vllam ſapiant, detegant eam eius æmuli, aut in poſterum ſemper conticeſcant. Clam (quod ſcio) indies me petunt criminibus ſuis falſis. Sed non eſt ex omnibus qui me impoſturæ coram redarguit. Indixi bellum apertum: veritas non quærit angulos, nec metuit pœnas. Non ſum ego multum ſolicitus, vt hiſce viris bonis ſatiſfaciam, quibus (mehercle) non perſuadebo vnquam, etiamſi perſuaſero. Vobis autem Britanniæ Magnæ inclyta ſoboles, qui nobili ſtirpe nati, verâ nobilitate clari eſtis, vobis (inquam) hæc ſcripta ſint: vobis & ſeritur, & metitur: veſtrâ intereſt hæc nouiſſe. Intereſt (inquam) quia veſtra tunc res agitur, paries vbi proximus ardet. In particularibus inſiſtere nolo. Recordemini tamen mecum (ſi placet) periiſſe hac ætate plurimos, quibus Cathartica propinarunt, ipſo Morbi ſtatu etiamdum in Naturæ ſilentio requieſcente. Interni enim Morbi occultas habent plerunque generationes atque inuiſibiles: iuxta illud Galeni. Partes licet corporis in ſuperficie conſtitutæ, vna cum affectuum Idea facilè ſenſibus deprehendantur: tamen qui in imo corpore latent affectus, exercitatum ratione virum deſiderant. Sed licet maximè exercitatus ſit Medicus, quandoque tamen bonus dormitat Homerus. Indicationes Morborum ſæpenumero diu ſilent, & omnes humani ſenſus obſtupeſcunt, miramurq́ue ſæpius ex leuibus occaſionibus, tantas ſymptomatum calamitates superueniſſe. Quid igitur agendum Medico ineunte Morbo accerſito, vbi ſenſuum ſubtilitates adhuc deficiunt? Si omninò deſtituatur æger Medicinali leuamine, deiicitur ille citò ad triſtitiam & deſperationẽ. Medicus etiam in opprobrium ducitur & contemptum. Regendus fortaſſe infirmus iuxta præſcriptos veterum Canones, rebus temperatis, & temperamento finitimis, quæ vel non immutant corpus, aut ſi immutant, nociua impreſſio corrigi poſſit facillimè, vt ſuadet Arnaldus de Villa noua. Sed nec hoc tutum erit conſilium ſemper. Venenoſi Morbi ſæpiſſimè infeſtant: & populariter debacchante Peſte licebit cernere, non infimam ſolummodò plebeculam, ſed illuſtres familias Peſte contaminatas, primarioſq́ue Ciues diuitiis affluentes. Peſtilentiæ vis adeò cita

de locis affectis.

eſt, & occaſio præceps, vt nullam omninò admittat moram. Præcipuum ſit igitur in Medico qui ægrotum curat, vt Cor benè defendat; poſtea Morbum ſtrenuè aggrediatur.

M.G. *Hæc* (ait) *ſi impoſturam vllam ſapiant, detegant eam eius æmuli.* Eodem hic vſus commate, an ſcommate, quum per epiſtolam hunc librum *tranſmiſit* ad Collegium: nam neſcit aliter loqui. Reſponſum inter cætera, nec *impoſturam*, nec hunc *ſapere*, nec ſapientibus imponi facilè. Sin *æmuli* non tam dicantur inuidi, quàm eiuſdem rei ſtudioſi, non probè hic incitat, vt *impoſturam detegamus*, quam nos nec ſapimus, nec deperimus. Vt verò detegamus,

Hic ep. ad Co. Aug. 3. 1610.

--ſtimulos dedit æmula virtus;

--quæ patriæ ſubit æmula laudis:

Luca. l. 1. 120. Vir. Æn. l. 10. 371.

vt duo Heroici Poetæ cecinerunt. At hic vt *æmulos* ab *impoſtura* (ſuâ Thaide) *pellat, quod poterit*, acſi iam maritandus, proclamat, interdicit, *in poſterum conticeſcamus*. Verùm ego

Ter. Eun. act. 2. ſ. 1.

Quæ vera audiui, taceo, & contineo optumè:
Sin falſum, aut vanum, aut fictum eſt, continuò palam eſt.
Plenus rimarum ſum, hac atque illac perfluo.

act. 1. ſc. 2.

Enimuerò voce eſt opus: taceam? At mitius, modeſtius hoc verbum eſt, quàm quod titulo capituli; quo hic *imponit* (hinc *impoſtura* dicitur; an magis imperat?) *ſilentium* (vt pædagogus pueris tumultuantibus) idque *ſempiternum*, inter vmbras *ſilentes*, loca *ſilentia*, nocte perpetuâ: ſed quibus demum? *oblatrantibus*. Vox hæc canina. Hic magis inter anſeres qui clamare quidem poſſunt, ſed nocere non poſſunt, quàm inter canes, qui & *latrare* ſolent, & mordere audent. Cibaria in Capitolio Romani canibus, vt fures *allatrarent*, etiam in ſuſpicione, præbuerunt. De cane Æſculapij hinc noſtras Aſclepiades,

Phor. act. 5. ſ. 7. Virg. Æn. l. 6. Cic. pro Roſ. Amer. Iun. emb. me.

Laus eſt in medicis, vt cane, fidus amor.

Do. Iohnſon.

Hic non ſuffringit crura, non os obturat offâ; ſed neruos, quâ poteſt, incîdit recurrentes: id ſi ſciat, vt faciat, at his

Columb. anat l. 14.

incîſis,

inciſis, linguâ euulsâ, *ipſo ſpiritu huius libidinem libertas* Cic de.Or.
noſtra refutabit. At *clam* (quî *ſciat* igitur? ſi clament, *ſciat* l.3.Craſ.
quilibet; ſin *clam* eſt, non reſcitur) & *indies* (vix poteſt
clam fieri, quod fiat *indies*) *falſis criminibus* (an criminatori-
bus? an vellet veris conſcius?) hunc *petunt*; annon feriunt?
qui nimirum? *impoſturæ æmuli:* qui, mirum non eſt, *æmulum ſi
criminentur.* De alijs, vt illum *petant*, non eſt quod dicat; aut
clam me eſt, proteſtor. At *non eſt ex omnibus, qui impoſturæ co-
ram redarguit.* Sed erat vnus & alter, qui in os in aperto *ar-* Act.Col.Lōd.
guerunt, ſi Anglicè intelligat. At hic *indixit bellum apertum,* Apr.10.1609
Vir.AEn.l.11.

--fugæ fidens, & cælum terruit armis. 351.

Οὔτε ποτ᾽ ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιος, οὔτ᾽ ἐνὶ βουλῇ. Hom.Il.β.

Quò moriture ruis, maioraq; viribus audes? Vir.AEn.l.10.
811.

Adueniet iuſtum pugnæ, ne arceſſito tempus. 11.

Chi cerca briga, truoua.

Che penuria non fù giamai di riſſe. Taſſ.Gier.
cant.2.ſt.88.

Qui feciales? quæ iura? quæ iniuriæ? quæ pignora? quæ
verba concepta *indicendi?*

—an tibi Mauors Vir.AEn l.17

Ventoſa in lingua, pedibuſq; fugacibus iſtis 390.
Semper erit?--

Bellum indicit, qui prælium non ſuſtinet? aut prælium, qui
ne pugnam? aut pugnam, qui ne conſpectum?

Aude, atque aduerſum fidens fer pectus in hoſtem. 370.

Si Medici ἰσόθεοι, annon θεομαχεῖ; ſi non oppoſiti, annon
σκιαμαχεῖ: vt magnis, annon infirmus? vt multis, annon
inſanus?

l.8.151.

--ſunt nobis fortia bello
Pectora, ſunt animi, & rebus ſpectata iuuentus.

--huic feræ ad fortia vires. 509.

--audet ne viris concurrere vermis?

In Medicinæ fines clanculum incurrere, ac mox excurre-
re, in eius arces agere cuniculos, per feneſtras irrepere,
non portas aut portus ingredi, in coniurationis aream cum

Catilina deuolare, Medicorum Senatum internecioni deſtinare, abſentem votis interficere, ſubmurmuratis diris deuouere, pyxides expilare, ſcrinia compilare, prædæ quàm pugnæ paratior, peritior; ad fugam pronior, in fuga tutior; ad rebellandum, quàm ad bellandum ferocior, hic fortè audet, et ſi audet poteſt, & vt poteſt ſolet: ſed *bellum* etſi dicit, non *indixit*, nedum intendit, nedum infert, nedum impunè auferet. *Aperto* Marte ſiquid auſit,

Perſ ſat. 2.7. *-- & aperto viuere voto,*

age, coram Regni Iudicibus *apertè* confiteri audeat, nobis nolentibus, interdicentibus, contradicentibus, ſe non à nobis examinatum, non permiſſum, non admiſſum, per annos, aut menſes aliquot exercuiſſe Londini medicinam, feciſſe publicè rem medicam, vel *aurum potabile* quibuſuis propinaſſe; citò hinc audiet, an illi audeãt ferre ſententiam, damnare criminoſum, mulctam infligere, pœnam irrogare, feram conſtringere. *Apertè* nos intereà tenebriones clandeſtinos, ſtelliones, prædones, aut *allàtrandò* è latebris protrudimus, aut aſpernando cum Catullo,

Cat. lyr. ep. 5.3 *Omnes vnius æſtimamus aſsis.*

Qui *bellum indixerit*, ne dicat non prædictum, *bellò* oppreſſum iri prænuncio. Nec pacem expectet, qui *bellum indixit.* De *veritate* interim, quam ſibi vendicat quiuis hæreticus, quiuis ſchiſmaticus, quiuis mendax (vt *veras narrationes* Lucianus, non eo verax titulo) loquatur hic ſententias tritiſſimas: quòd *Veritas non quærit angulos*, quò tamen ſæpius compingitur: *nec metuit pœnas*; imò non meruit:

Ouid. Pont. l. 1. el. 1. *Sed venit immeritæ pœna dolenda magis:*

Eſtq; pati pœnam, quàm meruiſſe, minus.

Ter. And. act. 1. ſc. 1. Sed mater apprimè pia prolem producit impiam, *Veritas odium*: at Diuam, non niſi ζητοῦντες καὶ ζηλοῦντες vident. At hic *non eſt ſolicitus* (ſolicitudinis aut ſolitudinis cauſa non eſt iuſtior, quàm *non eſſe ſolicitum*) *vt viris bonis ſatisfaciat*: non eſt ergo *vir bonus*: at *hiſce* dicit ironicè: heu εἴρων Socratice;

bens

heus vir bone: bona verba quæſo: ſi dicas & optimos in ſuo ſc.2:
genere, non irridentur. Quibus verò *ſatisfacere* φιλιάτρος ad ſũmũ ſtudeat, ſi non Archiatris? At his *mehercle* (iurat prophanus) *non perſuadebit vnquã* (-- an *in hoc Suadela Venuſq;?* Cic.clar.orat.
Suada in labris ſeſsitat? -- Suadæq; medulla?) *etiamſi perſuaſerit:* dixiſſet, *ſuaſerit:* nec enim *perſuaſerit*, etſi id vulgò dictum, quicquid *perſuaſerit*, id non perſuaſum mihi. Illis *perſuadet* ratio, non oratio: πείθει ἦθος, οὐ λόγος. Etſi Eraſ.adag.

> χρυσοῦ λαλοῦντος, πᾶς ἀπρακτείτω λόγος.
> Πείθειν γὰρ οἶδε, καὶ πέφυκε μὴ λέγων.

Vt illis tamen *perſuaderet, examen*, an certamen, Horatianum ſaltem expectauimus:

> *-- detur nobis locus, hora,* Hor.l.1.ſat.4.
> *Cuſtodes; videamus vter plus ſcribere poſsit.* 15.
> *Sed ſcribat rectè: nam vt multum nil moror.--* 13.

At *nobilitati Britannicæ hæc ſcripta:* an Aulæ, non Scholæ nata? an cum iudicio lectiſſimis iudicibus? an - δῶρα πλουτοῦσιν πένης; an - διδοὺς αἰτεῖν δοκεῖ; an Eur. Arch. Plut.Ei.Delp.

> *Sic forſan tener auſus eſt Catullus* Mart.l.4.ep.
> *Magno mittere paſſerem Maroni?* 14.13.

At *illis & ſeritur & metitur.* Sementem & meſſem pariter an illi faciunt? an facit medicus non medicis, colonus, an famulus? *Illorum hæc noſſe intereſt*: an quiduis pulchri aliud? an huius *hæc* docere, quæ vix nouit? Sed

> *(Si licet exemplis in paruo grandibus vti)* Ou.triſt.l.1.

Proceres de capite ſi iudices appellent Pares; quin de cenſura medicinę filius ad Patres prouocat? An hic, vt Alcibiades, ne matri credat calculũ, ne nigrũ ferat? At *vobis (inquit) hæc ſcripta*; quin ergo concluſa vt à Chymico? el.3.35. Plut.in Alcib.

> *Tunc ores pro me, nam talia ſcripſi ego pro te:* Car.chy.art. tranſ.

At Aulicorum *(inquit) intereſt*, quod è Poeta, quaſi auro, diſrupto,

> *Tunc tua res agitur, paries cum proximus ardet.* Hor.l.1 ep.18

Ardentem parietem quem innuit? quem illis exprobrat? quin 84.

ſibi

ſibi potiùs id *proximum.*

83. *Ad te pòſt paulò ventura pericula ſentis?*

In particularibus non vult inſiſtere: id ἄτεχνον, ἄπειρον, ἀπειρόκαλον, etſi *particularibus* mederi Medici, & ἔμπειρον, non ſpeciei; Anthonio, non homini. Hinc *recordari* monet *periiſſe plurimos*; quod nec eſt cordi, nec mirandum, nec memorandum nimis: ſed quos, ſi Dijs placet: *quibus Cathartica propinârunt*: qui nominatim? Empirici Chymiſtæ (ſuſpicor) qui panchymagôga venditant, ſeu pilulas Palmarij: nec tamen *propinârunt*: nam cauent ſibi, ne prægustent. De alijs quos dicat neſcio. Sed quando iſta? *ipſo Morbi ſtatu etiamdum in Naturæ ſilentio requieſcente.* Ecquis Medicus ſic loquitur? nedum ſic labitur? Καιρογνώστης cenſebitur, aut noſſe tempora, vel ἐν ταῖς νόσοις ſex particularia παροξυσμῶν, vel τοῦ ὅλου νοσήματος quatuor vniuerſalia, qui *Morbi ſtatum* ſup-

Sen.contr.l.1. præf. ponat *requieſcere?* aut *Naturæ ſilentium in ſtatu quieſcente?* Mittatur ſenex in ſcholas; ait Senior Seneca.

Eurip. Bacch. Γέρων γέροντα παιδαγωγήσω σ' ἐγώ,

aut παρακμάζων παρακμάζοντα περὶ ἀκμῆς. *Status Morbi* cum di-

Gal. tot. morb. part. mor. temp. Cril. l. 1. & 3. opt. ſect. typ. citur, in ſummo intelligitur, ſeu præcipitio, ὅτι τοῦ μεγίστου μεγέθους, ὀξύτατον, ἀκρότατον, σφοδρότατον, etſi ἰσότης, ὁμαλότης, μονὴ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπί τινα χρόνον, non tamen ἡσυχία, ἀνάπαυσις, ἀπυρεξία, *Nulla quies operum.*-- ſed στάσις, quæ potiùs στασιασμὸν tumultuariam ſeditionem aut bellum inteſtinum ſignificet, quàm ſtationem aut ἀκινησίαν. Nam ἀκμὴ, quaſi ἀκὴ, cuſpis eſt, mucro eſt, fodit, perforat, tranſuerberat.

Vir. Æn. l. 1. Geor. l. 4. Ἀκμὴ ἀγῶνος καὶ ὀδύνης: ἀκμάζει πόλεμος. *Feruet opus - an flagrat.*

Hip. aph. 30. ſect. 2. Περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη πάντα ἀσθενέστερα, περὶ δὲ τὰς ἀκμὰς ἰσχυρότερα Hippocrati. *Natura* igitur, cum vrit, vrget hoſtis, cum furit turget morbus, παννύχιον εὕδει;

Vir. Æn. l. 1. 676. *-- tanto ceſſabit cardine rerum?*

l. 4. 267. *-- rerúmne oblita ſuarum?*

ſilet, an eiulat? *Inclamat ſocios? - quieſcit?* an ſe excitat? incitat, accingit, accendit, agitat? ſuccumbit oneri, an incum-

bit

bit operi? ſedet, cedit, an cædentem cædit? Imò in principio validior, ſed *queſcit; in ſtatu* fatigatior, ſed pugnat: cum pugnat, poteſt vincere; dum *quieuit*, non potuit. Oppugnat itaque *in ſtatu* ſtrenuè, expugnat fœliciter quandoque & cauſam valentiſſimam, humores concoquendo, & morbum validiſſimum, concoctos ſeparando, & atrociſſima ſymptomata, ſeparatos expellendo: pugnat pro viribus, repugnat quantum poteſt. Sic *quies* & *ſilentium* huic fingitur, vbi & morbus maximus, & putredo maxima, & ſymptomata maxima, & concoctio maxima, & pugna acerrima, & ſumma omnia. Sed hic quî probat *Cathartica tum propinata*, vel *ſtatus quietem*, vel *Naturæ ſilentium? Interni enim morbi occultas habent generationes.* Nec illud hinc ſequitur: nec quiſquã Medicus ſic loquitur: nec *internorũ* αἴτια tantummodò quæ ἔνδοθεν ſed & quæ ἔξωθεν, nec modò ἄδηλα, ſed πρόδηλα, nec προηγούμενα, συνεκτικὰ, ſed προκαταρκτικὰ indagant, agnoſcunt, dignoſcunt noſtri Medici. Nec video, vt hoc ſit *iuxta illud Galeni*; nec cur hîc *Galenum* & ſemel & ſolum citet loco aſcripto. Quòd citet, facit vt decet medicũ; quòd citet librũ, nec è ſex quotum, nec quâ libri parte, non facit vt candidũ ſcriptorẽ decet: quòd citet ſententiolã è prima pagina nec integrã, nec integrè, vt primis labris *Galenum* deguſtârit, non intellexerit, non examinârit, hic oſtendit. Quod ille categoricè, hic hypotheticè; ille ponit, hic ſupponit; ille præcipit, hic excipit. *Licet* id auferat quod interponit, abſque hoc *tamen* ſenſus conſtabit. Sed & illa ἐπιπολῆς· & iſta κατακεκρυμμένα, non modò ἰδέαι, huic ſunt βάθος, δεῖται μὲν γεγυμνασμένου τὸν λογισμὸν ἀνδρὸς, hic ἀλόγιστος, non modò ἐν ταῖς ἐνεργείαις καὶ χρείαις τῶν μορίων, ſed & ἐν τῇ προηγουμένῃ τούτων ἀνατομῇ· Galeno conſultiſſimè requiritur, quæ huic non adeſt, ratio. Gal-mor.ca. c.2. Gal.loc.aff.l.1 p.1.

Nam neque decipitur ratio, neque decipit vnquam, Manil.Aſtr.l.2

vt diuinat Manilius. Huic autem *licet maximè exercitatus Medicus, quandoq; tamen dormitat.* Huic *licet* iterum abuti illis

liceat Grammaticorum exceptiuis, ne tamen libeat abuti iterum emphaticiſſimi Poetæ verſu, quem ſanè nondum intelligit. Nam vt Poeta de Poeta, ſic medicus de Medico.

Hor. art. po. 359. *Indignor quandoque bonus dormitat Homerus.*

358. ſed Chærilum *Hunc bis terue bonum cum riſu miror--*

A Stephano interpretari diſcat, non à vulgo. At quorſum iſta? quî cohærent? Nempe *indicationes morborum ſæpenumero diu ſilent.* In morbis dicit, an *morborum?* quod Seuerinus

Seu. Id. me. c. 15. p. 379. *refrigerationum* an therapeuticas? an diagnoſticas? Illæ multiplices; hę pauciores. Ἐνδείξεις dicuntur, nec ἐνδείκνυσι; *indicationes*, nec dicunt aliquid? *Silent* non intelligenti: intelligenti loquuntur clarâ voce. At *omnes* huic *ſenſus obſtupeſcunt:* hinc ſurdo narrant fabulam, oſtendunt cœco πρόφασιν.

— vt ſiquis aſellum

Hor. l. 1. ſat. 1. 90. *In campo doceat parentem currere frænis.*

l. 1. ep. 6. 1. *Miratur ſæpiùs* (*Nil admirari:--* niſi hinc ſequitur philoſophari: *mirari* arguit nos cauſas ignorare) *ex læuibus occaſionibus:* non eſt *mirandum occaſionem* eſſe motu, momento, leuiſſimã,

Poſidip. ep. l. 4 Auſon. ep. 13. cum ſit ὑπηνέμιος, ἀκμῆς πάσης ὀξύτερος, ὠκύτερος, inſiſtat rotulæ, gerat talaria, manu teneat nouaculam. Sed acſi tactu *læuis* mirè ſcribiur,

Hor. l. 2 ſat. 7. 87. *Externi nequid valeat per læue morari:*

niſi de *occaſione fronte capillatâ, poſt caluâ* ſcripſerit, eiuſq; *læui* occipitio, è ſuo leui ſincipite. Sed quid inde? *ſymptomatum calamitates:* quas inferant, nõ ferant ipſa. Nec enim Seueri-

Seuer. ib. nus dicit *ſymptomatũ*, ſed innuit (opinor) ægrotantiũ. At illa vnde? *ſuperueniũt.* Nec hęc *miratur* Medicus; qui nôrit, prę; nôrit, dignôrit ἐπιγιγνόμενα, ἐπιφαινόμενα, συνεδρεύοντα, παθογνωμονικά, quę ne de nomine Chymiſtæ nôrũt; nedũ vnde veniãt, quid velint, quò vergant, & in quo terminẽtur. *Quid igitur agendum* (idem interrogat, cui reſpondere noluit, quũ interrogatus) cui? *accerſito Medico* (ne veniat, non vocatus) quando? *ineunte Morbo.* Quid ſi *agendum* nihil? nam *cocta*,

non

non cruda medicari. Quid ſi *agendum* maximè? in peracutis αὐθήμερον, materia ſi turgeat, vrgeat, κινεῖν, κενοῦν. Sed hoc *agat* εὐλαβὴς, ἀβλαβὴς Galenicus, quia προεξευκρινήσας, προμελετήσας, non Empiricus ἀνεξαπάτητος, quia ἀπρόσκεπτος. At *ibi ſenſuum ſubtilitates deficiunt*: vbi priùs Seuerino *obſtupuerunt*. Verùm *deficiunt*: an hũc? nec enim hîc ſentio *ſubtile* quicquã, vix in quo *ſenſus* aliquis: an ægrum, cui *ſenſus* doloris, dolor *ſenſuum* tum acrior, tum penetrantior, ergo *ſubtilior*: nec ſi facultas naturalis *deficit*, mox concidit vitalis, in qua ſpirituum, vel animalis *deficit*, in qua *ſenſuum ſubtilitas*. Si primo impetu *ſenſus deficiant* Haſtati, Accenſi, Principes, ægrè reficias, reſiſtas ægriùs cum ventum ad Triarios. Nec dum hic docet *quid agendum*; nec an *agendum* quidem; nedum quo modo vnquam. Sed ſi *agatur* nihil, *ſi omninò deſtituatur æger Medicinali leuamine*: quid ſi Natura (*medicus*, ſi non ſolus, at ſummus) ſine aſcito medico decernit, ſanat, ſeruat? ſed nec

Hip.aph.22.l.1. 29.l.2. 10.l.4. Gal ſual. ad art. c.5. Seuer.ib. Hip epid.l.6. ſ.5.ſ.1.

--Podalyrius ægro
Promiſſam medicæ non tulit artis opem.

Ou. triſt.l.5.el 6.11.

At *deſtitutus deijcitur ad triſtitiam & deſperationem.*

Corpore ſic mens eſt ægro magis ægra, maliq́;
In circumſpectu ſtat ſine fine ſui.

l.4.el.6. 43.

At *& Medicus in opprobrium ducitur & contemptum.* Videat, ne meritò: ſi immeritò, contemnat, & cute ſe inuoluat ſuâ.

Non eſt in medico ſemper releuetur vt æger:
Interdum doctâ plus valet arte malum.

Pon.l.1.el.4. 19.

Sed adhuc *quid agendum? Regendus fortaſſe* (fortuita reſponſio) *infirmus iuxta* (ægrè ferant Latini hunc vſum huius vocis) *præſcriptos Canones* (quidni? cũ κάνων regula) ſed quorum? *veterum*: non ergo Chymicorum; vix Villanouani. Nec enim horum *Canones* ſunt *iuxtà* recti ac illorum, nec ijs *iuxtà regimus* aut *regimur*. Sanè apud Ægyptios *ex publico qui viuunt Medici, ſecundùm legem ab antiquis ſcriptoribus & comprobatis traditam curant ægrotos. Siquis normam ſacri libri ſecutus infirmum ſanare nequiuerit, omni caret cri-*

Diod.Sic.ant. l.2.c.3.f. Lan.l.1.ep.80 53. l.2.ep.2.

Plut.Gryl. *mine: ſi præter ea quæ libris continentur, illum curauerit, morte punitur.* Tam Chymici ſe medicos, quàm Ægyptij venditant: imò ab Ægyptijs Chemiæ artem inuentam vendicant: cur vt eâdem fide, eâdẽ arte, ſic non eâdẽ lege ſunt obſtricti? ne ſcilicet eâdem morte: quia nec ſacer illis liber, nec libros non ſacros (quos tamen licet) cõſulunt. At è *Villanouam* doctrina ſeu *canonibus quid* ſit *agendum* dicat

Ar.Vil parab. me.doc.1. *mens informata, quæ corporum naturas, morborum ſpecies, cauſarum varietatem, inſtrumentorum vires nôrit.* At huic *vt poſſit corrigi facillimè nociua impreſſio.* Raró ſic quiſquam Medicus: nec enim hic diſtinguit, an πάθος, an πάθημα, an

ff. rer & verb. ſignif l. Inter ſtupr. §. Ver. l. Morb. ſontic ἀῤῥωστεία, an διάθεσις, an κακοήθεια, an νόσημα, quæ vel diſtinguunt Iuriſcõſulti. At *morbo* (hic ait) *ineunte, rebus temperatis aut temperamento finitimis, agendũ, regendũ.* Vbi *Arnaldus* iſta? Si ſanitatis regimẽ ὑγιεινὸν, vel προφυλακτικὸν, in eo διαιτητικὸν hic dicat, non admodum diſſentiam: ſin *morbo ineunte, noxam imprimente* θεραπευτικὸν, ex eo φαρμακευτικὸν, fortè χειρουργικὸν, vt primam indicationem à morbo, morbi cauſâ, & ſympto-

Hip flat.ſ.2. mate accepi, ſic primum ἀξίωμα, *contraria contrarijs curanda,* didici. Ἀναβολὴ, διαβολή. Non alam: ſaltem alterem:

aph.65.ſ.7. 10.l.2. 10 ſ.4. quin purgem, cętera ſi paria. Τροφὴ *ex temperatis, temperamento finitimis,* νοῦσος τῷ κάμνοντι, ὁκόσον ἂν θρέψῃς μᾶλλον βλάψεις, augebis intemperiem, quin & reſpectu temporis, χρονίζειν κακόν. At *nec Arnaldi ſemper tutum conſilium:* nedum Antonij;

Cic.in.Ant. Phi.2. quod nec ipſi *tutum,* nec alijs, ariolatus Cicero. At *morbi infeſtant veneno ſi* (an ab innato? an aſſumpto?) *& debacchatur Peſtis populariter* (depopulatur πανδήμιος. ἐνδήμιος, an ἐπιδήμιος) *non modò plebecula, ſed illuſtres contaminantur* (*contaminari* parum eſt, contrucidari miſerum) *& Ciues diuitijs affluentes:* & ad hunc affluent, ſi, vlcus id vt effluat, effecerit. Sed

Hor.l.1.ep. 2.47. *Non domus, & fundus, non æris aceruus, & auri,*
(etſi potabilis)
Ægroto Domini deducet corpore febres: (nedum peſtes)

At *peſtilentiæ vis cita:* omnes βλαβῇ ποδώκεις, an hæc

Ocyor

Ocyor ceruis, & agente nimbos l.2.od.16.23.
Ocyor Euro? *Fit via vi?*

an Baſiliſcus

Ante venena nocens latè ſibi ſubmouet omne Vulgus?-- Luca.l.9.728.
vt venit, vidit, vicit? an canis rabidus, morſu quidem periculoſo, ſed morte, ſi *citâ*, at non certâ. At *præceps occaſio:* an vt *Oſſaq́ diſſoluens cum corpore tabificus ſeps?* 726.
Capillatam arripiat, alatam deplumet, ſiſtat *præcipitem*, conſtringat violentam, è manu eximat manubrium, in Poſidip.epigr ipſo opprimat articulo, ὑπὸ τὸν καιρὸν, κατὰ λόγον, nam ipſa διδασκαλίη. At *moram non admittit*. Hic ergo ne moretur non morantem: ſed nec præcipitet: σπεῦδε βραδέως, ἡσύχως, ἀσφαλῶς. οὐδ᾽ εἰκῆ οὐδ᾽ ὑπερβατῶς, μήτε περιέργως, μὴ δὲ μετὰ φαντασίης, μὴ τόλμῃ μᾶλλον, ἢ γνώμῃ, ſed ῥαστώνῃ μᾶλλον, ἢ βίῃ. Hippocrati occaſiones variæ: ἄστατα, εὐμετάποιητα ὑπὸ φύσιος, καὶ ὑπὸ τύχης. *Inclinationes maximè momentis minimis*: momenta rerum maximarum vertuntur, euertuntur, puncto temporis. Hip.eleg.t.11 13.14. de morb.l.1. art.t.18. epid.l.6.ſ.2. Cic.in Ant. Phi.5.
Præcipuum ſit igitur in Medico, hic pręcipit non medicus pręcipuus, *vt Cor bene defendat. Cor* (vix *præcipuum*) quid ſi non adhuc conturbetur? aut per δευτεροπάθειαν, nō πρωτοπάθειαν; ex conſequente, non primariò? At *cor petunt venena*; & *peſtē venenis Aretæus comparat:* etſi nec putrefaciunt venena, nec in ſecundo generant, quale in primo fuerat. Sed annon tam lenta, quàm cita ſunt venena? Annon per gradus ad *cor* itur? Annon iter impeditur? Aret. cauſ. ac. mor. l.1.c.7.

An ſemper feriet, quodcunque minabitur, arcus? Hor.art.po. 350.
Annon ſpectandum in *peſte* tam τὸ ὀξὺ, quàm τὸ θεῖον; annon interna *peſtis* ſeminaria, humor putreſcens, & calor putrefaciens? Annon Galeno *febris peſtilens, quæ in humore, ſalutaris*, niſi quid erret aut æger, aut Galenus? Annon cum controuertitur, in *peſte* an purgandum, an vena ſit ſecanda, vtrumque intra horas aliquot, quibuſdam legibus conceditur? de alijs tam cogitatur, quàm de *Cor defendentibus?* Annon antidotos peſtifugas, adeoque cardiacas, non Mercurial. peſt.c.5. Gal.ſimpl.l.9. c.ter.Sam.ſ.

Croll.baſ.chy p.201. modò alias,ſed multo meliores nouimus,quàm *aurum potabile,liquores aureos?* De *cordiali* quidem Crollius (à quo hic hanc ſententiam verbatim ſuffuratus, nec enim profitetur; furtum igitur; licet interponat id *igitur*, quod non concludit) cum agit inter cætera, id ſolum deprædicat, ſed non demonſtrat, *aurum potabile*; & ab his incipit, in quibus hic deſinit. At *morbum poſteà aggrediatur Medicus*, vterque admonet, hic addit, *ſtrenuè*. Hoc dictum *ſtrenuè*, factum præpoſterè. Nam *morbum Medicus*, primò *aggreditur*: Natura *cor* muniuit: Natura antagoniſta cum Medico, Medicus σύμμαχος cum natura, vt Hercules ἀλεξίκακος cum Theſeo, vt Diomedes *ſtrenuus* cum Vlyſſe

Hom.Il. N. Σύν τε δύ' ἐρχομένω-- valent quæ volunt: non modò cerebri id Capitolium, aut *cordis* Senatum, aut Vrbem hepatis, ſed & partium ſuburbia propugnant iunctis manibus, hoſtem propulſant vndiquaque, dum extrahit Medicus, Natura pellit. Si quâ hoſtis inuaſerit, auxiliaris Medicus hâc euocat, quâ conuenit: occurrit illi maximè, quod viget maximè: primò illi ſuccurrit, quod ſuccumbit primò:

Vir.Æn. l.12. 466.

—ſolum denſa in caligine morbum
Veſtigat luſtrans, ſolum in certamina poſcit.

Quin ſi iam *Morbus cor aggreſſus*, adeoque ingreſſus, defenſum priùs oportuit; nunc niſi ſerò, inquit Nero: ſerò veniſti Balde. Vt *cordi* quo viuat ſubminiſtrem, ſic *morbum* primo quoque tempore, quâ poſſim, arceam, amoliar, auerruncem: Nec enim facit, ſed nec feret, inducias.

Suet. Ner. c.49.

F.A. *Variolæ ſimiliter, Morbilli, & huiuſmodi omnis interna lues, protinus protrudenda eſt ad exteriora, rebus ad id appropriatis, ne venenum Cor ipſum petat, & ſubitò interimat. Omnis autem purgatiua facultas, venenum ad interiora trahit, & amicam ebullitionem (quæ fit quandoque Naturæ ſolo impetu vigoreq́; ſtrenuo) impedit ac retardat, vnde retrofluit infeſtans virus. Triſte fatum decūbenti, vbi ſic delinquitur. Tua igitur iam res agitur quiſquis ſis: venenoſi enim morbi*

vbique

vbique graſſantur, etiam in ipſa Aula Regia; nec hiſce Remedijs obtemperant latitantes illi Morbi: Intenditur potius eorum virus. Quantò ſatius ac tutius conſuluit nobis in his Sener. Dana, vbi (inquam) ingruentis Morbi iudicium fuerit adeò anceps: Si occultas (inquit ille) Morborum prouincias accedere velimus, internas & conſtantes rerum proprietates ſcrutemur, quales ſunt in ſupremis illis corporibus: Auro, Argento, Gemmis, Magaritis, Corallis: hiſce comitibus, ducibus ac nuncijs, occultas Morborum radices inueniemus, & inuentas placide auferemus. Tutum eſt conſilium: acquieſcite in hoc, vt benè ſit cum ægrotis veſtris. Sed diſplicent hi conatus, requiruntur labores, vigiliæ, ac ſumptus. Redibit tamen vobis ſemper cum fœnore & labor & ſumptus. Nouas autem curationum Ideas in Medicinam introducere conſentaneum eſſe non iudicatis. At hæc diſciplina antiquiſſima eſt longeq́ veriſſima. Ab ipſo Hermete Triſmegiſta, proximè poſt deluuium originem duxit. Hæc eſt illa vera Medicina quam Dei eloquia laudatam volunt: non autem culinaria altera ars quam plebecula admiratur, quæ tamen nec laborioſa eſt, nec profunde quæſita:

Auriferos (autem) inter riuos Neptunia Thetis
Ducit læta choros, vitreiſq́ exultat in vndis.

latenter enim quieſcit in Auro præcipuus Naturæ theſaurus: hunc eruere nos conamur veluti ex imis terræ penetralibus, ad perpetranda miraculoſa in ſanatione Morborum: quem adepti, eccam Medicinam quæ occultos morbos prorumpere cogit, manifeſtos extirpat. Apta ſunt hæc arma & congrua ad quamcunque militiam: tuta, iucunda, & ſummarum virium.

Similiter (in quo vix quicquã ſimile) *variolæ, Morbilli* (acſi tam *ſimiles*, vt hos pro illis in publico examine hic nominarit: rem ægrè nôrit, curet, qui nomen neſciat) *& omnis interna lues* (quæ ſi dicta, quòd λύει, ſeu diluit in nihilum, malè coniungitur cum iſtis mitioribus cutaneis) & hæc & illa *protrudenda protinus ad exteriora. Pian, piano, và ſano.* Num & interna apoſtemata, inteſtinorum aut pulmonum vlcera? an ὅκυ ἂν μάλιϛα ῥέπῃ, quâ repit, quò & quâ ducit maximè Natura, per loca magis conferentia, ſuperiùs, inferiùs, vt egerenda egerantur; adeoque ſanentur potiùs quædam inte-

M.G. Hic in Coll. Apr. 10. 1609.

Hip. aph. 21. l. 1.

interiùs, quàm *protrudantur exteriùs?* Quid ſi erumpunt ſatis *ſolo Naturæ impetu*, vt ſæpiùs? quid ſi concomitetur febris ſynocha, concluſa, impetuoſa, vt ſemper? quid ſi febris patet, *lues* latet? quid ſi in corpore plethorico, cacochymo, aſtrictâ nimis aluo, viribus ſatis conſtantibus? nunquámne aluus ſubducenda? ſed leniter: nunquámne tundenda vena? ſed leuiter: ſempérne *protrudenda & protinùs?* Diſtingue tempora, perſonas, cauſas, loca. At quibus machinis, ferramentis, vectibus *protrudet* faber? *ad id appropriatis:* quò? ad cutim: quæ illa? an ſudorem mouentia?

P.Per.in Paſc. l.2. c. 10, ſch. vlt.ſ. Hoc nomine Amatum Pereda Luſitanum Hiſpanus damnat erroris, quòd vt externos illa, ſic & *internos aperiunt meatus, vnde periculum, ne humor ad interiora recurrat.* An alia hidrotica, quàm noſtrorum ficus, flores, ſemina, granata, citria, ptiſanaria, cardiaca? An ſuorum diaphoretica è mineralibus, à quibus caueant, ne & ſudor diaphoreticus? An *aurum* denique *potabile*, quod ſi ſit *protruſiuum*,

Hic.c.71 quo modo *vrinam ſiſtit, vomitum compeſcit, medetur dyſentericis?* At quorſum iſta? *ne venenum Cor petat.* Vtrum petit, petitur? Id proprium venenis, vt cor petant. Vbi *venenum* priùs? in venis? in partibus? an in humoribus? Dic, quibus? & an *venena* omnia, quæ venenata? At *ſubitò interimet.* Non ea vis *veneni* cuiuſcunque: & præcipitia, & tarda nouimus: quædam annihilantur: minuuntur quædam: pleriſque ſunt antidota. At *omnis facultas purgatiua* (eſt & à bile naturali, & à Naturæ expulſiuâ *facultas purgatiua*, non modò catharticis à medicamentis) *trahit (quod trahit, eò trahit, vt attra-*

Gal.fac. nat. l.3.c.6. *cto fruatur) venenum* (id nunquid trahat, vt eo fruatur?) *ad interiora;* interiùs quod antè fuerat. *Purgantia* an *attrahant*, an pellant, dubium: an introducant, an *protrudant*, magis. ἐκκάθαρσις & ἔκκρισις vt differũt? an quòd hęc à natura, ſed illa ſit ab arte? Inter ἐκκαθαρτικὰ & ῥυπτικὰ vix hic diſtinguat: nedum inter ἑλκτικὰ, ἐπισπαστικὰ, καὶ διαφορητικὰ. De via conueniente vacuationis, ne ſit deuia, aut à Naturæ methodo,

vel

vel artis ἐφόδῳ planè auia, ſumma eſt quæſtio, ſeu ſumma quæſtionis. Quin ſi *trahant purgantia*, ad eam *trahunt* regionem, in qua mouent, mouentur, commorantur ipſa: in *Cordis* regionem non ingrediuntur, ſed à ventriculo ad ſedem progrediuntur continuò: ad *Cor* non *trahunt* igitur, ſed inde *protrudunt* magis. Quin alexiteria vt *trahunt* ma- c.14.
nifeſtiùs, ſic *Cordi* propiùs aſſumpta, illincta, eò *attrahunt*: verendum magis igitur, *ad interiora* ne *venenum trahant* huius antidoti, quò manus conſerant, congrediantur, colluctentur. Malim, vt mali pulſor, & ſecun ἔκβολος, ſit bolus *purgatiuus*, quàm antidotus προδότης ſeu retractor. At *ebullitionem impedit amicam* ſcilicet. *Amica ebullitio*, quæ ſeges, ſedes, fons, & fomes mali? Ebullit quidem ſanguis, ſeu menſtruus, ſeu ægri ferueſactus: feruor præter *naturam*, & à feruore *ebullitio*; ſed hæc *naturæ* odio, ſeu onere, ſeu opificio, ſeu beneficio. *Naturæ* opera non *impedienda, retardanda*; quin magis promouenda, maturanda: quo nomine, maturè dico, non præproperè; opportunè, non importunè; εὐκαίρως, non ἀκαίρως. Nedum augendus feruor, reiteranda ebullitio, addendum oleum camino: cum ſatis *Natura* elixârit, aſſare ne pergat medicus. *Auro* autem *potabili* intempeſtiuè ingerendo, annon ex *decuplo vini Hiſpanici vehiculo* augetur flamma? annon increſcit inſurgens *ebullitio*, ſin deferbuerit, reiteratur? annon ex diabolico *aceti menſtruo* à peripheriâ ad centrum retrahitur, & *retrò fluit* (vt hic loquitur) *infeſtans virus*? *Triſte* (agnoſco) *fatum* (ab hoc effatum, an inflictum) *decumbenti* (tum fato occumbenti) *vbi ſic eſt delictũ*: non minorante benedicto, cum apparet febricula, nec dum ſuſpicio *variolarum*; non temperatis cardiacis, dum hæ erumpunt; non zulapijs modicè refrigerantibus, cum eruperunt: nam hæc omnia canonicè: ſed huius *auro* demum *potabili*, vel *ebullitionem* nouam excitante, vel intrò *virus* retrahente. Quòd ſic delictum, Annal.Col.
auditis causâ, circumſtantijs, reo, actoribus, Cenſores Apr.14.1609.

cenſuerunt. Huius Aurum potabile ſi tantum valeat contra *variolas*, hoc hauſto ſæpiùs cur æger inde non conualuit? Hinc ergo poſthac caueat, *cuiuſcunq; res agitur*, ne de ſe *actum* exclamet, cum hinc perit. Hic enim accuſat, non ſe ſolum, ſed ſolum, & ſæculum, quo *vbique graſſantur* (acſi nemo immunis) *morbi venenoſi*: quo nomine videtur *variolas* maiores innuere, non has minores quandoque ſalutares, vt vt ex medici vel ægroti erroribus lethales aliquando, nec verè dicendas *venenoſas*. At *& in Aula Regia*. Debent huic multum Aulici, quòd labe aſpergantur, imò & *lue*. At *non obtemperant* (hoc imperante) *hi morbi latitantes* (qui & hunc *latent*; dum *latent*, vt regat, hic vt eruet?) *hiſce remedijs: auro potabili*, aut è *mercurio cum auro pilulis*: de

Virg Æn.l.3. 314. quibus, vt audet, -- *raris turbatus vocibus hiſcit.*

His potiùs intenditur eorum virus (inquit) imò tenduntur ægris vaſa, ſternuntur vires, virtus exoluitur, ſpiritus inflammantur, vita eripitur. Hîc ergo iterum eâdem phraſi (quâ hic mirè pollet) *quantò ſatius ac tutius* (tanto hic peiùs ac periculoſiùs) *conſuluit* (Conſul horum perpetuus) *Seuer. Dana?* Daniſta de *auro conſuluiſſet ſatiùs*, vt ſe ſatiaret; *tutiùs*, vt illud tueretur. Sed illum *mitto* (vt hic loquitur de Paracel-

Sup.pag.55. ſo) quia *Danus* qui crepat *prouincias*, in ſuas *morborum prouincias*: ſed ſub Monarchis & ſemimonarchis. Ille abeat Morboniam, & hic Moroniã. Quod ſi hic ambiat ridiculus, abſurdus, & obſcurus dici, ab illo diſcat loqui vt aſſolet; & ambit quidem.

Lucret.l.1. 652.

> *Omnia enim ſtolidi magis admirantur, amantq;,*
> *Inuerſis quæ ſub verbis latitantia cernunt.*

Cur autem (cum hîc minus, quàm alibi) ex illo hîc citat quod nondum inueni, non citat alibi quod verbatim reperi? Quin *anceps* videtur; an in hoc *indicium*, qui ferat *iudicium* de *morbo ingruente*, qui propriè in ἀκρισίᾳ, cuius criſis propè nulla, niſi ſimul & ſemel, & crudus & coctus, & incipit & definit. At *tutum conſiliũ hoc Seuerini:* cur magis, quã

prius

prius id *Villanouani?* Imò tectum eſt magis, quod nec hic explicet, nec impleat: & an *conſilium*, quo ſuadetur inſcrutabilia *ſcrutari?* an promiſſum, quo ſpondetur *ἀνεύρητα inuenturos, ἀδύνατα ablaturos?* At hic conſilium adiungit ſuum (Collegã Cõſulis eſſe oportuit) *in hoc acquieſcamus* (tanquã Laudano Paracelſico) *vt bene ſit cum ægrotis noſtris*; malè nobis valentibus. At *diſplicent* (vt olim *Seuerini*) *hi conatus*; Seue.ep.dedi; quos iterum deprædicat, vt priùs Collegio. Cuius nimirum? non huius, ſi conetur amens, demens, Hic.ep.ad Co.

--vt cælum in Tartara ſoluat. Vir. Æn.l. 12. 205.

Non Collegio; quod illi ex illo regerit,

Οὐκ ἀλέγω, ὡς εἴ με γυνὴ βάλοι, ἢ παῖς ἄφρων. Hom.Il.1.Dio
Κωφὸν γὰρ βέλος ἀνδρὸς ἀνάλκιδος οὐτιδανοῖο.

At *labores, vigiliæ, ſumptus requiruntur*. In caſſum omnia: caſsâ nuce non emerim. De his in limine; vt nunc eliminentur. Hic præf p. Plaut. Id dictum interim è Plauto ſibi habeat, *Stulti haud ſcimus, fruſtrà vt ſimus*. At *& labor, & ſumptus* (vbi *vigiliæ?*) *redibit ſemper*: abſit, vt *redeat* *--Labor actus in orbem*, acſi Vir.Geo.l.2. 402. Siſyphidis; aut *ſumptus redeat*, qui antè profuſior, exhauſit loculos, emunxit miſeros, --vt arenę ſemina mandent, reti piſcentur aureo. Inſanitum eſt nimis. At *redibit cum fœnore*: Hic homo exercet *fœnus*: nepotes perditi accurrite. *Quid fœnerari? quid hominem occidere?* an *fœnus* redibit ſimul? Cato.Cic.off. l.2. an fœnerandum maleficium? Si *redit* depoſitum, *aurum* erat reductile; at fruſtrà *labor*: ſi *fœnus* inſuper, multiplicationis erit lapis, quo mirum hic Mydas niſi omnia in aurum verterit; aures quoque. Nequid laboret vltrà, ne nequicquam: nequid inſumat, ne conſumat quod reliquum. Annon hoc montes aureos eſt polliceri, nil præſtare? Annon elixat lapidem, quod vani? aut lapidem, ſed è ſepulchro, veneratur, quod ſuperſtitioſi? Loquor an lapides? an & lapidibus? At *conſentaneum non iudicamus* (ex conſenſu Areopagitici iudicij) *in Medicinam introducere* (quæ iam deducta ad ſupremam lineam) *curationum Ideas nouas*.

Sup.pag 67. De *Ideis* ex Ariſtotele iam verbo dixi, quàm otioſæ, quàm
Hom.Il.α. nihili. De *nouis*, vt verè dicam, diſplicent: --οὐκ ἥνδανε θυμῷ.
Nec vero conſentiunt, nec *Medicinæ conſentanea.* Vt in *variolis*, ſiquid nouiſſet rectiùs, aut huic *indicium* de κεκριμένοις,
Hip.ap.20 ſ.1. hic ex Hippocratis *conſilio, nec moniſſet, nec quidquam innouaſſet*, nec *nouum* incendium excitaſſet: ſic in re medica, ac in republica, Seueri *tutiùs*, quàm *Seuerini conſilio huic acquieſcat*,
Herodia.l.6.p *eſcat*, μὴ καινοτομεῖν· μὴ δὲ ματαίαις ἐλπίσιν αἰωρούμενον, μέγαν ἐγείρειν
Hip el.& præc πόλεμον. Ne παρὰ λόγον, Hippocrates & ratio; ne παρὰ νόμον,
Diod.Sic l.2. c.3. lex & Ægyptij; ne παρὰ τὰ πάτρια quis medicinam faciat,
Ariſt.pol.l.2. c.8. ſuaſerunt Ariſtoteles, authoritas, lex, ratio. Τοῖς νόμοις ἕπεσθαι, in quauis vrbe, arte, lex legum, regularum regula. Lex Thuriorum, ne veterem quis legem abroget, aut *nouam* roget, niſi cui capiſtrum circa collum, quo pendeat, ſi non probetur ſingulis; in medicis ô vtinam obtineat. Si Phrynis phantaſticus lyræ Apollinis vel duas chordas ἀμύστος adiunxerit, illas incîdat Ephorus, qui ἐφ' ὁρᾷ. *Noua* mirentur alij, nos rimamur; nota explodant, nos amplectimur. Huic ſolum dico

Eurip.Hecub. Οὐ καινὸν εἶπας, εἰδόσι δ' ὀνείδισας.

At *hæc diſciplina antiquiſſima eſt longeq́ veriſſima.* An quia, αὐτὸς ἔφα? Si *antiquiſſima*, cur nouæ huic Ideæ? ſi *veriſſima*, cur tãta falſitas *diſcipulis?* Vbi tam diù latuit hic Latmius Endymion? *Ab ipſo Hermete Triſmegiſta.* Non is τρὶς μέγιστος, nec edidit τρὶς μέγιστα. Nec eſt hic verus Ἑρμῆς, qui Græca vix intelligat, nedum interpretetur. Ab eo *tres lapides, tres partes philoſophiæ totius mundi* hic *Hermes nouus* deducat, cir-
Herm.tab. ſmar.f. cumducat. *Ab illo?* (quando?) *proximè poſt deluuium* (Annales
Lib.l 1.ep.17. l.2.ep.ded. edat hic nouus Chronologus, vt hæc conciliet: nam no-
Plau.Mil.glo. men diluuij hæc diluit) *duxit originem.* --*poſtridie quàm Iupiter*;

Vir.AEn.l.6. 730. *Igneus eſt ollis vigor, & cæleſtis origo.*

Iuu.ſat.8.46. 53. --*viuas* , *& originis huius*

Gaudia longa feras-truncóque ſimillimus Hermæ.

Sed

Sed is an Arabs, an Ægyptius, an ante, an poſt Moſen, an ipſe (falsò) Moſes, non inquiro, nedum an *proximè poſt diluuium?* nec enim aut ex illis, aut ab illis octo in Arca conſeruatis, nec ergo proximè, nec illis coætaneus, nec Chami vxorem docuit: ſed addo ſolùm è Baucyneto Chymico, quòd *Idololatra turpis, teter Idololatriæ propugnator & magus deteſtandus fuerit; vt malè referatur chymiæ inuentio ad illum Cacodæmonem:* è iunioris Riolani Genebrardo, quòd *longè Hippocrate poſterior;* è Galeno, quòd *author nugarum, magiſter impoſtorum.* At *hæc eſt* huius *vera Medicina* (ab authore, à ſuis & Diuo Auguſtino, impietatis damnato) *quam Dei eloquia laudatam volunt.* Hanc huius aut illius nolunt, ſed *eam quæ à Deo,* non ab Atheo. Vt *artem culinariam plebecula miretur,* mirum, cum ſit plebeia: vt *ne laborioſa,* falſum; motus, tumultus, feruor, ſudor, defatigatio id clamant affatim: ſed quàm *profundè quæſita,* nolo dicere, ne veſpas excitem, coctores, decoctores, *genere Geryonaceo: quos ſi Argus ſeruet, is nunquã ſeruet.* Sed ſpagiria quàm parum differat à magiria, vt illa ab hac *ducat origınem,* vt foco, furno, fumo, opere, operâ conueniant, & è Spagiricis iam dixi aliquid, & hic ægrè diſtinguat; niſi quòd altera plerunque tuta paret alimenta, altera quandoque periculoſa medicamenta.

Lib.l.1.cp.17 p. Gul. Bau. not. 1. in ap. p. 51. ex Aug ciuit. Dei. l. 8. c. 23. Riol. fil. ex. in Bau. p 119. è Gen. & Gal. Eccl. c. 38. 2. 4. Plaut. Aul. act. 3. Crol p. 67. mar. Lib. l. 2. ep. 59

--*facies non vna duabus,*
Nec diuerſa tamen, qualem decet eſſe ſororum. Ou. Met. l. 2. 13.

Hic *(autem) auriferos* cum vidit *riuos* apud Pratenſem poetam *exultantem,* vt *chorum* impleret, *lætus,* ſed extra *chorum,* & loco alieno introducit *Thetida* (ſed Tethyn diceret) cui quid cum chymia, niſi quòd fortè ſalſa & humida? *Latenter enim quieſcit in Auro præcipuus Naturæ theſaurus.* Non tenet ratio, non cohæret oratio. Quidni in gemmis æquè? quidni in vegetãtibus, in animatis magis? niſi quòd in illo *latẽs quies,* in iſtis patẽs qualitas; ſed ſpecioſior & pretioſior. At hic *conatur* (conatu ſæpe irrito) *eruere hunc theſaurum (latentẽ,* Io. Prat. amb. vot. v. 247.

quieſcentem; vim facit igitur) *veluti ex imis terræ penetralibus:* ſacrilegum prædonem narrat:

Vir. Æn.l.2. 297. *Æternumq́; adytus effert penetralibus ignem:*

Sup.pag.66. quod prophano nefarium. At quorſum? *ad perpetranda miraculoſa* (vt priùs *miracula*, quæ valdè impropriè ſunt dicta *perpetrari*) *in ſanatione morborum:* acſi *miraculoſum*, vt *morbi* ab hoc *ſanentur*. At *theſaurum adepti*, quid faciunt? quid patiuntur? Verbum recto non redditur. Sed quid non faciunt? *Eccam Medicinam*. Huic Echo reſonet, *eccam* cum iactitat, *eccam*. *Eccam* leænam, & leænæ medicum.

Virg. Æn.l.1. 465. *En Priamus*-- *Sunt lachrymæ rerum*.--

At *hæc cogit prorumpere* (ne nimiùm ſit violenta, truculenta, vereor, quæ *aurum* potuit *diſrumpere*, nunc *cogit prorumpere*) *occultos morbos*. Sagacem dicit & vocalem canem, quæ excutiat omnes latebras, pererret, peruolitet, peruestiget ſpelæa ferarum latitantium, præ timore. At vt ſe exerat *ſtirps* alta efficit. Quin *& extirpat manifeſtos*.

Heu ſtirpem inuiſam -- quæ ſeu ſe cœlo offert, ſeu in Tartara tendit, an euellenda ſtirpitus, an *extirpanda* radicitus? Vix hæret *ſtirpi manifeſtum*. Tandem triumphum

l.2.275. canit, falſi -- *exuuias indutus Achillis.*

Sunt hæc arma: an Plauti *coquinaria*? an *Cerealia* Virgilij? an Statij *inania*? an Martialis *tonſoria*? an Lucani *feralia*? an *furialia* Ouidij? an ad tegendum, an nocendum? an Marius quæ fecit, quibus perit? an quæ excudit, extudit Vul-

l.8.l.10. canus cum Cyclopibus, ſed quibus óccidit, occiditur cum

l.6.791.403. Lauſo Mezentius? *Sunt hæc arma*: ſed an

Hic vir, hic eſt?-- --*pietate inſignis & armis?*

Geor.l.4.245. *Aut aſper crabro imparibus ſe immiſcuit armis?*

vt dicat cum Ænæa, cum Albino,

Æn.l 2.314. Iul.cap. in Clod.Alb. *Arma amens capio, nec ſat rationis in armis.*

At *apta ſunt & congrua ad quamcunque militiam*. Vix ad congruitatem belli Grammaticalis, nedum *ad militiam* Medicam, aut ſyllogiſmorum.

Vino

Vino huic & auro Medus acinaces Hor.l.1.od. 27.5.
Immane quantum diſcrepet.—

At *tuta.* Non hoc tutore; non virtute ſuâ; non ingerenti; non gerenti; nedum excipienti. Fortè,vt *tutus ſcorpio, & à cauda, & à morſu, loco.* At & *iucunda.* Hæc ſeu militia ſeu armatura, Plin.l.11. c.25 f.

Dulcis inexperto,-- *Expertus metuit.--* Hor.l.1.ep.18 86.

Sed auro potabili,ex eodem Poeta,vt

Natis in vſum lætitiæ ſcyphis, l.1.od.27.1.
Pugnare Thracum eſt: tollito barbarum Morem.--

At & *ſummarum virium.* Summam de viribus pòſt ciphiâ colligam. Interea, & ex eodem

Rideo corpore maiorem Turbonis in armis l.2.ſat.3.315.
Spiritum, & inceſſum:--

qui,quaſi apis Virgiliana,

Ingentes animos anguſto in corpore verſat. Vir.Geor.l.4. 83.

CAP. VI.

Quod Aurum Potabile vniuerſalis Medicina dici mereatur.

Est quædam vniuerſalis curandi ratio apud Philoſophos, quæ maximè vniuerſalis & ſuprema nuncupatur. Materia huius operis gradus excellentioris eſt, quàm aliorum omnium Arcanorum: quorum quidem virtutes, vires & proprietates continere dicitur omnes & præcellere. An hæc Medicina parari poſſit, in controuerſiam vocatur quæſtio. Optanda eſſet vniuerſalis illa, ſed paucis conceſſa fuit. Eam nos in valore ſuo relinquimus. Alia ſunt intermedia Arcana, vniuerſalia tamen Remedia, ſed ſubalterna. Hæc valdè appropinquant ad proprietates & conditiones vniuerſalium Curationum, & æmulantur ipſas. Capitales illi Morbi, quorum Monarchia inexpugnabilis cenſetur à plurimis, hiſce remedijs ſæpiſſime obtemperant. Huius ordinis Arcana quæ ex Auro prolicita fuerint, ex teſtimonio omnium Philoſophorum pretioſiſſima ſunt & ſummarum virium, ſi Spagyricâ Arte ritè præparentur. Eſſentia Auri quæ potabilis eſt in omni liquore, ex diſciplina Ray. Lullij, confert vnicuique pro quacunque F.A.

que

que infirmitate, vt habetur in libro ſuo de conſeruatione vitæ humanæ, & in libro Mercuriorum, & libello Elucidarij. Et valet ad omnem humanam infirmitatem, vt apparet in libro de Medicina ſecretiſſima. Huic ſententiæ aſtipulantur alij etiam Philoſophi. Adæquat (inquiunt) humores inæquatos: Vitales omnes ſpiritus mirificè roborat: & infinitis alijs dotibus ornatur Aurum, quæ in particulari Medicina non cernuntur vnquam. Illa erroris plena eſt: altera omninò ſecura. In Particulari ſanatione fructus ſolummodò tolluntur: Symptomata, Paroxiſmi, dolores mitigantur: excrementorum euacuationes inſtituuntur (vnde debilitatur natura vt plurimum, idcircò corroborationes adiunguntur) ſed fixioris Morbi radices vix extirpantur vnquam. Seminales Morborum tincturæ reſidiuæ fiunt, & nouos per interualla cruciatus excitant. Particularis tamen ſanatio cum vniuerſali Medicina adiuta, vniuerſalis curationis officio ſæpè fungitur, impuritatum radices conſumendo, & natiuam virtutem confortando.

CAP. VI.

Medicamentum vniuerſale nullum; nedum id Aurum.

M.G. CVrandi ratio, ſeu θεραπευτική, ſeu φαρμακευτική, etſi *vniuerſalis*, quia pars practica ἰατρικῆς, ſeu medicæ ſcientiæ; omnis verò ſcientia καθόλου, κατὰ παντός, omninò ἀποδεικτική, cuius & ἐπαγωγὴ τοῦ καθόλου, ὁ δὲ συλλογισμός, ἐκ τῶν καθόλου: ſi tamen Chymici, cum *medicinam* dicunt; medicamentum intelligant, vt ſæpiùs, nec artem ab artifice, artificem ab inſtrumento, inſtrumentum ab artificio ſeu opificio diſtinguant, *vniuerſalem* quamcunque *medicinam* & imperitè dicunt & abſurdè. (*Communem* ſiquidem *curationem omnium, cum ſtupidiſsimis methodicis putare, extremæ* Galenus exiſtimat *dementiæ*.) Hic autem imperitiſſimè & abſurdiſſimè, quòd *quædam* ſit *vniuerſalis*, cum *quiddam & vniuerſale* opponantur: tum quòd *hæc maximè vniuerſalis & ſuprema*, acſi *vniuerſalia*, tametſi ſubalterna, *gradus* ſuſcipiant, ſiue magis & minus, vt ne ſint ſimpliciter *vniuerſalia*.

Gal. met. med l. 3. c. 7.

Iuu. ſat. 2. 1 52 *Nec pueri credunt, niſi qui nondum ære lauantur.*

At

At *huius operis* (en *opus*, non artem dicit) *materia* (an prima an ſecunda? informis an formata?) *eſt gradus excellentioris* (*materiam* metitur *gradibus* ὑπεροχῆς, quæ ὑφιςάμενον) *quàm aliorum omnium Arcanorum. Arcana* huius imperij (ſi credere fas eſt, imò ſi dicere) vt pari *gradu* omnia dicuntur *immortalia, incorporalia*; vix ergo materialia, aut ex *materia* quantumuis *excellenti*. At *horum virtutes, vires, proprietates, huius materia continere dicitur omnes & præcellere.* Vt illis *præcellat*, mirum; *excellat*, magnum; *omnes* vna *contineat*, falſum. Onom.2, Ar.

Maiores pennas nido extendiſſe, loquemur. Hor.l.1.ep.2. 21.

Virtutes formæ meliùs aſcribat, quàm *materiæ*. Ait verò, vt prophanus Nero de Poppæa pellice,

Omnes in vnam contulit laudes Deus, Sen.Oct.act. 2.ſc.2.
Talemq́ue naſci fata voluerant mihi.

In vno *omnia?* quin ergo vnus *omnia?* quin *omnia* in *omnibus?* In vno *omnia?* an ea optima? at vnum optimum: dic igitur, in vno vnum; vt ἓν πρὸς ἕν, rectè Philoſophus. In vno *omnia? virtutum* Ambroſia, & Nectar gloriæ? quin Deus dicitur? nam vnus ſolus Deus, παντοκράτωρ, πανάριςος, πάνσοφος, παντέλειος. Sint alia πολύχρηςα, panchreſti nomen nulli, niſi quod ad Chriſti pedes. At *vniuerſale* huic dicitur, non vnum numero: fortè vt ens, vnum, verum, bonum. Tranſcēditur huic homini; id eſt, ὑπερβολίζεται, παραλογίζεται. Sic Papa Oecumenicus Vniuerſalis Epiſcopus; vt hîc ſit Papa medicamentorum. Imò hoc capite *vna eadémque*, & mox, *hæc Medicina:* en medicamentum intelligi, cum priùs φαρμακευτικὴ, non φάρμακον, μέθοδος, non ἔφοδος, λόγος, non ἔργον, curandi ratio, non quâ curatur potio, deſcriberetur. At *an parari poſſit* (ſeu cōparari marte noſtro, ſeu præparari arte alienâ) *in controuerſiam vocatur quæſtio. Controuerſia, & quæſtio,* vt differunt? niſi hæc per tormenta. Ariſt. Euſeb.l.9.

Nil agit exemplum, quod litem lite reſoluit. Hor.l.2.ſat.3. 103.

Præcedit quidem *quæſtio*, quâ *an* ſit quæritur, quâ quid ſit, quid poſſit, quî *poſſit parari*, quæſtionem. Sed ὕςερον hic

πρότερον. Αμέθοδος, ἄμυσος petit principium, cuius problemata αἰτήματα, & *quæſtio in controuerſia.* Modò poſuerat, nunc ſupponit. Nam niſi ſit, non *poteſt parari*; ſi *poteſt parari*, & eſſe eſt neceſſe; niſi ars deficit in neceſſarijs; aut ſi ars iſti ſufficit. Quin ab hoc homine ſi *poſſit præparari*, non eſt ab *vno vniuerſale.* Sed hic *tincturam*, *animam*, *eſſentiam* vt *auro euocauit*, ita *in controuerſiam* nunc non ens *vocat:* de quibus vnà omnibus dictum habeat,

Ariſtop. Plut. Merc.

Ποθεῖς τὸν οὐ παρόντα, καὶ μάτην καλεῖς.

Malim quoduis εὐπόριστον, quàm hoc ἀόριστον, ἀπόριστον, ἀπόρευτον, & planè ἄπορον. At huic *optanda illa vniuerſalis; ſed paucis conceſſa.* Num idem *optanti* Seuerino?

Seu. Id. c. 14. p. 344.

Her. epod. vlt. 16.

Optat ſupremo collocare Siſyphus
In monte ſaxum: ſed vetant leges Iouis.

Cic. de fat. f.

Ar. mag. mor. l. 1 c. 18.

Optare hoc quidem *eſt*, *non diſputare*, ait Cicero. Voluntas impoſſibilium, ſed non electio, quæ non τοῦ τέλους, ἀλλὰ τῶν πρὸς τὸ τέλος, ait Ariſtoteles. *Optando* ſi viuitur, non operando; quin ſomnianti aurum ingeritur, non ſtudenti congeritur?

Ou. Pon. l. 3. el. 1. 35.

Velle parum eſt, cupias vt re potiaris oportet.

Hic arguit à non *conceſſis:* imò nec arguit. Vt *vniuerſale paucis concedatur*, vix veriſimile: nec enim *vniuerſale*, niſi attribuatur pluribus, aut ſi ſit ἀκοινώνητον. At vt antè *reliquum* (*Philoſophorum lapidem*) ſic nunc *vniuerſalem Medicinam in valore ſuo relinquit.* De *relinquentibus* frequens conqueſtio in vita, in ſcena: qui *relinquat* ſeu deſerat, quàm poteſt aſſerere, parum abeſt ne delinquat. Nullius *valoris* ſcilicet, ſeu phraſin expendas, ſeu effectum. Quid quod Paracelſo, *eiuſdem valoris vniuerſa? Arcana* omnia in ſummo genere putâram hactenus: nunc *intermedia* & *ſubalterna* non diſtinguo; *remedia*, & *vniuerſalia* non coniungo; illa particularibus quòd applicentur, vt ſint *remedia*; hæc indiuiduis non reſtringantur, ſi ſint *vniuerſalia.* Quin quæ ſunt *alia* ab *vniuerſali*, vix *ſubalterna* dixerim; ſed an ſuprema, an infima, nõ dicitur.

Sup pag. 150.

Par. param. l. 2. c. 2.

dicitur. At *valdè appropinquant ad proprietates* (non hæc ad Latinitatis *proprietatem*) *& conditiones vniuerſalium curationum* (*curationes* iterum cur recoquit, cum innuat curandi inſtrumenta?) *& æmulantur ipſas*: an, huius *æmuli*, vt *æmulantur impoſturam*. Quin *auri arcanum*, ſeu ſimplex, ſeu vitriolatum, Cacophraſti, Quercetani, annon has *æmulatur* pari paſſu, gradu, gratiâ? quod itâ *æmulatur*, annon æquè *vniuerſale?* Annon arcana alia, eodem ſi non nomine, at ordine, eâdem ſi non familiâ, at famâ, dicuntur Chymiſtis Panacæa, Pantagoga, Panchreſta, Panæreta, Panchymagoga? annon hæc omnia ſonant *vniuerſale?* Annon Paracelſo (cui ſemper nomini adhæret erroris aliquid) hypericon (quaſi ὑπερέχον) ſeu *Perforata* (an perforatis folijs, an facultatibus) *eſt ſuper totum hominem, & vniuerſalis medicina*: nempe quòd Fuga ſeu vua Dæmonum, ſeu Scopa Regia. Hic ſi *remediorum* genus ſummum, ſi *ſubalternas* ſpecies, ſi infimas concepit animo, quin & methodico deſcribat radio κατηγορίαν φαρμακευτικὴν, quod primum, quod proximum, quod imum ſtatuat. Quod ſi, vt vates cecinit,

Sup.pag.172. Quer.tetr.c.32.è. Pa.to.4.p.362 to.6.p.440. Quer.tet.c.31 Lib. in Mic. not.29.è. Par.rer.na.c.5 Ono.1.p.229.

Non mihi ſi linguæ centum ſint, oraq; centum,
Ferrea vox, omnes ſcelerum comprendere formas,
Omnia morborum percurrere nomina poſſem:

Vir.AEn.l.6, 625.

nedum *remediorum*, quum *morbis* ſingulis plura *remedia* creârit Deus, Natura indulſerit, Ars elimârit. At *morbi capitales* (non modò capitis, ſed caput qui vitæ petunt) *his remedijs obtemperant*: ſubmittunt ſecuri capita, an iugo colla? Genus id efferum, *obtemperare* neſcit;

Indocile, flecti non poteſt, frangi poteſt.

Sen.Thy.act. 2.ſc.1.

Cedent, aut terga fortè vertent, aut tollentur, non *obtemtemperabunt* vnquam, vt vt temperes. Hos domare, eſt delere; ſubdere, eſt perdere. At *horum Monarchia inexpugnabilis cenſetur à plurimis*. Imò à pauciſſimis *Monarchia* tribuitur. Aduerſas acies, infenſa infeſta agmina, furiales ferales turmas, turbas *à pluribus* accepimus, à ſolo Seuerino, aut pſeudomo-

do-monarcha Paracelſo *Monarchiam*, aut eorum abu ſu *ἀκυρολόγοις* aſſeclis: quæ Quintiliano *ſuperiectio ementiens.* Quo nomine, Monarchæ illis quantum debent? *Inexpugnabile* quod *cenſent plurimi*, hic tyro ne ſperet *remedijs*, aut medijs quibuſuis *expugnare:* in *ordinē* vt redigat, *id agat, ac ſi cū ratione inſaniat.* At *huius ordinis* (ſubalternorū putà) *Arcana quæ ex auro* (duo iam memoraui, his octo adiungit Quercetanus, ſed huic *arcana* omnia) *ex teſtimonio omniū Philoſophorum* (quorum plurimi de illis nihil) *pretioſiſſima ſunt* (quòd *aurum* ſummi *pretij*, &

Quint. l. 8. c. vlt.
Ter. Eu. act. 1. ſc. 1.
Que. tetr. c. 32
Iuu. ſat. 11. 16.

--*magis illa iuuant, quæ pluris emuntur,*
ſed ſpes emitur pretio)

at *& ſummarum virium* (hoc quia ſæpe dicitur, num creditur? has vires obtinet battologia?) ſed eâ lege, *ſi Spagyrica arte ritè præparentur. Si* ſic *paretur* quippiam, vt *ſummas vires* teneat, tenebit *vires ſummas.* Vah ſuppoſitorium. At nec id poſſunt, nec ſic *parant* noſtri (qui *ritè* pauca) imperiti *Spagyri*: nedum hic huius *μάγειρος. Arcanum* eſt, quod arcet tam prophanos, ne parent, *præparent.* At *Auri Eſſentia potabilis* (ex illis octo, & è diſtinctis Paracelſi, confunduntur duo) ex tribus teſtimonijs vnius *Lully*, (de quo iam ſæpiùs, quàm ænigmaticus, quàm hyperbolicus, quàm Theophraſto ab Hohenheim *nugator, ſtupidus, barbarus, inſipiens homunculus*) *confert vnicuique pro quacunque infirmitate.* Nec *vnuſquiſque quâcunque* premitur; nec *confert* infirmo quod *pro infirmitate.* At & quartum adiungit: quod eâdem ferè phraſi eandem refert fidem. Aut *Lullius* non loquitur, quod intelligat Anthonius; aut non intelligit Anthonius, de quo loquatur *Lullius.* Addit *aſtipulari alios* (profert intereà qui ſtipuletur neminem) *etiam Philoſophos*, ſed ſui furfuris, aut claſſis infimæ, innominatos: qui quid *inquiant*, nec inquiro, nec curo; nedum repeto, vt antè refutati. Quiuis circumforaneus de quotis impoſtorio tantundem dixerit. *Humores* pauci Chymici, *inæquatos* Latini pauciores,

Par. arch. qu. eſſ. p. 87.
dial. chryſo. p. 22.
Sup. pag. 41.

ciores, ſed *adæquandos* dicant Medici pauciſſimi: niſi fortè talis, qualis ſine multa laude Tauladanus. Architectonica Natura non æquauit,tametſi temperauit. *Vitales ſpiritus* an *omnes roborat?* & animales negligit, & naturales? *Dos Auro* Virtus? an cenſus magis? Nec tamen *dotes* finito *infinitæ.* Poetam igitur quâ aure audiet? *-- aurum vt inutile,*

Taul.anim.in Brac.

Summi materiam mali,
Mittamus, ſcelerum ſi bene pænitet.

Hor.l.3.od. 24.48.

Dotes finitas, vt homini, ſic auro Deus:

Ἄλλῳ μὲν γὰρ ἔδωκε Θεὸς πολεμήϊα ἔργα,
Ἄλλῳ δ' ὄρχησιν, ἑτέρῳ κίθαριν καὶ ἀοιδήν,
Ἄλλῳ δ' ἐν στήθεσσι τίθει νόον.

Hom.Il.N. 729.

Sic & medicamentis ad aliud ac aliud, in alio atque alio comparatis. Hæ verò *dotes* (num finitæ? *auri* fortaſſis *infinitæ*) *non cernuntur* (nec enim *cernuntur infinita*) *in particulari medicina:* cœco videlicet, non intelligenti. Quæ *medicina cernitur*, ſi non *particularis?* vbi *dotes cernuntur* vſpiam, ſi non in illa? At illa *erroris plena:* artificis vitio, non artis: hic artifex artifici, an arti detrahit? *Vniuerſalis omninò ſecura:* in ſe, quòd non intereunt *vniuerſalia*, nec *errant* artes: ſed vſui cum adhibetur, & fert, & infert par periculum: nec magis *ſecura* hæc quàm illa; quin eſt eadem. *At in Particulari ſanatione fructus ſolummodò tolluntur:* an *fructus* putres, marcidi? an magis tubera, ſeu carioſa carcinomata? *tollantur* modò, id ſolum non eſt nihili, nec ſine *fructu* aliquo.

Eſt quódam prodire tenùs, ſi non datur vltrà.

Hor.l.1.ep.1. 32.

Vltrà, aliquid ſemper proſequitur, ſæpè aſſequitur *particularis ſanatio;* præſcribit fortè, ſed non præſtat *vniuerſalis.* Nam cura omnium, nullius cura; nedum *curatio.* Tanti eſt mihi, quantum prodeſt mihi. Sarcoma, varicem, aneuriſma, entero-epiploo-ſarco-cirſo-hydro-pneumato-broncho-bubono-celen, in cyſti calculos, vnguem in oculo non *ſanat*, ſagittam è capite Richardi, è femore Gulielmi, è calce Achillis non euellit, ſextum non *tollit* digitum, re-

ſectum non reſtituit *vniuerſale*: imò quem *ſanat morbum*, cui arte opus, non naturâ? *Particulare* ſit oportet, quod partibus, particulis accommodetur, commodet. At inde *Symptomata, Paroxiſmi, dolores mitigantur*. Deo hinc gratia, & ſalus

Gal. in aph. 7. ſ. 1.

homini. Quædam *ſymptomata* ſunt morbis grauiora, vrgent, & angunt magis: quin quidam morbi ſymptomatici; quidam quid aliud, quàm *ſymptomatum* ſæuitia? quid aliud, quàm *paroxyſmi*? quid *paroxyſmi*, quàm πόνοι; quid πόνοι, quàm *dolores*? quid hæc omnia, quàm morbi decurſus cum acrimonia, acerbitate? Hinc eſt Aëtio exacerbatio

Aet. tetr. l. 2. ſer 2. c. 8. Gal. met. med l. 8. c. 3. Di. crit. l. 3. c. 8

κίνημα νοσήματος μερικὸν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀπὸ τῆς ἀνέσεως, cum inſurgit natura contra morbum, morbus contra naturam, hoc incitante ſtimulo. Præſtas artificem, ſi arte *mitiges*, quod eſt naturâ ferum, ferox, contumax, pertinax, dolorificum, horrificum: ſi ἄκοπα, ἄπονα, ἄλυπα, anodyna apponas his ὀδύναις, κόποις, πόνοις, πημοναῖς. Quid poſcat æger amplius? quid poſſit medicus commodius? Appoſitè non homo *vniuerſalis*, ſed & curat Galenus, & curatur Antoninus, hic & ille: non ergo *vniuerſali remedio*, ſed hoc aut illo, putà Galenico. At his *excrementorum euacuationes inſtituuntur*. Natura has *inſtituit*; ars quæ eſt vſui, ex eius inſtituto efficit: magiſtra illa, hæc miniſtra: ſi quâ natura deficit, quâ poteſt ars perficiet. Sunt *excrementa*; ſunt ergo excernenda. Sunt ſuperuacua; ergo *euacuanda*. At *inde debilitatur natura vt plurimum*: ſuperpurgatione fortè Chymicâ; non purgatione

Hip. epid. 6. com. 2. t. 36. me. vet. t. 35.

Galenicâ. Nam hæc expendit priùs, ὧν δεῖ, καὶ ὡς δεῖ, καὶ οἷα, καὶ ὅπη, καὶ ὅτε, καὶ ὅσα δεῖ, dein expurgat τὰ λυποῦντα, ἐνοχλοῦντα, omninò πλεονάζοντα, hinc demum non ξυμφορὰ, ſed εὐφορία καὶ ξυμφέρον. Natura τῶν πόνων ἀπαλλάσσεται. Nec verò *debilitatur* vtique, ſaltem *non plurimùm*, cui oneratæ onus περίττωμα de-

Heſ. ἔργ. καὶ ἡμ. l. 2. 300.

trahitur, quin recreatur potiùs: nã alioqui Ἄξονα κανάξεις, — ait Heſiodus. In ipſa forſitan euacuatione, qui vacuatur, fatigatur: ipſa euacuationis dies propter pugnam, luctam, criſin, eccriſin plerunque eſt moleſtior, turbatior: pòſt au-

tem,

tem, Poeta vt ſolatur,

Nube ſolet pulſâ candidus ire dies. Ou.triſt.l.2. 142.

Huic *idcirco corroborationes adiunguntur.* Num & ſimul & ſemel? ex arte, vix opinor: ne & fines diuerſi, & motus oppoſiti,& opera contraria; *Natura* diſtrahatur. Nequid malignum ingeratur; nequid benignum egeratur; ſoluatur onus, ſeruetur tonus partis, (hoc fit Galenicis catharticis) *Natura* recreabitur. *Sed fixioris Morbi radices vix extirpantur vnquam.* Eradicantia Galenicorum priùs accepimus, quàm *Morbi radices* à Chymiſtis. Hæ altiùs ſi hęreant, *auro potabili,* non video, vt *extirpentur. Morbi* cauſas Galenici ſcrutantur, intelligunt, & *eradicant* altiùs, quàm quiſquam vnquam Chymicus; cui ſat eſt ſcire à Galenico, ſi hic, aut hic ſit *morbus:* nam illi ad manum *vniuerſale medicamentum:* ex quo, ne *morbi* ramulum, nedum *radicem,* opus eſt vt ſciat. *Extirpat* enim *omnes,* funditùs, ſtirpitùs, radicitùs, omnino ad vnum vno ictu *omnes.* At *Morborum tincturæ ſeminales.* Heu quò decidimus? *Tincturæ decantatæ, actiuæ, potentiſſimæ,* eæque *ſeminales,* iam tandem ſunt *Morborum!* An iam *tincturæ Chymicorum nouæ Crollio ſunt* κακῶν ἴλιας? An *coloratæ eſſentiæ?* non arbitror. An *cura palliatiua?* ne id quidem. Quin Seuerino (ex quo hæ phraſes abſonæ) *ſeminibus ſuperuenerunt hæ tincturæ:* num ideò ſunt *ſeminales?* quæ illi tam *remediorum, alimentorum,* quàm *morborum.* At *reſiduæ fiunt:* an quòd reſideant? ne dixeris: an quòd eodem recidant? ne ita ſcripſeris: neutrum grammaticè, neutrum propriè, neutrum verè; vtrunque perobſcurè. At *nouos per interualla cruciatus excitant.* Aſſumptæ puta; non innatæ. *Cruciatus nouos* vix *excitant* quæ recidunt, nedum quæ reſident; quia *tincturæ* ſolæ. *Interualla* per criſes ritè diſtinguere, nec huius eſt, nec Chymici cuiuſpiam. At *particularis ſanatio* (ô benè valeat) *cum vniuerſali Medicina adiuta* (quod adiutorium, id acceſſorium, non principale; niſi ritè deducatur) *vniuerſalis curationis officio ſæpe fungitur:* ſic *fungitur,* vt plus poſſit; plus

Sup.pag.132.

Crol præf. p.50.

Seu.Id.Me. c.14.

proſit

proſit, quàm *vniuerſalis*; vſum ſi ſpectes, non doctrinam: idque vtrâque quam affert ratione.

F. A. *Vniuerſalis autem ac perfecta ſanatio illa dicitur, vbi operationes non ſunt euacuationes illæ vſitatæ & excrementitiæ, quaſi Crapulâ laboraret, copioſiores fortaſſe quàm vires facilè ferunt: ſed vbi illa abſoluuntur quæ deſiderantur, eiectiones ſpontaneæ, per ſedes, per vrinam, per ſudorem, per inſenſibilem tranſpirationem: quæ quidem omnia perficiuntur cum vna eademq́ue Medicina, reſoluendo, conſumendo, diſſipando impuritates morboſas, & corroborando innatum Microcoſmi vigorem. Iſtiuſmodi curationes omnes, quæ roboratione, ſedatione & mitigatione abſoluuntur, tutiſſimæ ſunt, præſtantiſſimæ, & altiſſimæ. Tales omninò exercentur operationes in poculento Auro, cuius ſpiritualis vis à corporea mole libera, altius penetrat, lociſq́ue diſtantibus facilè actiones imprimit, collapſas ſpirituum vires refocillat, corroboratq́ue innatum robur aduerſus internum hoſtem quemcunq́ue demum Morbum. Meritò igitur inter vniuerſales Medicinas annumeratur.*

M.G. Quid autem *vniuerſalis ac perfecta* (vt hic autumat) *ſanatio dicatur*, hic definit (id ſi definitorium) per abnegationem: quòd ſit nimirum *vbi operationes non ſunt euacuationes*

Hip. art. ſ. 4. diæt. l. 1. ſ. 14. *vſitatæ, excrementitiæ:* nec Hippocratica πρόσθεσις, ἀφαίρεσις, ſeu προσαφαίρεσις, detractiones redundantium, adiectiones deficientium; euaſiones à morbo. At *illæ, quaſi Crapulâ laboraret:* quis? quid? Edormiat hic *crapulam*, vt cautiùs, vel euomat, vt puriùs & loquatur, & ſentiat. At *copioſiores fortaſſe quàm vires facilè ferunt*. Id *fortaſſe* ἀπὸ τύχης, non ἀπὸ τέχνης. Sed vt Poetæ delicato,

Ou. am. l. 2. el. 4. 6. *Heu quàm, quod ſtudeas ponere, ferre graue eſt;*

ſic id auferre, quod cupias deponere, quàm eſt vt *feras* leue? Vel *laborantes crapulâ* id ſentiunt: quàm *facilè? Sed* iam per affirmationem, de loco, vix de re, *ſanatio vniuerſalis dicitur, vbi illa abſoluuntur, quæ deſiderantur. Sanatio* helleboriſmi huic optanda, vt *abſoluatur* huic iudicium, aut ſoluatur hic iudicio, quod *deſideratur*. At pro inſtantia, *eiectiones* (quin & deiectiones?) *ſpontaneæ & humanæ naturæ conſentaneæ:*

nea: bellum ὁμοιοτέλευτον. Hæc ſeu ſurſum *eiectio*, ſeu deorſum Ar.phy.l.2.c.6
deiectio huic ἀυτομάτως γιγνομένη, an Ariſtotelis ἀυτόματον, t.63.
quod ἀυτὸ μάτην γένηται, & quod præter naturam, cuius ex-
tra eſt cauſa? an potiùs Hippocratis, quod ſine cauſa ex- Gal. in Hip.
teriore, ſine caſu præcedente, ſine medici, aut medicamen- Aph.78.l.4.
ti ſeu opere, ſeu operâ, τῆς διοικούσης τὸ σῶμα τῆς φύσεως ἐκκαθαι- 5.ſ.2.
ρούσης? Quæ quamuis *Natura*, eiuſque expultrix facultas per 2.& 21.ſ.4.
ſe præſtet, non tamen vtique *Naturæ conſentanea*, ſaltem 2.& 21.ſ.1.
non ſemper commoda; niſi οἷα, καὶ ὅσα δεῖ, & διὰ ξυμφερόντων cont.Iulian.
χωρίων. At *hæ per ſedes, per vrinam, per ſudorem, per inſenſibilem* quos quib.
tranſpirationem. Hîc erant diſtinguendæ, ſed vltrà huius quan.
captum, καθαίρεσις, κένωσις, κενεαγγεία, κάθαρσις, & hæc à ſenſu,
à ſubiecto, ab efficiente, ab humore; καὶ κοινὴ, καὶ ἰδία, aut è
Fernelio hoc nomine, *vniuerſalis, particularis*: quæ vnde, & Fer.met.med
quâ, denotant, non vnum aliquod. His itaque hic addat, l 2.c.2.
per phlebotomias, per hæmorrhagias, per apophlegmatiſ- l.1.c.9.
mos, per ſputa, per vomitum, per vterum, per vias alias.
Omninò *ſpontaneæ*, & τεχνικαὶ, vt opponantur. At *hæc om-
nia perficiuntur cum vna eademq́; Medicina*. Imò hæc à natura,
non ab arte, quia *ſpontanea*. His propè paria à *particulari* pri-
ùs, hoc fatente; non ab *vniuerſali*, quia *perficiuntur*. Sed ad-
huc ab *vno omnia*? an ab Æſopo nihil? Bernhardus (Co-
mes putà) non vidit omnia; nedum in *vno* vidit; ne ſuo Lib. in Mic.
quidem lapide: nam *vbi hiſtoria auxiliorum*? quærit Li- not.42.
bauius.

--non omnis fert omnia tellus, Virg.

nedum *vna*. *--Omne inſtar in vno eſt?*

An omnia cum *vno* nata? cum *vno* moritura? An hoc *vnum* Plat.Protag.
ſcit hic Socrates, ſe nihil ſcire? aut ne hoc quidem? Sophi- Euthyd.
ſta planè, qui ſcire ſe dicat omnia. Quod *vnum* eſt, ad *vnum*
eſt, *vno* ſemper agit modo, *vno* effectu, *vno* fine. Num ſic id
vniuerſale? Non *vna omnium* natura, ἰδιοσυγκρασία, non *vna* af-
fectio σχέσις, ἕξις, διάθεσις: non *vna* igitur affectionum omni-
um in omnibus ὑγιεινὴ ſeu ἀναληπτικὴ, θεράπεια ſeu *medicina*.

D d *--Non*

Pet.Arbi.Sat. *--non omnibus vnum eſt Quod placet--*
nedum quod prodeſt:
Vir.ecl.8.63. *--non omnia poſſumus omnes*; imò nec poſcimus.
Hor.l.2.ep.2. 61. Si *tres conuiuæ* Horatio, quanto magis trecenti ægrotantes, imò trecenties mille *diſſentient*, diuerſa ſentient, diuerſis ſunt placandi? Hic, acſi *vno* calceo, non pedes ſolùm *omnes*, ſed tibias, ſed naſos putà ægros inducit.
l.1.ep.10.42. ſed ille *Si pede maior erit, ſubuertet; ſi minor, vret.*
Perſ.ſat.3.vlt. Id autem *Non ſani eſſe hominis non ſanus iuret Oreſtes.*
Lib.l.1.ep.2.p 30. Libauio *Paracelſitæ omnia idcirco omnibus accommodant, nequid ſit vſpiā veſaniæ, quod non in ipſis.* Quin ſi *vnum omnia perficiat*, quid opus pluribus? cur omnia ſunt adhuc imperfecta?
Eccl.38. *A Deo pharmaca* cur plura ſunt *creata*? cur ab hominibus inuenta plurima? cur ipſis Chymicis nõnulla addita? cur nobis, illis, plurimis ſtudetur indies, noctu, interdiu; vt cõmentemur noua, reminiſcamur nota, accõmodemus vtraq;? Cur alia effinxit Paracelſus? alia affinxit Quercetanus? alia Crollius? alia Chymiſtæ alij? nulla (quod ſciam) Seuerinus, qui ſummus in *vniuerſali?* Fruſtrà ſunt cætera, ſi *vnum* ſufficit. Fruſtrà Pharmocopœi plurimi, ſi *vnum* ſolum φάρμακον. Sin *vnum* ſufficit, cur id qui habuerunt, qui habent, qui ab hoc habituri, & olim mortui, &
Mich.ve.med p.239. P.Pal.lap.phi. c.15.f. moriuntur indies, & morbo morituri? Quod ſi *lapis Philoſophorum* Michelio, *ſiue Aurum potabile, ſit vitæ elixir ſeu medicina vniuerſalis*; eaque non cœleſtis, ſed *cælum ipſum* præuaricanti Palmario; quin hic viuet in ſæcula?
Hor.l.1.od.1. vlt. *Sublimi feriet ſydera vertice?*
quin alios viuaces faciet, imò & immortales, vt Philippus
Gal.mara c.2. alter Ægyptius Galeni ſæculo, alter Germanus ferè noſtro? Et hic, & ille
Vir.Æn.l.10. 549. *Caniciemq́; ſibi, & longos promiſerat annos,*
vt ille apud Poetam; nec ſibi ſolùm, ſed & alijs, qui obedirent: quot annos vixerit, hic memoret: ne Iubilæum
Par.vit.long.f. 32.24. quidem. Huic tamen *Dauræ folia, flos ſectæ Croæ, conſeruationes*

tiones ſeptem, leo rubeus, alba aquila, phœnix ignea, draco, coruus, Lili, electrum Chymicum, aurum potabile, vno verbo *vniuerſalis medicina*, non Iubilæum modò, ſed immortalitatem pollicita; *niſi* nempe *Nilus abluiſſet*. Si *vnum* deſignent iſta, cur tot diuerſa nomina, nec iſta omnia? ſin plura denotent, non *vnam* arguunt *medicinam vniuerſalem*. Si demum hic *theſaurus perennis, incomparabilis, innumerabilis* (vt Crollius è Seuerino, hic ex vtroque de his pleraque) ſi *hæc medicina expellat humores malos, inuehat bonos, honorem conferat, amorem, ſecuritatem, audaciam, victoriam in prælio* (vt habet ex Hermete, Gebro, Arnaldo, Richardo maius Roſarium) quin ſubditus hic eſſe reſpuit, qui maior quouis Rege? *Miſer eſſe mauult, eſſe qui fœlix poteſt?* contra id vnum Paracelſi bonum,

tinct.phy.c.7.

Crol.baſ.chy. p.112.

Roſ. mai.

Lib in Mich. not.42.29.

Se.Thy.act.3

Alterius ne ſit, qui ſuus eſſe poteſt?

Elog Parac.

Iudicium Libauij attexam inſtar omnium; quòd *hæc vniuerſalis Medicina ſit phantaſma hominis melancholici, figmentum ad exemplum Idearum Platonicarum, ſomnium, delirium*: & id è Paracelſo, quòd *nulla medicina ſola tollat omnia*: & id è Seuerino Crollij, quòd *quæcunque infirmitas hoc competenti adminiculo Naturali adminiſtrato non ſanatur*. En hæc quò recidat.

Lib.ib.p.&29 punct.10.12.

Pa to.6.p.108 chir.mag.

Crol.ib.112.

Τὰ δ' ἐς ὀνείρων νερτέρων φαντάσματα.

Met.Di.La.l.6

At huic *perficiuntur hæc omnia, reſoluendo, conſumendo, diſſipando impuritates morboſas. Si quidem id herclè poſſit* ἀλεξίκακος hic Hercules Augiæ ſtabulum ſic repurgare, *impuras* Stymphalidas ſic *diſſipare*, tricipitem Cerberum domare offulâ, centicipitem Hydram igne *conſumere*, Lernam eluere, *nil prius neque fortius*, Admetum, Theſea, Pirithoum, ipſam Proſerpinam ab ipſis inferis ad viuos reuocârit. Sed vbi Virbius eſt huius Æſculapij? Apud Vtopicos. At & *particularia* ſpecifica, *impuritatum radicibus conſumptis, & Balſami virtute confirmatâ*, Seuerino, Crollio, nil minus præſtant. At & *corroborando, conſolidando, cuſtodiendo innatum Mi-*

Ter.Eu.act.1.

Seu.ib.p.345.

Crol ib.p.113

Seu p.343.

 crocoſmi

crocoſmi vigorem. Quin dicit *Balſamum*, vt Seuerinus non citatus, à quo (furtim igitur) hęc ferè omnia? Quin Nectar verſat Ganymedes iſte, quod νὴ κλείνει, ſed νεόκλας, quod reddat è ſilicernio iuuenculum? Quin vorat Ambroſiam, quę præſtet ἀβροσίαν, vt ſine morte conſtet. Quin Moly Home-
Hō.od.δ.1.x. ricum, aut Nepenthes Helenæ propinat,

--κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων?

Sed an *vnum idemq́ʒ reſoluere* & *corroborare, conſumere* & *conſolidare, diſſipare,* dicitur, & *cuſtodire?* & ad idem? His verbis docetur nemo; nedum curantur omnes. Imò *idem* agens: quòd ſi quid agit, *particulare* eſt: nam *vniuerſale* ne attingit quidem: idque fortaſſis per ſe aliud, at aliud per accidens; aliud actu primo, ſecundo aliud; aliud præcipuè, ex conſequente aliud; reſpectu ſui aliud, ratione ſubiecti aliud. Diuerſum verò patiens; quod nempe *reſoluatur, conſumatur, diſſipetur, morbi impuritas*: quod *corroboretur, cōſolidetur, cuſtodiatur, innatus vigor Microcoſmi*: in *morbum* vt agat, contrarium, vt agens eſſe debet, medicamentum: at in calorem inſitum, principio diſſimile, ſed fine ſimile, quâ poteſt, alimentum. Sed de *agente* quæritur: quin & de patiente? quæ ſic reſpondent inuicem, ſic quadrant adamuſſim, vt inter illa, ſi vlla, proportio exacta, virtuſq́; retro commeans intercedat. Nec ergo conuenit *agens vniuerſale,* & *particulare* patiens; nec *agens particulare,* & *vniuerſale* patiens: ſed vtrumque æquale, analogum, accommodatum, proprium: vt locus ſpatium locato adæquatum. Nec propriè huic dicitur *innatus vigor* (qui calor) *Microcoſmi*; cui *vigor* à calore, nec niſi ætate progreſsâ conſiſtente, quæ ἀκμὴ, flos & *vigor:* Nec verò propriè *conſolidari,* qui quantus quantus eſt, tantus & totus eſt in humido & ſpiritu. Nec magis hæc propriè, quàm *morbus* Chymicis *mors viua fructus Ma-*
Dorn. *crocoſmi in Microcoſmum tranſplantata*. Quibus quid agunt aliud, quàm quòd dant operam, vt perobſcurè, perabſurdè, permoleſtè loquantur; ideoque impropriè, ne

ne intelligantur? vt cum ex Ariſtotele aut ex Galeno in- Ar.phyſ.l.8.c.
audierint de *Microcoſmo* ſcitè dicto, mox miſſâ metapho- 2.t.17.
râ morbos & mortes, mortes & viuas, Macrocoſmum Gal.vſ.part.l.3 c.10.f.
μεγάνθρωπον, & *Microcoſmum* κοσμοπολίτην, per tranſplan-
tationem fructuum monſtroſam, mirabilem, phan-
taſticam, phreneticam, acſi omnia in omnibus, confun-
dant imprudenter. Quin è Nazianzeno quid ſi κοσμὸν ἐν Greg. Naz. in
μικρῷ μέγαν, ἐπὶ τῆς γῆς τὸν ἄνθρωπον, & è Niceta dixerim? paſc.or.2. Nic.or. ead.
quid ſi è Lullio minori mundo opus Alchymicum aſſi- p.456.
milauero? quid ſi è Chymicis idem cœcum Alembicum, Lull. theor. c. 51.f.
ouum Philoſophorum, ſtulti lapidem, & mundum mi- Onom.1 p.20
norem nominauero? quid hic reſponderit? At *curationes*
iſtiuſmodi (en iterum pro inſtrumentis actiones; nec vllus
in his modus, quæ ſunt *iſtius modi*) *quæ roboratione, ſedatione* Seuer. p.355.
& mitigatione abſoluuntur; morbum non ſoluunt, nedum
abſoluunt, quæ modò *ſedant, mitigant*, (quæ duo, an non i-
dem?) quæ verò *roborant*, magis conueniunt *curatione abſo-*
lutâ. Quin *particulari* anteà *dolores mitigantur*. At hæ *tutiſſimæ*;
quia non tangunt, nedum angunt: *præſtantiſſimæ*; cur *præ-*
ſtent quis dixerit, qui vix dixerit quid *præſtent?* At *& altiſſi-*
mæ: hic homo *altum* ſapit, nec ſapit tamen quæ his *altitu-*
do. In *altum* tollatur, qui his vtitur. At *tales operationes exer-*
centur (inuſitatâ phraſi, ſed numquid fide bonâ?) *in Auro*
poculento, an vt ſit patiens? an ab *Auro*, vt ſit agens? quod
poculentum an dicitur, quòd impleat? an quòd pocula con-
ficiat? Seu patiens, ſeu agens, eſt infirmum, nec infirmos
ſanat. At *eius ſpiritualis vis à corporea mole libera*, quid? an eua-
nuit? an magis inualuit ad *vim* veneficam? an *ſpiritus*, quia
non *mole* corpus, vagatur ergo *liberè*, vt ne *corporeum?* At
altius hæc penetrat; quàm par eſt, forſitan: ſed an vi ſuâ, an
ſpirituum hâc illâc perreptantium, imò peruolitantium, &
peruehentium? Cui *moles*, maſſa *corporis* compacta, hebes,
ponderoſa; vix illi (ſi quis) *ſpiritus* ſubtilis, leuis, tenuis, vt
altè per ſe *penetret*. At *& locis diſtantibus actiones facilè imprimit*.

Ad *diſtans* agit igitur; non ex contactu phyſico: quod magis phyſicum. An *actiones imprimit*, vt agat ipſa, an *loca diſtantia* vt repercutiant? At & *ſpirituum collapſas vires refocillat. Vis ſpiritualis* in *vires ſpirituum* & magis *facilè*, & propriè vim exerat, exerceat, ſi inſpirando ſe inſinuet, quàm ſi liquore epotando inſpergatur. Vix huius ea *vis*, vt *vires collapſas refocillet*, etſi huic ſæpiùs repocilletur. Quin vinum per ſe magis; niſi alióqui lædat magis. At *& corroborat innatum robur. Innatus vigor*, & *innatum robur* (quod vtrobique Seuerino Balſamum) annon huic eadem? annon hic igitur ταυτολογεῖ eâdem phraſi, & eâdem paginâ? Nec verò huius mixti *poculenti* luculentus hauſtus tam corroborat, quàm meri moderatus, tempeſtiuus. At hæc *aduerſus internum hoſtem Morbum quemcunque*. An & quamcunque intemperiem? quâ igitur temperie auerſatur? an & compoſitionem vitiatam, & continuitatem ſolutam? nam & hi *morbi* ſunt, & *interni* eſſe poſſunt. Quibus idcirco inſtrumentis vtitur? nam in organicis eſt opus inſtrumentis. An & Michelio ſunt *varia remedia, vt morbi, varijs è tartaris, ſunt varij.* Sed vt concludat, imò vt ludat (nec enim modum ſapit, nec figuram) attendamus. *Annumeratur igitur*, quo numero? quâ ſerie?

Mic.ap.chy. p.58.

Vir.Geor. l.2. 104.

Eſt numerus: nec enim numero comprendere refert;
Quem qui ſcire velit, Lybici velit æquoris idem
Diſcere, quàm multæ Zephyro turbentur arenæ.

At *inter vniuerſales medicinas*. En tabulam Horatianam,

Hor.art.po.8. 3.

— vt nec pes, nec caput vni Reddatur formæ.—
--vt turpiter atrum
Deſinat in piſcem mulier formoſa supernè.

Iuu.ſat.2.8.

In fronte (ſed *Fronti nulla fides --*) *aurum potabile vniuerſalis Medicina dici meretur:* in fine (ſed

Ou.ep.Deian.

-- vltima primis Cedunt) *inter vniuerſales medicinas:* in turba: *numerus*: non præter, ſed *inter* cætera.

Vir.ecl. 9.35.

-- argutos inter ſtrepit anſer olores.

Sic

Sic *ſerpit hedera inter victrices lauros*. Therſites ἀκριτόμυθος, 8.13.
Nireus ἀλαπαδνὸς, *Margites qui multa nouerit, ſed malè omnia, inter* ductores Græcos -- ὑπὸ ἴλιον ἦλθεν. At multum intereſt diſcriminis *inter aurum potabile, & vniuerſalem Medicinam.* Quis autem audiat ſic dictum aliquid, qui non id vnum & vnicum, id ſolum & ſummum autumet? Nec placent Chymici, qui plures dicunt *Medicinas*. Sed nec *potabile* poteſt eſſe *vniuerſale*, nec *aurum* φάρμακον per ſe catharticum, quod nobis κατ᾽ ἐξοχὴν *medicamentum* nominatur, vt huic *aurum*. Id fortè, quòd ſpiritibus vini Hiſpanici imbibitur, hoc habet Catholici; quia Rex Hiſpanus Rex Catholicus. Hic ergo vt vt viuit non vt Chriſtianiſſimus, vix credit vt Defenſor Fidei; at bibit vt Catholicus. Quo nomine cum toties *vniuerſale* crepuerit, quidni hoc capite vel ſemel ſonuit Catholicon? An neſcit Catholicon & *vniuerſale* idem eſſe? An quod Eccleſiæ eſt honorificum, id *Medicinæ* contemnendum? An ſic Catholicum hic *reſpuit*, vt *cætera Michelius remedia*? imò ſic auerſatur, vt ſuum aureolum amaſium nolit Catholici veſtiri nomine? An quòd Catholicus non nemo dicitur per ironiam, hic *deriderí putet* ſuum filiolum, ſi dicatur Catholicus, vt Ciceroni Næuius, *quòd iterum dicatur optimus; ſed cui ne pilus boni viri?* An quòd Catholicos ſe multi nominant, qui tantùm Catapolici, aut nihil minùs, hic *vniuerſale* itidem id nominat, quod vix eſt vnum, vix vllum, in rerum vniuerſitate? *Catholicum* remedium dicit poſt alios, ab alijs deſcribit Quercetanus, & aliud modeſtiùs Græci ſeu Arabes *Diacatholicon*; quod quoſuis humores noxios vt plurimum euacuat: ſed id è vegetabilibus; & purgandis humoribus accommodatum: hoc huius è Metallis; & in ſequente capite *Catholicon remedium* inſeruit potiùs *ſiſtendo, compeſcendo*; qui ſi effectus veri, at vix *merentur dici Catholici.* At hæc *inter vniuerſales*;

Inter delicias quid facit iſta fames?

Hom. Il. β. Plut. Alcib. 2. Mic. ap. chy. p. 152. Cic. or. pro Quin. Quer. phar. reſt. c. 13. Myr. ant. ſ. 1. c. 502. Weck. ant. el. l. 2. Mart. l. 1. ep. 60, 2.

At

At famâ eſt *vniuerſalis*. Famæ eſt magnæ potiùs, quã bonę.

Iuu.ſat.10. 140. *--maior famæ ſitis eſt, quàm Virtutis.--*

Hip.leg.t.1. Sic *Medicina*, vt Medicus; φήμῃ, οὐκ ἔργῳ. Hæc ergo huic reſpondeat; A te laudata ſcilicet,

Iuu.ſat.7.32. *Vt puero Iunonis auis,--*

Ou.Met.l.13. 802. *Laudato pauone ſuperbior,--*

cùm pedes nigros ſpecto, *inter vniuerſales annumerata* denique,

Hor.l.1.ſat.9. 20. *Demitto auriculas, vt iniquæ mentis aſellus.*

Sed quis demum laudator, imò adulator ſui,

Catul. ep. 19. 17. *Tam gaudet in ſe, tamq́; ſe ipſe miratur,*

vt illi vltrà meritum hoc arroget?

Ou.Pont.l.3. el.9.9. *Author laudat opus; ſic forſitan Accius olim*
Therſiten facie dixerat eſſe bonâ.

Iuu.ſat.8.32. *--ſic nanum Atlanta vocabit,*
Æthiopem cygnum, paruam extortamq́; puellam
Europen:—

Crol.baſ.pręf p.95. & *aurum potabile catholicon remedium*; ſeu id dolabrum Crollij, quod ligna omnia dedolet ἀυτομάτως. Addo è Libauio;

Lib.l.2.ep.24. f. *Eſt in fabulis Amadiſi Turris vniuerſi; eſt in Friſchlini comœdia puteus Indicus, in quibus quicunq́; ſit cõſtitutus, videat audiatq́; vniuerſa quæ in orbe geruntur (modò oculos aureſq́; poſſit accommodare.) Eiuſmodi res fortaſſis eſt* huius *Medicina vniuerſalis, Aurum potabile.* Hîc σοφὸν requiro φάρμακον, ſed ἐκ σοφῶ.

CAP. VII.

De multiplici vſu ac viribus noſtri Potabilis Auri.

F. A. *HÆc de Potabili Auro Medicinali tantùm (non illo tranſmutatorio) à Philoſophis decantata ſunt. Noſtrum autem Magiſterium ex Auro de quo iam habetur quæſtio, quantas & quales ſuſtineat vires, in profligandis Morbis, & atrocioribus affectibus contemperandis, probatione non indiget vlteriori, quàm oculari experimento & quotidiano. Non deſunt vbique locupletiſſimi teſtes, in Aula*

Regia;

Regia; in Ciuitate hac celeberrima; denique per vniuerſam Britanniæ noſtræ Inſulam.

CAP. VII.

Abuſus & virus multiplex in Auro hoc Potabili.

Ventum ad ſupremum eſt;-- ait æquus Iupiter M.G.
Iunoni periniquæ, quæ voluit, potuit (vt hic ex illa) Vir.Æn.l.12. 803.
--infandum accendere bellum. 804.
Huic ergo moribundo *--non lingua valet:--* 911.
ſed, vt iners poeta, extremo actu deficit: quum cauſa inclamat, *--nunc viribus vtere totis,* Ou.Met.l.10. 658.
defectus planè viribus, elinguis, elumbis, eneruatus, languens, exſcreat *H Æac:* quæ? qualia? quantula? ut priùs Sup. pag. c.4.
decantata. Nil nouum huius igitur; nihil quod *noſtrum* dicat; nihil non notum, imò tritum in triuijs, in vicis conculcatum, à mimis *decantatum,* & è ſcholis exploſum. At *à Philoſophis.* Hi, vt Galeno alij, *Philoſophos, Medicos ſe nominant, & nihil neſciunt, cum tamen ſciant nihil; falſa cum veris pari pretio cenſent; ne ſenes quidem orationis conſequentiam adhuc intelligunt.* Gal.fac.nat.l. 1. Hi quid, & quales, ſæpe iam dixi, ſemper neglexi. Sed an *hæc* omnia? Quid huius igitur, qui minimè Philoſophus, vix dum μελλίερευς,
Quod mecum ignorat, ſolus vult ſcire videri? Hor.l.2.ep.1. 86.
Sed de quo denique? *de Potabili Auro Medicinali tantùm (non illo tranſmutatorio.)* Aurum ergo potabile eſt vtriuſque generis, ἀμφότερον οὐδέτερον, οὐδέτερον ἀμφότερον; vtrumque poterit, an neutrum pariter? quo gradu ſiſtitur? quo vultu cernitur? quo diſcrimine diſcernitur? An cornutâ parentheſi? an illud *tantùm,* hoc *illo? Tantum* id, ſi ſit aliquid, vt nihil maius, quia *Medicinale. Illud tranſmutatorium* in Metamorphoſes Ouidianas abeat ad auritum authorem Mydam. Et hoc, & illud pari famâ, facultate, fide. Quin hi, quod *decantârunt,* nôrint neceſſe, niſi huic ſimiles, hic ſimilis

milis cantoribus: ſed hic non nouit quempiam, qui nôrit, nominare. Nec quiſpiam id ſibi arrogat, niſi huic ſimilis, hic ſimilis ἀλαζόνι, qui vno verbo ad *hæc* omnia, reſponſum ferat illi aſſimile apud Auſonium in pædagogum,

Auſ. in pæd. *Miſelle Doctor, ô tibi ſit.*

Cantor fortaſſe aliquis, quid cantet, neſcit: nemo *Philoſophus*. Citauit hic Hermetem, Raymundum, Paracelſum, Seuerinum, Crollium, quos hic, affirmo, non intelligit; imò addubito, an quiſquam alius; imò & dubium, an ſe ipſi intellexerint. Sed ſine dubio, nec hic, nec horum aliquis, *Aurum potabile*, quod *decantauit*, alterutrum elimauit. Si elimaſſet, ab ipſis audiſſemus in vtramque aurem: imò ipſis authoribus, nec ipſi tam citò, nec tam multi ab ipſis perijſſent. At *noſtrum* hic dicit *ex Auro Magiſterium*. An quod alij participent? an quod ſolus ſibi vendicet, quod quaſi Monarcha, imò Monopola, venditet? Pluſquam
Ter. Magiſtrum; *Regem eſſe oportuit*; & *Regem elegantem*; adeoque
Vir. ecl 7.37. *Si fœtura gregem ſuppleuerit, aureus eſto.*

At & addit ipſe, *de illo iam haberi quæſtionem*. Si adhuc quæ-
Ar. ani. l. 1. c. 2 ritur, nondum habetur. Etſi ἀρχὴ τῆς εὐπορίας ἡ ἀπορία, hic tamen adhuc ἀπορεῖ. Id *Magiſterium* adhuc myſterium; adhuc arcanum; latet. At huic *non indiget* (hic verò indiget) *vlteriori probatione* (cum adhuc probatum nihil) at *oculari indiget experimento* (nec enim oculus hoc vidit aliquis, & illa indigens Philoſophis probatio) *& quotidiano*: quotidiana quæ ſunt, vix ſunt medicamenta. *Experimentum* id σφαλερὸν, hic σφάλλεται, fallit & fallitur: cui dicam ex illo illud,

Τυφλὸς τά τ' ὦτα, τόν τε νοῦν, τά τ' ὄμματ' εἶ.

Plat leg. l. 5. Τυφλοῦται περὶ τὸ φιλούμενον. At (mirum) *quantas & quales ſuſtineat vires*. Phraſis hæc ſe non *ſuſtinet*, nullarum *virium*, vt anteà, nec fides rei. *In profligandis morbis, & atrocioribus affe-*
Sup. pag. 131. *ctibus contemperandis*. Ex aporemate indefinito quin reddit infinitum vniuerſale, & addit, vt capite priore, *Morbis om-*
Ou. Pon. l. 4. el. 1. 28. *nibus?* num puduit? *--quod fecit, quiſque tuetur opus.*

Hic

Hic autē obtinet, quod ille dixit de mercatu meretricio, *In-
uēdibili merci oportet vltrò emptorē adducere; Proba merx fa-* Plau. Pæn. act.
cilè emptorē reperit, tametſi in abſtruſo ſita eſt. Vt ergo referē- 1. ſc. 2.
te Plinio, *herbā Dodecatheon in aqua potam omnibus morbis* Plin. l. 25. c 4.
*mederi tradunt; Panaces ipſo nomine omniū morborū remedia
promittit; Hyænæ cor in cibo potuue ſumptū omnibus doloribus* l. 28. c. 8.
corporū auxiliatur; è qualibet maluarū ſucci cyathū dimidium l. 20. c. 21.
ſiquis quotidie ſorbeat, omnibus morbis cariturū traditur; vrti- l. 21. c. 25. f.
*ca, incipiēs naſci vere, multis religioſò in cibo eſt ad pellēdos to-
tius anni morbos:* ſic *melle, zaccharo, & rore ſolis herbâ, his tri-
bus omnes morbos deſperatos* Penotus ex Hollādo, ſed ſolœ- Pen. den. med.
ciſticè, & falsò, *mederi* profitetur: ſic vēditante Anthonio, præf.
nō huius magiſter modo *Mercurius* ter maximus, nec huius
Magiſteriū (ter minimū) *Mercurius Philoſophorum*, ſed hic ipſe

Hermes omnibus eruditus armis, Mart l. 5. ep.
Hermes & gladiator & magiſter, 25. 2.
Hermes turba ſui, tremórque ludi,
Hermes ſuppoſititius ſibi ipſi,
Hermes omnia ſolus, & ter vnus.

Vt huic ex hoc Epigrammatario, *Omnia ſolus habes,--* l. 3. ep. 26. 5.
imò è Satyrico aſcribatur,

Tantum artes huius, tantum medicamina poſſunt: Iuu. ſat. 6. 495

ſed caueat ab vtriuſque verſu inſequente. Imò & caueat
(ſed *ſerò in medijs malis*) ab illo ne audiat, Se. Thy act. 3

Omnia promittis, cum totâ nocte bibiſti; Mart. l. 12. ep.
Mane nihil præſtas.-- 12.

Hinc enim Libauius, cum quaſi Momus an mimus Chy-
micæ magniloquentiæ dixiſſet, *nihil Chymicū, quin eſſentiâ* Lib. l. 1. ep. 4.
puriſſimū, guſtu ſuauiſſimū, viſu gratiſſimū, viribus tā efficax, p. 57.
*vt ſingulæ res ſingularū ſint inſtar panacearū, ad omne genus
affectionū morborūq; incredibiliter ſufficiētes;* vt *nihil teneri-
us, faciiius, dexterius; tot panaceas, quot operas:* pro corollario p. 67.
demū apponit; vt *magnifici parachymicorū fumi pereāt: mul-
ta enim promittere in ſanando, & parū vel nihil aſſequi, digni-*

ExHip.præd. 2. dec.orn. Præc.& leg. Lib.l.1.ep.33. p. *tatẽ artis nõ extollit, ſed proſternit*: ideoq; aſcribit illud Hippocratis, *Non oportet aſſeuerare, quod aliquid ſolum exhibitũ proderit.* Quin imò cum legiſſet apud Chymicũ quendã, *Nullum eſſe morbum , & ne cogitari quidem poſſe vllum , cui non ſit exigendo ſalſus & vitriolatus ſpiritus, adeo vt eo ſalis ſpiritu, quo corroſum ſit & potabile factum aurum , ab agone reuocati ſint quidam domitiq́; morti vicini morbi*; mox ſubjicit *miratus* an iratus, *Cur ergo tanta arcanorum, eſſentiarum, magiſteriorum, entium & aliorum*(non entium) *copia obtruditur?* Et addit alibi vel de Hermetica eſſentia cuiuis exhi- ib.ep.17. bitâ *errorem deteſtandum Paracelſitarum*; *nec enim morbos omnes & affectiones tam ſubtili medicinâ curari poſſe: imò in aliquibus nihil pernicioſius.*: quod hic aduertat. Quin & huic æmulus erga eandem Thaidem Palmarius, eiuſdem P.Pal. in Lib. lap.phil.c 14. procus an ſponſus Penelopes; vt vt antè in cœlum laudibus, acſi eloquentiam Hortenſius, *vniuerſale medicamentum* conatus eſt extollere, quin *Cælum* dixit, & *ignem expurgatorium, qui imperfectum perficit in inſtanti*, vt ſit *Hy-* c.24. *geia, Dij Deæq́; omnes Hippocratis, Deorum manus auxiliares* c.1. *Herophili*: quia tamen docendum, medendum, ex certis, perſpicuis, facilibus, *hoc ad ſe nihil dicit, quia non docuit,* laur.pal.p.61. *quid, quale, quomodo ſit; id πάγχρυσον, πανδύνατον, quod adeò difficile & rarum, vt pro nullo haberi debeat, neglexit*: imò tandem cõcludit, *tot medicamentorũ ideas, quot morborũ*; & indignabundus, interrogat, *Quomodo vnũ ſimplex tã multa* p.63. *poſſet? An poſſet & Chirurgica? An & non ſanabilia? Noluerunt* (ait) *Philoſophi, quod Philoſophia aduerſatur.* Hic tamẽ adhuc venditat *Aurum potabile exuberatum, ſuprà ſphæram exaltatum*: quod ergo tale non eſt; nec tamen *noſtro* vilius,

Vir.Geor.l.2.f *—pomiſque exuberat annus.*

Iuu.ſat.3.315. *His alios poſſem, & plures, ſubnectere teſtes,*

eiuſdem ſortis, artis, partis. Sed mihi hos producere puto palmarium, qui etſi in me fidei minoris habeantur, in hunc tamen exceptione ſunt maiores: vt

Clodius

Clodius accuſet mœchos, Catilina Cethegum: Sat.2.27.
vt hic, quaſi Iulianus *παραβάτης* Apoſtata in Orthodoxos Am. Marc. l. 22.
exclamet, *οἰκείοις πτέροις βαλλόμεθα.* Viciſti Galilęa Veritas. At Mart l.7.ep. 72.6.
huic *non deſunt* (nedum adſunt) *vbiq;* (vbique? hinc *--nuſquam habitat.*) *locupletiſſimi* (num loculos impleruntHuic vrnæ Belidum?) *teſtes* (an imperitiæ? an impoſturæ?) *in Aula Regia*(quam conſpurcauit priùs *morbis graſſantibus venenoſis*, acſi diceret, Venereis) *in Ciuitate celeberrima*(quę minùs celebris ſi tali fidat medico, talem ferat medicinam) *denique per vniuerſam Inſulam:* Sup.c.5.

Oceanum imperio, famam quin terminat aſtris? Vir.Æn.l.291
ſiue bonum, ſiue malum, fama eſt: hic ſat habet, Iou.embl. Heroſtr.

-- alterutrâ clareſcere famâ.

ſit locuples modò. Sed malum quo communius, eo deterius: graſſatur, depopulatur, deprædatur peius morbo remedium. Quod *πρυτανεῖον*, quod *πυρὸς ταμίειον noſtræ Britanniæ* ab hoc ſe vindicet, cui teſtificatur *Aula Regia, Ciuitas celeberrima, vniuerſa Inſula?* In his nõ poſſunt vtique *deeſſe teſtes*; ſed teſtes tam de malo, quàm de bono; in hoc de illo potiùs; cóque potiores. Quid ergo? *Rex hunc in oculis?* Ter.Eun.act. 3.ſc.1.

Artificem egregium populus putat, atque verendum? Iuu.ſat.14. 115.
Hunc optant generum Rex & Regina? puellæ Per.ſat.2.37.
Hunc rapiunt? quicquid calcauerit hic, roſa fiet? Plut. non ſua. vi.Epic.
Ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ θεὸν ὥς εἰσορόωσιν; Perſ.ſat.1.38.
-- nunc non è manibus illis,
Nunc non è tumulo, fortunatâq; fauillâ
Naſcentur violæ? --
-- nunc leuior cippus non imprimet oſſa? 37.

Cur non cum triumphante Conſule
-- curru portatur eodem? Iuu.ſat.10.42.
Cur non hic Ariſtippus, *-- equus quem portet, alat Rex?* Hor.l.1.ep.17 20.
cui eſt ab ortu datum
Αἰὲν ἀριστεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων. Hom. Iliad.
Cur non aſciſcitur Comes Imperij, vt alibi minores alij,

 ſi

ſi hic tam magnus, quàm ſe prædicat? Pompeius putà
Val. Max l. 6. c. 2. *Magnus* (ſed *noſtrâ* forſitan *miſeriâ*) ſi vt illi *teſtis Italia, teſtis Sicilia, teſtis Africa, teſtis Gallia, teſtis Hiſpania*, ſic huic
Cic. pro leg. Man. *teſtis Aula, Ciuitas, vniuerſa Inſula.* Verùm euigila Anthoni;
Eraſ. adag. ſomnias. *Theſaurus carbones* tibi. Naues, quæ in Pyræum appellunt, non ſunt omnes tuæ: nedum merces. Vno verbo, an prouerbio, de his omnibus te moneo, χρυσοχοήσειν οὐ. Fruſtra es igitur; nec fidem *teſtes* faciunt; nec illi μάρτυρες ἐκ
Mart. l. 1. ep. 34. 4. Δίος δέλτων, ἀδέκαστοι. *Ille docet verè, qui ſine teſte docet*, mutatâ Epigrammatarij literulâ. Sed moneat te Sapiens,
Prou. 27. 2. *Laudet te alienus, non os tuum.* An prædicas quod non feciſti? an aliquid feciſti quidem, vt prædicares aliud? Nam
Lucil. προσωπεῖον edidiſti, οὐχὶ πρόσωπον. At tandem ad triarios, an ad reſtim res rediit? Effecta numerantur, non ponderantur vtique, recenſentur, non cenſentur.

Ou. Met. l. 13. 824. *Pauperis eſt numerare pecus.--*

Mart. l. 6. ep. 34. 8. *--pauca cupit, qui numerare poteſt.*

At tu *Singula quid numeras? non ſunt ſatis: omnia miſce.*

l. 11. ep. 9. 11. l. 12. ep. 96. 11. Imò *Elige quid nolis: quis enim pudor omnia velle?*

Magnum catalogum è quodam non magni nominis Bartholomæo *Carilterio* (etſi reperitur *in theſauro Euonymi*) paullo minorem ex Empiricis *Rulandi* ſenioris, ne videretur ἀναλφάβητος, alphabetarius Empiricus hic priùs recita-
Sup pa. 56. 57. 59. 60. uit: ex illo *ad morbos particulares ſpecifica vehicula* ſaltem triginta duo; ex iſto *effectus in morbis perſanandis è Spiritu vitæ*
Rul. emp. cur. cent. 2. cu. 96. *Aureæ* (vt hic, vix ille nominat) viginti octo, omiſſis ſaltem ſexaginta quinque. Iam tandem ſola ſex ſortitur paragrapha, non ſeligit: nec illa probat ſolida, ſed vt ſcorta proſtituit veſtita *Auro*; aut ſuſpendit vt hederas vino impoſtorio, vix ἀσφαλῶς *Potabili*. Sed & in illa farragine, ſeu furum manipulo, cum ſuboleuerit hæc crambe hexaphyllos, cur ad nauſeam recoquitur? An vt

Iuu. ſat. 7. 154 *Occidat miſeros crambe repetita magiſtros?*

An quòd illis duobus non ſatis fortè fidei, vt nimia nar-

rantibus,

rantibus, fides Punica Anthonij pudentiùs adiungitur, vt cui de ſex ſolis præ illis credi poſſit? An quòd qui crederent ſex illis prælibatis, induci, circumduci poſſint facillimè (vt fit in quauis hæreſi) fidem ne derogent præſcriptis ſubſcriptis cæteris? An mihi denique moleſtiam vt exhiberet? --ἐχθρὸν δέ μοι ἐςὶν

Αὖτις ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεύειν. Hom. Odyſ. μ

Sed ecce *Ardet odoratum populo caput, & crepat ingens.* Iuu. ſat. 10. 62.

Ecce *Quò promiſſa cadant, & ſomnia Pythagorea.* Hor. l. 2. ep. 1. 52.

Verùm age, --*de viribus vltima fiat Quæſtio.*-- Iuu. ſat. 3. 140

Dirum illud vomitionis malum, vbi omnia ingeſta reyciuntur crebrò, tàm alimenta, quam Medicamenta cum aſſiduo cruciatu ac tortura totius corporis (lugendum ſpectaculum) Indomitum inquā atque inexpugnabile hoc malum, portiuncula minima potionis noſtræ Aureæ compeſcit ilicò. Latitantem enim intus quemcunque hoſtem ſemper domat, & mitigat ferociam eius, eumq́; temperat ex temperata ſua natura. Nunquam non victor euaſit Eſſentia iſta. F.A.

Inprimis *illud dirum* (an Dei irâ immiſſum?) *indomitum* (an hic ferarum domitor?) *inexpugnabile* (quod expugnari non poterit, hic poterit expugnare?) *vomitionis malum:* nec ſemper *malum vomere*, & huic pro bono ſæpiùs *Palmarianâ pilulâ*, vt *ſpiritu Rulandi aureo*, ciere, excitare, incitare *vomitum* horrendum, lethalem, execrandum: ex quo M.G.

Purpuream vomit ille animam, & cum ſanguine miſta
Vina refert moriens.— Vir. AEn. l. 9. 350.

Quid quod *vomitio* vt Celſo *inutilis*, ſic & eſt *vtilis*; hinc quibus diſtinguenda: an critica, vt ſinas, an ſymptomatica, vt ſiſtas: an voluntaria, vt feras, an violenta, vt auferas: an ex conſenſu, vt petatur altiùs, an per ſe ventriculi, & quâ illius parte; vt peccet inibi humorum copia vel prauitas. Quid quod *vomitio vomitionem ſedat*, ſanat ſæpiſſimè, naturâ, arte, ducente, docente: num ergo ἐμετήριον continuò ἀλεξητήριον; num non eſt *vomitorium* quod tamen ſiſtit *vomitum*, quòd tollat cauſam? Quid huic *vomitio? vbi ingeſta* Cor. Cel. re. me. l. 1. c. 3.

ſta omnia reijciuntur crebrò. Ingeſta huic ſunt plurima, quæ ſunt
Gal.temp.l.2. c.6. digeſta peſſimè. In Cholera, quæ *reijcit* & deijcit, non
ſurſum *omnia*, quia deorſum aliqua, fortaſſe plura, ſi æger
Vict.mor. ac. l.2.t.29. magis κάτω πικρόχολος, quàm ἄνω, vt Eudemus philoſophus,
quàm Paulus Rhetor. At *reijciuntur tam ~~alimenta, quàm~~
medicamenta, omnia.* Nec illa verè ξηραὶ, vix οἷα, fortè μέλ-
Hip.alim.ſ.2. λοντα vincuntur à natura; nec hæc, vt decet, aſtringentia,
naturam vincunt; nec hæc ſi fugiant, *aurea potio* valebit
conſiſtere, reſiſtere; nedum & ſe & illa ſiſtere. At hoc fit
cum aſſiduo cruciatu ac tortura totius corporis. Si tantùm *crebrò*,
non *aſſiduo*. Etſi oris ventriculi ex neruis à ſexto pari ſenſus
Io.Ieſſ.anat. Prag.p.40. eximius, vt *ſenſum* huic *ſextum* deferat vix eo rectè ſenti-
ens Ieſſenius; niſi tamen à toto corpore (quod rariùs) eò
ſit fluxio, & quod Hippocrati ξύῤῥοια μία, ξύμπνοια μία, ξυμ-
Hip.ib.ſ.4. παθέα πάντα, *totius corporis* non erit *cruciatus*, nedum *tortura*,
quæ σώματι è ſpaſmo cynico, non ſtomacho ex *vomitu* à
Medicis aſcribitur. At *lugendum ſpectaculum* ab hoc tragœ-
do, imò, & αἰσχρὰ ξυμφορὰ, hoc *dato pharmaco*, hunc ἀποκλεῖ-
Med.pur.ſ.3. ναι, *interimere*, non interire. *Hoc* autem *malum ilicò* (vbi a-
ctum eſt ilicet, ſcilicet) *compeſcit* (an vnà paſcit, an intra
paſcua coercet?) *portiuncula* vel *minima potionis Aureæ.* O
Rul cen.3.cur 78.79.84. 2.cu.96. 6.cu.14. magna *potio*, ô parua *portio*. At *ſpiritus Rulādi aureus ad ſeſ-
qui-vnciam, vel duas vncias* exhibitus, nō ſolū *deiecit aluo*,
ſed *proiecit ore*, & *potio* inſcribitur *cholagoga, phlegmagoga,
hydragoga, pneumatagoga, & panchymagoga*, vt agat pluri-
ma, *compeſcat* nihil. Curatos audio vomentes eo ſpiritu,
vt & *extracto eſulæ*, & *aquâ benedictâ*, ſeu *vomitorio rupto-*
Sup pag.60. *rio.* Quin huius ex Catalogo A B C edario eâdem phraſi
priùs editum, nunc redditum (num creditum, quòd
crambe otioſâ, odioſa?) vt *vomitum compeſcat & ſedet.* Sed
num eodem ſpiritu ſorbere, flare, calidum, frigidum? num
vno agente, vno actu, reſpectu, motus contrarios, ciere &
ſiſtere, concitare & ſedare, irritare & *compeſcere?* Ne dixeris:
Iuu.ſat.1.160. hîc potiùs — *digito compeſce labellum.*

Pax

Pax ſit, non bellum protinùs; nec ſimul & ſemel, ſurſum, deorſum, quoquouorſum motus. Contraria contrarijs vt conſequantur inuicem, vt quies motui, & ex contrarijs, intelligo: & vt ſublatâ cauſâ effectus auferatur, ſe mutuò pellentibus contrarijs; nec ſit *reiectis omnibus* quod ejiciatur ampliùs, admitto: quin probo, vomitorijs vt demum *compeſcatur*, & quaſi *à Neptuno fluctus, componatur vomitus.* Virg. Æn. l. 1. 139. *Sed non ſat cōmodè diuiſa ſunt temporibus tibi Daue hæc*; nec Ter. And. act. 3. ſc. 1. cauſis diſtincta, nec modis illuſtrata. Vt ille ergo ſpiritus, ſic *Aurea* hęc *potio* dicatur *vomitoriū compeſcens vomitum.* Annon eſt vomitorium? Ille iam ex profeſſo, eiuſque profeſſore. In hâc, vt pilulâ Palmarianâ, ineſt *mercurius*, & forſan *aurum*: ſed illa pilula & vomitoria & deiectoria, magis *perturbat omnia* quàm *Dauus* aliquis, vt ſuo ma- ſc. 4. lo aliqui ab hoc ſenſerunt olim, priùs vt prodidi, & quidā Sup. pag. 52. nuperrimè, vt audio, dum hęc ſcribo. Et *puram auri quintā eſſentiam ab Algureto concinnatum qui* Quercetano ſuffra- Quer. tet. c. 33 gante *ſemel ſumpſit, ex eâ bis euomuit.* De paribus quin par Rul. cen. 3. cur. iudicium? At hæc *compeſcit ilicò.* Quâ ratione aliâ? An vt 44. *Rulando oleum vitrioli?* Hem ſerua: huic num ineſt? An ex aceto radicato ſæpiùs deſtillato, ex *aqua Raymundina*, eiuſq; acredine, aciditate aſtrictoriâ? Ne profit extrà potiùs, aut obſit intrò, dubium. Nec *auro* itaque hoc tribuendum, ſed aſtringenti menſtruo: nec aſtrictiuum acidum eſt *in variolis* iam exhibendum, quod ebullitionem impediat, virus à circumferentia ad centrum reuocet, nec quod *in febribus obſtructa deoppilat, in illis & paralyſi ſudorem citò promouet, vrinam ſoluit,* id aſtringendo veriſimile vt ſiſtat *vomitum.* At *hoſtem quemcunq;* (is ὄτις meliùs dicatur Οὖτις, quem dicit ipſe *latitantem intùs*, quem cum inuenerit, proferat, proterat, protrudat meliùs, quàm) *domet* (quem dixit modò *indomitum*) num *domat*, vt domi alat? vt ſit domitus domeſticus? ſed cicuratus, non ſecurus. At & *mitigat ferociam eius.* Minus eſt, quod mitius; id *dirum*, ferum, *ferox*, ſi *domitum*,

eſt nullius. Huic hic non κλίμαξ, non αὔξησις, ſed μείωσις. Hinc *eum temperat.* Hic ægrè ſibi temperat à macra leptote: nec tam vult *hoſti temperare*, vt Cicero, quàm *hoſtem*, vt *thermas* Martialis. Id *malum* ſi *inexpugnabile*, vix *temperari* poterit: hic modum neſciet, quo moderetur. At id *ex temperata natura potionis:* quæ, ſi quis modus eſt, at ægrè ſenſeris, nedum hic dixerit, quâ ſit temperie, an calidâ vehiculi, an frigidâ menſtrui; vtrâque minùs temperatâ: nam

Cic.in Ver.act 4.&3. Mar.l.10.ep. 48.3.

Omnia cum fecit, Thaida Thais olet. (l.6.ep.93.12.)

At *ſemper domat, nunquam non victor Eſſentia iſta.* Io, Io Pœan: trophæum, an triumphum huic decernat; quæ

--ſi non omnia vates
Ficta reliquerunt, aliquo quoq; tempore victrix? (Ou.Met.l.13. 733.)

Sic *iſta victor euadit* (hoc ſi euadat Grammaticorum ferulam) vt ἰατρονίκης ſcilicet Theſſalius. Cum cadit Pericles, vincit tamen. Reginæ *Quint Eſſentiæ* laudes, lautitias, *vires*, virtutes, magnificentiam, munificentiam, *miracula* qui velit noſſe, vt Luciani fabulas, legat is Medicum maioris famæ *Rabelais*, *Franciſcum* quoque, maiorem inde voluptatem ſentiet, & veritatem parem.

Gal.met.med l.1.c.2. Thucydid. Fra.Rab.Pant l.5.

F. A. *Ut vomitum, ita & alui fluxum nimium ſiſtit: non conſtipando ventrem vt moris eſt, quod nouum ſæpenumerò faceſſat negotium, vnde etiam poſterius malum priori peius quandoq; euadit: ſed confortando collapſas membrorum ac ſpirituum vires, aut redundantium humorum acredinem ac ferociam nimiam manſuefaciens. Ita tamen immoderatum fluxum reſtringit; vt non deſit debita ac quotidiana excretio, naturæ noſtræ conſentanea.* 8.

Dyſenterijs medetur.

M.G. *Ut vomitum, ita & alui fluxum nimium ſiſtit.* Tam hoc, quàm illud fortè; neutrum probè. *Alui* quem *fluxum* dicit? omnem? Non omnium par ratio, ſi docta comparatio; nec vna curatio, ſi cura ægri cauta, recta medentis ratio. Nec parum refert, quantum differt hic ab illo. Permultum intereſt; & quid interſit ſcire, multum medentis intereſt. Num & κοιλιακὴν διάθεσιν; num & λειεντερίαν; num innuit & διάῤῥοιαν? his *aluus fluit* ſingulis. Imò è margine intelligas

dyſen-

dyſenteriam. Hæc illis grauior: hic leuiores negligit. In textu genus eſt; in margine ſtat ſpecies; in praxi conſtat neutrum. Tam incruentum igitur fluorem ſiſtit, quàm cruentum? tam vbi vlcus putridum, quàm vbi non eſt vlcus? in inteſtinis tam tenuibus, quàm craſſioribus? *dyſenteriam* tam ὑπατηρὰν, quàm duplicem αἱματηρὰν? Tam, quàm: tanquam hic omnia, quæ velit, poſſit; quæ ſcribat, penſet, præſtet. Catharticum (quod καθαίρει) in pilula *hydrargyri* & *auri* vidimns: in auro candente potionibus intincto quiddã cathectici agnoſcimus; in quouis *auro* nihil cathartici: at nimis in *mercurio*, ſatis in *menſtruo*, quod inde κάθαρσις, ſatis in *aquâ Cœlica*, quæ potius hoc nomine dicatur Cœliaca. At nunc quæritur καθεκτικὸν. Quin vt *vomitio vomitionẽ, ſic & purgatio dyſenteriam ſanat*; nõ quòd ſimilia pellant ſimilia, ſed quòd hæc cauſæ primùm ac per ſe aduerſẽtur morbo ex accidente; aiunt Fernelius & ab Altomari; vterque ex Galeno vbi Hippocratis interpretatur illud ἀδύνη ἀδύνην πάυει, vt dubites, ἐργάσασθαι an dicas, an ὀργίσασθαι τὸ ὅμοιον. Hinc *vitæ ſpiritum* Rulandus *aureum in dyſenteria, rubeum in lienteria, in diarrhœa cum vomitu aquam benedictam*, vt *in dyſenteria aquam terræ ſanctæ* iterum atque iterum exhibuit; ſed quibus ſuprà, infrà, ore ac aluo expurgatum. Nec nos clyſteras modò abluentes, alentes, abſtergentes, aſtringentes immittimus; ſed & admittimus quædam cathartica, quæ quandam habeant aſtrictionem, quâdam emundent vlcera, imminuant acredinem, & ſeruent partis tonum, quale rhabarbarum pulueriz atum, myrabolani, tamarIndi: nec tam laudamus Laudanum ex opio, quàm quædam opiata, in quibus parum opij, ſed opis plurimũ. Hęc autem huius *non conſtipando ventrem* (an hoc ſtupam ingerere, vt naui perforatæ? an in ſtupham compingere, vt quidam ſolent ſic affectos?) *vt moris eſt*; ſed mali, hoc iudice morum ſub quo cadunt Methodici ſed ij ἀμέθοδοι) qui duobus verbis negotium confectum putant, vt laxa

Sup. pag. 52.

Hip. aph. 60. 61. l. 5.

Fer. met. me. l. 1. c. 2.

Don. Alt. med c 67.

Gal. in Epid. l. 6. com. 2. t. 9. p.

Ru. cen. 4. cur 92 73. 25 1. & 2. cur. 23. 45.

aſtringant, & aſtricta laxent. Galenicis mos alius, & methodus eſt alia. At *id nouum ſæpenumero faceſſit negotium* (tinctura forſitan adhibitâ) *vnde malum poſterius priore peius.* An doctus hoc dicit, an expertus magis? Empiricis Chymiſtis ſi quibus alijs, id Græcum dici poteſt,

Ant. Mur. var. lect. l. 12. c. 1.

Τὸ φάρμακόν σου τὴν νόσον μείζω ποιεῖ.

Sibi Anthonius vt reddat rationem,

l. 15. c. 12.

Τέκτων γὰρ ὢν ἔπραττες οὐ τεκτονικά.

At *hæc Eſſentia* (inuitis & iratis Ciceronis Manibus, an auribus) *confortando collapſas membrorum ac ſpirituum vires* : an medicamentum dicitur, an alimentum potiùs, cuius ingeſti *portiuncula* magis refercit, reficit, quàm pondus pręgraue eliſit, elicuit humoris iam egeſti, an magis excrementi? Ad opus hoc inteſtinorum, quibus eſt *membris* opus? qui ſunt huic *ſpiritus*, quibus ſunt iterum *collapſæ vires?* In illis ſi ſufficiunt, rarò deficiunt in iſtis *ſpiritus*. Hîc *vis* retentrix *labitur*, expultrix præualet. At hæc aut *vires confortando, aut manſuefaciens* (datis veniam Grammatici, ſi Priſcianus huic vapulet?) *acredinem ac ferociam nimiam humorum redundantium:* quin dixit potiùs, vt Chymicus, ſalſæ, ſulphureæ, tartareæ, mercurialis materiæ? Sed rationem adnotet, quâ manſueta faciat, quæ *acria, ferocia, & redundantia:* in ipſum ne redundet id dictum Ariſtotelis, ὡς βουλάτης θεραπεύει, χωρὶς αἰτί-ας, ἄνευ λόγου. *Ita tamen* (dicit, acſi dixiſſet quippiam aduerſum anteà) *immoderatum fluxum hæc reſtringit* (moderatrix egregia, reſtrictrix ſtrenua) *vt non deſit debita ac quotidiana excretio, naturæ conſentanea. Naturæ* ſcilicet, non huic tincturæ, tribuendum: *Naturæ* non ſenſus modò, non conſenſus, ſed opus hoc totum, quale & quantumcunque, totum *Naturæ* eſt. Φύσιες ἰητροί. Sin medicinæ quippiam miniſtræ, non magiſtræ, ſanatus dyſentericus acceptum retulerit, in medicinam incidit (ait Hippocrates) non hîc in medicum; καὶ ἰητρῷ μὴ χρεόμενος, ἰητρικῇ περιτυχεῖ.

Ælian. va. hi. l. 9. c. 23.

Hip. epid. l. 6. ſ. 5. t. 1. art. c. 6.

tium

Vrinæ ſuccurit difficultati: eiuſque ſtillicidio ex acredine confluentium vrinarum, aut propter infeſtos humores de corpore emanantes. ℥ F.A. Vrinam retentam ſoluit, & nimiā ſiſtit.

M.G. At & *ſuccurrit* (non occurrit, ſed ſuccenturiata currit, vt ſuppetias ſuppeditet) *vrinæ difficultati* (quæ Græcis δυσουρία) *eiuſq́; ſtillicidio*, (quæ στραγγουρία) ſed vbi ἰσχουρία; vbi διαβήτης; vbi ἐνουροῦντες? nempe in margine; *retentam vt ſoluat, ſiſtat nimiam.* Annon ἀντιλογία; ab eodem contraria? Mittantur morbi, ſymptomata: quærantur cauſæ, curatio. Vnde *difficultas?* vnde *ſtillicidium? ex acredine confluentium vrinarum* (vnius vnam dicant Grāmatici, vt vnum Medici & receptaculum, & emiſſorium) *aut propter infeſtos humores de corpore emanantes.* Si *infeſti*, ferè *acres*; ſi *emanant*, vix *difficultas*, nedum *ſtillicidium*; ſi *de corpore*, ſudor eſt magis, quàm *vrina.* Sed vbi intemperies, tam frigida, quàm calida? vbi obſtructio, vlcera, carunculæ, calculi, grumi, tumores, ſanies, alia? A quo demum ſanantur? Vno verbo, non vno remedio vterque morbus; ſed contrario contrarius cautè accommodato: neuter *Auro potabili*; nam hoc vt his contrarium?

In Epidemicis & Peſte correptis Catholicon eſt Remedium, ſi tempeſtiuè ſumatur. Graſſante nuper Peſte in hac Ciuitate, teſtimonia apparebant ſatis ampla. ℥ F.A. In Peſte correptis.

M.G. At & *in Epidemicis* (morbis) *& Peſte correptis* (hominibus) *Remedium eſt Catholicon.* Vox tandem excidit, quam hic exhorruit: at non maioris fidei, quàm ſi *Catholicum* ſe dicat non *Catholicus*, vt multi ſolent. At fortè conuenit *Catholicis* cum *Epidemicis*. Sed num *Peſti Remedium?*

quæ-ſacer ignis -- -- τέρας ἄγριον -- Vir.Geor.l.3. vlt.
-- *cuius cæleſtis origo*; in qua non ſolùm τὸ ὀξὺ, ſed τὸ θεῖον magis; quæ

Dira lues populis irâ Iunonis iniquæ; Ou.Met.l.7. 524.
Vix viſum eſt mortale malum. --

quaſi aper Calydonius, 526.

-- *infeſtæ famulus vindexq́; Dianæ:* l.8.273.

 quaſi

quaſi vulpes,

l.7.764. *A Themide Aonijs immiſſa eſt bellua Thebis:*

quaſi lupus à Nereide in armenta Pelei effuſus,

l.11.370. *Qui quanquam ſæuit pariter rabieq́ꝫ, fameq́ꝫ,*
Acrior eſt rabie,-- --ſternitq́ꝫ hoſtiliter omnes:

aper nimirum feritate, ſubtilitate vulpes, lupus vaſtitate: Nat. Co. my. l.7.c.3. feritate adoritur, ſubtilitate ſe inſinuat, vaſtitate depopulatur: à Diana ſcilicet, quòd ab influxu ſyderum; à Themide, quòd ab irati, ſed iuſti numinis inflictione; à Nereide, quòd à vaporum affluxu è terra, è mari: influxus ſyderum malignitatem, numinis inflictio mortalitatem, affluxus vaporum contagionem vt concludat.

Ou.ib.l.7.562. *Nec moderator adeſt, inq́ꝫ ipſos ſæua medentes*
Erumpit clades; obſuntq́ꝫ authoribus artes.

Sen.Oed. act. 1. *Cadunt medentes; morbus auxilium trahit.*
Ou.ib. 528.566. *Exitium ſuperabit opem--*
--finemq́ꝫ vident in funere morbi.
Sen.ib.chor.1 *--premiturq́ꝫ iniecto Funere funus.*
Her.Oet. act. 4. *-- ô malum ſimile Herculi. -- hoc ſolum Herculem*
3. *Non poſſe vidi:-- --vincitur victor,--*

& Quercetani Alexicacus, & Bouij Hercules. Huic tamen malo τῷ κακῶν κακίστῳ, non καλῶν κάλλιστος hic audet ſe opponere armatum ſolo poculo? quanquam quid non audet, quò non vadit auro onuſtus? cui ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δ᾽ ὄκνον φέρει, id θράσος cum ſit ἀμαθείας καὶ ἀναιδείας ἔκγονος Gregorio. Ideoque τολμηρότατοι πῶς εἰσιν οὗτοι, περὶ ὧν οὐκ ἴσασι, ἀποφαίνεσθαι, Galenus vt aduertit. At huic ſolum *Remediū, ſi tempeſtiuè ſumatur*; id eſt, ſi nec antè *correptus*, nec *peſte* poſteà corripiaris. Cautum vtcunque, ſi vtrumque certum.

Quer.peſt.al. Zef.Tho.Bou flag.med. Thucid.l.2. Greg.Naz. Gal.ord.li.c.2.

Ou.rem. am. l.1. Sic & Poetæ *-- data tempore proſunt;*
Sed data non apto tempore vina nocent.

Si prodeſt, *tempeſtiuè*; ſin minùs, intempeſtiuè *ſumptum* puta; vt bonum putetur, quod potatur, nec ſumptus pœniteat. Eſt quidem anima medelæ εὐκαιρία,

Hip.ep.ad Crate.1.

— καιρὸς δ᾽ ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος Παντὸς ἔχει κορυφάν. — Heſiod. oper.
Ὡς μέγα τὸ μικρόν ἐστιν ἐν καιρῷ δοθέν. — πάντα γὰρ καιρῷ καλά. Pind. Pyth. 9.
adeoq; Καλὸν τὸ καλόν, ἢν τι μὴ καιροῦ τύχῃ. Menand. monoſtic.
Sed hic tam καρδιαγνώστης, Deus, quàm καιρογνώστης Medicus, πρὸς καιρὸν εὔθετος, ὑπὸ καιρὸν, κατὰ λόγον. At qui *ſumpſerunt* tempori iſtud *Catholicon*, vt προφυλακτικὸν hoc prædicent, ἀναίτιον ὡς αἴτιον, ſi forſan *peſte* non *corripiantur*; nempe quòd neſciant, an alióqui forent corripiendi: ſin nihilominùs *correpti*, minùs hoc prædicent, vt θεραπευτικὸν ἀλεξιτήριον, nempe quòd plurimi hinc interierint; pauci, ſed alijs, recuperati. At *ſatis ampla teſtimonia* (num ſcripta literis latè patentibus? num Regni aut Vrbis Sigillo conſignata? num compenſata publicis ſtipendijs aut priuilegijs?) *apparebant:* φαινόμενα, mox diſparentia; aut vt in illo præpinguis Galli epitaphio, *Hic iacet vir Ampliſsimus.* Sed quando? vbi? *Graſſante nuper Peſte in hac Ciuitate.* Graſſatorem ſenſimus, ἐπικρατοῦντα ἐπίκαιρον non vidimus. Graſſata per nouennium, num huius arte emacruit, ope euanuit, *auro* exempta exulat? In *Ciuitatem* impius, ingratus, tam diu qui diſtulerit quod nôrit priùs propulſare: ſin tandem propulſârit, ingrata in illum *Ciuitas*, ſi non agnoſcat, imò remuneretur: ſin factum venditat, quod non eſt factum, appellet de eo *teſtimonia*, annon hic impudens? Ditiſſimus ſi poſſit eſſe, qui ſemper certò curet morbum leuiculum, ὀδονταλγίαν, annō hic Myda, Crœſo, Craſſo diuitior, vt *alat exercitum*, qui præter alios tollat grauiſſimum? En *teſtimonia* quò *ampla* recidant. Vbi frons? vbi fides? Talem Antidotum iam iactitat hîc quidam Italus (vt audio) ſub *amplis teſtimonijs*, non modò à venenis quibuſlibet aſſumptis, ſed vt *à Peſte, ſi tempeſtiuè ſumatur*, per decem annos vindicet; eique non canes modò, ſed Doctores, Muſicus, Medicus; actor ille veneno & antidoto ebibitis, hic ſpectator αὐτόπτης, vterque præco, *teſtimonium* perhibet: quam tamen (etſi experimento refutatam) quia ex viperis quaſi The-

Soph. Oed. tyr. Cre.
Gal. opt. ſect.
Hip. εὐσχ.
Cic. off. l. 1.

riacam,

riacam, à Crollio, eiq; Germano altero nuperrimè di-
uulgatam intelligo, vt tutiorem, veriorem, valentiorem
huic antefero: quòd à venenis vomitum, in peſte ſudo-
rem inferat, qui cauſam auferant. Nec tamen excidit me-
Iul.Capit. vit. Marc. moriæ, vt *peſte* occiderit memoriâ & immortalitate digniſ-
ſimus Imperator Antoninus Philoſophus, etſi indies pro-
Gal.ther.ad Piſ. pemodum Theriacam Andromachi, Galenen dictam,
ſuaſu Galeni ſumpſerit.

F.A. In Ardenti febre. *In ardenti febre, & acutis huiuſmodi Morbis, vbi ſpiritus incendio flagrant, hæc Medicina dicto citius (quod aiunt) vaſorum Naturæ orificia obſtructa deoppilat, ſpiritus liberat in refrigerium Cordis iam efferueſcentis, madidumq; paulatiuè inducit ſudorem ſanitatis prænuncium.*

M.G. At & *in* (peſti cognatâ) *febre ardenti* (feruet vt πυρετὸς
quæcunque febris, hæc ardet, vt τὸ πῦρ, καὶ καῦσος) *& acutis*
Gal.diff.feb. l. 1. c. 2. *huiuſmodi morbis, vbi ſpiritus incendio flagrant:* eſt cauſos κατόξυς
ſeu *peracutus*, quo non tam *flagrant ſpiritus*, quàm intra vaſa
Viat.Conſt. l. 5. c. 1. f. humor bilioſus accenditur; non σύνοχος, ſed συνεχής. Solis
Fuchſ.inſt. l. 3. ſ. 1 c. 10. *ſpiritibus* efferueſcentibus diaria excitatur, εὐπετὴς, εὐηθὴς,
πρηΰτερος, vt animal ephemeron: vt aër in balneo, in vtre
ventus, ita in corde ſpiritus, calorem concipit faciliùs, ſed
& ponit faciliùs, quàm aqua, parietes; quàm humores,
Fer.pathol. l. 4 c. 2. partes. *In ephemera* Fernelio *cordis ſpiritus incaluit*, hu-
mores & ſubſtantia *duntaxat calent: in putrida, cum ſpiritu
humor incaluit, ſolùm calet ſubſtantia: in hectica & ſpiritus,
& humor, & ſubſtantia incaluit.* Quin ſunt *acuti* alij, &
Hip.vict. ac. l. 1. t. 7. fortè peracuti, quibus nec hoc *incendium*, nec febris
ἐπίχαι συνεχὴς ἀχώριστος, etſi & tempus breue, & motus ce-
Gal.in aph. 31. ſ. 5. 19. ſ. 2. ler, & imminens periculum, & ſedes nobilis; vt ſunt epi-
lepſia, apoplexia, conuulſio, tetanus. At his *hæc Medicina
dicto citiùs* (quaſi tridentifer, cui dictum factum,

Vir.AEn l. 1. 146. *Sic ait, & dicto citiùs tumida æquora placat*)

vaſorum Naturæ orificia obſtructa deoppilat;

147. *Collectasq; fugat nubes, Solemq; reducit.*

(*Hæc*

(Hæc vbi dicta imò) venti, velut agmine facto,
Quâ data porta ruunt, & terras turbine perflant.

Nunc *vaſa deoppilat,* quod modò *orificia* ventriculi, inteſtinorum, veſicæ compeſcuit, obſtruxit, obſerauit? At *liberat* (occluſos) *ſpiritus* (flagrantes) *in refrigerium (pian barbier, che l' acqua ſcotta)* *Cordis iam efferueſcentis.* Num *Cor efferbuit* in his *acutis,* quos iam dixi, frigidis? num vnquam *auro potabili* deferbuit, in peripneumonia, pleuritide, phrenitide, ſynanche, cauſo, cholera? In his materia facillimè accenditur, curſus celerrimè conficitur, affectus vrget acerrimè, premunt ſymptomata grauiſſimè: ſed in hoc nihil frigidi; quid ergo *refrigerij?* Quin etſi *obſtructio* putredinis, putredo phlegmones, an mater neſcio, an magis filia, ſat ſcio conſobrina, ſaltem ſint comites ſe conſequentes inuicem; eſt tamen & obſtructio ſine putredine, & putredo ſine phlegmone, & phlegmone ſine alterutra, & febris aliqua ſine illarum aliqua, ſed illa non eſt putrida. At *paulatiuè madidum inducit ſudorem ſanitatis prænuncium:* Quod fit *paulatim* ἐκ προσαγωγῆς, non fit ἐκ τοῦ παραχρῆμα, αὐτίκα, *dicto citiùs.* Quin *ſudor* ſymptomaticus vt tam ſit mali *prænuncius,* quàm boni criticus, hic diſcat à Galenicis; tam δύσκριτα, quàm εὔκριτα ἐπιφαινόμενα. A Chymicorum verò diaphoreticis verendum, ne non ſit ἱδρὼς ſed ἐφίδρωσις, ſeu paulò ante mortem viſcoſus lentus *ſudor,* qui dicitur διαφορητικός, quem an huic excitat *Aurum potabile?*

Gal. met. me. l. 11. c. 20.

l. 10. c. 6.

prog. l. 1. t. 18. Hip. ap. 12. ſ. 1. 56. 36. 37. 38. ſ. 4. Gal. in porrh. 1. & 3. criſ. l. 1.

F. A. In Paralyſi.

Reſoluta rigore membra ita vt motum & ſenſum amiſerint, quandoque etiam loquelam ipſam, reſtituta ſunt ſolo potabili hoc Auro, ex eo quod blandum (vti aſſolet) promouebat citò ſudorem.

M. G.

At *viribus* non minùs validis *in morbis* chronicis, quàm in *acutis,* frigidis quàm calidis, vt *Aurum potabile* probetur opidò; etſi hoc ἄτοπον planè contrarium & Topicis Ariſtotelicis, & Hippocraticis παραγγελίαις, ſeu loco à contrarijs; en tamen *in Paralyſi,* ſine logica analyſi quid hic oſtentet. Oſtenti ſimile, quàm portentoſa narrent de ſe, de ſuis

Chymici. Sanare paralyticum, in Chriſto miraculum; num in hoc vſitatum? Nũ ità *βραχυχρόνιος Paralyſis*, vt ſtatim cedat, quæ ſenſim ſine ſenſu cecidit? An magis *δυσεπίκριτος, δυσεπικούρητος, δυσαπόπαυστος, δυσαπόσπαστος; διὰ χυμοὺς παχεῖς, γλίσχρους, ψυχροὺς, ἐμπλαττομένους, σφηνουμένους, οὔτε πεφθῆναι ῥαδίως δυναμένους*, ſcirrhũ citiùs vt digeras? Quid huic *Paralyſis? Membra* (an *νεῦρα* potiùs) *rigore reſoluta*. Dixiſſet frigore, non *rigore*. Etſi in febre tertiana *rigor ῥῖγος*, quod frigus in quotidiana, in quartana horror, ab acri humore & pungente: etſi quæ rigida perſæpe frigida: nec tamen *ſoluit rigor*, ſed conſtringit ſeu contrahit; nec rigidum *reſoluitur* ſed induratur potiùs, vt *ferri rigor*: nec ſpaſmo conuenit *Paralyſis*, conuulſioni neruorum *reſolutio*, contrariatur potiùs: nec in membro virili paralyſin hic dicat ſatyriaſin- ***ardentem rigidâ tentigine***. -- At hæc *& motum & ſenſum amiſerunt*: & tamen audias, *rigorem motionis & ſignum, & ſymptoma*; &

--rigidas motare cacumina quercus:

& ſenſu rigido, quid *rigor* aliud, quàm corporis concuſſio, quaſſatio, ſuccuſſatio, conuulſioni ſimilis contractio, incuruatio, cum *motu* tametſi deprauato, & *ſenſu* nimis acri? At illa *Paralyſis* perfecta vtique, quâ perit *ſenſus*, *motus*; an partis? an totius? an *ἡμιπληγία*; an ex apoplexia *παραπληξία*; non par vtraque, nec pariter curanda Medico. *Quandoque etiam loquelam ipſam* huic hinc *amittunt membra*. *Membra* loquacia, quæ loquitur? Gloſsâ huic opus eſt, & eloquente, vt *γλώσσης ἀφωνίαν*, aut *membri* ignobilis *paralyſin*, cum acutiſſimâ totius cerebri, aut potiorum partium *ἀπνοίᾳ* conferat. At hæc *ſunt reſtituta ſolo potabili hoc Auro*. Cui? quando? quomodo? Infeſta neruis, quos laxat *Paralyſis*, ſunt, ſi quæ alia, acetum, vinum, argentum viuum. *Auro potabili* hæc inſunt, ſiquid aliud, magiſque (vt aiunt) acuata, actuata, ſeu addito acumine, & vi agendi. *Hoc* ergo non *reſtituit*, imò deſtituit *ſoluta membra*. Quin ſi *calfaciant, exciccent validè, quæ ſanant πάρεσιν frigentē, humentem*; *Hoc temperatà* ſcilicet

Gal. in aph. 19 ſ. 2. 44. ſ. 4.

Vir. Geo. l. 1. 143.

Iuu. ſat. 6.

Gal. ſymp. cau. l. 5. c. 5.

Vir. ecl. 6. 28.

Gal. ib. l. 4. f.

Vict. in ac. cō. 4. in epid. 1. com. 2. t. 59.

Quer. tet. c. 23

licet *naturâ*, vt hic prædicat, aut nihil egerit, aut nugas egerit in malum hoc ἀνίατον, ἀκίνητον, ἀναίσθητον. Quin ſi *origini iſtius mali, non alibi, ſint admouenda ad paralyſin remedia*; ſeu neruos capitis, ſeu ſpinæ duxeris in vitio, hoc quâ attinget illos? niſi reſponderit, vt abſurdiſſimè huic contubernalis, quòd *non ad ventriculum, ſed mox ad cerebrũ feratur liquor aureus*: viâ Phyſicis, imò φύσει, incognitâ. Quin ſi *contractis membris verum ſpecificum, præſentiſſimum remedium, Aurum potabile* ſit Paracelſo, Quercetano, num *reſolutis* ideò? Chordas in barbito num manus eadem, eodem motu, & laxas tendit, & extentas laxat? tractat ſimiliter & madidas, & reſiccatas? Idem ne ἀνάῤῥοπον, κατάῤῥοπον; Idemne ἐκλυτικὸν, συνελκτικόν? At *reſoluta* (non φρίκῃ, non νάρκῃ, non τετάνῳ, non rigeſcentia, non torpeſcentia, non torta) *membra*, vt *Auro reſtituta? Ex eo* (vt hic autumat ἀναίτιος, non Παναίτιος) *quòd citò* (in morbo chronico) *hoc promouet* (in *membris* immobilibus) *blandum* (an hoc blandiri, non mederi?) *ſudorem vti aſſolet*: ſed an vt debet? *Cita* hidrotica num temperata? *Sudores*, dubium, an magis attrahant humores noxios ad *membra* vt impingant, an impactos exhalent pedetentim. Nec facilè humores *paralytici ſudore blando* calefiũt frigidi, attenuantur craſſi, diſcutiuntur lenti, funduntur viſcidi. Nec tam *ſudore* morbi iudicantur chronici, quàm acuti; nec tam coacto ſymptomatico, quàm naturali critico. Huic ergo & in calidis ex *Auro ſudor madidus*, & *blandus* in frigidis quo ore oſtentatur? quem *in acutis damnatum* Hippocrati, *in febribus à peſtilente alijs, & morbis ſine orgaſmo, non prouocandum temerè* agnoſcit ſenior & ſanior Palmarius: tametſi balnea, his membris paralyticis, ſeu naturalia, ſeu arte facta commodè, fuiſſe commodo & fatear, & fore augurer; admota quòd exteriùs, vt in topicis fomenta plurima. Sed vt & *balnea incommoda, ex illis ſudor*; & vt *poſt balneum ne prouocetur, ſed tergatur ſudor*, præſcribit Rondeletius & cautior, & acuratior. *Vti* ergo *aſſolet*, ne

c.4.

M.Bred.ſcrip ad Col. Quer.ib.c.32. è.

Par.to.4.l. contract. Gal.ſymp. cau.l.4.c.5.

Hip.l.4.ap.36 Iul.Pal.feb. peſt.c.22.

Gui.Ron.met c.23.p.124. 134.

ne eo velit poſtmodum *vti* incautiùs.

F.A. *Non ſoporiferum eſt aut ſtupefactiuum: attamen poſt vigilias, conciliare ſolet ſomnum quietum ac profundum, maximè in viribus longâ ægritudine deiectis, in tabidis, in parturientibus ad ſummam debilitatem proſtratis, abortum patientibus, & prægnantibus infirmis: non autem opiaticâ vllâ vi, ſed proprietate confortatiuâ, omnes paſſiones doloresq́; ſuauiter ſedans, calores extinguens, turbatos ſpiritus & abiectos ſuo delinimento refocillans: ſedat etiam dyſcraſiam febrilem.* ꝟ.

M.G. At hoc *non ſoporiferum eſt aut ſtupefactiuum.* Neutrum putà, nihili tamen: etſi de iſto dubium, vt ne de illo: nec ergo iſtud non eſt, quia non eſt illud. *Attamen poſt vigilias* (poſt lucem tenebras) *conciliare ſolet ſomnum quietum ac profundum.* Quid hoc eſt aliud, quàm vt ſit *ſoporiferum,* ὑπνωτικόν? Non dico ναρκωτικόν, ſed vt ſit idem *ſomnus* & *ſopor*; non idem *ſopor* & ſtupor. Hinc Ciceroni ex Accio -- *ſopore placans artus languidos.* Hinc & Virgilio

Cic.diuin.l.1. Vir.ecl.5,46.

Dulce ſopor feſsis. Æn.l.8.

placidum per membra ſoporem

Vulcanus petijt: & Epigrammatario.

Mar.l.7.ep.41 4.

Inde ſopor nobis, & placet alta quies.

Plin.l.9 c.13. f. l.10.c.vlt p.

Hinc *dextræ pinnæ vituli marini* Plinio *vim ſoporiferam ineſſe* traditur *vt ſomnos capiti ſubdita alliciat*: cui & ſunt *aquatilia quiete placida, ſeu ſoporata.* Hoc vt *conciliet,* ἀγρύπνοις *ſomnum profundum,* ὄνος ἄγριος -- *mera ſomnia narrat,* & ſine fundo. Per ſe *vigilias ſomnus* conſequitur: non opus *hoc conciliatore.* Hoc autem *maximè in viribus longâ ægritudine deiectis*; quas fortè magis pellices ac illices ad *ſomnum* putes, quàm *lenem Mecænati harmoniam.* Sit ἀγρυπνίη βορόν, ſit calamitas; ſed vix magis quàm ſomnus, ſi modum exceſſerit, & cauſas potiùs attendat, quàm ſymptomata, qui curat medicus: à labore, à dolore, à mœrore, à bile, à ſalſa pituita, à ſiccitate cerebri, à febre, morbo alio; malum vt auferat, qui cauſam mali. At & *in tabidis:* num ſanat pulmonnm vlcus? num

Mart.l.7.ep. 53.1.

Sen.prouid.c. 3.

Hip.epid.l.6. f.4.t.20.

aph.3.ſ.2. prog.l.2.t.20.

num ruptam,eroſam, vel apertam venam? num ſiſtit ferinam deſtillationem?num pthiſi,maraſmo,marcori,θηριώματι reſiſtit? num ex morbo ſenium retardat? Nihil horum. Imò *conciliat* --*(ſuadentq́ cadentia ſydera) ſomnos.* Vir.Æn.l.2.9.
Sed *in iuuenibus familiari tabe humidâ, non dubia potentia* Hip.aph.9.ſ.5 *eſt dormiendi; in ſiccâ ſenibus congeneri, nimia impotentia* 29 ſ.3. *notatur vigilandi:* in vtrâque palpebris inſtantibus,& tanquam *ſomno* grauatis. At & *in parturientibus ad ſummam debilitatem proſtratis.* His verò vigilandum; tempus attendito;

-- nunc, nunc incumbere tempus: Ou.Met l 10. 657.
-- nunc tempus agi res: Vir.AEn l.5. 638.

rem circumſpicito; *-- nunc ipſa vocat res.* l.9.320.
Num partum reddit facilem, enixum iuuat? Iuno Lucina fer opem: fer opem Deus. At in *abortum patientibus.* An φθόρεον, ἐκβόλιον; non adhibendum iurato Hippocratico; *ne* Hip.iuſiur. *feſtinetur homicidium.* At *& prægnantibus infirmis.* Num firmat grauidas,vt ne abortum patiantur?ſi patiantur,actum eſt. An quòd in eo acetum, ὑστεραλγὲς; an quòd vinum, πυρετῶδες? Imò hoc ſolùm ſopit. Vires ſopitæ,ne ſint ſepultæ,verearis. Tertul.Apol. *Non autem opiaticâ vllâ vi. Vis* vix affertur *opiatis*; Quer. pharmac c 21. aufertur magis aliena; quibus non lac, non lacryma papaueris; quæ Quercetanus conditis & conſeruis annumerat,quòd ritè condiantur & conſeruent. Sin dicit *opiaticū,* c.23. quod olet *opium*, quin & *hoc* didicit è Quercetano *in ſelectiſsimis ac præſtantiſsimis quibuſuis antidotis baſin & fundamentum?* c.24. Nec tamen hîc tam huius laudem *Laudanum*, quin magis Galenicum amem Philonium: vt idem vtriuſque *opium*, in hoc correctum magis, illo minus. At hoc *proprietate confortatiuâ.* Hæc occulta *proprietas* fortaſſis,vt in opio,ex ſulphure narcotico,fœtente,indigeſto; quod ſibi in *ſomnum* habeat Endymionis. Quin Turcis,Indis,Mauris proprium, vt opium, Amfiam, Maſlac vorent, hinc animoſi ad Martem *confortentur*, adeoque ad Venerem vt Scal.ſubt.ex. 175. ſtimulentur,non *ſomnolenti obdormiſcant*, aut mortem ex-

Ter Phor. act 2. ſce. 2.

paueſcant. At *ſedat* (cædat, recidat malim) *ſuauiter* (*ô homo ſuauis*) *dolores* (res non ſuaues) *paſſiones* (quibus eſt patientia læſa, an victa?) *omnes*. O verbum omnipatens; vix verum parte aliquâ. Acſi hic dicat (vt illud *genus hominum, qui eſſe primos ſe omnium rerum volunt, nec ſunt; & imperârunt ſibi omnia aſſentari*) *Omnia habeo, neque quidquam habeo; nil cum eſt, nil deſit tamen*. At *calores extinguit*. Num quòd in eo *vinum? vini ſpiritus? -- ignis in igne? lumen maius? aurum ipſum?* an quòd *Mercurius? acetum radicatum, acerrimum? arſenicum? draco exurens omnia? & ſerpens venenoſus?* At & *turbatos ſpiritus & abiectos ſuo delinimento refocillat*. *Turbatos*, ægrè; *abiectos*, nullo modo (deiectos vult dicere) non *delinimento*, quia mitiore; non *refocillat*, quia ſemper calidos (dum ſpiritus) non opus admoueat ad focillum. At *ſedat etiam* (ſedata phraſis eſt frequente vſu) *dyſcraſiam febrilem*. Num quòd in eo εὐκρασία non *febrilis*, ἀπύρετος, cum vinum, vini ſpiritus? Tantum abeſt, ne *ſedet*,

Eun. act. 2. ſc. 2.

Mart. l. 1. ep. 90. 5.

Vt inde penitus ſederit febris tibi.

F.A. *Quid excellentius in tota Medicina? quid optabilius, quam blandum in hunc modum conciliare ſomnum, abſq; omni incõmdo? Sternit enim viam rectâ ad ſalutem. Ingrati ſunt erga Deum atque homines, qui Dei hæc Magnalia ſepulta velint.* ꝟ.

M.G. At tandem ἐπινίκιον (non ἐπινοητικὸν) hiantis anhelantis rhetoris, qualem hunc prædicant Gnathones aliqui. *Quid excellentius in tota Medicina?* quid maius dici potuit? Verè mederi ſcilicet. *Excellit* artifex, an artificium? *Quid optabilius* (& morbum tollere, & morbi cauſam: *exoptet*, quæ non præſtet) *quàm ſomnum conciliare?* quod quàm leuiculum? quàm facilè ſublatis illis ſequitur? An gliri, an Regulo *ſomnum conciliat?* At *blandum in hunc modum*. *Blandiri* callet, vix *in modum: vt vnus hominum homo hoc viuat nunquam quiſquam blandior*. Ât *abſque omni incommodo*: vide ne *abſque commodo*: Vix viã *ſternas abſque incõmodo*. Quin quomodo hoc fiat, vt ſomnium, vel *ſomnum* videas, vide.

Ter. Hec. act. 5. ſc. vlt.

An

An quod hîc *Vinum, quod facies bonum bibendo?* Mart l.5.ep.
ſomni illecebra? At *vini* hauſtu Pergamenus puer ſic 79.16.
fertur vigilaſſe, vt moreretur videns, vigilans: & *vini* Rhod. A.L.
duo genera apud Thaſios fuiſſe refert Plinius, *quorum* l.28.c.29.è
altero ſomnus concilietur, altero fugetur; & alibi, *quo par-* Gal.
tus abigatur. Ex *vino* vidimus tam vigilantes, quàm ſopi- Plin l.14.c.18
tos; & multos facilè ſopitos viliore: & Auicennæ ſi quin- Au. l.1. fen.3.
que *vini* commoda, plura *incommoda*. At *rectà ad ſalutem:* do.2. c.8.
num itur per mortis fratrem, affinem, ſimulachrum, *ſom-*
num? Qui demordetur aſpidi --*ſubitâ caligine mortem* Lucã.l 9.820.

Accipit, & Stygias ſomno deſcendit ad vmbras. 710.

-- nos fecimus aſpida merces.

Nec dicam facilè, immodicæ vigiliæ an magis noceant, an
ſomnus ſupra modum. Platoni, qui & viuere & ſapere vult Plat.leg.l.7.
maximè, vigilet is diutiſſimè. Κοιμώμενος ὐδεὶς ὐδενὸς ἄξιος. Laert.3.c.1:
Malum & generant & indicant ſi modum ſuperant, vt
cauſæ, vt ſigna, tam *ſomni*, quàm vigiliæ: illos è pluribus, Hip.aph.3.ſ.2
ex illis plures morbos, quàm ex iſtis colligimus.

Ergo-ne longus tibi ſomnus, vnde Hor.l.3.od.11

Non times, detur, ſceleratum ab auro Falle ſoporem. 38.

Nam *ſomnũ* ab hoc vltimũ accepimus, *Blandaſq́ mortes*.-- Mar.l.3.ep.
At epiphonema audiatur. *Ingrati erga Deum atque homines* 64.2.
(ô crimen C. Cæſar inauditum, vt ne ſint grata Antonius
quæ facit omnia) *qui velint ſepulta* (quæ nunquam viua,
iam fœtent non *ſepulta*, ſed membra hominum ſopita per-
uelint) *Dei hæc Magnalia.* Homuncio minutulus quæ dicit
μεγαλεῖα; an ῥήματα, an κλήματα; an quæ Latinus non niſi Hier. Act. Ap.
vulgaris dicat *Magnalia*, Hieronymus magnifica. *Mega-* 2.11.
leion non maximi momenti legimus *vnguentum à Siculo* Pli.l.13.c.1.
authore dictum; nec nomen mutat Plinius; qui Latiniſſi-
mus. Sed iam fecundò (non ſecundo numine) *Dei Mag-*
nalia hic homulus vt audet dicere? quæ tantum abeſt ne
ſint *Dei*, vt vix δαίμονος δαήμονος; ne *magna*, vt magis nulla vi-
deantur, rideantur: quæ *ſua* dicit ſæpiùs; in quibus nihil
miraculi, nimis periculi; fidei parum, fuci ſatis; doni fama,

doli forma. Nec tam *ingrati* homines, qui negent *Dei hæc* eſſe *Magnalia*, quàm impij, qui *Dei* aſſerant quæ hominum ludibria, pigmenta, figmenta; ferè quæ dæmonum aucupia, commenta, δῶρα ἄδωρα.

F.A. *Alias quaſcunque Medicinales eius vires lubens prætereo. longum eſſet iter ad omnia; Summa ſequor. Non tamen pigebit huc attexere teſtimonia quædam honorifica in confirmationem eorum quæ ſuperius ſunt poſita. Nuda noſtra aſſertio, vix (fortaſſe) merebitur fidem. Hæc ego ex vernaculo ſermone vti decuit tranſtuli. litera ſcripta apud me manet.*

M.G. At hic *Vt primùm alatis tetigit magalia plantis,*

Vir. AEn. l. 4. 259. *lubens* iam *præterit* (quibus loquax inſtiterat) *quaſcunque alias Medicinales eius vires:* nec verò *lubens*, niſi illum *præterijſſent* illæ, nec videntem, nec volentem. Rhetorica hæc præteritio, cum dixit plus quàm omnia, vt *alia prætereat*, vt Verris

Cic. in Ver. act. 3. Cicero *damna, dedecora*? Imò feſſum Dareta hoc dicto e-

Vir. AEn. l. 5. 466. ripiat Ænæas pius:

> - *Non vires alias, conuerſáq; numina ſentis?*
> *Cede Deo.*—

Sup. pag. At *longum iter ad omnia:* quę, & quâ monui è Cicerone. Imò & laſſans, lubricum, anfractuoſum, tortuoſum, pluſquam Herculis, Bacchi, Theſei ad Labyrinthum, Colchos, Indos, Inferos.

Mart. l. 2. ep. 77. 7. *Non ſunt longa, quibus nihil eſt quod demere poſsis.*

ep. 6. 14. *Laſſus tam citò deficis viator?* an confecto itinere quęris via-

Vir. AEn. l. 6. 170. ticum? At *ſumma ſequitur*: vt ille tubicen,

l. 1. 346. -- *non inferiora ſequutus*: ſed non -- *faſtigia rerum*, vt Syrenophœnix Maro: vix hic veſtigia; quæ num *aſſequitur*? Quia crepat *Magnalia*, quæ

Mar. l. 6. ep. 19. 8. *Magna voce ſonat, manûq; totâ:*

l. 1. ep. 18. 2. *Et dicit mihi ſæpe, magna res eſt;*
Res magna eſt, putà, quam facit Chymiſta:

huic cedò regeram, vt illis ille,

L. 7. ep. 99. 2. 9. *Magna quidem ſequeris, Chemice, magnus homo es.*
Chemice, ſic alios, ſic te quoque decipit error:

Vis

Vis dicam verum? Chemice, nullus homo es.
Vis dicam quid ſis? magnus es ardelio.

Non tamen pigebit (ſed & hunc tam magnum huius pudeat, & huius alios) *attexere huc quædam teſtimonia.* *Textorē* audij; *teſtimoniorum,* neſcij. Sed *teſtimonia quædam attexere,* quàm facile, quàm obuium textori, tinctori, tranſelementatori cuilibet? Nam etſi *ἄτεχνον à teſtimonijs* ſit argumentum, in techna tamen Chymica id ἔντεχνον, cui *fulcra attexit tria* ad Regem noſtrum Moreſinus Scotus; *blandè compellare, adulari, aureos montes polliceri*: & ad Landgrauium Libauius, *Paracelſitarum eſſe* dicit, *circumſcribere mendacijs Principes*. At hæc ſunt *honorifica.* Honori ſuo detrahunt, qui aſtruunt honorē non merenti. Quod tamen ſæpè fieri dolētes vidimus, nolentes dicimus, non à priuatis modò boni nominis, ſed ſūmi ordinis Proceribus, Principibus, Collegijs, Academijs. Sed ipſi Crollio ſi credimus, *errores magnos cōmittunt magni viri, dum credunt his phantaſticis phreneticis Gymnoſophiſtis; qui pollicentur magna, mentiuntur omnia; conſumpto per circulationem cerebro, pro tinctura colorem, pro lapide Hermetico ſaxum vel vitrum, pro Theſauro carbones ac cineres reperiunt.* Noſtri Magnates itaque, ne credant, credendo errent, caueant. At hæc *in confirmationem eorum quæ ſuperius ſunt poſita*; quæ per ſe vacillabant, & vt idola procidebant. Nec tamen *firmant*, quæ neutiquam *affirmant*, non dico *remedium*, ſed medium, quo ſita, *poſita ſuperiùs.* At *nuda* huius *aſſertio* (ſi vera Virgo, ſi vel Pygmalionis effigies *--nec nuda minus formoſa videtur*) *vix (fortaſſe)* imò ne *vix* quidem, *merebitur fidem.* Nec enim αὐτοδίδακτος, nedum αὐτόπιστος, nec ergo ἀξιόπιστος. *Merentur fidem,* quæ probant, quæ probantur; idque apodicticè, aut ſyllogiſticè, non *teſtimonijs* ex gratiâ. Cur ergo *nudè*, quicquid hîc operę, opis, aut operis, primò inſcribitur *Aſſertio FRA. ANTHONII?* ne *mereatur fidem*: niſi *FRA.* fratris dicat. *Hæc tranſtulit* (quò? quorſum?) *vti decuit*: abuti

Th. Mor. ep. ad Reg.

Lib com. met dedic.

Crol. præf. p. 90. p. 91.

Ou. Met. l. 10. 266.

Hic inſcript.

ti voluit; imò nec *decuit*, quin duobus conſcripta perirent inter duos; & è bonis *vernaculis* Latina ne faceret non bona. *Apud hunc maneat* ne manet in publicum, *ſcripta* de his literula: ideoque de his literis,

Hor.1.ſa.1.vlt — *-verbum, non amplius, addam.*

Lituras habeat, non *literas*, non ſatis literatus.

Recapitulatio opuſculi in ſumma abbreuiata.

F.A. *VT huic tractatulo imponam finem, præmiſſa quæcunque ſunt, in veritatis Philoſophicæ indubitatæ atteſtationem ſcripta ſint. Manualis experientia quæ mihi ab Altiſſimo conceſſa eſt, & comprobanit ſæpius, & palam (vbi ad id vocatus fuero) confirmabit hæc omnia. Non ego alicuius iudicium exhorreſco. Si quis ambiguus hæſitet probe confirmabitur, niſi malitioſè contentioſus fuerit. Ne ſit igitur Authoris fides ſuſpecta, niſi prius euictus fuerit Author, qui ſitibundus cineritium expectat & examen publicum. Ego in quæſtione huius veritatis cognoſcendæ de orationis ornatu non fui admodum ſolicitus. Tenui ego (vti potui) meâ Mineruâ, quæ huic inſtituto inſeruire mihi viſa ſunt, compleui breuiter. Veritas nudam ſe geſtiens verborum illecebris nullatenus indiget. Quæ cecini vera ſunt, & apertas fores cerno ad altiora Arcana.*

FINIS.

M.G. *Reſponſionis noſtræ cauſa, methodus, meta.*

Recapitulatio Anthonij decapitata, decurtata.

A capite, adeóque à carceribus, ad calcem hunc vſque perſequutus, audire tandem videor; vt

Vir.ecl.6.3. — *-- Cynthius aurem Vellat, & admoneat; --*

Ariſtoph. — ἢ Μορσίμου τις ἔπησιν ἐξεγράψατο;

Hor.l.1.ep 19 42. — *Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus.*

Eraſt.diſp, de ſap. è Ga. — Ἐλέγχειν σπουδῇ τὰ μὴ σπουδῆς ἄξια, ὑβρίζειν σεαυτόν ἐστιν, ait Galenus noſter, & ex illo Eraſtus. Quis, cui quod agat aliud maioris pretij, in hanc arenam deſcendiſſet, vt cum larua luctetur? Quis caput aſini vt eluat, in balneum ſe ingerat, labo-

laborem perdat & lixiuium, oleum & operam? Quis aduerſarium proponat ſibi, cui quod reponat eruditi nihil, quod reddat nihil ſolidi; quem ludere indignum, premere inane, vincere inglorium;

Qui cum victus erit, ſaltem certaſſe feretur? Ou. Met. l. 13. 20.
Auſus magna quidem, magnis tamen excidit auſis! l. 2. 328.

Quis eò cum deſcenderit, opponat clypeum haſtis non amentatis, ſed amentibus, vel iaculis longiſſimè à ſcopo aberrantibus, vel ſpiculis obtuſis, retuſis, miſſilibus in cœlum miſſis? vel ferrum torqueat in aurum fugitiuum? vel telum denique retorqueat in eum, cui nec

Sufficiunt vires, nec vox, nec verba ſequuntur? Vir. Æn. l. 12. 912.
Trophæum ferre me à forti viro pulchrum eſt;
Sin autem & vincar, vinci à tali nullum eſt probrum: Accius.

ait vetus Poeta. Sed hic λογέμποροσ, aut ne id quidem: nec enim λόγους, ſed λήρους ἐμπορεύεται hic Hermodorus: aut ſi ſit λόγων ποταμὸς, ſuccedit νοῦ δὲ σταλαγμὸς, vt ſit οὐ λέγειν δεινὸς, ἀλλὰ σιγᾷν ἀδύνατος, & ſit *verborum*, ſed non *optimorum*, *ſonitus inanis, nullâ ſubiectâ ſententiâ, nec ſcientiâ.* Sed vt idem habet Orator in Antonium, *Nonne ſatius eſt mutum eſſe, quàm quod nemo intelligat dicere?* Hic multa talia; imò & plurima, quæ nemo doctus cogitet, ſanus imaginetur, prudens credat, æquus approbet. *Riſu* Libauius, non reſponſione *dignam* putat *vocem* Michelij *de Medicina illa vniuerſali*: & ipſe Palmarius *ridiculum aurum potabile pro medicamento vniuerſali*. Hæc huius ſcripta, vt aliorum probra, *ſpreta exoleſcant; ſi iraſcamur, videbuntur adgnita.* Contemnere conſultius quàm confutare. An ſuadet Sapiens, *non reſpondendum*, ne illuſori videar colludere,

Epicharm. Cic. de or. l. 1. in Ant. Phil. 3. Lib. in Mic. not. 42. Pet Pal lap. phi. c. 24. mar. Cor. Tac Ann l. 4. Crem. Sal. Pro. 26. 5. 4.

Ludere par impar, equitare in arundine longa? Hor. l. 2. ſat. 3. 248.

An reſpondendum conſulit, ne videatur hic *ſibi pulcher, ſaperda, feſtiuus, bellulus, cum ſit σαπρὸς*, ſeu *caprea*, vt Varro loquitur? Quin vt in cauſa ſimili Pariſienſis Schola hoc longè fortioribus ἀντιδίκοις non ità pridem Quercetano, Harueto,

l. 1. ep. 19. 45. Varr. Anno 1603. 1604.

Anno 1607. 1608. Harueto, Baucyneto, Libauio, eiuſque antagoniſtæ Palmario *per Cenſorem:* ita Collegium ex ornatiſſimis Aſclepiadæis, Hippocraticis, Galenicis Archiatris, Doctoribus, huic ſaltem transfugæ, erroni, emanſori è caſtris Orthodoxis, non tam ex huius odio, quàm illius officio, nec tam ingenioſè, quâm ingenuè, nec tam per omnia, quàm perfunctoriè putauit reſpondendum. Quia (vt loquitur ille antagoniſta) P Pal. lap. phi. c. 1. *Quæ, prima facultas in primâ ciuitate, corã Rege maximo, Senatu æquiſsimo, ingeniorum excelſiorum frequentiâ, ſilentio probat, accepta & recepta creduntur omnibus.* Cic. ep. fa. l. 11 ad Brut. Quid quod vt Cicero *ciuile bellum* putauit *confecturum, qui Antonium opprimeret*: ſic alter & alter apud nos, vt apud illos P. Pal laur. Pal. p. 12. *Petræus dixit ſæpiùs, eũ de Repub. bene mereri*, Anthonio *qui reſponderet.* Quin *bellum* ipſe *apertum* cum *indixerit, examen publicum petierit, ſitibundus cincritium expectet,* imò (vt audio) iam iactitet non poſſe reſponderi, aut ſi reſpondeatur, ſe denuò inſurrecturum quaſi Antæum γηγενῆ, acſi Dares proclamet,

--ſi nemo audet ſe credere pugnæ, Quæ finis ſtandi?

Vir. AEn. l. 5. 384. me penè emeritum Aceſtes grauis author non caſtigauit quidem, ſed meritò inclamauit,

391. *--vbi nunc nobis Deus ille magiſter?*

Ad Col. Aug. 3. 1610. Nec nos lectores modò, ſed luctatores potiùs hic Miles glorioſus *tranſmiſſo libro cum epiſtola videtur* prouocaſſe:

Nunquam hodie effugiet; veniam quocunque vocárit.

Virg. ecl. 3. 49. Plaut. Amph. act. 2. ſc. 2. Nec refert, ſi *referiet*, vt *Baccha, bacchanti* quia *aduerſabor*, vt *ex inſano* fiat *inſanior:*

Hor. l. 2. ſat. 1. 77. *--fragili quærens illidere dentem*
Offendet ſolido. -- meliùs non tangere clamo.

45. Habeat ergo quod intriuit ſibi, ne ſe neglectum putet, aut iſta,

Lucret. l. 1. 48. *Intellecta priùs quàm ſint, contempta relinqui:*

Quæ quamuis ſint ἀνίατα, ἀνιατευτά, καὶ πόῤῥω προβεβηκότα ἁμαρτίας, Plat. leg. l. 2. etſi nec dulce caſtigare, nec pulchrum conuellere, notare

notare tamen neceſſarium prædixit Plato; Nequis id tamen ferat grauiùs, *haſtile* hoc *detortum*, ſi rectiùs vt *corrigam, aduram* aliquoties, ſuadente Senecâ: cui *cauſâ remedij raduntur oſſa, extrahuntur venæ, quædam membra amputantur.* Nam etſi Galeno κακὸν δυσαπότριπτον, δυσέκνιπτον, καὶ ψώρας ἁπάσης δυσιατότερον ſit huius ἡ περὶ τὴν αἵρεσιν φιλοτιμία: etſi οὐδεμία βαρὺ δυσόποιος οὕτως ὡς τὸ τῆς ἄνευ λογισμοῦ πρὸς τὰ μοχθηρὰ δόγματα πάθος, ὡς ἀμαθία σφόδρα, καὶ μᾶλλον ὅταν ἀλαζονεία μιχθεῖ: etſi ψευδὴς δόξα προκαταλαμβάνουσα τὴν ψυχὴν οὕτω, οὐ μόνον κωφὸν, ἀλλὰ καὶ τυφλὸν ἐργάσαιτο: etſi Andrææ Dipnoſophiſtæ, vt *nihil naturâ indoctius, ſed iuſtius, ſic nihil ignorantiâ* putetur *doctius, ſed nec audacius*, addo iniuſtius: etſi Ariſtoteli καθ' ἕξιν ἄγνοια, & Ciceroni *in Antonio implicata inſcitia ſit impudentia*: ſi tamen hic ὀψιμαθὴς audire non dedignetur, niſi & ſenex moroſus καὶ μῶρος, ſi reſipiſcat ſeriò, tametſi ſerò (nec ſerum eſt quod verum eſt; nec ætas aliqua eſt ad diſcendum ſera) ſpes erit aliqua (ſed eſt exigua, vt pilos aut pellem mutet) reſponſione hâc molli non frangi, ſed flecti poſſe, reduci in rectam viam, dediſcere quod malè didicit. Sin pertinax perrexerit, vt de Senatu Cicero, *vnum ſentimus omnes, vnum ſtudemus, Antonij conatus auertere à Republica, furorem extinguere, opprimere audaciam.* Quin Reipublicæ non parum intereſt, hoc reo confitente, *nequid Reſpub. hinc detrimenti capiat, vt impoſtura detegatur*; quæ *tecta* ſimulat *aurum* hîc eſſe, vbi non eſt *aurum*: *aurum* dicit, quod non *aurum*: *reduci non poſſe* aſſerit, quod antè eſt eductum, ſeductum, ſubductum; aut ſi adhuc ſit *aurum*, opus non habet opere vt *reducatur*: valere plurimum id autumat, quod nihil valet, aut ſiquid valeat, id non vt *aurum* præſtat, ſed vt *acutum, corroſiuum*, periculoſum *menſtruum*: docere venditat *myſterium & artem auream*, cum nihil doceat, nemo didicerit. Ponat idcirco ſupercilium, quod ſuſtulit, hic Cato tertius: demittat criſtam ſeu caudam, quam erexit, me-

Sen. de ira c. 5 prouid. c. 3.

Gal. nat fac. l. 1 cog. & cur. paſ. an. — dyſpn. 2. meth. med. l. 13. c. 15. f. comp. me. loc. l. 8.

Lan l. 1. ep. 37.

Cic. in Ant. Phil. 2.

Hic. c. 4 5. & lit. ad Coll.

lampus pauo : cornua iam retrahat, quæ cuibrauit, teſtudo tardigrada. Tuque Anthoni, vt ſemel te alloquar, -inquã

Hor.l.1.ep.17 3. *Diſce, docendus adhuc, quæ cenſet amiculus:*
Perſ.ſat.5.91. *Diſce, ſed ira cadat naſo, rugoſaq́; ſanna,*
Dum veteres auias tibi de pulmone reuello:

opiniones intelligo, ſeu mauis aniles hæreſes. Quod eo feres æquiùs, quia vt Socrates Alcibiadi ex Euripide, ſic ego tibi ex Platone, Σῦ τάδε κινδυνεύεις, ἀλλ' οὐκ ἐμοῦ ἀκηκοέναι, οὐδ' ἐγώ εἰμι ὁ ταῦτα λέγων, ἀλλὰ σὺ· ἐμὲ δὲ αἰτιᾷ μάτην. *Quod à te allatum, id tibi relatum puta.* Nam tuis, vt tu vides, te inſequor veſtigijs, telis conficio.

(Plat. Alcib. 1. Eur. Cor. Ter. phor. prol.)

Vir. AEn. l 12. 453. *Diſce* ſenex candorem *ex me, verumq́; laborem;*
Inuidiam *ex alijs.*--

Candorem, laborem, ſi tibi ſenſus, iudica; vt debes, imitare; ſi potes, æmulare, ſi iſtis replicaturus, per te, vel per alios: per te, non eſt ad mentem, nedum erit ad manum; per alios, ne putes aptum; per neutros, credas rectum. Sed

Hor.l.2.ep.2. 18. -- *dicta tibi eſt lex.* Domeſtica, ſectaria, falſaria tu *teſtimonia* nonnulla nominaſti, ſed qualiacunque nominaſti ſolummodò; quin tranſcripſiſti alia, nec nominaſti vtique; labore tibi minimo conſarcinandi, mihi maximo inueſtigandi. Ecquis hic candor? His mille poteram Græcos, Latinos, Arabas, antiquos, neotericos, eoſque magni nominis, ac propè numinis, præ tuo præcelſo Paracelſo, vnoque Euonymo opponere: ſed (en candorem) nolui vel ex Hippocrate indubitato Dictatore, nedum Galeno Magiſtro ſaltem Equitum, nedum minorum gentium Dijs medioxymis, vrgere, premere, firmare quippiam in controuerſia. Omiſi (quod ſciam) nihil tuum; admorſi (quod nôrim) nihil tuorum, aut hoc, tuorum dentibus, non meis: peperci Manibus; imò & Laruæ tibi. Si & illos

Gal.nat.fac.l. 1 p.4. perſequerer, μεῖζον ἂν μοι τὸ πάρεργον τοῦ ἔργου γένοιτο, Galenus vt loquitur, plus operæ in acceſſorio, quàm in propoſito ſumam, noſter vt transfert Linacer. Tu vides meo margine

tuorum

tuorum & meorum, non modò nomina, ſed libros vtique, plerunque capita, perſæpe paginas, quandoque lineas citari adamuſſim. Hic labor, dices ipſe: annon candor? Par pari referto, ſiquid referes: aut impar, cedito. O vtinam ſic prouocaſſes: Minuiſſes laborem mihi, labem tibi. Nec curo de minimis; tu modò cures maxima. Ità reſcribere, vt tu ſcripſiſti, & meliùs; verbis negare totidem, quæ verbis *aſſeruiſti*, & veriùs; citare plures Medicos, quàm tu pſeudochymiſtas, & pluris; cuilibet philiatro in promptu, in procinctu: ſed fructus, finis nullus. Libris huiuſmodi vna litura, huic arti longa litera, ſcriptori helleborus videtur conuenire. At aptè qui reſpondeat ineptienti, ineptiat & is neceſſe: quin *cum inſano inſaniat*, Galeno vt *prouerbium*. Si neceſſariò, peccaui minùs, quàm tu qui voluntate, vanitate. Gal.ib.pag.43

Non eſt iſta quidem, non eſt mea, ſed tua culpa. Mart.l.11. ep. 80.3.

Exopto equidem, de noſtra lite dici vt poſſit, Hom.Il.

— ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσιν:

quod ſanè fiet; ſi à mortali, id eſt mortifero, *auro* mortales moniti cauebunt. Sin Ate tua meas præuertat Litas, ſaltem ὁ σπείρων φαῦλα, ἐρίσει κακά. Cuminum voluiſti ſerere: ſcuiſti ocymum. Sal.Pro.22.8. Rhod.A.L. l.15.c.25.

-- οὐδέ τέ σε χρὴ

Νηπιάας ὀχέειν· ἐπεὶ οὐκ ἔτι τηλίκος ἐσσί. Hom.Od.α.

Sed in te tandem video

Οὐχ αἱ τρίχες ποιοῦσιν αἱ λευκαὶ φρονεῖν. Menand.

Τὸ γῆρας ὑμῶν εἰσορῶ νοῦν οὐκ ἔχον. Eurip.

Quod ſi Οἶσθα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι,

vt ego, ſic tu ad Archiatros Hom.

Οἱ μὲν φέρτεροί εἰσι νοῆσαί τε κρῖναί τε. Od.θ.

Sed reſtat *Recapitulatio* truncanda capite (quæ ἀνακεφαλαίωσις, ſed ἄνευ κεφαλῆς, vel ſaltem ἐγκεφάλου) *opuſculi* (vt mox *tractatuli*, cui ne minutuli gradus conueniet, ſi rem, non verba ſpectes) *in ſumma abbreuiata*. Ἀνατομὴν, ἐπιτομὴν, περιτομὴν, an magis ἀποκοπὴν hæc epitome deſiderat; ſecurim Pericles.

cles. Vtcunque Seuerinum ſectari perſeueras, non tamen aſſequeris illius *δεινὴν σύνοψιν*, ſed *σκολόδινον* æmularis *κακόζηλος*. *Summa* Philoſophi, Sophiſtæ, Dialectici *breuiſsima*, vel perſtrinxiſſet *ſumma* capitum (tametſi ſine cerebro) *εἰς συλλογὴν*, vel vt Natura macrocoſmum in microcoſmo, in huius cerebro præcipua charagmata totius corporis ſub ſimulachro conſtrinxiſſet. *Summa* cuiuſuis coqui, œnopolæ, myropolæ, mercatoris, ſic Homeri Iliada ſub teſta nucis concluſiſſet, vt omnes euolutæ reuolutæ particulæ in *ſummam* recidiſſent. Hîc prorſus nihil tale. Es planè *ἀσυλλόγιστος*. Nec *ſumma* infimis, nec ima *ſummis*: nec pes reſpondet capiti, nec caput pedi. Vel Papæ *Breuia* maiorem *ſummam* faciunt. Sic *ſummà ſequeris?* Scis palmam extendere? neſcis pugnum compingere? *In ſummâ* breuis, leuis, *ἀμέθοδος, ἀμήχανος*.

Mart.l.10.ep. 75.10. *Sed viſa eſt nobis hæc quoque ſumma grauis.*

l.3.ep.22.4. *Summâ venenum potione duxiſti.*

At *vt imponas finem* (qui nec *finem* poſueras *imponendi*, nec modo aut methodo *tractâras*) *huic tractatulo* (qui obuerſetur oculis, obtundat aures, *tractetur* manibus doctorum indigniſſimo) *præmiſſa quæcunque ſunt* (concluſa nec modo nec figurâ, in nubes *emiſſa* iacula) *in veritatis philoſophicæ*

Plat.rep.l.2. (quæ veris Philoſophis *οὐθ᾽ ὕπαρ, οὐδ᾽ ὄναρ*) *indubitatæ atteſtationem* (ſi *indubitata*, non opus *atteſteris*) *ſcripta*, an vis? an voues, nec veri conſcius, nec verè ſtudioſus?

Mar.l.8.ep.76 9. *Vero verius ergo quid ſit audi,*

Verum, Chemice, non libenter audis; nedũ ſcienter ſcribis. Ita me amet *Veritas* & *Philoſophia*, vt te non amat *Veritas* aut *Philoſophia*; haud ſcio, an tu illas. At *manualis experientia* (mechanica empeiria indigna Dogmatico) *quæ tibi ab Altiſſimo conceſſa*; an vt *Satanæ manibus conceſſa experi-*

Iob.1.12. & 2.6. *entia in Iobi omnia, ſaluâq; vitâ Iobum?* an vt *Legioni dæmo-*

Marc.5.13. *niorũ conceſſus introitus in porcorũ gregem?* an tu es *populo* vt

Act.Ap.8.10. *Simon Magus*, ſi non *ὁ μέγας*, at *ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ μεγάλη*, vt

à te

à te ſit τὸ μέγα? an vt *Magi Ægyptij, quod Moſes*, poſſe autu- Exod.7.& 8.
mas, & *polliceris ægroto ſanitatem, non ſanus irrideris?* Magi- Sap.17.7.
ſter quidem Magus Bombaſt *Ægyptiorum opera* affirmat
eadem, quæ Moſis, Aaronis; niſi quòd *illorum ex arte* fierent, Moreſ.met p.
horum ſine omni arte: at diſcipulus Michelius *Ægyptiorum* 16.
ſapientiâ imbutum Moſen, Magorum Pharaonis prodigia vi- Mich.ap.chy.
ciſſe ſcribit. Neuter miraculo aſcribit facta. Monarcha iti- p.201. Par.effic.char.
dem *licere* ſtatuit, *vti operâ Diaboli & interdictis medijs: ar-* orig.morb in
tes Diaboli omnes addiſcere, quòd nobis doctior Diabolus, & uil.p.241.244.
Dei creatura: quas artes quia non excindit Deus, non odit, imò Riol.præf.in part.meth.ap.
illis fauet. Imò *auxilium* vt ſuadet *Cacodæmonis implorare,* in Quer.p.87
ſic *tam debere Dæmoni quem Dæmon iuuerit, quàm Deo quem*
Deus ſoluerit, & *parem gratiam ſe relaturum profitetur Dia-*
bolo ſi manum lapſo porrigat, quàm ſi è fouea Apoſtolorum a-
liquis extraxiſſet. Num domini ſimilis es? ſic tu *Archæum* Par.chir.ma.2
conſulis, qui *metallorum* illi *dæmon* ἀρχαῖος, vt Ahaziah Baal- f.2.c.11.
zebub? An quod *conceſſum ab Altiſſimo*, in imo defoſſum ti- Lib.Alc.præf.
bi? quo *inuides diuinæ gloriæ*, ſi multis non communi- lect.
ces. At & empirica *hæc comprobauit ſæpius* (quo ſæpiùs, hoc
ſceleratiùs: nec proba, nec probat adhuc aliqua audiui-
mus; nec ante annum alterum vel ſupra ſphæram *eleuata,*
vel *tranſiere per Alembicum) & confirmabit palam*: quæ non ſunt
propalanda, ſub Harpocratico (non Hippocratico) ſilen- l.2.ep.48.
tio, quaſi Hermetico ſigillo obfirmata qui *palàm confirmabit,* Lul.theo.c.29
annon damnabitur Chymiſtis pſeudochymicus, *ſacrile-* Crol.præf.p. 91.97.
gus, porcus, canis, ſub pœna anathematis, *vt morte moria-* Cic.Off l 3.
tur? An Gyges *palam* huius *annuli ad palmam vertet?* At
tu *hæc omnia, vbi ad id vocatus.* Prouoco; prodi, te prode, &
rem tuam. Vbi? quando? quippiam? nedum *hæc omnia.*

Nil bene cum facias, facis attamen omnia bellè. Ma.l.2.ep.7.7 14.14.
Omnia feciſti, ſed renuente Deo.

Non exhorreſcis alicuius iudicium? Antè *ſubueritus: & totâ men-* Cic.de Or.l.1
te atque omnibus artubus contremuit Orator optimus in dicen- Craſſ.
di principijs; tu nec in fine expalleſcis? Siquid in me *iudicij,*

Ii non

non in eo *iudicium* qui *alicuius iudicium* non expaueſcit. Ἀυτοκατάκριτος ἀναπολόγητος καθ' ἑαυτοῦ ἀπόφασιν καὶ ψῆφον ἐκφέρει. Calamitatis ſeges ſecuritas. Si ſummi & ingenij & propè iudicij Poeta Neruæ,

Mar.l.9.ep.27 8.

Iudicium metuit noſtra Thalia tuum;

tu ἄμουσος, ἄκριτος, præ illo homo nihili, quid dices noſtris, Regi, Principi, Proceribus, Academicis, Aulicis, Philoſophis, Philiatris, te mille doctioribus, millies neruoſioribus, βουλαῖς ἐν ὀρθαῖς Rhadamanthis, Ariſtarchis? Ad ipſa nomina, *non exhorreſcis*, cultu horrido, ſono horribili, perfrictâ fronte, cauteriato corde, ſenſuque inſenſato? Ipſarum aurium nonnullis eſt ſuperbum, teres alijs, acre aliquibus, ſincerum, ſeuerum, limatum non nemini *iudicium*: ſi cum *iudicio*, quis non *horreſcat* ſubiturus? ſine *iudicio* non eſt *iudicium*. Sed nec id *magnum & firmum Ciceronis iudicium de exturbando Antonio* exhorreſcis? nec *Nouemuirorum Cenſuram de tollendis Quæſtuarijs Anthonij, qui ſimplices decipiunt?* Horrendus, qui non horreas.

Brut.ep. ad. Cic.13. Conſ.del.Car. ad Paul.3. Mar.l.5.ep.36 1.

Pallida nec nigras horreſcat Erotion umbras.

At *ſiquis hæſitet* (è luto extrahetur?) *ambiguus* (ſine ambagibus vacillans fulcietur?) *probe* (nullâ probatione præuiâ) *confirmabitur*: an ab Epiſcopo? per χειροτονίαν, an χειροτεχνίαν? Ægrè *ambiguus*, ægriùs erudietur *hæſitans*: ægerrimè erudies qui rudis & ἀμφίβολος. Fatentē priùs poſtula, ſi non fidentem; credulum, ſi non credentē, auditorem, ſpectatorē, ſectatorem. At niſi *malitioſè contentioſus fuerit. Si contentioſus*, pugnax, pertinax, obſiſtet, fortè vincet: ſi *malitioſus*, vafer, ſubdolus, euadet, fortè euertet. Neutri manum admoueas: vter magis φιλόνεικος, vix dixerim, *an tu, an ille*. At *inſipienter* forſitan hæc dicta facta tibi dixeris, at *non malitioſè*, vt ſeruus Sceledrus Plautinus: & ego, vt Paleſtrio, *Vici animum meum, Ne malitioſè factum hoc eſſe abs te arbitrer; ſed indignè*. At *ne ſit Authoris fides ſuſpecta* (ſi illi fides, ſi authoritas) *niſi prius euictus Author*: ſerò *ſuſpectus*, qui *priùs euictus*:

Pla.Mil.glo. act.2.

damnatum

damnatum oportuit. Tune *Author* αὐθέντης, ἀρχηγός; an vt illa, *Author ego audendi?--* Vir. Æn. l. 12. 159. Iun. l. 11. 338. Dra.
an vt ille *--frigida bello*
Dextera, conſilijs habitus non vtilis author?
Seditione potens?-- an vt ille lenonibus, Plau. Cur act. 4. ſc. 2.
Nec author vobis vllus eſt, nec voſmet eſtis vlli? an demum Ter. Eu. act. 5. ſc. 7.
pœnitebit flagitij, quod te Authore adoleſcens fecerit? Id vnum axioma tibi detraho, ne habearis *Author*. Nec modò *ſuſpectus Author*, ſed ipſi Augurello Aug. chry. l. 2. 566.
Eſt ſuſpecta probis Ars ipſa, inuiſáque.--

At *ſitibundus (auro te Craſſe ſatia, quod ſitiſti) expectas cineritiũ* Dion. bel. Ro. l. 40.
(dum-*tuum cinerarius Tondet os-*) num & cæmentum re- Plut. M. Craſ.
gium, ignitionem, quartationem, ſulphur, ſtibium, arſe- Catul. epith.
nicum, ſalem ammoniũ, fulmen, coloritium? Hæc ſolus per me ſitias, *expectes*, expetas. At *& examen publicum. Examen* Sup. c. 5.
habitum ſi non animos imminuit, ſiquod poſthac habebitur, exanimabit: quo magis *publicum*, eo pudebit ἄλλον *authorem* magis. De illo dixi pluſculum: de hoc

Prædicam, & repetens iterumq; iterumq; monebo; Vir. AEn. l. 3. 436.
(Inſanire libet quoniam tibi,-- ecl. 3. 36.
Incipe, ſiqua animo virtus, & conſere dextram: AEn. l. 9. 741.
Dic aliquid dignum promiſsis: incipe: nil eſt. Hor. l. 2. ſat. 3. 6.

Ab aurora ad veſperum, de die indies (quod tempus amplius?) in ſcholis, in Collegio (quis locus aptior?) Philoſophorum, Medicorum (qui doctiores æquiores iudices?) res cum re, cauſa cum cauſa, ratio cum ratione concertet; ſeu *Chymice*, ſeu *aurum Potabile*, ſeu *hæc ſcripta*, ſeu facta tibi alia diſcutiantur, excutiantur, *examinentur publicè*, non *aſſerendo* quod & indoctorum, ſed arguendo, quod Doctorum; congredere, aggredere, viriliter, viritim prouoca, ſeu Paris Menelaum, ſeu Turnus Ænæam, ſeu Gallus Manlium, qui hinc Torquatus; Valerium qui hinc Coruinus cognominetur. Inuenies qui contraueniant, non modò Aquilas in nubibus, miniſtros Iouis, fulminis; ſed

Plin.epiſt. Scal.ſubt.ex. 104.23. 340.

Ariſtones Plinij, *ſi quicquam quæras abditum, theſauros, nihil vt ſit quod velis diſcere, quod illi docere non poſsint*; imò & Iucundus Scaligeri, *omnium bonarum artium veteres nouaſq; bibliothecas*; & Calculatores Oxonienſes, *dignos quos neque ſenium ſenes faciat, neque naturæ lex vita priuet, niſi meliorem vitam apparârit*; adeoque alios Apollines Pæanicos, Proteas omniſcios, ad miraculum vſque doctos, in tuo ſuo opere (non otioſos) oculatos Argos, ἐνέργυς, ἐνεργεῖς.

Vir.ecl.3.52. 51.

> *Quin age, ſiquid habes, in me mora non erit vlla.*
> *Efficiam, poſthac ne quenquam voce laceſſas:*

Vt te inclamet βοὴν ἀγαθὸς (ſiquis aſſiſtat) Diomedes

Hom.Il.θ.102

> Ὦ γέρον, ἦ μάλα δή σε νέοι τείρουσι μαχηταί,
> Σὴ δὲ βίη λέλυται, χαλεπὸν δέ σε γῆρας ὀπάζει.

Per.ſat.1.22.

> *Tun' vetule auriculis alienis colligis eſcas?*

At *tu in quæſtione huius veritatis cognoſcendæ* (quæ tibi antehac nō inueſtigata, ſed *inuenta, imò reperta, corroborata, manifeſtata, teſtata, non quærit angulos, nec metuit pœnas*, imò *indubitata*, adhuc *in quæſtione?*) *non fuiſti admodū ſolicitus* (ſed nec rectâ ζητεῖ, niſi qui ζηλοῖ, nec ferè acquirit, niſi *ſolicitus* de vero quærit) *de orationis ornatu*. Credo equidem; pictura ipſa loquitur (hæc tamen *ex lucubrationibus FR. A. ANTHONII*, quæ arguant *ſolicitum*, vt lucernam & oleum ſuboleant; nec tamen οὗτος ἐστι Δημοσθένης, niſi φεύγων) aut ſi *ſolicitum*, nil profuiſſe, præſtitiſſe. Nec quiſquam expetat amicus, inimicus, vt dicas ἀμαθέστερον, ἀκυρότερον, ἰσχνότερον. Nec enim hactenus quicquam audiuimus ſonorum, grande, magnificum, perfectum ingenio, rectum iudicio, elaboratum induſtriâ, oratione elimatum, oratore dignum: imò nec ſcitum, teres, ſubtile, ſcholæ, Aulæ, prælo aptum: ſed plurima Therſitæ ἄκοσμα, ἄκομψα, ἀκριτῆ, ἄκριτα, inania, aſpera, futilia; & te quandoque αὐθαδόστομον, βωμολόχον, καμποφακελορρήμονα, *ornantem* nihil, ne Spartam quam nactus es, agnoſcimus: vt ſæpius exclamarem,

Per.ſat.1.80.

> *— vnde hæc ſartago loquendi?*

An

An vt ἀγξιωπὸς vetus agricola, nil minus expedire cenſuiſti, quàm agrum optimè colere? an vt incultus σκότεινος, *orationis* curam reijcis, vt rationis incuriam? Sed *curæ* Plinij eſt *nihil ſatis, dum quàm ſit magnum cogitat, dare aliquid in manus hominum.* Non opus curâ ad cultus incuriam. Faciliùs ponuntur ornamenta, quàm ſumuntur. Quid planius, quàm planium eſſe? Hinc ſentes, ſpinæ, ſordes, tenebræ: Plin.l.7.ep.17

Infelix lolium, & ſteriles dominantur auenæ: Vir.ecl.5.37.
Infelix ſuperat folijs oleaſter amaris: Geor.l.1.154.
Infelix vrenda filix innaſcitur agris, l.2.314.

ait Virgilius, vt *Neglectis* Horatius. Hinc ipſe ſentus, ſpinoſus, ſordidus, tenebrio; rus merum, ſi non pus malum. Hor.l.1.ſat.3. 37.

Ruſticiùs tonſo toga defluit. --

His dapibus, an magis fœcibus, non Aſiaticis, non Atticis, vix Cynicis, vix Chymicis, *non es ſolicitus, non exhorreſcis* horridus, ſqualidus, pannis anniſque obſitus, Regem, Magnates, Medicos, Ciues, noſtrates, exteros, excipere? Tamne familiaris? imò tam effrons? imò tam excors? Nihil ornati? nihil apparati? *Britanniæ Magnæ inclyta ſoboles, nobili ſtirpe nati, verâ nobilitate clari, Pompilius ſanguis*, Horatio docente *reprehendent*, imò reſpuent, imò exibilabunt, 31. Sup.pag.171. Hor.art.poet. 292.

-- quod non Multa dies, & multa litura coercuit, atque
Præſectum decies non caſtigauit ad vnguẽ:

imò *-- delere iubebunt* 441.

Et malè tornatos incudi reddere verſus.

Malim ἐπιμελῆ, quàm ἀμελῆ, modò ne præter modum. *Ad modum* decuit eſſe *ſolicitum*: quis ſuprà modum voluit? *Multum ſolicitus non eras, vt bonis ſatisfaceres; nec nunc fuiſti admodum*, vt doctis ne obſtreperes. Sed & Poetæ, peccant Sup.pag.171.

Securæ nimiùm, ſollicitæq́; manus: Mart.l.14.ep. 111.

& Oratori, *in oratione peccat qui nihil peccat.* Illi Plin.l.9.ep.26

-- dona ſolliciti libelli, & *-- de diſcrimine palmæ* Mar.l.9.ep.55.
Securus puer eſt, ſollicitumq́; pecus. l.5.ep.32.7.

Huic, *decus erigi, efferri, efferueſcere, ad præceps accedere.* Vt-

cunque Hippocraticæ ἐπαγγελίαι, quia conciſæ, poeticas vix ferunt μαρτυρίας, φιλοπονίην non requirunt ἱστορευμένην, cum medendum; quin per ſe in ſe habent χαριέσσαν αἵρεσιν: Hippocratica tamen ἀκρόασις, quia diffuſa, ſi in Schola, ſub prælo magis, non modò patitur εὐσχημοσύνην, ſed poſtulat εὐτραπελίαν, εὐπορίαν, γνωμολογίαν, ἐπιμέλειαν, cum publicè eſt profitendum. Demochares auſteriorem medicinam faſtidientibus, vel auerſantibus, non merum helleborum, ſed paſtam helleboro proponit coturnicem: quin nec lentiſcum ſolitariam, ſed lac caprarum lentiſco depaſcentium propinem lubens.

Hip.præcept. t.15. dec. orn. tit.8.

Lucr.l.1. & l.4.11.

-- abſynthia tetra medentes
Cum dare conantur, priùs oras pocula circùm
Contingunt dulci mellis flauoq; liquore.

Hor.l.1.ſat.1. 25.

-- vt pueris olim dant cruſtula blandi
Doctores, elementa velint vt diſcere prima.

Gratum nonnullis, vino ſaccharum inſpergere: at nullis pro vino aquam, aut vinum in aqua ſeu vaſe lutulento propinare: adeoque

Mart.l.10.ep. 49.5.

Quiſquam plumbea vina vult in auro?

Placere ipſis naribus in praxi ſtudent Chymici: in ſcriptis nil dant auribus? At tu (pro tua ſapientia) *Mineruâ tuâ tenui* (imò inuitâ, &

Hor.l.2.ſat.2.3

Ruſticus, anormis, ſapiens (tuo iudicio, nec meo ſtultus)
-- craſſâq; Mineruâ;

imò tam *tenui* Arachnes telâ, vt prorſus inutili, nec *tuâ* forſitan) *vti potuiſti* (non vti voluiſti, non vti debuiſti) *compleſti breuiter* (ſit *breue*, quod tu *impleas*) *quæ tibi viſa* (non *viſa* alijs, non comprehenſa animis, nec lippienti, cœcutienti, caliganti cuipiam, nec Lynceo *videri* poterant) *huic inſtituto inſeruire*: nec tamen ritè *ſeruiunt*, vt liberaliter aut quempiam, aut quippiam *inſtituant*. Quin tibi *inſeruiat* id epigramma,

Mart.l.11. ep. 102.

Thaida tam tenuem potuiſti, Cœce, *videre?*

Tu puto, quod non eſt, Cœce, videre potes.

At tibi *Veritas nudam ſe geſtiens:* an vt illi Arethuſa, ſic illa tibi ἀληθεύουσα;

Et quia nuda fui, ſum viſa paratior? euge. Ouid.met.l.5. 603.
an *Nuda humero Pſecas infelix, nudiſq́ue mamillis?* Iuu.ſat.6.391.
an *nuda*, vt in minore Roſario, *ſcientibus, veſtita ſtultis? Nudam* proſtituis? ornatam malumus; ſed vt matronam decet. Roſ.min.c.1.f
Nec veſtem detrahe, quæ ſucco non detrahat; nec fucum alline, qui fraudem arguat, furem alliciat. Sit Medicus κοσμητικὸς Naturæ peramicus.

Nuda recede Venus: non eſt tuus iſte libellus: Mar.l.8,ep.1,3 2.
Diſce verecundo ſanctiùs ore loqui.

Actæon caueas, *-- nudam ſine veſte Dianam:* Ou.Met.l.3. 185.
caue à tuis canibus te diſcerpturis Chymicis. Nec ea Venus tibi, vt ἀναδυομένην Apellæo abſoluas penicillo. At Plin.l.35.c.10
verborum illecebris nullatenus indiget. Egens, quæ *nuda* ſępiùs. Spectari ſi poſſet, *nuda* alliceret: ſpectandam prębere neſcis: ſpectandæ *aliquatenus* non exhibes aut ſpeciem, aut ſpecimen. An & tibi, vt illi, *munditia illecebra animo eſt* Plaut.Men.
amantium? an vt alteri, *ſuis te virtus trahit illecebris ad ve-* act.2.ſc.3.
rum decus? vt *ſimilitudo illicit ad amicitiã. Verborum illecebris* Cic.Som.Scip de amic.
etſi non *egeat*, quæ doceatur; & *egent* tamen qui docendi, & *eges* miſerrimè qui doceas. An illis itaque abundat illa, quibus *non indiget?* At *vera ſunt* (an ſingula, quæ ſinguli?) *quæ cecinisti. Cantor* plerunque vanus; & tu *cantor* vix verus: ſed quis tibicen Tigellius (ſeu *Anthonius nunc nunc*) non dicat, *vera cecini?* etſi nec rhythmo, nedum ratione, nec modo, nec modulo. An cornix læua *cecinit?* an *merula*, an Plin.l.10.c 29.
cuculus æſtate, cum *hyeme balbutiat*? an *Cato laudes braſſicæ*? l.19.c.8.
an Maro, *Arma, virumq́ue?--* an Lucanus, Vir.Æn.l.6. 656.
ius datum ſceleri? an bellicum? an claſſicum? an ſigna? an Lucan.l.1.2,
triumphum? an anſer, *-- Gallos in limine adeſſe?* an intùs tibi *cecinisti* κιθαριστὴς ἀσπένδιος? Nam nihil harmonicum, nil ſymphoniacum, melodes nihil. Sed iam *cane* receptui,

ceptui, nec recine eandem cantilenam; *recanta* potiùs; rem incantatam, errorem decantatum alio carmine libera. At demum *cernis*

Hor.l.1. ſat.3. 26. 2.91.
(Anne in amicorum vitiis tu cernis acutum,
Cum tua peruideas oculis mala lippus inunctis?
ipſo Hipſeâ cœcior?)

Vir. AEn.l.6. 127. Ter.Eun. act. 1.ſc 2.
apertas fores (*Noctes atque dies patet atri Ianua Ditis*; ſanè ad tuam Thaidē, *quia verò hæ tibi patent ſemper fores*) *ad altiora Arcana*: non *aperta*, quia *arcana*; in arce condita, num expugnaſti? in arca recondita, num expilaſti? quæ arcent tam prophanum, qui

Mar.l.5.ep.86 4. ſpect.7.9.
Arcanâ modò raptus è popina,
An templa arcano demens ſpoliauerat auro?

non modò propalat quod ſcit *arcani*, ſed quod neſcit. Da mihi in *arcanis*, qui ſit *arcanus*;

l.1.ep.40.6.
Et nihil arcano qui roget ore Deos.

Tu ſpiras, ſperas *altiora*: ſed verbo vt tecum *finiam*, Noli altum ſapere, ſed time: ὑπερφρονεῖν eſt ἀφρονεῖν. Si reſtant adhuc *altiora*, non attigiſti apicem, nec dum ergo *aurum potabile*, quod ſupra ſphæram; quod *quantis votis* (bone Deus) *etiam per tormenta*, etiam Libauio, eſt *expetitum*? qui ſeni Penoto *fortunæ & animi ditiſsimus*, *generis nobilitate*, *rerum & diſciplinarum ſcientiâ clariſsimus*, *decus Germaniæ & literarum*. At & *Finis* aſcribitur: acſi Epigrammatarius inclamaſſet

Lib.l.2. ep.13. Pen.den.med ep.ded.

Mart.l.8.ep.3. 3. Vir. AEn.l.2. l.1.
Sit pudor, & finis.-- *Hæc finis Priami fatorum.--*
--hunc das finem Franciſce *laborum?*

peiorem putà, quàm ſi rhetorculus malè concludat, *Dixi*, aut ſi maledicus poeta

Mar.l.10.ep.5 vlt.
Prodente clamet conſcientiâ, ſcripſi.

Sit *finis* Chymico, funis. Sit ſcopus, opus Medico, quam dicat aliis, Salus; quam ſibi diſcat, Medicina.

Apo-

Apoſtrophe, epiſtrophe.

Sub Chriſti Natalitijs nuperrimis concluſa (Præſes clariſſime, Doctores electiſſimi, Collegæ amiciſſimi) non quòd Anthonio aduerſentur, ſeu in Anthonium, ſeu Philippum Aureolū aduertant ſeu animaduertant, quaſi Ciceroniana Demoſthenica Philippica, ſed quia horis à praxi & vitâ familiari ſubciſiuis, in codicem tumultuariè coniecta, in iuſtas inde tabulas confecta, *Aduerſaria* habete tandem auſpicatò. Mart. l. 10. ep. 87. 8.

Certent muneribus beatiores. l. 9 ep. 1. 7.
Maiores maiora ſonent. -- Ou. faſt. l. 4. 828.
Auſpicibus vobis hoc mihi ſurgit opus: Hor l. 1. ſat. vlt 88.
--quibus hæc, ſint qualiacunque,
Arridere velim; doliturus, ſi placeant ſpe
Deteriùs noſtrâ. --

Si vobis, illi, alijs videntur ſeriùs in lucem edita, quàm decuit, quòd priùs imperata, expectata, deſiderata: iam tamen citiùs, quàm ille certè voluit, & ego fortè malui, vt quæ non edita mallemus, quia talia, ad contradicendum potiùs, quàm ad docendum, ſcripta. Quin priùs perlegi (vt mos eſt) quàm probari, approbari (vt ius eſt) quàm excudi, quę cura fuit alijs, hęc mihi mora. Quin de minoribus quæ lucro alijs, hæc ſi non mihi, vobis futura ſumptui; quod vobis nollem, nedum mihi. Quin priùs otij ad prælum non ſatis mihi, vtvt non nimis ad praxin negotij, Quin plus moleſtiæ in prælo præſenſi, quàm ſenſi in prælio. Nec properaui nimis, Anthonium vt perderem:

Nulla etenim de morte hominis cunctatio longa eſt: Iuu. ſat. 6. 221.

Si minus εὐσχήμονα, εὐθήμονα, εὐτράπελα videntur ſeu polita, ſtylus quàm ferat medicus, etſi vt Maro,

Non ſum animi dubius, verbis ea vincere magnum Vir. Geor. l. 3. 289.
Quàm ſit, & anguſtis hunc addere rebus honorem:

etſi, vt Scaliger, *hæc ab Oxonio, & more noſtro, ſine odoribus, vnguentis, aromatibus;* & ipſe tamen fateor, *hæc barbarè,* & Scal. ſubt. ex 16. 2. 93.

Plat.Phædr. f. ab Anthonio; σπείρας εἰς τὸ προσῆκον, ex re, pro re præſenti, ad Anthonium. Ad hunc, ad hæc, appoſitè vix idem potui, & eleganter, eloquenter. Quin niſi meus me fallit animus ſic decuit, ſic debui; non dico ἀλωπεκίζειν πρὸς ἀλώπεκα, Vir. Æn. Ter. Eun. act. 3. ſc. 1. cum Crete cretizare, ſed *Obliquare ſinus*, -- vulpinam huic aſſuere, ὁμοιολογίαν ἀσχημάτιστον affingere, *par pro pari vt referam, quod eum mordeat.* Vt ergo Chymicis, *ignis non ignis, lapis non lapis, aqua non aqua, ignis, ſicca, ardens, non ardens, omnis & vna res,* & infinita huiuſmodi abſurda, abſona, antiloga dicuntur infinities: ſic *Aurum non Aurum* Onom. 1. p. 4. hîc inſcribitur, quod *Homo* tam mendax, quàm *Senex* dicit, dicitur, quod etſi *Aurum* dicitur, *non Aurum* diſcutitur: Ficin. in Pl. pol. l. 5. f. Plat. epiſt. 2. Ariſt. tr. mira. Pen. vt illud Platonicum, *Vir non vir, videns non videns, percuſſit non percuſſit, lapide non lapide, auem non auem, ſuper arbore, non arbore.* Sic dicta ſint indicta, ἵν᾽ ὁ ἀναγνοὺς μὴ γνῷ, vt illa Platonica de Rege omnium ad Regem Dionyſium. Incer. alc. c. 41 Io. Rup. qu. eſſ. l. 1. c. 44. Fl. flor. Arn. p. Riol. exc. in Qu. p. 19. Lib. l. 1. ep. 23 f. Summum ſit his *myſterium*, reis fatentibus, *opus mulierum, & ludus puerorum.* Tranſmittatur. *Via perditionis, & mali.* Deuitetur. *Totum phantaſticum.* Exibiletur. Per me de cætero, vt Chymicus *Monauius, ſino mortuos ſepelire ſuos mortuos*: vt Chymiſta *Libauius*, ſino, diſcipulus, ſicut Magiſter, *non* tam *probatis moribus*, quàm *SVIS viuat: caminum, hircum, tabernas, fimum, quas non ſpurcitias*, ſi volet, *oleat*: ſi *volet impurus eſſe*, & adhuc ſit *impurior*. Dimitto deniq; inuſtum compunctũ Theophraſti notis: ſicut Anthonius, Theoph. dial. Chryſ. p. 23. *qui ſonat tonat lapidẽ Hermetis philoſophicũ, Mercurium Philoſophorum, ignes, aquas, vitra, exercitium maioris & minoris operis, & huiuſmodi, hunc aut inſanum, aut impoſtorem, aut vtrumq; iudicetis.* Sollicitauit quidem Bac. ſap. Vet. c. 20. Nat. Com. l. 4. c. 5. hic Vulcanius Mineruæ noſtræ pudicitiam, quin vim adhibuit, in ſuâ Venere qui ἄγονος, hâc luctâ ſemen in terram fudit, hinc Ericthonium contentioſum γηγενῆ libellum produxit bellulum, quo *bellum indixit* nobis; biforme, informe, deforme monſtrum illud hamatis, falcatis, præcipitibus,

pitibus, ventoſis Famæ curribus quaquâ circumtulit, vt orbem circumduceret; Minerua celatum voluit; hinc vel puellæ πολυπράγμονες ſi aperiant, aſpiciant, aut mox inſanient, aut à ſerpentibus intrà deliteſcētibus interimentur. Sic eſt Natali Comiti (ne teſtes comites adiungam potiores) Alchymia *--dementibus improba Siren.* l.9.c.11. l.2.c.6.

Quod ſi Anthonius τί δὲ τούτων, οὐδεὶς αὐτῷ φθόνος, ἀλλ' ἄσμενοι ἂν ἴδοιμεν εἰδότα τι, Plato vt loquitur. Si quis de iſtis meliùs, & is ne ferat ægriùs, quòd non in illum ſcribam, ſed in Anthonium: qui ſi tueri neſcit cauſam (vt Chymici ὁμόφυλοι conclamant) bonam, quid faciet in profligata? Qui ergo mecum ſentient, dicant διδακτικῶς, qui ſecus ſtatuent, putent πειραστικῶς hæc à me diſputata. Plus enim, quàm Anthonius, & in hoc ipſo opere, valent è noſtris aliqui; & quidni nos in illis? Sed & cum illis canimus, Plat.rep.l.5.

Quod lapis eſt, ſcimus; quis ſit, ſi ſcire velimus,
Extra nos imus, niſi donet ſummus & imus. Vetuſt.car. chy.37.

Ex ſumma ſua gratia concedat *Summus*, ad ipſum, per ipſum, ex ipſo ſciamus, quæ ad ſalutem corporum & animarum: de imo curet Anthonius, & imum petat. Valete, Doctores ornatiſſimi, qui alij vt valeant, curatis, procuratis.

ΘΔ.

Subſignat.

Ego Guil: Paddy Præſidens Collegij Medicorum Londinenſium perlegi, & approbaui.

Guil: Paddy.

Imprimatur, Ricardus Moket S. Theol. Doct. Archiepiſcopo Cantuarienſi à Sacellis.

Ad Anthonium epigramma.

Nunc Poſtponius es, cum pridem Antonius eſſes:
Siquid reſcribas, factus eris Nonius.

R. A. M. D.

Errata (præter alia) typographi, non prototypi.

Pag. 34. l. 26. lege caminis. p. 47. l. 27. peruertet. p. 50. l. 14. aquis. p. 51 l. 20 addidicit. p. 54. l. 7. pepererit. p. 79. l. 1. poſſũt. p. 81. l. 2. ἀείζωον. p. 129. l. 3. bubulæ. l. 23. mortẽ inde. l. 27. quiſpiã ex huius. p. 134 l. 11. potanda. p. 137. l. 26. ſit. p. 153. l. 7. augurior. p. 161. l. 30. geſſerint. p. 162. l. 9. materni. p. 166. l. 7. famã. p. 173. l. 4. criminationibus. p. 174. l. vlt. hem. p. 178. l. 22. ſcribitur. p. 180. l. 26. ἰνδήμιος. p. 181. l. 26. minabitur. p. 191. l. 16. pectore p. 196. l. 1. abuſiuis. p. 197. l. 33. pectore Guil. p. 202. l. 20. Pharmacopœi. p. 217. l. 17. concinnatam. p. 219 l. 17. ὀδύνη ὀδύνην. p. 233. l. 8. ἔντεχνον. p. 240. l. 32. dæmonio. p. 241. l. 20. probata adhuc. p. 244. l. 3. Iucundos l. 32. κομπορ. &c. De interpunctis, & Græcis ſpiritibus, accentibus, ægrè cauetur Anglis typographis.